

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
HAYAT BOYU ÖĞRENME VE YETİŞKİN EĞİTİMİ
PROGRAMI**

**YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM UYGULAMALARININ
ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖZELİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEYDA YÜKSEL AYDOĞAN

**ANKARA
OCAK, 2021**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
HAYAT BOYU ÖĞRENME VE YETİŞKİN EĞİTİMİ
PROGRAMI**

**YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM UYGULAMALARININ
ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖZELİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEYDA YÜKSEL AYDOĞAN

DANIŞMAN: DOÇ. DR. AHMET YILDIZ

**ANKARA
OCAK, 2021**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Şeyda Yüksel Aydoğan adlı öğrencinin hazırladığı “Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Çankaya Belediyesi Özelinde Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Programı’nda jüri üyelerince oy birliği / oy çokluğu ile **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

: Doç. Dr. Ahmet YILDIZ

.....

Üye

: Prof. Dr. Meral UYSAL

.....

Üye

: Dr. Gökçe GÜVERCİN SEÇKİN

.....

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından 26/01/2021 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Şeyda YÜKSEL AYDOĞAN

ÖZET

YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM UYGULAMALARININ ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖZELİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEL AYDOĞAN, Şeyda

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet YILDIZ

Ocak, 2021, xvi + 165 sayfa

Yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında, Türkiye'nin nüfus ve bütçe geliri açısından en büyük belediyelerinden biri olan Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamalarını analiz etmeyi amaçlayan bu araştırma nitel bir durum çalışmasıdır. Araştırmada belge incelemesinin yanı sıra Çankaya Belediyesi'nin eğitimle ilgili hizmetlerinden doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu birimlerinde görev alan belediye yöneticisi ve çalışanı 8 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamaları, örgün eğitime destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetleri şeklinde iki ana başlıkta ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; belediye örgün eğitim uygulamaları kapsamında gündüz bakımevleri, çocuk kulübü faaliyetleri ve okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya dönük hizmetler vermektedir. Gündüz bakım evlerinde kurumsal ve nitelikli eğitim faaliyetlerinin sunulduğu ancak hizmetlerin yaygınlaşması ve toplumun her kesimi tarafından erişilebilir olması için daha fazla sayıya ve kapasiteye sahip olmasına gereksinim duyulduğu sonucuna varılmıştır. Çankaya Belediyesi'nin sunduğu yaygın eğitim hizmetleri kapsamında ise Çankaya Evleri'nde yürütülen faaliyetler başta olmak üzere bir çok farklı alanda (kültür-sanat, sağlık, engelli, kadın, tarım) eğitimlerin yürütüldüğü görülmüştür. Yürütülen eğitim faaliyetlerinin planlanmadan önce toplumun eğitim ihtiyaç analizinin yapılması, eğitim faaliyetlerinin sadece teknik bir beceri kazandırma amacı taşımaması için faaliyetlerin eğitsel, kültürel, siyasi ve sosyal boyutlarının bir bütün olarak ele alınması ve bu faaliyetlerin toplumsal dönüşümün bir aracı olarak görülmesi gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yerel yönetimler, örgün eğitim, yaygın eğitim.

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE EDUCATIONAL PRACTICES OF LOCAL GOVERNMENTS WITHIN THE SCOPE OF ÇANKAYA MUNICIPALITY

YÜKSEL AYDOĞAN, Şeyda

Master's Thesis, Department of Educational Sciences,

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Ahmet YILDIZ

January, 2021, xvi + 165 pages

This study, which aims to analyze the educational practices of Çankaya Municipality, which is one of the biggest municipalities of Turkey in terms of population and budget income, within the context of the role of local governments in formal and non-formal education, is a qualitative case study. In the research, along with the data collected by document analysis, semi-structured interviews are conducted with 8 participants who are the managers and employees working in the departments of Çankaya Municipality directly or indirectly responsible for educational services.

In the research, educational practices of Çankaya Municipality is discussed in two main headings as support services for formal education and support services for non-formal education. According to the results of the research, Çankaya Municipality provides services aimed at meeting the physical needs of day-care centers, kids' club activities and schools within the scope of support services for formal education. It is concluded that institutional and qualified training activities are provided in day-care centers, but more centers in number and capacity are required for the services to become widespread and accessible to every segment of the society. Within the framework of the non-formal education services offered by Çankaya Municipality, it has been observed that the educational activities are carried out in many different areas (culture-art, health, disabled citizens, women, agriculture), primarily those conducted in Çankaya Houses. It is also concluded that educational needs analysis of the society should be made before planning the educational activities performed, that the educational, cultural, political and social dimensions of the activities should be considered holistically so that the educational activities do not have only the aim to acquire a technical skill, and that these activities should be seen as a tool of social transformation.

Keywords: Local governments, formal education, non-formal education.

ÖNSÖZ

Halkın ihtiyaçlarını karşılamak, sorunlarını çözmek, kent yaşamına ve yönetimine katılımını sağlamak gibi temel sorumlulukları olan yerel yönetimler aynı zamanda halka en yakın yönetim birimleridir. Bu sebeple yerel kamusal hizmetleri sunan yerel yönetimlerin kentin sokaklarından, kaldırım taşlarından, aydınlatmasından, temizliğinden sorumlu olduğu kadar o kent içerisinde yaşayan halkın toplumsal, kültürel, politik gelişiminden de sorumlu olması gerekmektedir. Ancak bu gelişimin ilerici bir yönde olması için toplumcu ve halkçı bir belediyeçilik anlayışına gereksinim duyulmaktadır. Ne yazık ki günümüzde kentler, neo-liberal belediyeçilik anlayışı ile yönetilmekte ve bunun sonucunda bir taraftan kentsel hizmetler piyasalaştırılırken diğer taraftan halk, toplumsal ve politik olarak gerici bir kuşatma altına alınmaktadır. Bu anlayıştan uzaklaşma toplumcu ya da halkçı belediyeçilik izleri taşıyan kent yönetimlerinin başarılarının artması ile mümkündür. Başarıların artması da söz konusu alanda yapılan araştırmaların çoğalması ile doğrudan ilgilidir. Bu çalışma ile bu başarıya küçük de olsa bir katkı sağlayabilme umudunu taşıyorum. Bu umudu taşıyarak çalışmayı tamamladığım için de ilk teşekkürü kendime etmek istiyorum.

Tabii ki bu çalışmayı birçok insanın desteği olmadan tamamlayamazdım. Öncelikle 7 yıl gibi uzun bir süreçte tamamladığım lisansüstü eğitimimin son aşaması olan tez yazma aşamasında umudumu tamamen kaybettiğim, yarıda bırakmayı düşündüğüm zamanlar oldu. Böyle bir zamanda yolda karşılaştığım ve “Eğer bırakacaksan da buna oturup bilinçli bir şekilde karar vermeliyiz.” diyerek beni tekrar motive eden değerli tez danışmanım Doç. Dr. Ahmet Yıldız’a güveni, desteği ve tüm katkıları için teşekkür ederim. O karşılaşmamız olmasaydı büyük bir ihtimalle bu çalışma olmazdı.

Aynı fakültede lisans yıllarımı geçirmemden dolayı o günlerden itibaren tanıdığım değerli hocalarım Prof. Dr. Meral Uysal’a ve Doç. Dr. Fevziye Sayılan’a bilgilerini cömertçe paylaşımlarının yanı sıra her zaman gösterdikleri şefkatli, sıcak ve samimi yaklaşımları için en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca lisansüstü eğitimimde derslerini almaktan büyük onur ve mutluluk duyduğum hocalarım merhum Prof. Dr. Cevat Geray başta olmak üzere, Dr. Niyazi Altunya, Prof. Dr. Nejla Kurul, Prof. Dr. Hayat Boz, Doç. Dr. Erhan Bağcı’ya ve tez jürimde bulunarak katkılarını sunan Dr. Gökçe Güvercin Seçkin’e çok teşekkür ederim.

Bu tezi yazma sürecimde her sıkıştığım konuda yardımlarını ve önerilerini sunan, moral konuşmaları gibi acil durumlarda her zaman yanımda olan Şengül Erden'e ve Sevgi Gülbitti'ye yolumu aydınlattıkları için teşekkür ederim. Mimarlar Odasının kütüphanesini kullanmamı sağlamasının yanı sıra ulaşmak istediğim her kaynakta hep en hızlı çözümü sunan Nazan Sürü'ye, tezi ne zaman ihmal etsem bunu bana hep hatırlatan, kendime inancımı kaybettiğim zamanlarda bile bana inanan ve sonrasında da tezin tamamını okuma, büyük ve küçük hataları düzeltme konusunda destekçim olan Nilgün Yaya'ya, kendi teziyle uğraşması yetmiyormuş gibi bir de aralarda benim tezime mesai harcayan Ezgi Fındık'a, arada uzun mesafeler de olsa bir telefon kadar yakın olan ve gerçekten doğru geribildirimler sunma konusunda büyük destekleri olan Nil Gülende Çavuş ve Barış Çavuş'a çok teşekkür ediyorum. Sadece tezle ilgili çeviriler, teknik anlamda düzeltmeler vb. konularda sundukları destekle değil hayatımın her aşamasında yanı başımda oldukları için Pınar Sağlam'a ve Özge Işıkcı'ya, tezi yazma sürecimin son ve kritik döneminde her türlü enerji, dua, dilek, meditasyon vb. tekniklerle rahatlamamı sağlayan Mediha İldeş'e varlığı için çok teşekkür ederim.

Aynı zamanda araştırma kapsamında veri toplamama yardımcı olan Sevnur Erel'e, Evrim Nalçacı'ya ve Ezgi Ünsal Araz'a destekleri için çok teşekkür ederim. Ve elbette görüşmeye katılan Çankaya Belediyesi yönetici ve çalışanlarına paylaşımları için teşekkür ederim.

Son olarak, aileme ne kadar teşekkür etsem az gelecek, biliyorum. Her ihtiyacım olduğu anda hep en hızlı, hep en güçlü ve koşulsuz desteği sunan anneme, babama, ablama ve kardeşime çok teşekkür ederim. Ve tabii ki her zaman yanımda olan, yan yana sevgiyi, emeği, şefkati, her türlü sorunla baş etmeyi birlikte öğrendiğim yol arkadaşım, eşim Kadir'e teze ve hayatıma sunduğu her türlü destek için yürekten teşekkür ediyorum. Son bir teşekkürüm de ona, onunla birlikte olacağım zamandan çalarak bu tezi yazdığım için tabii ki en güçlü teşekkürü hak eden oğlum Taylan'a...

Taylan'a...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
GÖRSELLER DİZİNİ.....	xiv
KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	8
Önem.....	8
Sayıltılar.....	9
Sınırlılıklar.....	9
Tanımlar.....	9
BÖLÜM 2.....	11
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	11
Kavramlar.....	11
Eğitim Kavramı.....	11
Örgün Eğitim Kavramı.....	13
Yaygın Eğitim Kavramı.....	14
Yerel Yönetimler ve Eğitim Uygulamaları.....	15
Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi.....	18
Sanayi Devrimi Dönemi: Kentleşmenin Ortaya Çıkışı ve Kentsel Hizmetlere İhtiyaç.....	18
Sosyal Devlet Dönemi: Toplumcu Belediye Anlayışının Yayılması.....	19
Neo-liberal Dönem: Neo-liberal Belediyeciliğin Yükselişi ve Belediyelerin Eğitim Uygulamaları.....	21
Eğitimde Yerelleşme Kavramının Ortaya Çıkışı.....	23
Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Yasal Dayanakları.....	25
1580 Sayılı Belediye Kanunu.....	25
3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası.....	26
5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ve 5393 Sayılı Belediye Yasası.....	27
Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Araştırmalar.....	28
BÖLÜM 3.....	35
ÇANKAYA İLÇESİ ve ÇANKAYA BELEDİYESİ’NİN TARİHÇESİ/ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	35
Çankaya’nın Tarihi.....	35
Çankaya’nın Adı.....	36
Çankaya’nın Coğrafi Yapısı ve Yüzölçümü.....	37
Çankaya’nın Nüfus Büyüklüğü ve Yapısı.....	38
Eğitim Durumu.....	39

Çankaya Belediyesi.....	42
Belediye Başkanları	43
Çankaya Belediyesi Personel Durumu	43
Çankaya Belediyesi'nin Kurumsal Yapısı	44
Çankaya Belediyesi'nin Misyon, Vizyon ve Temel Değerleri	44
BÖLÜM 4.....	47
YÖNTEM	47
Araştırmanın Modeli	47
Çalışma Belgesi ve Çalışma Grubu	47
Çalışma Grubunun Belirlenmesi	48
Durumun Belirlenmesi Süreci.	48
Araştırma Katılımcılarının Belirlenmesi Süreci.....	49
Araştırma Katılımcılarının Demografik Özellikleri.	50
Verilerin Toplanması	51
Belge İncelemesi	52
Enformel Görüşme	54
Yarı Yapılandırılmış Görüşme.....	54
Verilerin Çözümlemesi	55
BÖLÜM 5.....	57
BULGULAR ve YORUMLAR.....	57
Çankaya Belediyesi'nin Örgün Eğitime Dönük Destek Hizmetlerinin Temel Özellikleri	57
Gündüz Bakımevleri	57
Amaç ve Hedefleri.....	58
Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım.	60
İçerik ve Uygulama.	63
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	66
Çocuk Kulübü Faaliyetleri	68
Amaç ve Hedefleri.....	69
Coğrafi Dağılım.....	69
İçerik ve Uygulama	71
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	72
Okulların Fiziki İhtiyaçlarının Karşılanması	73
Amaç ve Hedefleri.....	73
Coğrafi Dağılım.....	74
İçerik ve Uygulama.	74
Çankaya Belediyesi'nin Yaygın Eğitim Hizmetlerinin Temel Özellikleri	77
Çankaya Evleri	77
Amaç ve Hedefleri.....	78
Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım.	80
Hedef Kitle.	84
İçerik ve Uygulama.	86
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	90
Kültür ve Sanat Merkezleri	91

Amaç ve Hedefleri.....	91
Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım	93
Hedef Kitle	93
İçerik ve Uygulama.	94
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	96
Sağlık Eğitimleri	97
Amaç ve Hedefleri.....	97
Coğrafi Dağılım.....	98
Hedef Kitle.	102
İçerik ve Uygulama.	103
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	104
Engelli Bireylere Yönelik Eğitim Hizmetleri	106
Amaç ve Hedefleri.....	106
Coğrafi Dağılım.....	107
Hedef Kitle.	109
İçerik ve Uygulama.	109
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	111
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Farkındalık Eğitimleri	112
Amaç ve Hedefleri.....	112
Coğrafi Dağılım.....	114
Hedef Kitle.	115
İçerik ve Uygulama.	116
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	118
Kent Tarım Hobi Evleri	119
Amaç ve Hedefleri.....	119
Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım.	121
Hedef Kitle.	122
İçerik ve Uygulama.	123
Eğitici Özellikleri ve Seçimi.	127
BÖLÜM 6.....	129
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	129
Sonuçlar	130
Çankaya Belediyesi'nin Örgün Eğitime Dönük Destek Hizmetlerine İlişkin	
Sonuçlar.....	130
Çankaya Belediyesi'nin Yaygın Eğitim Hizmetlerine İlişkin Sonuçlar	132
Öneriler	133
KAYNAKLAR.....	135
EKLER	143
EK 1. Gündüz Bakımevleri.....	145
Ek 2. Çankaya Belediyesi'nin Tadilatlarını Yaptığı Okulların Listesi	146
EK 3. Çankaya Evleri Afiş Görselleri	150
Ek 4. Çankaya Evleri	151
Ek 5. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Çankaya Evlerinde Açılan Kursların	
Branşları.....	152

Ek 6. Kùltür ve Sanat Merkezleri	156
Ek 7. İzin Yazıları.....	157
EK 8. Kişisel Bilgi Formu	159
EK 9. Görüşme Çerçevesi.....	160
EK 10. Etik Kurul Onayı	162
BENZERLİK BİLDİRİMİ	163
ÖZGEÇMİŞ.....	165

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1 Büyükşehir Belediyelerinin Yaygın Eğitim Kurumları	6
Tablo 2 Yaygın Eğitim Faaliyetleri Araştırması	7
Tablo 3 Eğitim Hizmetlerinin Yerelleşmesi	24
Tablo 4 Ankara Merkez İlçeleri Nüfusu, 2019	38
Tablo 5 Çankaya İlçesi Yaşa Göre Nüfus Dağılımı	39
Tablo 6 Çankaya İlçesi Cinsiyete Göre Okuryazarlık Durumu (+6 Yaş)	40
Tablo 7 Çankaya İlçesi Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre 15 Yaş Üzeri Nüfus	40
Tablo 8 Çankaya İlçesi Eğitim Düzeyine Göre Resmi Kurumlara Dair Temel Veriler ..	41
Tablo 9 Çankaya İlçesi Eğitim Düzeyine Göre Özel Kurumlara Dair Temel Veriler ...	41
Tablo 10 Çankaya’da Yer Alan Yükseköğretim Kurumları	42
Tablo 11 Araştırma Katılımcılarının Çalıştığı Birime Göre Dağılımı	49
Tablo 12 Araştırma Katılımcılarının Yaşa Göre Dağılımı	50
Tablo 13 Araştırma Katılımcılarının Kişisel ve Mesleki Bilgileri	51
Tablo 14 Araştırmanın Alt Amaçlarına Ulaşmak için Seçilen Veri Oluşturma Yöntemleri	52
Tablo 15 Araştırmanın Alt Amaçları için İncelenen Belgelerin Listesi	53
Tablo 16 Çankaya Belediyesi Gündüz Bakımevlerinin Öğrenci Kapasitesi ve Mevki ..	60
Tablo 17 Çocuk Kulübü Branşları ve Açıldıkları Çankaya Evi	70
Tablo 18 Çankaya Evleri’nin Derslik Sayısı ve Mevki	81
Tablo 19 Çankaya Evleri Katılımcılarının Cinsiyete Göre Dağılımı	85
Tablo 20 Çankaya Evleri Katılımcılarının Yaşa Göre Dağılımı	85
Tablo 21 Çankaya Evleri Katılımcılarının Eğitim Durumu Dağılımı	86
Tablo 22 Çankaya Belediyesi Kültür Sanat Merkezleri ve Mevki	93
Tablo 23 Kültür ve Sanat Merkezlerinde Yürütülen Atölye Faaliyetleri	94
Tablo 24 Çankaya Belediyesi Halk Sağlığı Merkezi Sağlık Eğitimleri	98
Tablo 25 Çankaya Belediyesi Bahar Evlerinde Düzenlenen Sağlık Eğitimleri	99
Tablo 26 Çankaya Belediyesi Dr. Nusret Fişek Sağlık Evi Kadın Sağlığı Eğitimleri .	101
Tablo 27 Çankaya Belediyesi Hüseyin Kölemenoglu Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimleri	102
Tablo 28 Engelli Bireylere Yönelik Sunulan Hizmetlerin Türü, Yararlanan Kişi Sayısı ve Mevki	107
Tablo 29 Kent Tarım Hobi Evleri Eğitimlerine Katılan Kişi Sayısı ve Mevki	121
Tablo 30 Kent Tarım Hobi Evleri Kentsel Tarım Eğitimi Programı	124
Tablo 31 Kent Tarım Hobi Evleri Temel Arıcılık Eğitimi Programı	124

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel	Sayfa
Görsel 1. Ankara İlçe Haritası	37
Görsel 2. Gündüz Bakım Evlerinin Çankaya Haritası Üzerindeki Konumları	61
Görsel 3. Çankaya Evlerinin Çankaya Haritası Üzerindeki Konumları	82

KISALTMALAR

ABB: Ankara Büyükşehir Belediyesi
AÇEV: Anne Çocuk Eğitim Vakfı
ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP: Anavatan Partisi
ASTAD: Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği
ATASEM: Antalya Büyükşehir Belediyesi Atatürk Sanat Eğitim Merkezi
BALMEK: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları
BELMEK: Ankara Büyükşehir Belediyesi Belediye Meslek Edindirme Kursları
BUSMEK: Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
CHP: Cumhuriyet Halk Partisi
DENMEK: Denizli Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kurs Merkezleri
DİSMEK: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları
DB: Dünya Bankası
DYP: Doğru Yol Partisi
ESMEK: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sanat Meslek Eğitim Kursları
ESMEK: Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitim Kursları
GASMEK: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
GİKA: Girişimci Kadınlar Projesi
HATMEK: Hatay Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları
HEM: Halk Eğitim Merkezi
İBB: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İSMEK: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
KAMEK: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları
KAYA: Kamu Yönetimi Araştırması
KAYMEK: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş.
KOMEK: Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları
KO-MEK: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitim Kursları

MABESEM: Malatya Büyükşehir Belediyesi Sanat Ve Eğitim Merkezi Kursları

MARMEK: Mardin Büyükşehir Belediyesi Mesleki Eğitim Merkezi

MASMEK: Manisa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

ORMEK: Ordu Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları

SAMEK: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları

SHP: Sosyaldemokrat Halkçı Parti

TCE: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

TDK: Türk Dil Kurumu

TEMEK: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları

TODAİE: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü

TODAM: Toplumsal Dayanışma Merkezleri

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UILA: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği

VANMEK: Van Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu başlık altında araştırmanın problemine, amacına, önemine ve sınırlılıklarına yer verilmektedir.

Problem

Yerel yönetimlerin eğitim alanına yönelmesinin uzun bir geçmişi söz konusu olmamakla birlikte örneklerinin tüm dünyada ve ülkemizde hızla yaygınlaştığı görülmektedir. Günümüzde, “geleneksel belediyeçilik” olarak tarif edilen yol, su, enerji, ulaşım, imar, çevre temizliği, atık yönetimi vb. hizmetlerin yanı sıra sosyal, kültürel, eğitsel hizmetlerin yerel yönetimler tarafından sunulmaya başlanmasında birçok etmen etkili olmaktadır. Bunların başında merkezi devlet yapısının terkedilmesini öneren ve kamu hizmetlerini özelleştirmeyi hedefleyen neo-liberal politikalar sonucu yerel yönetimlerin sosyal politika alanlarına yönelmesi gelmektedir. Diğer taraftan göçle birlikte hızla artan kent nüfusları ve bunun sonucunda ortaya çıkan kent yaşamına uyum gereksinimi yerel yönetimleri bu tür hizmetlere yönelten bir başka etmen olmuştur. Ayrıca yine neo-liberal politikalar ile birlikte ortaya çıkan “yaşam boyu öğrenme” yaklaşımı yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarının yaygınlaşmasında etkili olmuştur.

Türkiye’de 1950’li yıllardan itibaren, “kentlerin çekici, kırsal alanların itici güçlerin etkisi altında olması, taşınım olanaklarının artması, kitlesel iletişim araçları ile kent yaşamı hakkında bilgi edinme, kentte yaşamayı özendiren yönetsel kararlar gibi aracı etmenlerin de etkisiyle kentler kırdan gelen nüfus akımı ile karşı karşıya kalmışlardır” (Tekin ve Günlü, 1992, s.218). Kent nüfusunun artması ve buna bağlı olarak kentsel toplumun ihtiyaçlarının artması yerel yönetimlerin yeni işlevler ve görevler üstlenmesinde önemli sebeplerden biri olarak karşımızda durmaktadır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra kentleşme sürecinde yaşanan hızlanma, bir yandan kentlerin sayısını artırırken, diğer yandan da kentlerin nüfus ve alanca büyümesine ve bu süreçte kentlerin örgütsel yapılarında da çeşitli değişimlere yol açmıştır (Keleş, 2000). 1950’li yıllarda başlayan, 1960’lı yıllardan itibaren hız kazanan kentleşme ve kapitalistleşme süreci

1970'lerin başından itibaren, devlet-toplum ilişkilerinde birçok değişikliği beraberinde getirmiştir (Güler, 2004). Devletin kentsel sorunlara yeterli düzeyde çözüm bulamaması kırdan kente yerleşen kitlelerin konut, işsizlik, eğitim vb. sorunlarının birikmesine neden olmuştur. Doğan (2007), işsizlik ve yoksulluk yüzünden kırdan kente gelenlerin birtakım ilişki ve dayanışma örüntülerini kent koşullarında yeniden üreterek bu sorunlara çözüm bulduklarını ifade etmiştir.

1970'lerde şehirlerde ortaya çıkan bu sorunlara çözüm üretmek amacıyla Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) belediyeler tarafından "toplumcu belediyeçilik" adı altında yeni bir akım yaratılmış ve bu akım "ülkemizdeki kentsel siyaset tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur" (Sezgin, 2017). Bu anlayış yerel kamu hizmetlerinin kamu eliyle ve kamu kaynağı ile sağlanması düşüncesini geliştiren bir akım olmuştur (Bayramoğlu, 2015). Aynı zamanda halkın tüm yerel karar verme süreçlerine etkin katılımını, halk isteklerinin karşılanmasını ve yerel yönetimlerin eylemlerinin halk tarafından denetlenmesini gerekli kılan (Güler, 2004) bir belediyeçilik anlayışıdır. Türkiye'de toplumcu belediyeçilik uygulamalarının danışmanlarından biri olan aynı zamanda toplumcu belediyeçilik kavramını alan yazında ilk defa kullanan Tekeli (1977), toplumcu belediyeçilik ilkelerini beş başlık altında toplamıştır: 1) Demokratik merkezin sıkı vesayetinde olmayan belediye, 2) Üretici belediye, 3) Tüketimi düzenleyici belediye, 4) Birlikçi-bütünlükçü belediye, 5) Kaynak yaratıcı belediye. Toplumcu Belediyeçilik anlayışının önemi bu ilkeler çerçevesinde açıklanmıştır:

Halkın kendi kendini yönettiği, bütün düzeylerde kararların alınmasına, yürütülmesine ve denetlenmesine katıldığı, geniş halk yığınlarının çıkarlarına öncelik tanıyan *Demokratik Belediye*, kamu mal ve hizmetlerini doğrudan üreten, kentlerde oluşan tekeli ve kurumsal rantları kıran ve bunları topluma aktaran, kentsel tüketimin aracısız, ucuz ve sağlıklı yapılabilmesini sağlayan ve kaynak yaratabilme olanaklarını genişleten *Üretici, Tüketiciyi Korumaya ve Kaynak Yaratıcı Belediye*. Belediyeler arası işbirliğini geliştiren, ortaklaşa çözüm arama ve dayanışmadan yana, belediyeçilik hareketini ülke sorunlarından ve geniş halk yığınlarının hareketinden soyutlamayan *Birlikçi ve Bütünlükçü Belediye* (Marmara ve Boğazlar: Belediyeler ve Kent Sorunları Dergisi; Akt. S. Yıldırım, 2013, s.128).

Aslında Türkiye'de "toplumcu belediyeçilik" anlayışı kapsamlı, bütünlüklü bir programın yansıması olarak değil dönemin belediye başkanlarının uygulamalarıyla anılan deneyimlerden oluşmaktadır. Ankara'da Vedat Dalokay (1973-1977) ve Ali Dinçer (1977-1980); İstanbul'da Ahmet İsvan (1973-1977) ve Aytekin Kotil (1977-1980); İzmir'de İhsan Alyanak (1973-1980); Adana'da Ege Bagatur (1973-1977) ve Selahattin

Çolak (1977-1980); İzmit'te Erol Köse (1973-1977) ve Mersin'de Kaya Mutlu (1977-1980) gibi belediye başkanlarının isimleriyle özdeşleşen toplumcu belediyeçilik anlayışı kendine özgü deneyimleri yaratmıştır (Bayraktar ve Penpecioglu, 2009).

1980'li yıllardan sonra ise neo-liberal politikaların etkisiyle belediyeçilik anlayışı tüm dünyada değişime uğramıştır. Her alanın kamu kontrolünden çıkarılarak piyasaya teslim edilmesi belediyelerin de bu furyanın etkisi altında kalmasına neden olmuş ve neo-liberal belediyeçilik dönemi başlamıştır. Bir taraftan kent arsasını rant konusu haline getiren “kentsel dönüşüm politikaları” neo-liberal belediyeçiliğin odak noktasını oluştururken, diğer taraftan belediye hizmetlerinin ticarileştirilmesi buna eşlik etmiştir. Aynı zamanda belediye hizmetini üreten çalışanların, özelleştirmeler sonucunda taşeronlara devredilmesi de neo-liberal belediyeçiliğin başka bir ayağını oluşturmuştur. Güçlü bir yerel yönetim geleneğine sahip ülkelerde dahi belediye hizmetlerinin özelleştirilmesi, hizmet üretiminin belediye bünyesinden kopararak özel mülkiyete ya da şirketlere konu edilmesi ve bunun sonucunda hizmeti satın alanların gücüyle doğru orantılı olarak erişilebilir bir mal/meta haline gelmesi (Özügurlu, 2009) gibi bir dizi değişiklik gerçekleşmiştir. Bu durum sonucunda “belediye-yurttaş” ilişkisi “belediye-müşteri” ilişkisine dönüşmüştür.

Sönmez (2009), 1980 sonrası dönemde üretim süreçlerinin yeni biçimler alması ile birlikte kentlerin fabrika işçileri yerine, daha çok mavi ve beyaz yakalı çalışanların ikamet ettiği mekanlar haline geldiğini ve değişimin sadece kentler değil belediyeçiliğin işlevinin de değiştiğini ifade etmiştir. Bu değişimin gerekçesini ise şu şekilde özetlemiştir:

Uluslararası kapitalizm, 1980'lerden başlayarak, mal ve sermaye ihtiyacını dünyanın tüm coğrafyalarına ihraç etmeye başladı. Adına küreselleşme denilen bu süreç, çok hızlı mal ve sermaye ihracı ile gerçekleşti. Bunun için de IMF- Dünya Bankası; Dünya Ticaret Örgütü gibi başlıca kuruluşlar tüm dünyada “piyasa”nın “devlet komuta”sının kesinlikle yerini alması gerektiğine hükmettiler. Piyasaya her şeyin terk edilmesini, piyasaya her şeyin kadir olduğunu, bu yapılsa verimliliğin en yüksek düzeye çıkacağını, kamu müdahalesinin ise kaynak israfına yol açtığını iddia ettiler, bunu bir amentü gibi tüm dünyaya kabul ettirdiler (Sönmez, 2009, s. 52).

Türkiye’de neo-liberal belediyeçilik 24 Ocak 1980 Kararları ve 12 Eylül askeri darbe sonrası başlamıştır. 1989 seçimine kadar Anavatan Partisi (ANAP) tarafından uygulanan model, Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) belediyeçiliği döneminde kesintiye uğramış ancak sonrasında Refah Partisi, Doğru Yol Partisi (DYP) ve ANAP ile devam etmiş ve bugüne kadar da Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) eliyle getirilmiştir (Sönmez,

2009). 1994 seçimlerinde Ankara ve İstanbul gibi en büyük ve en önemli iki şehri kazanıp, birinci parti olan Refah Partisi ile başlayan (sonrasında Fazilet Partisi) ve AKP tarafından devam ettirilen çizgiyi “İslamcı Belediyecilik” diye tanımlayan Doğan (2007), neo-liberal politikaların bu çizgiyle birleştirildiğini ifade etmiştir:

Neo-liberal siyasaların gereklerini belediyecilik düzleminde yerine getirme anlamında merkez sağ bir partiden fazlaca bir farkı olmamakla birlikte, İslamcı belediye neo-liberalizmin sosyalizasyonu anlamında kendisine göre başarıyla işleyen bir toplumsal yeniden üretim sistemi kurmuştur. Birbiriyle çelişkili gibi görünen bu iki işi başarıyla yerine getiriyor oluşu, İslamcılarının gerek belediye olarak gerekse bir toplumsal-siyasal çevre olarak kentsel siyasette hegemonya kapasitesini geliştirdiği, her yerel seçimde daha yüksek oy oranlarına ulaşmalarından da anlaşılmaktadır (Doğan, 2007, s.38).

Neo-liberal belediyecilik diye tarif edilen bu süreçte belediyeler, sosyal belediyecilik adı altında eğitim, sağlık, sosyal yardım vb. alanlarda “projeler” gerçekleştirirken bu hizmetleri tamamen kamusal bir hizmet biçiminde değil, “ihaleye çıkmak”, “hizmet satın almak”, “işletmek” gibi yöntemlerle temel hizmetlerin piyasalaştırılmasına katkı sunmaktadır. Bu açıdan bu projeler hem yeni bir kâr alanı hem de toplumla ilişki kurmak açısından yeni bir tahakküm alanı yaratmaktadır. Erder ve İncioğlu (2013), özellikle bu tür projelerin sosyal yardım alanını medyatik bir “şov” haline dönüştürdüğünü belirterek “yurttaşlık hakkı” temelinde bir sosyal belediyecilik anlayışını geliştirmediğini ifade etmişlerdir:

..yerel yönetimlerin sosyal politikanın önemli bir aktörü haline geldiğini, bu konudaki yerelleşmenin kalıcılaştığını ve yerel yönetimlerin bu konuda da “proje” üretmek ve siyasal kadroların birbirleriyle yeni ve yaratıcı projelerle yarışmak zorunda kaldığını ileri sürmek mümkündür. Sosyal belediyeciliğin tam anlamıyla yerleşmesi için Avrupa Birliği’nin kentsel şartlarındaki ilkelerin benimsenmesi ve sosyal hizmetin de bir “yardım” olmaktan çok, konut politikasından başlayarak, daha geniş anlamda bir yurttaşlık ve kentli hakkı olarak yeniden düzenlenmesiyle mümkün olabilecektir (Erder ve İncioğlu, 2013, s.20).

Özügürlü (2009), AKP’li belediyelerin “sosyal belediyecilik” adı altında yaptıkları uygulamaların aslında neo-liberal belediyecilik olduğunu belirtmiş ve sosyal belediyecilik anlayışının hak statüsü temelinde yerel yönetim hizmetlerini üretmesi ve sunması gerektiğini vurgulamıştır:

Bir hizmetin hak statüsünde genelleşmesi ile (statüde eşitlik) “ona gerçekten muhtaç olanlara” sunulması arasındaki fark, esasında sosyal politika ile diğer koruyucu politikalar (hayırseverlik, klientalizm, paternalizm gibi) arasındaki farktır. Bu aynı zamanda, yoksulları/mülksüzleri yurttaş olarak kavramakla, yardım bağımlısı bir düşkün olarak kavramak arasındaki farkı da gösterir (Özügürlü, 2009, s.80).

Aslında neo-liberalizmde bu hizmetlerin tamamen piyasa kurallarının geçerli olduğu bir anlayışa teslim edilmesi hedeflenirken “yerel yönetimler sınırlandırılmaya çalışılan merkezi devletin fonksiyonlarının geçici olarak devredildiği bir yönetim birimi” (Ersöz, 2008, s.50) olarak görülmektedir. Doğan (2007), bir taraftan belediyelerin kamucu yanlarını tasfiye edip, diğer taraftan yoksula yardım faaliyetleriyle geleneksel belediyeçilik hizmetlerinin üretimi ve sunumundaki değişiklikleri “eğreti kamusalılık” olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda İslamcı belediyelerin bu dönemde kendine özgü yeni bir kentsellik/kamusallık biçimini geleneksel-kültürel kodlarla yüklü hizmetlerle inşa ettiklerini belirtmiştir:

Sünnet şöenleri düzenlemek, içinde mescit/oturma salonu, aşevinin bulunduğu külliye çağrışimli spor tesisleri kurmak, dini bayramlarda belediye otobüslerini ücretsiz yapmak, fuar alanını ailelerin topluca gideceği bir mesireye dönüştürmek, “şehitler evi” açmak gibi sosyal nitelikli uygulama ve faaliyetler bunlar arasında ilk akla gelenlerdir (Doğan, 2007, s.41).

İslamcı belediyelerin “sosyal belediyeçilik” adı altında ciddi çalışmalar yürüttüğü alanlardan biri de, bu çalışmanın konusu olan, eğitim hizmetleridir. Belediyeler tarafından kapsamlı bir biçimde sunulan eğitim etkinlikleri 1990’lı yılların ortalarından sonra ilk olarak İstanbul ve Ankara Büyükşehir belediyelerinde başlatılmıştır. Yakın geçmişe kadar AKP’li belediye başkanları tarafından yönetilen bu iki büyükşehir belediyesi en kapsamlı eğitim hizmetini sunan belediyeler olmuşlardır. İBB, eğitim alanındaki etkinliklerini İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (İSMEK) adı altında kurumsallaştırırken benzer şekilde Ankara Büyükşehir Belediyesi de Belediye Meslek Edindirme Kursları (BELMEK) aracılığıyla eğitim faaliyetlerini yürütmektedir. İstanbul ve Ankara’da başlatılan bu faaliyetler diğer büyükşehir belediyelerine de örnek oluşturmuş ve birçok büyükşehir belediyesinin eğitim etkinlikleri için kapsamlı organizasyonlar kurdukları gözlenmiştir. Bu noktada 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun büyükşehir belediyelerine meslek ve beceri kazandırma kursları açmayı zorunlu bir görev olarak vermesinin etkisi büyüktür. Bazı büyükşehir belediyeleri ve düzenledikleri eğitim faaliyetleri Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1

Büyükşehir Belediyelerinin Yaygın Eğitim Kurumları

Büyükşehir Belediyesi	Düzenleyen Birim/Kurum
İstanbul	İSMEK: Sanat ve Meslek Edindirme Kursları
Ankara	BELMEK: Meslek Edindirme Kursları
Antalya	ATASEM: Sanat Eğitim Merkezi
Balıkesir	BALMEK: Meslek Edindirme Kursları
Bursa	BUSMEK: Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
Denizli	DENMEK: Meslek Edindirme Kurs Merkezleri
Diyarbakır	DİSMEK: Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
Eskişehir	ESMEK: Meslek Edindirme ve Eğitim Kursları
Erzurum	ESMEK: Sanat ve Meslek Eğitim Kursları
Gaziantep	GASMEK: Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
Hatay	HATMEK: Meslek Edindirme Kursları
İzmir	Meslek Fabrikası
Kahramanmaraş	KAMEK: Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları
Kayseri	KAYMEK: Meslek Edindirme ve Beceri Kursları
Kocaeli	KO-MEK: Meslek ve Sanat Edindirme Kursları
Konya	KOMEK: Meslek Edindirme Kursları
Malatya	MABESEM: Sanat Ve Eğitim Merkezi Kursları
Manisa	MASMEK: Sanat ve Meslek Edindirme Kursları
Mardin	MARMEK: Mesleki Eğitim Merkezi
Ordu	ORMEK: Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları
Sakarya	SAMEK: Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
Tekirdağ	TEMEK: Meslek Edindirme Kursları
Van	VANMEK: Meslek Edindirme Kursları

Büyükşehir belediyelerinin meslek ve beceri edindirmeye yönelik kurslar açtığı Tablo 1’de görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2017 yılı yaygın eğitim faaliyetleri araştırması verileri de belediyelerin yaygın eğitim faaliyetlerinde önemli bir rolü olduğunu nicel olarak göstermektedir. Tablo 2’de görüldüğü üzere yaygın eğitim alanında Bakanlıktan (Milli Eğitim Bakanlığı) sonra en fazla kurs sayısı ve katılımcıya yerel yönetimler sahiptir. Belediyeler tarafından açılan 24.822 kursa 1.920.273 kişi katılmıştır.

Tablo 2

Yaygın Eğitim Faaliyetleri Araştırması

Kurum/Kuruluş	Kurs Sayısı	Katılan	Bitiren
Bakanlık ve bağlı kurum/kuruluş	42.864	2.187.148	2.176.270
Üniversite	4.806	364.646	353.330
Belediye	24.822	1.920.273	1.823.646
Konfederasyon veya sendika	690	91.859	91.688
Vakıf ve dernek	15.880	798.477	791.504

Kaynak: TÜİK, 2017.

Günümüzde yerel yönetimler tarafından düzenlenen bu eğitim faaliyetleri sadece AKP’li belediyeler tarafından değil, CHP’li belediyeler tarafından da organize edilmektedir. AKP’li belediyeler için İSMEK- BELMEK uygulamaları örnek olmuş ve devamında diğer belediyeler benzer adlarla (BUSMEK, KOMER, KAYMEK, GASMEK gibi) benzer perspektiflere sahip uygulamaları yaygınlaştırmıştır. CHP’li belediyeler için aynı durum söz konusu değildir; bütünlüklü ve sistematik bir eğitim yaklaşımına sahip olduklarını yansıtan örnekler henüz oluşturulamamıştır (Yıldız, 2020). İzmir’de Meslek Fabrikaları, Eskişehir’de ESMEK, Sarıyer’de Sarıyer Akademi, Kadıköy’de Gençlik ve Çocuk Eğitim Merkezleri gibi ilden ile hatta ilçeden ilçeye farklılaşan örnekler söz konusudur. Bu araştırmada CHP’li bir ilçe belediyesi olan Çankaya Belediyesi’nin eğitim uygulamaları analiz edilmiştir. Yaygın eğitim hizmetleri başlığı altında Çankaya Evleri başta olmak üzere belediyenin kültür-sanat, sağlık, engelli, kadın ve tarım alanlarında bulunduğu eğitim hizmetleri analiz edilmiştir.

Yerel yönetimlere, “yerelleşme” adı altında getirilen bir dizi düzenleme ile yaygın eğitim faaliyetlerinin yanı sıra örgün eğitime destek hizmetleri kapsamında birçok görev verilmiştir. Yerel yönetimlerin özellikle okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılaması ve derslik sayısının artırılması için arsa ve bina üretimi gibi örgün eğitime dönük destek hizmetleri yasa ile belirlenmiştir (5393 sayılı Belediye Yasası, md.7). Son yıllarda özellikle okulların spor salonu ihtiyaçlarının belediye olanaklarıyla karşılandığı görülmektedir. Okul bahçelerinin temizliği ve düzenlemelerinin yapılması ve okul duvarlarının bakım ve onarımı da belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Yerel yönetimler okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamının yanı sıra öğrencilere çeşitli yardımlarda (kırtasiye malzemeleri vb.) da bulunabilmektedir. Diğer taraftan okul öncesi yaş grubuna yönelik bakım hizmetlerinin sunumunda da belediyelerin görev aldığı bilinmektedir. Bu araştırmada Çankaya Belediyesi’ne bağlı gündüz bakım evleri, çocuk

kulüpleri, okulların fiziki ihtiyaçlarına yönelik sunulan hizmetler “örgün eğitime dönük destek hizmetleri” başlığı altında analiz edilmiştir.

Yukarıda genel hatları verilen bilgiler çerçevesinde, Türkiye’nin nüfus ve bütçe geliri açısından en büyük belediyelerinden biri olan Çankaya Belediyesi’nin örgün eğitime destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetleri bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi’nin eğitim uygulamalarını analiz etmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Çankaya Belediyesi’nin örgün eğitime destek hizmetlerinin temel özellikleri nelerdir? Örgün eğitime destek hizmetleri;

- Amaç ve hedefler
- Coğrafi dağılım ve fiziksel donanım
- İçerik ve uygulama
- Eğitici özellikleri ve seçimi açısından nasıl bir görünümde-dir?

2. Çankaya Belediyesi’nin yaygın eğitim hizmetlerinin temel özellikleri nelerdir? Yaygın eğitim hizmetleri;

- Amaç ve hedefler
- Coğrafi dağılım ve fiziksel donanım
- Hedef kitlesi
- İçerik ve uygulama
- Eğitici özellikleri ve seçimi açısından nasıl bir görünümde-dir?

Önem

Günümüzde çeşitli nedenlere (kentleşme, yerleşme ve piyasalaştırma gibi) bağlı olarak yerel yönetimler anlayışında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Yaşanan bu değişimlere bağlı olarak ülkemizde yerel yönetimler, sosyal politikaları (eğitim, sağlık, sosyal yardım hizmetleri vb.) öncelikli olarak karşılayan bir anlayışa doğru evrilmeye

başlamıştır. Özellikle eğitim alanında hemen hemen tüm belediyelerin çeşitli faaliyetler yürüttüğü görülmektedir.

Yapılan literatür incelemesinde yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerini ele alan çalışmaların bir kısmının genel bir bağlamda konuyu ele aldığı ya da İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı İSMEK özelinde yapıldığı görülmüştür. Bu araştırma bir ilçe belediyesi olan Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamalarının kapsamlı bir analizini yaparak yürütülen uygulamaların olumlu yönlerinin fark edilmesini ve var olan eksikliklerin görülmesini hedeflemektedir. Bu çalışmanın ulaşacağı sonuçlar aracılığıyla özellikle, belediyelerin eğitim alanında düzenledikleri/ düzenleyecekleri etkinliklerle ilgili, yerel yöneticilerin fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü yetişkinleri aktif demokratik yurttaşla dönüştürme, yetişkin eğitiminden bu yolla yararlanma konusunda (Okçabol, 2013) belediyelerin belirgin bir yaklaşım içerisinde olmadıkları görülmektedir. Ayrıca alanyazına yeni bir kaynak kazandırması ve ileride bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlaması açısından da bu çalışmanın önemli olacağı düşünülmektedir.

Sayıtlar

Bu araştırmada, Çankaya Belediyesi'nin resmi web sitesinde ve diğer yazılı kaynaklarda yer alan bilgilerin geçerli olduğu ve görüşmeye katılan belediye yönetici ve çalışanlarının sorulara doğru ve içtenlikle yanıt verdiği varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamaları ile sınırlıdır.
2. Araştırma, konuyla ilgili ulaşılan belgelerin incelenmesi ve belediyenin ilgili birimlerinde görev alan yönetici ve çalışanlarla yapılan görüşmeler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Yerel Yönetimler: İl, belediye ya da köy halkının yerel ortak gereksinimlerini karşılamak üzere, kuruluş ilkeleri yasayla belirlenen, yasada gösterilen karar organları seçmenlerce seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, m.127). Anayasada yerel yönetim birimleri il özel idareleri, belediyeler ve köyler şeklinde belirlenmiştir.

Bu araştırmada “yerel yönetimler” kavramıyla yasal statüde yer alan il özel idareleri ve köy yönetimleri kast edilmemekte, ülkemizde yerel yönetimler deyince büyük ölçüde akla gelen belediyeler ifade edilmektedir.

Örgün Eēitim: Örgün eēitim, kişilerin yaşama atılmadan, diēer bir deyişle iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul ya da okul niteliēi taşıyan yerlerde genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini saēlamak amacıyla belli yasalara göre düzenlenen eēitimdir (Demirel ve Kaya, 2011, s.11).

Yaygın Eēitim: Örgün eēitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu kademedenden çıkmış bireylere yönelik olarak örgün eēitim sisteminin yanında veya dışında onların ilgi, istek ve yetenekleri doērultusunda düzenlenen etkinliklerin tümü (Duman, 2007, s.119-120).

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ilk olarak eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim kavramlarına değinilmiştir. Ardından yerel yönetimlerin temel kamu hizmetlerinden biri olan eğitim hizmetlerini sunmaya başlaması tarihsel olarak ele alınmıştır. Tarihsel süreç sanayi devrimi dönemi, sosyal devlet dönemi ve neo-liberal dönem olarak üç ana başlık altında incelenmiştir. Üçüncü bölümde Türkiye’de yerel yönetimlerin eğitim faaliyetlerinin yasal dayanakları ele alınmış ve son olarak alan yazında yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarıyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Kavramlar

Bu araştırmanın genel amacı yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi’nin eğitim uygulamalarını analiz etmektir. Çankaya Belediyesi’nin eğitim uygulamaları örgün eğitime dönük destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetleri şeklinde ele alınmıştır. Bu sebeple bu bölümde eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim kavramları ele alınmıştır.

Eğitim Kavramı

Eğitim, insanlık tarihinin başlangıcına değin uzanan; içinde siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik, bireysel boyutları barındıran ve birçok farklı tanımı olan bir kavramdır. Bir tanımda eğitim, “birey, grup veya toplulukların bilgi, beceri ve tutumlarında değişiklikler yapmak üzere tasarlanmış bir etkinliğin bir veya daha fazla kişi tarafından üstlenilmesi veya başlatılması” (Knowles, Holton, Swanson 2014, s. 20) olarak ifade edilmiştir. Başka bir tanımda eğitim, “önceden saptanmış ilkelere göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi” (Güven, 2010, s.1) olarak belirtilmiştir. Başka bir kaynakta genel bir tanımla eğitim, “insan davranışlarının bilinçli ve düzenli olarak geliştirilmesi” (Altunya, 2013, s.317) olarak tanımlanmıştır.

Duman (2007), eğitim sözcüğünün İngilizce karşılığı olan education sözcüğünün, Latince “beslemek” anlamına gelen educare ve “dışarı çekmek”, “bir şeye doğru götürmek” anlamına gelen educere sözcüklerinden türetildiğini belirtmiştir. Bu noktada eğitimin, “bireyin bilgiyle beslenmesi ve onda var olan yetilerin dışarı çekilmesi, ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi olarak” tanımlanabileceği vurgulanmıştır (Duman, 2007, s.16). Gök (2004, s.94) de, temel bir insan hakkı olarak kabul edilen eğitimin, insanı zihinsel ve sosyal olarak geliştiren ve özgürleştiren bir potansiyele sahip olduğunu belirtmiştir.

Eğitim sözcüğü Divan- ü Lügat-it Türk'teki karşılığı olan igitmek, ikidmek, terbiye etmek, yetiştirmek (ikdilmek, eğitilmek) sözcüğünden türemiştir (Atalay, 2006; Akt. Güven, 2010, s.2). Yine farklı etimolojik çalışmalara bakıldığında da eski Türkçedeki *igit-* fiilinin, Türkiye Türkçesinde *eğit-* olarak canlandırıldığı ve genellikle “beslemek, büyütme, korumak” vb. olarak anlamlandırıldığı belirtilmiştir (Balyemez, 2019). Türk Dil Kurumu (TDK) eğitimi “çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye” şeklinde açıklamıştır (TDK, 2020). Yetişkin Eğitimi Terimleri Sözlüğü'nde ise şöyle bir tanım yapılmıştır:

Eğitim, her meslek için gerekli bilgileri, ahlakî-manevi değerleri ve anlayışı geliştirme ereğini güden etkinlikler olarak yorumlanır. Eğitimin amacı, gençlere ve yetişkinlere, içinde yaşadıkları toplumu etkileyen gelenekler ve düşünceler, kendi kültürleri ve başkalarının kültürleri, doğa yasaları üzerinde bir anlayış geliştirmek ve iletişimde temel sayılan dilsel ve diğer becerileri kazandırmak için zorunlu olan şartları sağlamaktır (Titmus, Buttedahl, Ironside ve Lengrand, 1985, s. 2).

Yukarıdaki bazı eğitim tanımları ve daha birçok eğitim tanımı irdelendiğinde ortaya çıkan ortak bazı özellikler vardır. Bunlardan en belirgin olanını Altunya (1997, s.29), “insan davranışlarını belirli bir yönde geliştirme sürecini anlatması” olarak ifade etmiştir ve söz konusu “belirli bir yön”ün, eğitim erkini elinde tutan kişi, aile, usta, devlet, örgüt vb. tarafından saptandığını belirtmiştir. Bu yön, insanın doğasına, gereksinmesine, toplumsal gereksinimlere, çağa uygun olup olmamasına, belirleyenin niyetine, dünya görüşüne, yetişkinliğine bağlıdır (Altunya, 1997, s.29). Örneğin Ortaçağda eğitim “Tanrı'nın inayetine erişmede gereken bilgi ve değerlerin birer dogma şeklinde bellendiği ya da ezberlendiği geleneksel bir kurum” (İnal, 2007, s.152) rolündeyken Fransız Devrimi (1789) sonrası “gelişen ticaret ve sanayinin gerektirdiği ‘kalifiye’, ‘ucuz’ ve ‘uysal’ işgücünün yetişmesini” (İnal, 2007, s.153) sağlamıştır. Günümüzde ise “küresel

kapitalizm koşullarında ve insan sermayesi yaklaşımı çerçevesinde, insanları ekonomik süreçlerin bir girdisi olarak kabul eden, ekonomik anlamda kişisel gelişme ve verimliliğe hizmet eden bilgi ve becerileri yüklemeye dönüşen eğitim” bir yatırım alanı haline gelmiştir (Uysal ve Yıldız, 2014, s.9).

1950’li yıllardan sonra geleneksel örgün eğitim dışında gerçekleşen eğitim etkinlikleri önem kazanmaya başlamış, eğitimin hedef kitlesi genişlemeye başlamış ve “halk eğitimi”, “yaygın eğitim”, “sürekli eğitim”, “okul-dışı eğitim”, “yaşam boyu eğitim”, “yaşam boyu öğrenme” ve “yetişkin eğitimi” gibi eğitimin tüm yaşam boyunca devam eden bir süreç olduğunu vurgulayan yeni kavramlar, kurumlar ve sistemler ortaya çıkmıştır (Jarvis, 2004; Akt. Dinçel, 2019). Yaşadığımız çağın bilgi çağı olduğu; yaşam boyu öğrenmenin bu bilgi çağında bilgiye ulaşmak için temel bir araç haline geldiği ve bilgiye ulaşmanın da bireyin sorumluluğuna devredildiği anlayışı eğitime egemen olmuştur. Değişen bu anlayış alanyazında birçok yeni kavramın ortaya çıkmasına neden olsa da bu çalışma en yaygın kabul gören ve ülkemizdeki eğitim sistemini bütün olarak kapsayan ve temel amaç ve ilkelerini belirleyen 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu”nda yer alan sınıflandırmayı ele almıştır. Bu sınıflandırmaya göre eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

Örgün Eğitim Kavramı

Örgün eğitim, kişilerin yaşama atılmadan, diğer bir deyişle iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belli yasalara göre düzenlenen eğitimidir (Demirel ve Kaya, 2011, s.11). Örgün eğitim okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır. Bu kurumlar içerisindeki eğitim etkinlikleri hiyerarşik bir sistem içerisinde, belirli bir müfredata bağlı bir biçimde ve resmi olarak görevli öğretmenler aracılığıyla yürütülmektedir. Örgün eğitimde her kademenin sonunda mezun olanların bir sonraki kademeye geçişi için gerekli olan bir diploma ya da sertifika verilmektedir.

Bu çalışmada yerel yönetimlerin örgün eğitime dönük destek hizmetlerindeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi’nin gündüz bakım evleri, çocuk kulüpleri ve okulların fiziki ihtiyacını karşılamaya yönelik hizmetleri ele alınmıştır.

Yaygın Eğitim Kavramı

Yaygın eğitim, örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış durumda olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitimidir (Demirel ve Kaya, 2011, s.11-12). Günümüzde “yetişkin eğitimi”, “halk eğitimi”, “yaşam boyu eğitim” ve “sürekli eğitim” gibi çeşitli kavramlarla belirtilen yaygın eğitim, örgün eğitim dışına çıkmış veya normal okul eğitimi sürecini tamamlamış, her yaştan ve her uğraşı alanından kişilerin karşılanmayan eğitim gereksinimlerinin karşılanmasını ve hayatlarını kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Yaygın eğitimde belli bir yaş sınırlaması olmamakla birlikte örgün eğitim gibi planlı bir eğitimidir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası’nda yaygın eğitim kavramının kapsam ve niteliği şu şekilde açıklanmıştır:

1) Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkanları hazırlamak, 2) Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkanları hazırlamak, 3) Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak, 4) Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak, 5) İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek, 6) Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak, 7) Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamak, 8) Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Özellikle yetişkin eğitiminin ilgisini yönelttiği kesimi anlamak için şu sınıflandırma yararlı olmaktadır (Lowe 1985; Akt. Bağcı 2014, s. 149):

a)Okuma - yazma bilmeyenler, b) kırsal kesimdeki yoksul halk, c) kentlerdeki yoksul halk, (ç) istihdama elverişli becerileri olmayan işsiz gençler, d)niteliksiz ve yarı - nitelikli işçiler, e) işsiz ve çalışma olanağı bulunmayan yetişkin işçiler, f) bazı kategorilere giren kadınlar, g) etnik azınlıklar, ğ) göçmen işçiler (yurtiçi), h) göçmenler (yabancı işçiler), ı) özellikle daha az yorucu işlere ihtiyacı olan yoksul durumdaki yaşlılar.

Bakanlıklar, yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar ya da özel kurumlar tarafından düzenlenen eğitim programları, seminerler, atölyeler, paneller vb. etkinlikler de yaygın eğitim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir. Eğitimin son yıllarda giderek daha fazla yerelleşmesi ve dolayısıyla yerel yönetimlerin bu alanda daha faal olmaya başlaması yaygın eğitim çalışmalarının artmasına neden olmuştur. Bu çalışmada yerel yönetimlerin yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi’ne bağlı Çankaya Evleri’nde ve

Kültür-Sanat Merkezleri’nde düzenlenen kurslar ve atölyeler, sağlık eğitimleri, engelli bireylere yönelik eğitimler, toplumsal cinsiyet ve farkındalık eğitimleri ve Kent Tarım Hobi Evleri’nde düzenlenen eğitim etkinlikleri incelenmiştir.

Yerel Yönetimler ve Eğitim Uygulamaları

Yerel yönetimler ve özellikle de halk tarafından temel yerel yönetim birimi olarak bilinen belediyeler, toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasında önemli rol oynamıştır. Toplumsal ortak ihtiyaçların karşılanması amacıyla kurulmuş olan belediyelerin ortaya çıkış koşulları ve tarihsel gelişimi incelendiğinde kentlerde ilk olarak su, çöp, barınma, enerji, ulaşım gibi temel hizmetleri sağladığı söylenebilir. Zaman içerisinde temel altyapı hizmetlerinin büyük ölçüde tamamlanmış olması, kırdan kente göç edenlerin sayılarının artması ve bununla birlikte kente uyum gereksiniminin ortaya çıkmış olması gibi etmenler belediyelerin eğitim hizmetlerini sunmaya başlamasına neden olmuştur. Diğer taraftan neo-liberal politikaların etkisiyle temel hizmetlerden biri olan eğitimin özelleştirilmesi ve yerelleştirilmesinin hedeflenmesi de yerel yönetimlere daha fazla görev yüklenmesinde etkili olmuştur (Alpaydın, 2006).

Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (UILA), çeşitli ülkeleri kapsayan bir araştırmada, halk eğitiminin yerel yönetimleri doğrudan ilgilendiren bir etkinlik alanı olduğunu vurgulamıştır (Geray, 1994, s.4). Yalnızca halk eğitimi değil, örgün eğitim alanında da pek çok ülkede yerel yönetimler, okul öncesi eğitim, ilköğretim, orta ve hatta yükseköğretim düzeylerinde eğitimle ilgili görevleri yerine getirmektedir. Yerel yönetimlerin eğitim etkinliklerinin örgün ve yaygın boyutta düzenlenmesinin hem pratik yararlar bakımından hem de yerel demokrasinin geliştirilmesi bakımından önemli olduğu bilinmektedir (Ayhan, 1993).

Miser (1993), “aşırı”, “hızlı”, “bağımlı” vb. sıfatlarla anılan Türkiye kentleşmesinin “sağlıklı bir kentleşme ve kentlileşme” biçimine dönüşmesinde belediye yönetimlerinin sorumluluğunu vurgulamış ve eğitsel destek vermeden kentlileşmeyi sağlamanın olanaklı olmadığını belirtmiştir:

- “Bizim kentlileşme anlayışımızla”, “göçenlerin kentlileşme anlayışının” uzlaştırılması ve birleştirilmesi için,
- Göçenlerin geçimlerini sağlayabilecek “uzmanlaşmış beceriler” edinebilmeleri için,
- “Şehir köylülerinin”, toplum yaşamının zorunlu kıldığı kuralcı, sınırlayıcı davranışların zorunluluklarını değerlendirmeleri için,

- Kentlerin sunduğu toplumsal olanaklarla tanışmaları, bunları kullanmaları için,
- Kentin yollarına, parklarına, ağaçlarına, kuşlarına bizim diyerek sahip çıkmaları, korumaları için,
- Temelde plansızlığın ve kaynak kıtlığının, kentsel rantçılığın bir sonucu olan kentsel altyapı sorunlarının çözümünde kendi katkılarını yapabilmeleri için eğitim olmazsa olmaz bir koşuldur. Eğitim insanın davranışlarını gözden geçirmesini, kendini yenilemesini sağlar. Öte yandan yine aynı gerekçelerle, kentlilerin eğitsel desteğe gereksinimi olduğu; kentlilerin kendilerini yeniden tanımlamaları gerektiği yadsınamaz (Miser, 1993, s.25).

Geray (2002) da, yerel yönetimlerin kırdan kente göç edenlerin eğitim, meslek, kent yaşamına uyum gibi sorunlarının çözümünde önemli bir role sahip olduğunu ve bu sorunların çözümünde halk eğitimi etkinliklerinden büyük ölçüde fayda sağlanacağını belirtmiştir.

1980’li yıllardan itibaren değişen ekonomik ve toplumsal koşullar her alanda yeniden yapılanma gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu dönem Devlet Planlama Teşkilatı’nın isteği doğrultusunda Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) tarafından Kamu Yönetimi Araştırma (KAYA) Projesi yürütülmüştür. Kamu Yönetimi Araştırma Projesi’nin (1992) amaçlarından biri “kamu hizmeti gören merkezi yönetimin merkez ve taşra örgütü ile yerel yönetimleri etkili, süratli, ekonomik, verimli ve nitelikli hizmet görececek bir düzene kavuşturmak” olarak belirtilmiştir. Kamu yönetiminin ve özellikle merkezi yönetimin yapısal düzenlemelerine değinilerek yerel yönetimlerin yeniden ele alınıp düzenlenmesi gerektiği vurgulanan projenin sonunda rapor şeklinde öneriler sunulmuştur. Bu önerilerden eğitim ve öğretim hizmetleriyle ilgili olanlar şunlardır:

1. Okul binaları ve eğitim tesisleri için arsa sağlamak,
2. İlk ve orta dereceli (meslek okulları dahil) okul inşaatlarını yapmak ve bunları yönetmek,
3. Okul binalarının bakım ve onarımını yapmak,
4. Pratik sanat okulları açmak ve yönetmek,
5. Yaygın eğitim kurumları açmak ve yönetmek,
6. Okul öncesi eğitim-öğretim okullarını açmak ve yönetmek,
7. Okulların donatımı ile günlük ihtiyaçlarını karşılamak,
8. İlk ve orta öğretim kurumlarında okuyan öğrenciler için paralı veya parasız yurt ve pansiyon açmak ve işletmek,
9. Öğrencilere burs vermek,
10. Özel eğitim kurumları açmak ve yönetmek,
11. Öğretmen atamaları yapmak (KAYA,1992).

KAYA raporunda, yerel yönetimlerin eğitim ve öğretim hizmetlerinin niteliğini artırmada çok etkili olabileceği belirtilmiş ve yerel yönetimlere eğitim ve öğretim hizmetleriyle ilgili önemli görevlerin verilmesi önerilmiştir. KAYA raporu dışında, Yedinci Kalkınma Planı'nda (1995) eğitimde yerel yönetimler ve merkezi hükümet arasındaki görev dağılımına dikkat çekilmiş ve yerel yönetimlere daha fazla yetki ve sorumluluk verilmesi üzerinde durulmuştur:

Milli eğitimde hizmet esasına göre bir yapılanmayı gerçekleştirmek; merkez teşkilatını makro düzeyde stratejik planlama, müfredat programı, araştırma-geliştirme, denetleme yapan ve koordinasyon işleriyle uğraşacak üst düzey karar organı haline dönüştürmek; bürokrasiyi azaltmak; gerek Bakanlık taşra birimlerine gerekse yerel yönetimlere yetki ve sorumluluk devrini gerçekleştirmek; Bakanlık taşra teşkilatları ile yerel yönetimler ve ailelerin eğitimde hizmet verme sürecine aktif katılımını sağlamak için 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nda düzenlemeler yapılacaktır (Yedinci Kalkınma Planı, 1995, s.28).

Yukarıda yer alan “yerel yönetimler ve ailelerin eğitimde hizmet verme sürecine aktif katılımını sağlamak” ifadesi eğitimin kamusal bir hizmet sorumluluğundan çıkarılmasına işaret etmektedir. Sekizinci Kalkınma Planı'nda (2000, s.83) da bir önceki plana paralel olarak “Eğitimin yaygınlaştırılmasında merkezi idarenin yanı sıra mahalli idareler, gönüllü kuruluşlar ve özel sektörün katkısı sağlanacaktır.” ifadesi yer almaktadır. Sekizinci Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Yerel Yönetimler Raporu'nda ise yerel yönetimlerin dezavantajlı toplumsal kesimler olarak tanımlanan “engelliler, sakatlar, yaşlılar, çocuklar, hamileler, yoksullar, korunmaya muhtaç çocuklar, sorunlu gençler ve kadınlara” yönelik hizmetin sağlanmasında görev ve sorumluluklarının artması gerektiği vurgulanmıştır:

Yerel yönetimlerin dezavantajlı toplumsal kesimlere yönelik sosyal destek/barınma, eğitim/rehabilitasyon hizmetlerini gerçekleştirmesi isteğe bağlı olmaktan çıkarılıp, görev durumuna getirilmelidir. Bu görevlerini yerine getirmelerinde etkili olmalarını sağlayacak ekonomik, sosyal ve kültürel projeler geliştirebilmelerinin yasal ve mali altyapısı oluşturulmalıdır (Sekizinci Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Yerel Yönetimler Raporu, 2001, s.131).

Ülkemizdeki eğitim politikalarını analiz ederken Kalkınma Planları'nın önemli bir role sahip olduğu bilindiğinden yukarıdaki ifadelerin eğitimde yaşanan dönüşümün tarihsel arka planını oluşturduğunu söylemek mümkündür. 1990'lı yılların ortalarından itibaren kabul gören neo-liberal yaklaşıma göre merkezi yönetimin “hantal devlet yapısı”, hizmetlerin nitelikli bir biçimde sunulmasının önünde bir engel oluşturmaktaydı (Ataay, 2007). Devletin bu hantal yapıdan küçülerek kurtulması gerekliliğini vurgulayan ve kamu hizmetlerinin piyasalaştırılmasını öneren bu anlayış sonucunda yerel yönetimler, merkezi

devletin sorumluluklarına yönelmek zorunda kalmıştır (Yıldız, 2019). Eğitim hizmetleri de işte bu dönemde ve bu bağlamda yerel yönetimler tarafından yaygınlaştırılmıştır.

Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi

Dünya genelinde yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarının uzun bir geçmişinden söz edilemese de bu bölümde dönemselsel olarak bazı örnekler tarihsel gelişim içerisinde üç önemli dönem altında ele alınmıştır. İlk olarak sanayileşme ve buna bağlı olarak ortaya çıkan hızlı kentleşmenin yerel yönetimleri kentsel hizmetleri sağlama konusunda etkin bir aktör haline getirdiği dönem incelenmiştir. İkinci olarak özellikle gelişmiş ülkelerde İkinci Dünya Savaşı sonrasında uygulamaya konulan Keynesyen politikaların uygulandığı sosyal devlet döneminde yerel yönetimlerin eğitim uygulamaları ortaya konmuştur. Son olarak ise neo-liberal politikaların yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarını nasıl etkilediği ele alınmıştır.

Sanayi Devrimi Dönemi: Kentleşmenin Ortaya Çıkışı ve Kentsel Hizmetlere İhtiyaç

19. yüzyılda Sanayi Devriminin etkisi ile kentlerin yoğun bir göç dalgası ile karşılaştıkları bilinmektedir. Ancak kentler, kırdan göç eden büyük nüfus öbeklerinin gündelik yaşamı sürdürebilmelerinin koşullarını sağlayamamış ve kentlerin idaresi önemli bir sorun haline gelmiştir. Yerel yönetimler bu dönemde bir yandan temel kentsel ihtiyaçları karşılamaya çalışırken diğer yandan eğitim, sağlık gibi alanlarda kısmen de olsa görev almışlardır. Bu dönemde daha çok endüstrileşme ve kentleşmenin etkileri görülmeye başlanmış; yoksulluk, hastalık, suç, aşırı kirlilik kentlerin temel problemleri haline gelmiştir (Byrne, 1994; Akt. Ersöz 2007). Böylece kentlerde yaşayan insanlar için başta yollar olmak üzere, su ve elektrik ihtiyacı doğmuştur. Zaman içerisinde yerel yönetimler sağlıksız koşullar, yoksulluk, cehalet gibi problemlerle mücadele etmek için çeşitli fonksiyonlar üstlenmeye başlamışlardır. Örneğin, İngiltere’de o dönem eğitim alanında, yerel yönetim bünyesinde, “Yerel Eğitim Otoritesi” komiteleri kurulmuş ve zamanla bu komiteler, okullar ve okul yemekleri (1906) ve tıbbi kontrol (1907) gibi eğitimle ilgili diğer hizmetleri sağlamakla görevlendirilmişlerdir. 1910’daki Eğitim Yasası ise yerel yönetim otoritelerine okuldan yeni mezun olan gençleri mesleğe yönlendirme ve işe yerleştirme görevi yüklemiştir (Byrne,1994; Akt. Ersöz, 2007). Gelişmekte olan ülkelerde ise benzer süreç, sanayileşme ve kentleşmenin hız

kazanmasıyla sonraki dönemlerde ortaya çıkmıştır. Örneğin Türkiye’de 1930 tarihli “Belediyeler Yasası” belediyelere alt yapı hizmetlerine ilişkin görevler verirken eğitim, sağlık ve konut gibi hizmetleri belediyelerin görev alanı dışında bırakmıştır (Tekeli ve Ortaylı, 1978). Bunda yeni kurulan Cumhuriyet’in önemli yasalarından biri olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile eğitim kurumlarının tek bir merkeze bağlanması adına yapılan düzenlemelerin de etkisi olmuştur. O dönemde, yönetimleri il özel idarelerine ve belediyelere ait olan meslek okulları bu yasada yer almamıştır ve 1927 yılına kadar il özel idareleri ve belediyelerin meslek okulu açabilme ve bu okulların yönetim ve öğretim işlerini yürütebilme yetkileri olmuştur. Ancak Cumhuriyet döneminin mesleki okullarla ilgili ilk yasası olan 26 Mayıs 1927 tarih ve 1052 sayılı "Meslek Mektepleri Hakkında Kanun" ile illere meslek okullarının mali sorumlulukları verilmiş, ancak, program donatım, öğretmen, memurlar ve öğretimle ilgili diğer yetkiler Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir (Aksoy, 1995).

Sonuç olarak bu dönemde kentlerde yaşanan atık sorunu, kent temizliği, sağlıklı yaşam koşulları, yol, su gibi sorunların zaten büyük ölçüde çözülemediği olması yerel yönetimlerin eğitim, sağlık gibi alanlara yönelmesine de engel olmuştur. Hızlı kentleşmenin yarattığı sorunlar toplumcu belediyeçiliğin ortaya çıkışının koşullarını yaratmıştır.

Sosyal Devlet Dönemi: Toplumcu Belediye Anlayışının Yayılması

Sosyal devlet anlayışında yerel yönetimlerin rolü ve eğitim, kültür, sosyal hizmetler gibi sosyal politika alanlarındaki hizmet sunumları ülkeden ülkeye değişiklikler göstermektedir. Ancak Sallan Gül’ün (2013, s.87) de belirttiği gibi yerel yönetimler her zaman “kolektif tüketimin örgütleyicisi ve işgücünün kendini yeniden üretimine katkı veren kurumlar olmuşlardır”. 19.yüzyılın sonları ve 20.yüzyılın başları toplumcu belediyeçilik anlayışının ilk belirgin örneklerinin ortaya çıktığı dönem olarak bilinmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında refah devletlerinin yaygınlaştığı 1945-1975 arası dönem ise bu akımın olgunluk evresi olarak görülmektedir. Toplumcu Belediyeçilik nam-ı diğer “belediye sosyalizmi” akımının gerek öncü gerekse olgun örnekleri modern işçi sınıfı hareketinin gelişmiş olduğu ileri kapitalist coğrafyalarda” görülmüştür (Özügurlu, 2009, s.78). Bu anlayışın şekillenmesinde yerel yönetimlerin ortaya çıkmasından itibaren, özgürlük ve eşitlik üzerine yaşanan tüm gelişmelerin etkisi olmuştur (Güler, 2013). Kaynaklar incelendiğinde en önemli faktör olarak Paris Komünü

gösterilmektedir. Toplumcu belediyeciliği etkileyen diğer etkenler ise; İngiltere’deki Belediye sosyalizmi, 1968 öğrenci hareketleri, kapitalizme karşı geliştirilen kentsel ve toplumsal hareketler olarak sıralanmıştır. Toplumcu belediyecilik 19. yüzyıla kadar kökleri olan bir olgu ve tarih içinde farklı uygulamaları olan bir deneyim olması itibarıyla her dönemde kendine özgü özellikleri ile var olmuştur.

Toplumcu belediyecilik tüm Avrupa’da etkisini göstermiş Budapeşte, Münih ve Lille’de ekmek fabrikaları, balık pazarları, sosyal yardım üniteleri, emlak hizmetleri, ekonomik girişimcilik, halk sağlığı hizmetlerinin yanı sıra çocuk ve yaşlılar için kreş ve burs gibi hizmetler de belediyeler eliyle sunulmuştur (Güler, 2013). Almanya’da da belediyelerin gaz, elektrik, su, itfaiye, sokak temizleme, pazaryeri, tramvay, park gibi hizmet alanlarının yanında kamu kütüphaneleri, okuma odaları ve okullar da başlıca faaliyet alanları içerisinde yer almaktaydı (Bayramoğlu, 2015). İngiltere’de de refah devleti anlayışı içinde özellikle konut ve eğitim hizmetleri yerel yönetimlere bırakılmıştır (Sallan Gül, 2013).

Osmanlı döneminden 389 belediye devralan Cumhuriyet yönetimi ise 1930 yılında belediyeciliğe ilişkin 1580 sayılı yasayı çıkarmıştır. Bu yasa uzun bir süre belediyeciliği düzenleyen temel yasa olma niteliğini taşımıştır. 1930 tarihli Belediye Kanunu Cumhuriyet’in kurucu kadrolarının kamu hizmetinin kamu eliyle verilmesi konusunda ortak düşünceye sahip olmaları nedeniyle kaleme alınmıştır (Bayramoğlu, 2015). Bu sebeple Türkiye’de toplumcu belediyecilik anlayışının izlerini Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren bulmak mümkündür. Bu yasa ile belediyelerin kentleşmeye önem verdiği ve kamu kaynaklarının kırsal alandan kent alanlarına yönlendirildiği bir dönem başlamıştır. Bu dönemde kentsel hizmetler belediyelerin öncelikle gündemini oluştururken eğitim, sağlık gibi sosyal politika alanları daha geride kalan hizmetler olmuştur. Ancak halkın kültürel, sosyal gelişimi için kütüphane açmak, tiyatro, sinema, müze yapmak gibi görevler belediyelere verilmiştir. Aynı zamanda yasa ile belediyelere halkın yönetim süreçlerine katılması konusunda bilinçlendirmesi görevi verilmiştir (Eryılmaz, 2002).

1950-1975 döneminde ise yerel yönetimlerin yetki ve görevleri tür ve kapsam olarak artmış, gelir ve harcamalarının kamu harcamaları arasındaki payı büyümüş ve özellikle eğitim, konut, sağlık gibi temel sosyal politikaların sağlanmasındaki rolü küçümsenmeyecek bir düzeye ulaşmıştır (Ersöz, 2008). 1970’li yıllarda uygulanan ve “toplumcu belediyecilik” olarak adlandırılan sosyal demokrat belediyecilik anlayışı ile kamu hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik çabalar artmıştır. Ancak “toplumcu

belediyecilik” anlayışının kapsamlı ve bütünlüklü bir programa sahip olmadan ilerlemesi eğitim alanında yapılan uygulamalara da yansımıştır. Sadece Ankara Belediyesi Başkanlık Uzmanları’nın hazırladığı raporda Köy Enstitüleri model alınarak bir eğitim projesi hazırlanmış ve “Kent Enstitüleri” adıyla gündeme getirilmiştir. Bu projeye göre Kent Enstitüleri, “yaş sınırı ve eğitim aranmaksızın” bütün mesleksizlere açık olacak ve kurslar şeklinde faaliyetlerini yürütecektir. Bu kurslarda da öncelikle belediye işçilerinin eğitimine çalışılacaktır. Kurslar, her mesleğin yapısının gerekli kıldığı sürelerde ve kademelerde olacaktır (çıraklık, kalfalık, ustalık, vb gibi). Diğer taraftan da kurslardaki deneyimlerden yararlanarak, ilerde daha klasik okul biçiminde planlama yapılması hedeflenmiştir (Ankara Belediyesi, 1976). Ancak bu girişim valinin onayına ve İçişleri Bakanlığına sunulduğunda, bakanlığın direnci ile karşılaşmıştır (Güneş,1997, s.93; Akt. Güler, 2013, s.147). Dönemin Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay, kent enstitülerine bakanlıktan onay verilmemesi hakkında “Korktular. Korkuları bu öğrencilerin (öğrencilere) teknik eğitimin dışında başka şeylerin de öğretilceğiydi. Bunlar politize olacak diye sakındılar. Ama kent kültürü değişiyor. Yeni bir kent kültürü oluşuyor.” ifadelerini kullanmıştır (Güler, 2013, s147).

Kısaca modern belediyeciliğin temelini oluşturan toplumcu belediyecilik anlayışı 1980’lere kadar olan süreçte etkisini sürdürmüş ve bu süreçte eğitim uygulamalarına dair önemli örnekler hayata geçirilmemiştir. 1980’li yıllardan sonra ise neo-liberal politikaların etkisiyle belediyecilik anlayışının tüm dünyada değişime uğramasıyla belediyelerin eğitim uygulamaları da başka bir boyut kazanmıştır.

Neo-liberal Dönem: Neo-liberal Belediyeciliğin Yükselişi ve Belediyelerin Eğitim Uygulamaları

Neo-liberal anlayış tüm kamu hizmetlerinin piyasa kuralları içerisinde üretilmesini öngördüğü için yerel yönetimler de hem genel bir anlayış olarak hem de kent hizmetlerinin yerine getirilmesi alanında bu süreçten payını almıştır. “1980’lerden itibaren kolektif hizmetlerin üretiminden çekilmeye, rekabete açılmaya ya da hizmetleri piyasa mekanizmalarından satın almaya başlayan yerel yönetimlerin” (Sallan Gül, 2013, s.89), neo-liberal politikalar sonucunda hizmet anlayışı tümünden değişmiştir. Bu dönemde yeniden yapılandırılan yerel yönetimlere “yerelleşme” adı altında bir dizi düzenleme getirilmiştir. Yerelleşme politikasının amacının, yerel yönetimlerin yetkilerini artırarak

yerel yönetimleri güçlendirmek gibi sunulmasına karşın asıl niyetin kamu hizmetlerini ticarileştirmek ve bunun faturasını halka çıkarmak olduğu bilinmektedir (Özdek, 2011).

Türkiye’de belediyeler, yerelleşme politikalarıyla, merkezden kendilerine yetki devredildikçe görev ve sorumluluk açısından güçlendirilmiştir. Bununla birlikte, bir yanda merkezi hükümet politikaları sonucu artan işsizlik, diğer yanda ise yerel kamu hizmetlerinin giderek yüksek bir fiyattan sunulması, belediyeleri bir açmazla karşı karşıya bırakmıştır. Kamu hizmetlerini piyasaya açmakta direnç göstermeyen belediyeler, diğer yandan sosyal güvenliği sosyal yardımlarla ikame eden merkezi hükümet politikalarında sosyal yardım dağıtıcısı olmak şeklindeki bir işlevi de üstlenmiştir (Bayramoğlu, 2015, s.18). Böylece 1990’lı yılların ortalarından itibaren özellikle eğitim, sağlık, barınma gibi hizmetler başta olmak üzere sosyal yardımlar, sosyal hizmetler gibi sosyal politika alanlarında yerel yönetimlerin rolü artmaya başlamıştır (Yıldız, 2019). Büyükşehir belediyelerinin eğitim uygulamaları da bu dönemde Refah Partisinin iki büyükşehir olan İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyelerini kazanması ile yeni bir ivme kazanmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) ve Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB), eğitim uygulamalarını kurumsal bir biçimde örgütleyerek İstanbul’da İstanbul Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (İSMEK); Ankara’da Belediye El Becerileri ve Meslek Edindirme Kursları (BELMEK) ile eğitim faaliyetlerini yürütmüşlerdir. Bu iki belediyenin uygulamaları İslamcı belediyelere örnek olmuş ve yerel yönetimler alanında yeni bir eğitim geleneği oluşturmuştur. Bursa Büyükşehir Belediyesi BUSMEK, Konya Büyükşehir Belediyesi KOMAK, Kayseri Büyükşehir Belediyesi KAYMEK, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi GASMEK gibi uygulamalarla birçok büyükşehir belediyesinin eğitim hizmetleri için kapsamlı organizasyonlar kurdukları gözlenmiştir. Bu organizasyonların bir taraftan piyasa mantığı çerçevesinde ihalelerle “binalarının” inşası gerçekleştirilirken diğer taraftan kurs türleri (çini, hat, minyatür, tezhip, Arapça, Osmanlıca vb.) ile İslami sosyalizasyon sağladığı açıktır (Yıldız, 2012). Doğan’ın (2007) da belirttiği gibi belediyelerin neo-liberal bir yönelimle kamuculuktan piyasacı, özelleştirmeci çizgiye daha belirgin bir biçimde geçtiği bu dönemde “İslamcı Belediyecilik” anlayışı bu çizgiyle birleştirilmiştir. Sonuç olarak bu dönemde bir taraftan geleneksel-kültürel kodlarla yüklü hizmetler sunulurken diğer taraftan “yerelleşme” kavramının öne çıktığı piyasa merkezli yeni bir belediyecilik anlayışı inşa edilmektedir.

Eğitimde Yerelleşme Kavramının Ortaya Çıkışı. Eğitim hizmetinin yerelleşmesi, karar verme gücünün merkezi yönetimden yerel yönetimlere, sivil toplum örgütlerine ve okullara devredilmesini anlatmaktadır (Keskin, 2008, s.4). Küreselleşme sürecinden bağımsız ele alınamayacak olan eğitimde yerelleşme tartışması ile ilk olarak merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi ve merkezi yönetimin görevlerinin büyük bölümünü yerel yönetimlere bırakan reformların hayata geçirilmesi hedeflenmiştir. Çünkü yerelleşmenin, hizmetlerin yerinde görülmesini sağlayarak, hantallığa yol açtığı varsayılan merkeziyetçi yönetim anlayışından kaynaklı etkinlik sorunlarının çözülmesine katkı yapacağı ileri sürülmektedir (Ataay, 2007). Ancak yerelleşme tartışmaları, yerel yönetimlerin merkezi hükümete ait hangi yetkileri devralacağı ve yerel mali olanakların varlığı tartışmasını da beraberinde getirmektedir (Erder ve İncioğlu, 2004). Duman (1998) da yerel yönetim anlayışında köklü değişimler yapılmadan gerçekleştirilecek eğitimde yerelleşme (Duman'ın ifadesiyle eğitimin yerinden yönetimi) uygulamalarının dengesizlikleri arttırabileceğini ya da istenmedik olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olabileceğini belirtmektedir. Bu durum, yerelleşme adı altında gerçekleştirilen dönüşümlerin, gerçekte, yerel yönetimlerin ve “yerel halkın” sorunlarının çözülmesini sağlamak yerine, hali hazırda kısıtlı bütçeleri olan yerelliklerin merkezi yönetimin desteğinden tümüyle yoksun kalmasına neden olduğunu göstermektedir (Ayman Güler, 2005). Zaten devletlerin yeniden yapılandırılma sürecinde önemli bir aktör olan Dünya Bankası'nın (DB) yerelleşme politikalarında da demokrasi katılıma eşitlenmekte, katılım ise “harcamalara katılma” olarak ifade edilmektedir (Keskin, 2008). Eğitim alanında harcamalara katılma ise yerel yönetimlere, sivil toplum örgütlerine ve son olarak da tamamen ailelere bırakılması şeklinde planlanmakta ve kamu okulları özel okullardan farksız kılınmaktadır. Okçabol'un (2014) da belirttiği gibi küreselleşmeciler “nitelikli okul ve yerel katılım” söylemiyle eğitim hizmetlerinin yerelleşmesini dayatırken yerelleşme süreçlerinin ülkelerin siyasal, kültürel, tarihsel dokularına, demokratik gelişimlerine göre farklı sonuçlar ortaya koyabileceğini göz ardı etmektedirler. Örneğin gelişmekte olan ülkelerin yerelleşme konusundaki izledikleri politikaların zenginle yoksul arasındaki farkı belirginleştirdiği ve “tüm Müslüman ülkelerde dini okulların ve dini öğretimin yaygınlaşmasına” yol açtığı görülmektedir (Daun, 1996; Akt. Okçabol, 2014, s.40).

Eğitimde yerelleşme sürecinin hangi bağlamda ortaya çıktığı ve sonuçlarına değinmişken uygulamada nasıl gerçekleştiğine de kısaca değinmekte fayda var. Bu süreç ders programının hazırlanmasından veli-öğretmen ilişkilerine, öğretme tekniklerinden

öğrenci değerlendirme yöntemlerine, ders kitaplarının üretimi ve dağıtımından öğretmen istihdamına, okul inşası ve onarımından eğitim maliyesine kadar tüm karar verme aşamalarını kapsamaktadır. Dünya Bankası eğitimde yerelleşme sürecini genel olarak idari, mali ve siyasal olmak üzere üç farklı boyutta ve merkezden yerele, yerelden okula doğru düzenlemektedir (Keskin, 2008). Tablo 3’te bu düzenlemelere ilişkin bilgilere yer verilmektedir:

Tablo 3

Eğitim Hizmetlerinin Yerelleşmesi

Eğitimin Yerelleşmesi	İdari	Mali	Siyasal
<i>Merkezi yönetimin taşra birimlerine/ eğitim bakanlığının taşra birimlerine uygulanan yetki genişliği.</i>	İşletimsel kararlar ile sorumluluğun taşra birimlerine devredilmesi	Bütçenin kullanımında taşra yöneticilerine geniş yetki verilmesi	Taşra yöneticilerine danışmanlık yapmak üzere seçimle oluşturulan yapılar
<i>Bölgesel ve yerel kademelere görev ve kaynak devri.</i>	Eğitim sektörü yöneticilerinin bölgesel ya da yerel seçilmişlerce atanması	Ulus-altı birimlere eğitim harcamalarının dağılımını belirleme ve gelirleri artırma yetkisinin verilmesi	Eğitim hizmetlerinin finansmanından ve yürütülmesinden seçilmiş bölgesel ya da yerel yöneticilerin sorumlu olması.
<i>Okullara/okul kurullarına yetki devri.</i>	Okul yöneticileri ve/veya okul kurullarının personel, müfredat ve harcama kararlarına ilişkin konularda yetkilendirilmesi.	Okul yöneticileri ve/veya okul kurullarının harcama ve yerel gelirleri yükseltme konusunda yetkili kılınması.	Okul kurullarının, okul yöneticileri tarafından seçilmiş ya da atanmış olması.
<i>Okullara tam yetki devri.</i>	Bütün kararları okul yöneticileri ve/veya okul kurullarının alması.	Kısmi hükümet desteğinin yanı sıra, okulların kendi kendini finanse etmesi.	Okul kurullarının seçimle oluşturulması.

Kaynak: (Gersberg, 2003, s.3 Aktaran: Keskin, 2008, s.5)

Tablo 3'ten de anlaşılacağı üzere eğitimin yerelleşmesi süreci belli aşamalarda gerçekleştirilmektedir. Bu süreçte okullara tam yetki devri en radikal biçim olarak tanımlanmaktadır. Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesine ilişkin düzenlemeler ülkeden ülkeye farklılıklar göstermekle birlikte Türkiye’de bu düzenlemeler 1980’li yıllardan itibaren başlamış ve son yirmi yıldır hız kazanmıştır. Yerelleşmenin bir türü olarak sunulan “okul merkezli işletmecilik” ülkemizde “Okul Aile Birlikleri” üzerinden yapılandırılmaktadır. Bu süreçte “Okul Aile Birlikleri” okula kaynak yaratılması, okul alanlarının işletilmesi ve çeşitli adlarla velilerden para toplanması gibi görevlerle okulları “ticarileştirme” uygulamalarında önemli bir rol üstlenmiştir.

Sonuç olarak “örgün eğitim alanında kamusal desteğin giderek sınırlandığı, halk eğitimi etkinliklerinin büyük çoğunluğunun sivil topluma ve gönüllü kuruluşlara devredildiği ve halk eğitiminin meslek edindirmeye indirgendiği bir dönemde” (Uysal ve Yıldız, 2014, s.12) eğitimde yerelleşme tartışması neo-liberal dönüşümün önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Yasal Dayanakları

Yerel topluluğun ortak gereksinimlerini karşılama ve sorunlarını çözme amacı taşıyan yerel yönetimler aynı zamanda halkın demokrasi deneyiminin, eğitiminin gerçekleştiği kurumlar olarak bilinmektedir (Ayhan, 1993). Aynı zamanda yerel toplumun değerlerini, geleneklerini yaşatmak, geliştirmek, yenilerini yaratmak gibi işlevleri olan yerel yönetimler toplumun eğitim ve kültür gereksinimlerini karşılama amacı taşımaktadır (Geray, 1994). Bu amaçlar doğrultusunda çeşitli yasal düzenlemeler yapılmış ve belediyelerin eğitim uygulamalarının önündeki yasal engeller giderilmiştir. Cumhuriyetin kurulması sonrasında çıkarılan yasaların belediyelere eğitimle ilgili yükledikleri işlevler sırasıyla aşağıda aktarılmıştır.

1580 Sayılı Belediye Kanunu

Türkiye’de kentleri yakından ilgilendiren yasal düzenlemeler cumhuriyetin kurulmasından bir süre sonra gerçekleştirilmiştir. İlk olarak 1930 yılında çıkarılan ve belediyelerin kurucu yasası olarak nitelendirilen 1580 sayılı Belediye Yasası değerlendirildiğinde yasanın belediyelere yüklediği işlevlerin hiçbir mantıksal boşluk bırakmayacak şekilde oluşturulduğunu ileri sürmek mümkündür (Adıgüzel, 2013). 1580

sayılı “Belediye Kanunu” ile belediyelere daha çok kentsel gelişimle ilgili topluma taşıma, çöp toplama vb. alanlarda görev tanımı yapılırken eğitim alanı belediyelerin doğrudan görev alanı içerisinde yer almamıştır. Yasada kısıtlı da olsa yer alan eğitimle ilgili görevler şunlardır:

- Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak,
- Belediye tiyatrosu, sineması, halk müzeleri yapmak,
- Belediye zabıta, fen memurları, yapı kalfası, yapıcı ve çeşitli meslek ustaları gibi beldenin ve belediye yönetiminin gereksinim duyduğu meslek sahiplerini yetiştirmek amacıyla kurslar, dersler, gece ve hafta tatili derslikleri, çırak ve ev kadın okulları açmak ve yönetmek bu görevlerden bazılarıdır.

Görüldüğü üzere yasada belediyelerin eğitim uygulamaları daha çok halkın kültürel ve sosyal gelişimi amacıyla kütüphaneler, okuma salonları açmak ve tiyatro, sinema, müze yapmak şeklinde belirlenmiştir. Ayrıca belediyenin bazı mesleki kurslar ve kadınlara yönelik beceri geliştirme amacıyla ev kadın okulları açması da görev ve yetkileri arasında sıralanmıştır. Tüm bu yasada belirtilen görevlerin yaygın eğitim alanında olduğu görülmektedir.

3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası

1984 yılında yürürlüğe konulan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası çıkarılıncaya kadar tüm belediyeler 1580 sayılı Belediye Yasası’na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Duman (2007), büyükşehir belediyelerinin kurulmaya başlanması ve bu belediyelerin sayılarının on beşe ulaşması ile yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerini sunması konusunda daha etkin bir rol oynamaya başladıklarını belirtmiştir. Ancak yasada büyükşehir belediyelerine yine sadece yaygın eğitim faaliyetlerine ilişkin görevler verilmiştir. 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ile büyükşehir belediyelerine verilen eğitim görevleri şunlardır:

- Kültür ve sanat şenlikleri düzenlemek,
- Konferanslar, açık oturumlar, meslek ve beceri kursları, dinletiler, sergiler düzenlemek,
- Tiyatro kurmak,
- Kitaplık ve okuma odaları kurmak,
- Ören yerleri, kent müzeleri açmak,
- Sanat ve kültürle ilgili yarışmalar düzenleyerek ödüller dağıtmak,

- Halka, gençlere, çocuklara yönelik dergiler, kitaplar yayınlamak,
- Belediye toplum ve kültür evleri açarak eğitsel ve kültürel etkinlikleri özendirmek,
- 0-6 yaş grubundaki çocuklar için okul öncesi etkinlikleri düzenlemek,
- Gazete, kağıt toplama ve bağışlama kampanyaları düzenleyerek çocuklar için kitap bastırmak, defter yaptırmak,
- Gençlerle ve gönüllülerle çevre denetimi ve temizliği etkinlikleri düzenlemek,
- Biçki-dikiş, nakış, el sanatları için kurslar açmak,
- Kitap ve kırtasiye sağlamak,
- Tüketici bülteni yayınlamak vb.

Bu yasayla büyükşehir belediyelerinin örgüt yapısı içinde, eğitim ve kültür daire başkanlıkları ya da birimleri kurulmuş ve büyük kentlerin varoşlarında toplum merkezleri açılmaya başlanmıştır (Duman, 2007). Nitekim 1980’li yıllardan sonra devletin küçültülmesi gerekliliği tartışmaları başlamış ve yerel yönetimlere temel kamusal hizmetleri sunma konusunda daha fazla sorumluluk verilmesi gerektiği fikri yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu sebeple yasal olarak da yerel yönetimlere eğitim hizmetlerini sunma konusunda daha geniş bir alan sunulmuştur. Ancak asıl dönüşüm ülkemiz açısından 2000’li yıllardan sonra yapılan yasal düzenlemelerle gerçekleştirilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ve 5393 Sayılı Belediye Yasası

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ve 5393 sayılı Belediye Yasası AB üyelik sürecinin etkisiyle çıkarılmıştır. Bu yasalar ile neo-liberal belediyecilik anlayışının yasal alt yapısı oluşturulmuştur. 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ile büyükşehir belediyelerinin yetki ve görevlerini düzenleyen ve 1984 yılından beri geçerli olan 3030 sayılı yasa yürürlükten kaldırılmıştır. Yapılan yasal düzenlemeler ile belediyelerin görev ve yetkilerinde önemli değişimler olmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanunu, eğitim alanında belediyelerin rollerini genişletmiş, birçok uygulamayı “isteğe” bağlı değil “zorunlu” görevler arasında düzenlemiştir. “Meslek ve beceri kazandırma” kurslarının yanında kültür, sanat, gençlik ve spor, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi yetişkin eğitimini gerekli kılan hizmetleri de zorunlu görevleri arasında saymıştır (Eryılmaz, 2008). Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. Maddesi belediyelere “Okul öncesi eğitim kurumları açabilir...” yetkisi

vermiştir. Ancak 2007 yılında Anayasa Mahkemesi'nin okul öncesi eğitim hizmetinin “yerel değil ulusal nitelikte bir hizmet” olduğunu gerekçe sunarak bu maddeyi iptal etmesi sonucu belediyelerin okul öncesi eğitim kurumları açma yetkisi elinden alınmıştır.

Büyükşehir belediyelerinin 5393 sayılı Kanun dışında özel olarak tabi oldukları 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu büyükşehir belediyelerine meslek ve beceri kazandırma kursları açmayı zorunlu bir görev olarak nitelendirmiştir. Ayrıca yasa büyükşehir belediyelerine eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, eğitim hizmetlerinin altyapısı ve donanımı için kamu kurumlarına destek olmak gibi sorumluluklar da yüklemiştir:

..yetişkinler, yaşlılar, engellileri kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapmak (Mad.7/v).

Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak (Mad.7/n).

Yukarıda verilen yasa maddelerinde de görüldüğü üzere bu yasa ile büyükşehir belediyelerine yaygın eğitim uygulamalarında doğrudan sorumluluk ve yetki verilirken örgün eğitime dönük destek hizmetleri kapsamı sınırlı kalmıştır. Örgün eğitime destek hizmetleri kapsamında açıklanan yasanın başında “gerektiğinde” ifadesine yer verilmiş ve bu ifade zorunlu olarak bir görev olmadığını belirtmiştir. “Gerektiğinde” ifadesine dayanarak belediyeler bütçe yetersizliği vb. nedenleri gerekçe gösterebilmekte ve gerekli hizmeti sağlamama durumları oluşabilmektedir. Sonuç olarak yasalarda yer alan ifadeler belediyelere bu tür görevleri zorunlu olarak yüklememiş belediye yönetiminin inisiyatifine bırakılan gönüllü görevler olarak kalmıştır. Ancak yine de 2004 ve 2005 yıllarında çıkarılan bu iki yasanın belediyelere eğitim alanında en geniş yetkileri veren yasalar olduğu görülmektedir.

Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yerel yönetimlerin eğitim uygulamaları hakkında yapılan araştırmalar kronolojik olarak eski araştırmalardan yeniye doğru ele alınmıştır. Yapılan literatür taramasında yerel yönetimlerin örgün eğitime dönük destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetlerine, eğitim hizmetlerinin merkezi ve yerel yönetimler tarafından sunumunun avantajlı ya da dezavantajlı yanlarına, yerelleşme politikalarına ve dünyadaki

örneklerine odaklanan araştırmalara rastlanmıştır. İlgili araştırmalardan bazıları şunlardır:

Emiroğlu (2000), “Yerel Yönetimlerde Halkın Kültür ve Eğitim Düzeylerinin Yükseltilmesine Yönelik Faaliyetler ve Konuya İlişkin Bir Araştırma” adlı araştırmasında yerel yönetimlere eğitim ve kültür hizmetleri ile ilgili olarak verilen görevleri yerelleşme ile bağlantısını kurarak ele almıştır. Araştırmada yerel yönetimlerin; örgün eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütme yetkisi söz konusu olmadığı daha çok "halk eğitimi", "kültür ve sanat" ve "örgün eğitim ve öğretime destek" gibi çalışmalarının olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca araştırmacı çalışmada yerel yönetimlerin eğitim ve kültür hizmetlerinde herkese eşit ve tarafsız bir hizmet sunması gerektiğini belirtmiştir. Son olarak da yerel yönetimlerin halkın kültür ve eğitim düzeylerini yükseltmeye yönelik yaptığı başarılı çalışmaların toplumda demokrasi, barış ve uzlaşma konusunda olumlu katkılarda bulunabileceği vurgulanmıştır.

Başçobanlar (2000), “Yerel Yönetimlerin Örgün Eğitime İlişkin İşlevleri” adlı araştırmasında merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin yapılanmasının nasıl olduğu, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkinin niteliği, ülkemizde ve diğer ülkelerde yerel yönetimlere örgün eğitime ilişkin olarak yasalarla verilen görevler ve görevlerin gerçekleştirme durumunu ele almıştır. Çalışmada belediyelerin yönetim ilkelerine göre yeniden yapılandırılması gerektiği belirtilirken buna uygun sorumluluk ve kaynak dağılımının da yapılması önerilmektedir.

Akyıldız (2000), “Eğitim Hizmetlerinin Yürütülmesinde Belediye Yönetimlerine Yetki Verilmesi Konusunda İl Belediye Başkanlarının Görüşleri” adlı tezinde merkezi yönetim tarafından yürütülmekte olan eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde belediye yönetimlerine daha çok yetki verilmesi konusunda il belediye başkanlarının görüşlerini ortaya koymuştur. Araştırmada yerel yönetimlerin eğitimle ilgili görevleri ilgili yasa ve yönetmeliklerle ele alınırken diğer ülkelerdeki uygulamalarda örneklandırılmıştır. Bu araştırmada diğerlerinden farklı olarak belediye yönetimlerine eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde yetki verilmesi konusunda belediye başkanlarının görüşlerini saptamak ve bu görüşlerin bulundukları illerin gelişmişlik düzeyi ile üyesi oldukları siyasi partilere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır (Akyıldız, 2000). Araştırmada 82 il belediye başkanından 59’u soruları yanıtlamış ve katılan belediye başkanlarının belediye yönetimlerine yetki verilmesi durumunda eğitim hizmetlerini yürütme konusunda genel olarak olumlu baktıkları görülmüştür. CHP’li belediye başkanları belediye yönetimlerine yetki verilmesi durumunda eğitim sisteminin ulusal

birliği sağlamaya y6nelik genel ama7lar ile temel ilkelerini ger7ekleştirme d6zeyinin azalmayacağını d6şunmektedir. ANAP, DYP, MHP ve FP’li belediye başkanlarının ise tam bir g6r6ř birliği i7inde olmadıkları belirtilmektedir.

Can (2002), “Eğitimde Yerellik Modelinin 6lkemiz A7ısından Değerlendirilişi- Bu Modelde Eğitim ve 6đretim (Orta6đretim 6rneği)” adlı araştırmasında merkezi y6netim-yerel y6netim ekseninde eğitim tartişmasını y6r6tm6ř ve yerel bir model 6nermiştir. 7alışmada yerel eğitim anlayişının hayata ge7irilmesi durumunda eğitim sisteminin merkeziyet7i yapısından kaynaklanan sorunlara 76z6m olabileceğini vurgulanmıştır. Ayrıca Can (2002) araştırmasında yerel eğitim modelinin uygulanması halinde halkın yerel eğitim 6rg6tlerindeki karar alma s6re7lerine aktif katılımı, halkın sorumluluk bilincinin gelişmesi, 6zelleştirme 6n6ndeki engellerin kalkması ve eğitim hizmetlerinin karşılanmasında yeni yerel ekonomik kaynakların ortaya 7ıkması gibi bazı faydalı sonu7lar doğuracağını ifade etmiştir.

Alpaydın (2006), “Belediyelerin Yetişkin Eğitimine Katkısı: İSMEK 6rneği” adlı araştırmasında bir7ok etmenin belediyelerin yetişkin eğitimi etkinlikleri sunmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Bu etmenler arasında artan n6fusları ve kent yaşamına uyum gereksinimi, temel altyapı hizmetlerinin belli bir 6l76de tamamlanmış olması, devletin yetişkin eğitimi sunumunda yetersiz kalması ve 6zelleşme, yerelleşme s6re7lerinin etkisi ile birlikte değişen eğitim anlayışı olduğu g6r6lm6řt6r. Bu bağlamda 7alışmada İstanbul B6y6kşehir Belediyesi organizasyonu olan İSMEK’in eğitim bilimsel, idari, finansal yapısı ve işleyişi, İSMEK kurs merkezleri, eğitim materyalleri, kurslar, 6đretici ve 6đrenci 6zellikleri incelenmiştir. Ayrıca araştırmada İSMEK’in, kursiyerlerin sosyal, ekonomik, k6lt6rel ve psikolojik gelişimlerine ne t6r katkılarda bulunmayı ama7ladığı ve İSMEK’in yetersiz kaldığı alanlar tartişılmıştır.

İSMEK’e y6nelik hazırlanan bir diğer 7alışma Tepe’nin (2007), “İstanbul B6y6kşehir Belediyesi’nin Yaygın Eğitim Uygulaması: İSMEK” adlı araştırmasıdır. Araştırma yerel y6netimlerin yaygın eğitim uygulamalarını ve bu kapsamda İSMEK’i incelemiştir. 7alışmada İSMEK’in ama7ları, faaliyet alanları ve 1996- 2006 yılları arasındaki on yıllık d6nemde sunduğu yaygın eğitim hizmetleri nitelik ve nicelik y6n6nden incelenmiştir.

Eser (2010), “Belediyelerin Mesleki Yaygın Eğitimdeki Rol6: İSMEK 6rneği” adlı araştırması da İSMEK bağlamında belediyelerin mesleki yaygın eğitimdeki rol6n6 analiz etmiştir. 7alışmada ilk olarak, T6rkiye’nin mesleki yaygın eğitime ilişkin politikaları ele alınmış, sonra yerel eğitim birimlerinin yaygın eğitim konusundaki

faaliyetleri incelenmiş ve son bölümde İSMEK'in yaygın eğitim uygulamaları organizasyon yapısı, personel durumu, eğitim ilkeleri, amacı, hedef kitlesi, eğitim merkezleri, branşları, dezavantajlı gruplar için eğitimleri, istihdam olanakları gibi başlıklar üzerinden analiz edilmiştir. Ayrıca İSMEK kurslarının katılımcılarının eğitim durumu, medeni durum, yaş gruplarına ve diğer kriterlere göre katılma nedenleri de çalışmada ele alınmıştır.

Ayçiçek (2012), "Belediyelerin Yaygın Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Şişli Belediyesi" adlı çalışmada belediyelerin yaygın eğitim uygulamalarını bir ilçe belediyesi olan Şişli Belediyesi özelinde incelemiştir. Çalışmada küreselleşme sürecinin etkisiyle yaygın eğitim çalışmalarının nitelik değiştirmesinin Türkiye'de eğitimin giderek yerelleşmesine neden olduğu belirtilmektedir. Ayrıca araştırmada belediyelerin eğitim uygulamalarının yanı sıra uygulamalara katılanların demografik özellikleri ve eğitim uygulamalarının toplumsal, ekonomik ve kültürel sonuçları ortaya konmuştur.

Gürbey (2012), "Eğitim Hizmetlerinin Sunumunda Yerel Yönetimlerin Rolü: İstanbul Örneği." adlı araştırmasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile İstanbul'un bazı ilçe belediyelerinin örgün eğitime dönük destek hizmetlerini incelemiştir. Araştırmada, belediyelerin; öğrencilere yönelik yaptığı kırtasiye yardımı, sağladıkları burs olanakları, engelli öğrencilere yönelik yapılan nakdi yardımlar, okullara bakım ve onarım işleri ile yapılan malzeme desteği, okullara yapılan çevre düzenlemeleri, öğrencilere rehberlik, kariyer konusunda bilinçlendirme çalışmaları, başarılı olan öğrencilere verilen ödüller, sağlık taramaları gibi uygulamalar ortaya konmuştur.

Arslan (2013), "Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri İlişkisi" adlı araştırmasında son yıllarda yapılan düzenlemelerle eğitim alanındaki görev ve yetkileri arttırılan yerel yönetimlerin eğitime katkısını gerektiren nedenleri ve eğitime katkısının artmasından beklenen yararları ele almıştır. Çalışmada eğitim yönetiminde yerinden yönetim, yerelleşme, okul merkezli yönetim gibi tartışmaların gereksinimden kaynaklandığı vurgulanmıştır.

Karadağ (2013), "Eğitimde Yerel Yönetimlerin Yeri ve Katkısı" adlı çalışmada küresel düzeydeki gelişmeler ve yönetim anlayışındaki değişimlerin, yerel yönetimlerin merkezi otoriteye karşı daha fazla özerklik sağladığını vurgulamıştır. Ayrıca araştırmada yapılan idari reformlarla, yerel yönetimlerin yetki genişliğinin artırıldığı ve Türk eğitim sistemindeki katkılarının derinleştiği belirtilmiştir. Dünyadaki eğitim sistemleri ile karşılaştırmalı olarak yerel yönetimlerin eğitimdeki yerinin incelendiği bu tez

alışmasında, eğitimde yerelleşme eğilimleri ile oluşan idari düzenlemelerin ve yerel yönetimlerin eğitim sistemine katkısı araştırılmıştır.

Yıldızbaş (2013), “Okullar ile Yerel Yönetimler Arasındaki İlişkiler- Okullar Hayat Olsun Projesinin Küçükçekmece İlçesindeki Uygulaması” adlı araştırmasında küreselleşme sürecinin bir sonucu olarak merkezi yönetimin işlevlerinin yerel yönetimlere devredilmesi sürecini ve nedenlerini belirtmiştir. Çalışmada Türkiye’de eğitim sisteminde yaşanan değişiklikler tarihsel olarak ele alınarak İstanbul’un önemli bir ilçesi olan Küçükçekmece Belediyesi’nde yürütölen eğitim hizmetleri, okullara ve yetişkinlere yönelik proje çalışmaları “Okullar Hayat Bulsun” projesi bağlamında incelenmiştir.

Ören (2014), “Belediyelerin Eğitim Alanındaki Sosyal Hizmetleri (Şişli Belediyesi Örneğı)” adlı araştırmasında Türkiye’de uygulanan sosyal politikalar kapsamında belediyelerin eğitim hizmetlerini ele almıştır. Çalışmada merkezi devletin yerel düzeydeki sosyal politikalarının, yerel yönetimlerin dolaylı ya da dolaysız desteğı ile başarılı olabildiğı belirlenmiştir. Şişli Belediyesi örneğini ele alan çalışmada yerel yönetimlerin, halkın sosyal gereksinimlerini yerinde ve doğru olarak belirlemede ve bu gereksinimleri doğrudan karşılamada merkezi yönetimlere göre daha avantajlı bir konumda oldukları vurgulanmıştır.

Uzun (2015), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Eğitim Harcamalarındaki Rolü” adlı araştırmasında yerel yönetimlerin eğitim konusundaki görev ve sorumluluklarını değerlendirmiş ve il özel idarelerinin eğitim hizmetlerine yaptıkları katkının il özel idarelerinin kaldırıldığı büyükşehirlerde nasıl karşılanacağını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada; gelişmiş ölkelerin eğitimde yerelleşme konusundaki politikaları ve uygulama sonuçları da incelenerek, Türkiye’ye ilişkin önerilerde, bu ölkelerin deneyimlerinden yararlanılması gerektiğı önerilmiştir.

KEİG Platformu (2016) tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimlerin Çocuk Bakım Hizmetlerine Yönelik Bir Değerlendirme: İstanbul’da Belediye Kreşleri” adlı araştırma raporunda ilk olarak Türkiye’de erken çocukluk bakım ve eğitim hizmetlerinin genel bir görünümü ve yerel yönetimler tarafından bu hizmetlerin sunulması ele alınmıştır. Ardından İstanbul’un 8 ilçe belediyesi tarafından sunulan çocuk bakım hizmetleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre incelenen tüm belediye kreşlerinin tam kapasitede hizmet sunduğı ancak yine de talebi karşılayamadığı, bu durumun oluşmasında belediye kreşlerinin fiyatlarının özel sektöre göre oldukça uygun olmasının önemli bir payının olduğu ancak ücretli olması sebebiyle sosyo-ekonomik açıdan

dezavantajlı çocukların yine de bu hizmetlere ulaşma konusunda sıkıntılar yaşadığı, bu hizmetlerin sadece yerel yönetimlerin bütçesine bırakılarak sürdürülmesi durumunda bölgeler arası eşitsizliklerin ortaya çıkacağı ve bu sebeple merkezi yönetimin yerel yönetimlere destek olması gerektiği gibi bulgulara ulaşılmıştır.

Kazancı (2019), “Türkiye’de Eğitim Hizmetlerinde Yerel Yönetimlerin Rolü” adlı araştırmasında Türk eğitim sistemi ilk olarak ele alınmış, daha sonra ise eğitim hizmetlerinin yerelleşme konusu hem genel olarak hem de Türkiye özelinde değerlendirilmiş ve Türkiye’deki yerel yönetimlerin örgün eğitime dönük destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetlerine yer verilmiştir.

Son olarak Duman’ın (1996), "Adult education and local government: a comparative study of Turkey, Britain and France" adlı doktora çalışması yurtdışında yapılan bir araştırma olmakla birlikte yerel yönetimler ve yetişkin eğitimi ilişkisini ele alan ve Türkiye, İngiltere ve Fransa’yı karşılaştırmalı olarak analiz eden bir çalışma olması açısından alanyazında önem taşımaktadır. Duman, çalışmasında incelediği ülkelerdeki yerel yönetimlerin yetişkin eğitimi politikalarını bu ülkelerin sosyo-ekonomik ve politik arka planını da göz önünde bulundurarak ele almıştır. Çalışmada, yerel yönetimlerin yetişkin eğitimi uygulamaları aracılığıyla vatandaşları etkin kılabileceği ve demokratikleşmeye önemli katkılar sağlayabileceği belirtilmiş ancak bu konuda yerel yönetimlerin çok daha fazla mali ve insan kaynağına ihtiyacı olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda, özellikle İngiltere örneğinde, neo-liberal politikaların eğitim üzerindeki etkilerinden diğer toplumların önemli dersler çıkarabileceği vurgulanmıştır.

Yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarıyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerinin yerelleşme politikalarının olumlu yönleri bağlamında ele alındığı görülmüştür. Oysa kamu hizmetlerinin kamusal niteliğinin ortadan kaldırılmasını hedefleyen yerelleşme politikalarının ticarileşme ile bir arada yürütüldüğünün ortaya çıkarılması ve neo-liberalizm ekseninde ele alınması gerektiği eleştirel bir bakış için gereklidir. Ayrıca yapılan literatür taramasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin organizasyonu olan İSMEK ile ilgili yapılan araştırmaların fazla olduğu görülmüştür. İlçe belediyelerini konu edinen araştırmalarında yine İstanbul’un ilçe belediyeleriyle ilgili çalışmalar yürüttüğü fark edilmiştir. Bu araştırmada başka bir kentte başka bir parti yönetiminde gerçekleşen eğitim faaliyetlerinin analiz edilmesi perspektif farklılığının görülmesi açısından önemlidir. Araştırmanın bulgularının yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim faaliyetlerinin eksikliklerinin görülmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM 3

ÇANKAYA İLÇESİ ve ÇANKAYA BELEDİYESİ'NİN TARİHÇESİ/ GENEL ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde Çankaya ilçesinin ve Çankaya Belediyesi'nin genel özellikleri incelenmiştir. Öncelikle bölgenin tarihi ve coğrafi özelliklerine değinilmiştir. Ardından Çankaya'nın nüfus yapısı ve demografik özellikleri cinsiyet, yaş ve eğitim durumu açısından incelenmiştir. Son olarak Çankaya Belediyesi başkanları, personel durumu, kurumsal yapısı, misyon-vizyon ve temel değerleri açısından ele alınmıştır.

Çankaya'nın Tarihi

Günümüzde Çankaya olarak bilinen bölge eski dönemlerde birçok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu bölgede sırasıyla Hatti, Hititler, Frigyalılar, Lidyalılar, Pers İmparatorluğu, Makedonya Krallığı, Galatlar, Roma İmparatorluğu, Doğu Roma İmparatorluğu, Büyük Selçuklu İmparatorluğu, Anadolu Selçuklu Devleti, Ahiler ve Osmanlı İmparatorluğu dönemleri yaşanmıştır (Çankaya Kaymakamlığı, 2015). Çankaya her ne kadar farklı uygarlıkların yaşadığı bir bölge olmuşsa da 19. yüzyıldan itibaren eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Ancak daha sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nı buradan yönetmesi ve yeni kurulan ülkenin tam merkezinde bulunması Çankaya'yı oldukça önemli bir yerleşim alanı haline getirmiştir. (Çankaya Belediyesi, 2019).

Çankaya ilçesinin tarihini genel olarak Ankara'nın tarihinden ayrı ele almak mümkün olmasa da özellikle 27 Aralık 1919'da Mustafa Kemal'in Dikmen'den Ankara'ya gelmesiyle başlayan süreç Çankaya'nın kaderini değiştirmiştir:

Milli Mücadelenin ilk günlerinde Çankaya, bağ ve bahçeleri ile yayla görüntüsündeydi. Birkaç küçük bağ evi, bozkırın ortasında yer alan yeşilliklerin arasında zar zor seçiliyordu. Şehirse şimdi Numune Hastanesinin bulunduğu tepede bitiyordu. İncesu Deresinin olduğu yer ise sel taşkınları ile oluşmuş bir bataklıktan ibaretti. Cebeci ve çevresi çayırıktı. Yer yer kavun ve karpuz, bağ bostan ekiliyordu. Mustafa Kemal Paşa'ya Dikmen tepelerinde yapılan görkemli karşılama ve Çankaya'da küçük, havuzlu bir bağ evinin ayrılması, Çankaya için dönüm noktası oldu. Mustafa Kemal'e ayrılan bağ evi elden geçirilerek köşk haline getirildi. Hemen yakınına Başbakanlık konutu yapıldı. Türkiye Devletini

tanıyan ülkeler, gösterilen yerlere inşaatlarını yaparak elçiliklerini İstanbul'dan Çankaya'ya taşıdılar. Böylece Yenişehir ve Atatürk Bulvarı doldu, Sakarya ve İzmir Caddelerine taşı. 1950'li yıllardan sonra Ankara yoğun iç göç sonrasında gecekondularla çevrelendi. Bundan da en büyük payı ne yazık ki Çankaya ilçesi aldı (Çankaya Belediyesi, 2018, s.33).

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte yeni kurulan ülkenin en önemli ve en hızlı gelişen yerleşim alanlarından biri Çankaya olmuştur. Çünkü Çankaya cumhuriyetin şekillendiği, cumhuriyete karar verilip kurulduğu ve cumhuriyet tarihinin eserlerinin ve idari yapılarının bulunduğu tarihsel ve simgesel bir yer olarak varlığını sürdürmüştür (Karakuş, 2017). Ayrıca 13 Ekim 1923 tarihinde Ankara'nın başkent olmasıyla birlikte siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik gelişimi çok hızlı gerçekleşen bir yerleşim yeri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üst yönetimi, resmi kamu kurum ve kuruluşları, yabancı elçiliklerin tamamı Çankaya sınırları içerisinde yer almıştır. Cumhuriyet'in modernleşme projesi gereği yeniden inşa edilmiş olan Çankaya yeni bürokratik ve politik merkez olarak önem kazanırken zamanla kültürel ve ticari açıdan da ön plana çıkmıştır.

Çankaya'nın Adı

Çankaya ilçesinin genel özellikleri ele alınırken üzerinde düşünülmeyen veya bilinmeyen adının incelenmesi de faydalı olacaktır. Farklı kaynaklar incelendiğinde “Çankaya” adının nerden geldiğine dair net bir bilgi olmamakla birlikte çeşitli rivayetler mevcuttur:

...Üzeri tamamen yeşil yosunlarla kaplanmış büyükçe bir kaya ve kayanın koltuğundan pırıl pırıl akan bir su kaynağı. Suyun ayağında yıkılmış harap havuza benzer bir taş yığını. Yıllarca önce burada bir hayat varmış, bu besbelli...

Yaşlı beyaz sakallı bir koca, su başında oturan yolculara anlatıyordu. Hafızamda kalan kırıntılar hala dün gibi. Şöyle diyordu koca:

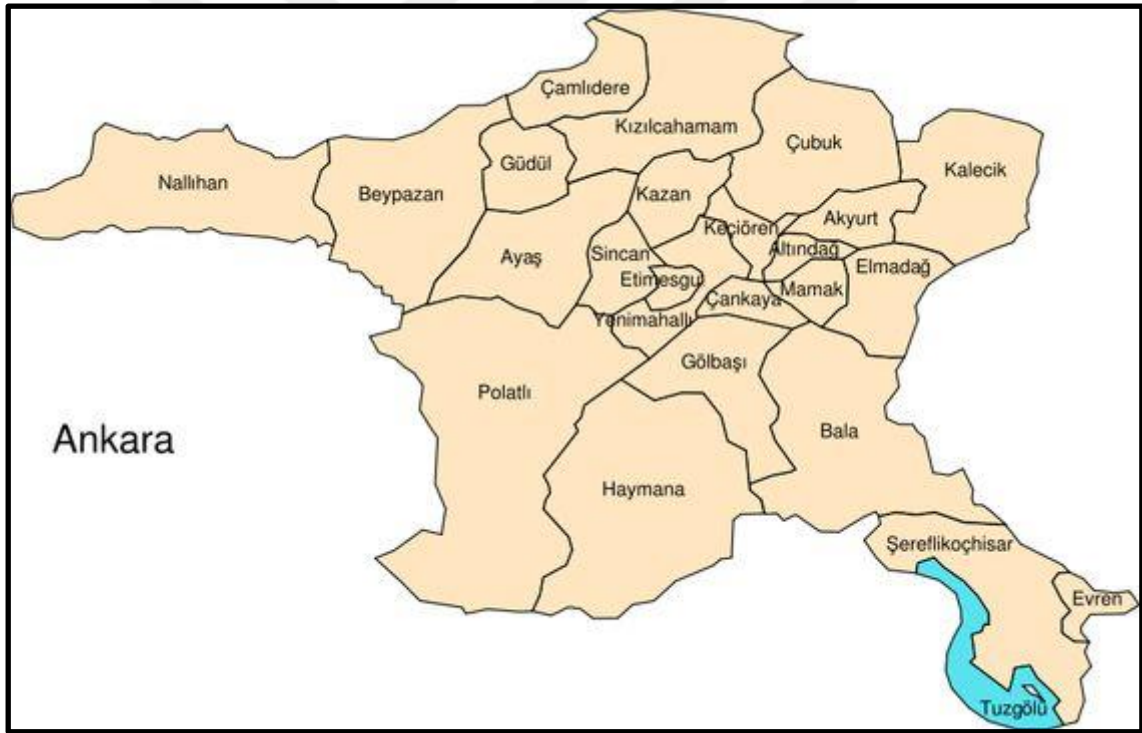
Asırlar önce bu akan su şu ilerdeki havuzda toplanırmış. Nice dertlere deva, onulmaz hastalara şifa, canlara can verirmiş. Bu yüzden buraya “Cankaya” demişler. Harplerde istilalarda yıkılmış harap kalmış, suyun gözü kapanmış bu topraklar bizim olunca buralara yerleşen ekalliyet suyun gözünü açmıştır. Ama ne derde deva, ne hastaya şifa, ne de cana can vermez olmuş. Lakin “Çankaya” adı bugüne kadar sürmüş gelmiş...(Erdoğan, 2002, s.27)

Şenyapılı (2004), “Ne Demek Ankara; Balgat, niye Balgat!?” isimli kitabında ilçede bulunan Papazın Bağı bölgesinde eski zamanlarda bir kilisenin olduğunu ve bu kilisede bulunan çanın tapınma saatlerinde sürekli çaldığını bu sebeple de “Çankayası” isminin verildiğini ve zamanla “sı” hecesi düşerek bugünkü şeklini aldığı yönünde bir

rivayet olduğunu aktarmıştır. Yazar bu kitabı hazırlık aşamasında bir gazeteye verdiği röportajdan sonra kendisine ulaşan bilgilerden birini ise şöyle aktarmaktadır: “Çankaya isminin "Çengikayası" olduğu, burada çengi oynatıldığı, Çengikayası’nın değişerek "Çankaya" olduğu rivayeti vardır.”

Çankaya’nın Coğrafi Yapısı ve Yüzölçümü

Engebeli bir arazide yer alan Çankaya, Ankara’nın ortasında yer alan bir ilçedir. Bu sebeple Çankaya’nın etrafında yine Ankara’ya bağlı ilçeler yer almaktadır. Doğusunda Mamak, kuzeyinde Keçiören ve Altındağ, güneyinde Gölbaşı, batısında ise Etimesgut ve Yenimahalle ilçeleri bulunmaktadır. İlçenin önemli dağları doğu yönünde yer almaktadır. İlçenin kuzey ve batısını Ankara Ovası’nın düzlükleri oluşturmaktadır.

Görsel 1. Ankara İlçe Haritası

Kaynak: <https://www.ankara.bel.tr/>

Görsel 1’de yer alan haritadan da anlaşıldığı üzere Çankaya yüzölçümü açısından Ankara’nın en küçük alana sahip ilçelerinden birisidir. Ankara ili toplam 25.632 kilometrekare yüzölçümüne sahipken Çankaya ilçesinin yüzölçümü sadece 483

kilometrekaredir. Ankara'nın geniş yüzölçümünün aksine nüfusun büyük çoğunluğu Çankaya başta olmak üzere merkez ilçelerde toplanmıştır.

Çankaya'nın Nüfus Büyüklüğü ve Yapısı

2019 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre Ankara nüfusu 5.639.076 kişi, nüfus artış hızı ise %2,42'dir. Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan ve Yenimahalle ilçeleri Ankara'nın merkez bölgesini ve nüfusun da yaklaşık %89'unu oluşturmaktadır. Bu merkez bölgeyi oluşturan ilçelerde eğitim ve gelir seviyesinin daha yüksek olduğu ve Ankara'nın sosyal ve ekonomik faaliyetlerinin çoğunun bu bölgede gerçekleştirildiği bilinmektedir (Çankaya Belediyesi, 2018).

2019 yılı ADNKS verilerine göre Çankaya ilçe nüfusu 944.609 kişi ve nüfus artış hızı %2.6'dır. Çankaya bu nüfusu ile Ankara nüfusunun %16,75'ini oluşturmaktadır. 2018 yılında Türkiye'nin en kalabalık ilçe olma unvanına sahip Çankaya, 2019 yılı verilerine göre ikinci büyük ilçesi konumundadır. Çankaya ilçesinin nüfusu bir çok ilin nüfusunu geçmiştir. Ayrıca günlük nüfus hareketlerine bağlı olarak Çankaya'nın nüfusu gün içerisinde 2 milyonu aşmaktadır. Bu duruma sebep olarak Ankara'nın sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yaşamını yönlendiren kuruluşların büyük bir kısmının Çankaya sınırları içerisinde yer alması gösterilmektedir.

Tablo 4

Ankara Merkez İlçeleri Nüfusu, 2019

İlçe	İlçe Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
Çankaya	944.609	452.729	491.880	% 16,75
Keçiören	939.161	460.957	478.204	% 16,65
Yenimahalle	687.093	335.108	351.985	% 12,18
Mamak	665.978	332.512	333.466	% 11,81
Etimesgut	587.052	293.425	293.627	% 10,41
Sincan	535.637	272.962	262.675	% 9,49
Altındağ	389.510	196.344	193.166	% 6,90
Pursaklar	150.488	75.353	75.135	% 2,66
Gölbaşı	138.944	70.066	68.938	% 2,46

Kaynak: TÜİK, 2020

Tablo 4’te görüldüğü üzere Ankara’nın en kalabalık ilçe nüfusuna sahip Çankaya, il nüfusunun %16,75’ini oluşturmaktadır. Çankaya ilçesinin kadın nüfusu erkek nüfusundan fazladır. Bu haliyle Çankaya, diğer ilçeler içerisinde en fazla kadın nüfusuna sahip ilçedir. Cinsiyet dışında nüfusun yapısını belirleyen önemli bir diğer faktör yaş aralığıdır. Çankaya ilçesinin yaşa göre nüfus dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5

Çankaya İlçesi Yaşa Göre Nüfus Dağılımı

Yaş	Sayı
0-14	138.346
15-24	149.795
25-39	217.648
40-64	318.678
65+	120.142
Toplam	944.609

Çankaya ilçesinin nüfusu yaş açısından değerlendirildiğinde, nüfusun %53’ü 0-39 yaş aralığındadır. Bu durum ilçenin dinamik ve genç nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Ancak 65 yaş ve üzeri olan yaşlı nüfus Çankaya’nın toplam nüfusunun %12’sini oluşturmaktadır. Çankaya Kent Sağlık Göstergeleri ve Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı’nda (2018) bu oranın Ankara ve Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu ve yaşlı nüfusun giderek artacağı belirtilmiştir. Bu sebeple de yaşlı nüfusu toplumsal yaşama entegre edecek sosyal politikalara (sağlık, bakım, barınma, ulaşım vb.) ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir.

Eğitim Durumu

2018 yılı ADNKS verilerine göre, 6 yaş ve üzeri nüfusta okuryazarlık oranı Türkiye’de %97 iken Ankara’da %97,3; Çankaya’da ise %98,2’dir. Çankaya ilçesinin okur-yazar kadın ve erkek nüfus oranı da Ankara ortalamasının üstündedir. Türkiye’de okuryazar olmayan kadın nüfus oranı %5,2 iken Ankara’da bu oran %4’e, Çankaya’da ise %1,2’ye kadar düşmektedir. İlçenin cinsiyete göre okuryazarlık durumu Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6

Çankaya İlçesi Cinsiyete Göre Okuryazarlık Durumu (+6 Yaş)

	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-yazma bilen	403.894	434.326	838.220
Okuma-yazma bilmeyen	761	6.392	7.153

Kaynak: TÜİK, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veritabanı, 2019

Çankaya sadece okuryazarlık oranında değil bitirilen eğitim düzeyine göre de ülke ortalamasının üzerindedir. Eğitim istatistikleri Çankaya'nın üst-orta eğitim grubundan üst eğitim grubuna yükseldiğini göstermektedir (Çankaya, 2018). Tablo 7'de ilçenin bitirilen eğitim düzeyine göre nüfus verileri sunulmuştur:

Tablo 7

Çankaya İlçesi Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre 15 Yaş Üzeri Nüfus

Eğitim Düzeyi	Nüfus
Okuma Yazma Bilmeyen	7.146
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	8.589
İlkokul	56.237
İlköğretim	14.960
Ortaokul veya Dengi Meslek Ortaokulu	71.137
Lise veya Dengi Meslek Okulu	217.567
Yüksek Okul veya Fakülte	297.666
Yüksek Lisans (5 veya 6 yıllık fakülteler dahil)	68.263
Doktora	21.514

Kaynak: TÜİK, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veritabanı, 2019

Çankaya'da her eğitim düzeyinden resmi ve özel toplam 684 okul yer almaktadır. Bu okulların yaklaşık %35'i resmi, %65'i ise özel okuldur. Bu durum Çankaya'da çok belirgin bir şekilde özel okul sayısının resmi okul sayısının önüne geçtiğini göstermektedir. Bu tablonun çıkmasında eğitimde yaşanan dönüşümün ve özel okulların kamu kaynaklarıyla desteklenmesinin payı büyüktür. Tablo 8 ve 9'da ilçe sınırları içerisinde yer alan resmi ve özel kurumlara dair okul, öğrenci, derslik ve öğretmen sayısı gibi temel veriler sunulmuştur:

Tablo 8

Çankaya İlçesi Eğitim Düzeyine Göre Resmi Kurumlara Dair Temel Veriler

	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı
Okulöncesi	18	6.524	277	536
İlkokul	79	27.302	1.371	1.768
Ortaokul	70	29.533	1.207	2.374
Ortaöğretim	67	30.936	1.555	3.317

Kaynak: Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim İstatistikleri, 2019-2020

Tablo 9

Çankaya İlçesi Eğitim Düzeyine Göre Özel Kurumlara Dair Temel Veriler

	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı
Okulöncesi	120	7.252	888	640
İlkokul	86	14.439	1.351	1.841
Ortaokul	92	14.646	1.226	2.011
Ortaöğretim	152	18.977	2.042	3.194

Kaynak: Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim İstatistikleri, 2019-2020

Ankara’da bulunan 22 yükseköğretim kurumunun 14’ü Çankaya ilçesi sınırlarında yer almaktadır. Bu kurumların yedisi devlet yedisi vakıf üniversitesidir. Aynı zamanda Çankaya’da 100 bini aşkın üniversite öğrencisi bulunmaktadır. Bu durum Çankaya ilçesinin sosyal, kültürel ve ekonomik ortamını belirleyen önemli bir faktördür. Tablo 10’da ilçe sınırları içerisinde yer alan yükseköğretim kurumları sunulmuştur:

Tablo 10

Çankaya’da Yer Alan Yükseköğretim Kurumları

Üniversite Adı	Türü	İlçe
1. Ankara Üniversitesi	Devlet	Çankaya
2. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Devlet	Çankaya
3. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Devlet	Çankaya
4. Çankaya Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
5. Gazi Üniversitesi	Devlet	Çankaya
6. Hacettepe Üniversitesi	Devlet	Çankaya
7. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
8. Lokman Hekim Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
9. Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Devlet	Çankaya
10. TED Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
11. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
12. Ufuk Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
13. Yüksek İhtisas Üniversitesi	Vakıf	Çankaya
14. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Devlet	Çankaya

Kaynak: Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2020

Çankaya Belediyesi Kent Sağlık Göstergeleri ve Kent Sağlık Gelişim Planı’nda Çankaya’da yer alan yüksek öğretim kurumlarından Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nin dünyada mevcut üniversite sıralama sistemlerinin en az birinde ilk 500’e girdiği belirtilmiştir. Bu durumun Çankaya için “nitelikli insan gücü ve beşeri sermaye düzeyi” açısından önemli bir avantaj sağladığı ifade edilmiştir.

Çankaya Belediyesi

1936 yılında ilçe durumuna gelen Çankaya, 1983 yılında Ankara il merkezinin beş ilçeye (Çankaya, Altındağ, Yenimahalle, Mamak ve Keçiören) bölünmesiyle Büyükşehir İlçe statüsüne sahip olmuştur. 25 Mart 1984 tarihli yerel seçimler ile birlikte Çankaya ilçesi ilk Belediye Meclisi ve Belediye Başkanını seçmiştir.

Belediye Başkanları

Çankaya Belediye Başkanlığı, 1984 yılından itibaren yapılan sekiz seçimin yedisinde sosyal demokrat geleneğe sahip SHP ve CHP tarafından kazanılmıştır. Sadece ilk dönem belediye başkanı olan Erdoğan Yavuzlar, Anavatan Partisi'ne mensuptur. Belediye başkanları ve görevde kaldıkları yıllar aşağıda verilmiştir:

1. Erdoğan Yavuzlar- ANAP 1984-1989
2. Doğan Taşdelen- SHP 1989- 1999
3. Haydar Yılmaz- CHP 1999-2004
4. Muzaffer Eryılmaz- CHP 2004-2009
5. Bülent Tanık- CHP 2009- 2014
6. Alper Taşdelen- CHP 2014- ...(hala görevde)

2014 yılında Çankaya Belediye Başkanlığı'na seçilen Alper Taşdelen, Mart 2019 yerel seçimlerinde ikinci kez başkan olmuştur. 1989 ve 1999 yılları arasında iki dönem belediye başkanlığı yapan babası Doğan Taşdelen'den sonra iki dönem üst üste göreve devam eden ilk başkandır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunu olan Alper Taşdelen yüksek lisansını Columbia Üniversitesi'nde (ABD) Uluslararası İlişkiler alanında tamamlamıştır. Tez çalışmasını "Kent Kalkınmasında Çağdaş Belediyeciliğin Rolü" konusunda yazmış ve Columbia Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü'nü tamamlayarak "Ortadoğu Uzmanlığı"nı almıştır.

Çankaya Belediyesi Personel Durumu

Çankaya Belediyesi'nde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi çalışan memur ve işçilerin yanı sıra sözleşmeli personel ve şirket çalışanları yer almaktadır. Belediyede 1129 memur, 20 sözleşmeli personel, 664 işçi ve 3035 şirket çalışanı olmak üzere toplam 4904 personel bulunmaktadır. Memur personelin 433'ü kadın, 696'sı erkektir.

Çankaya Belediyesi'nin Kurumsal Yapısı

Çankaya Belediyesi'nin kurumsal yapısı; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni, Başkan Yardımcılıkları ve Hizmet Birimlerinden oluşmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanununa göre faaliyetlerini sürdürmektedir. Çankaya Belediye Meclisi 45 üyeden oluşmaktadır. Belediye Meclisi Üyelerinin 37'si CHP, 6'sı AKP, 1'i İyi Partili ve 1'i de bağımsızdır. Çankaya Belediyesi Encümeni'nde 1 başkan ve 6 üye görev yapmaktadır.

Belediye hizmetleri 5 Başkan Yardımcısı, 26 Müdürlük ve İç Denetim Birimi tarafından yürütülmektedir. Ayrıca belediyeye bağlı ya da belediyenin ortak olduğu 6 adet şirket bulunmaktadır. Bunlar Çankaya Belde A.Ş., Çankaya İmar A.Ş., Çankaya Bel-Pet Ltd. Şti., Çankaya Belediyesi Personel A.Ş., Sağlık Kaynak Suyu A.Ş. ve Metropol İmar A.Ş. adı altında faaliyet göstermektedir. Bu şirketler içerisinde Çankaya Belde A.Ş.'nin amacı belediyenin resmi web sitesinde “ilçe sakinlerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve sanatsal çağdaş gereksinimlerini karşılamak ve belediyenin daha çağdaş bir görünüm alması amacıyla kurulmuştur” şeklinde açıklanmıştır (Çankaya Belediyesi, 2019).

Çankaya Belediyesi'nin Misyon, Vizyon ve Temel Değerleri

Çankaya Belediyesi'nin misyonu 2020-2024 Stratejik Plan'da “Belediyecilik hizmetlerinde, şeffaf ve hesap veren, katılımcılığı esas alan bir anlayışla, Çankayalıların eşit hizmet almasını sağlamak ve yaşam kalitesini yükseltmek” şeklinde belirtilmiştir. Aynı belgede belediyenin vizyonu da şu şekilde ifade edilmiştir:

Çankayalılar ile ortak akla dayalı projeler geliştirerek, toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışıyla, her türlü ayrımcılığa karşı, dünya belediyecilik örneklerini takip ederek, yeni nesil belediyecilik anlayışı çerçevesinde, çevreye ve sağlığa duyarlı, kamu yararını gözeterek sosyal belediyecilikte öncü olmak (Çankaya Belediyesi, 2019a).

Yukarıdaki ifadelerde görüldüğü üzere Çankaya Belediyesi, dünyadaki belediyecilik örneklerinden esinlendiklerini; “toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışıyla”, “çevreye ve sağlığa duyarlı” ve “her türlü ayrımcılığa karşı” bir yaklaşımla sosyal belediyecilikte öncü olmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Çankaya Belediyesi, sosyal hizmetlerin uygulanmasında kendisi için belirleyici olan veya diğer bir ifade ile bağlı olduğu ilke ve temel değerleri şu şekilde belirlemiştir: “Kamu Yararı”, “Şeffaflık”, “Eşit Hizmet”, “Katılımcılık”, “Pozitif Ayrımcılık”, “Etkin ve Etkili Hizmet”, “Etik Değerlere Bağlılık”, “Güler Yüzlü ve Çözüm Odaklı Olmak”, “İnsan ve Çevre Odaklılık”. Belediye tarafından belirtilen bu ilkelere uyulması belediyenin sunduğu hizmetlerdeki

başarılarının, ilçe halkı ile arasındaki güven ilişkisinin ve desteğin sağlanmasında temel koşul olarak kabul edilmektedir.

BÖLÜM 4

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma belgesi ve çalışma grubu, verilerin toplanması ve çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamalarını analiz etmeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı ile derinlemesine betimleme, yorumlama ve katılımcıların bakış açılarını anlama amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Durum çalışması; (1) güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, (2) olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belli olmadığı ve (3) birden fazla kanıt ve veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan görgül bir araştırma yöntemidir (Yin, 1984; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.289).

Araştırmada durum çalışmasının gerektirdiği gibi araştırmacı gerçek yaşam içerisinde yer alan güncel sınırlı bir durumu çoklu bilgi kaynaklarından yararlanarak ele almış ve veri kaynaklarında çeşitlilik (strateji planı, faaliyet raporları, performans programı, resmi web sitesi vb. yazılı kaynaklar ve ilgili birimlerde faaliyet gösteren belediye yöneticileri ve çalışanları) sağlamıştır. Aynı zamanda nitel araştırma yaklaşımına uygun veri toplama teknikleri kullanarak (belge incelemesi ve görüşme) belediyenin eğitim uygulamalarının bütün boyutlarına ilişkin detaylı ve kapsayıcı veri elde etmeyi amaçlamıştır.

Çalışma Belgesi ve Çalışma Grubu

Yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamalarını analiz etmeyi amaçlayan bu araştırmanın çalışma

belgelerini Çankaya Belediyesi'nin strateji planı, faaliyet raporları, performans programı, resmi web sitesi, kurum kitapçıkları gibi belgeler oluşturmaktadır. Aynı zamanda Çankaya Belediyesi bünyesinde yer alan eğitimle ilgili hizmetlerden doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu müdürlüklerde (Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü) görevli Çankaya Belediyesi yöneticileri ve çalışanları araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Çalışma Grubunun Belirlenmesi

Durum çalışmalarında, durumun belirlenmesi ve durumda yer alan kişilerden, belgelerden ve etkinliklerden oluşan çalışma grubunun belirlenmesi şeklinde iki aşama görülebilir. Bu araştırmada çalışma grubu, aşağıda belirtilen şekilde belirlenmiştir.

Durumun Belirlenmesi Süreci. Durum belirleme süreci, araştırmacının yüksek lisans tezini Çankaya Belediyesi'nin eğitim faaliyetleri üzerine yapmak istediğini Çankaya Belediyesi Çankaya Evleri Sorumlusu ile paylaşması ile başlamıştır. Paylaşım sırasında öncelikle eğitimlerle ilgili belgelere ulaşma talebi dile getirilmiş; ardından eğitimler hakkında ilgili belediye yöneticileri ve çalışanları ile görüşmeler yapıp yapılamayacağı sorulmuştur. Tez fikrinin desteklendiği bu görüşmenin ardından Çankaya Evleri Sorumlusu, eğitim faaliyetlerinin sadece “Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü’ne bağlı Çankaya Evleri’nde değil, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü ve Fen İşleri Müdürlüğü” tarafından ayrı kollarda yürütüldüğünü araştırmacı ile paylaşmıştır. Araştırma amacının özelleştirilmesinin ve katılımcılarının belirlenme sürecinin bu paylaşımın ardından başladığını söylemek mümkündür. Araştırmacı Çankaya Belediyesi tarafından yürütülen eğitim hizmetlerini ikiye ayırarak incelemiştir: Örgün eğitime dönük destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetleri. Örgün eğitime dönük destek hizmetleri kapsamında gündüz bakımevlerinde yürütülen eğitim hizmetleri, “Çocuk Kulübü” adı altında çocuklara yönelik düzenlenen faaliyetler ve okulların fiziki ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmetler ele alınmıştır. Yaygın eğitim hizmetleri kapsamında Çankaya Evleri’nde yürütülen kurslar, Kültür Merkezleri’nde yapılan atölyeler, sağlık eğitimleri, engelli bireylere yönelik yürütülen eğitimler, kadın hakları alanında düzenlenen toplumsal

cinsiyet eşitliği ve farkındalık eğitimleri ve Kent Tarım Hobi Evleri’nde yürütülen tarım eğitimleri ele alınmıştır.

Araştırma Katılımcılarının Belirlenmesi Süreci. Çalışma grubunun belirlenmesi aşamasında araştırmacı, ilk olarak Çankaya Belediyesi’nin eğitim hizmetlerinden doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu müdürlükleri ve birimleri hakkında bilgi edinmiştir. Bu süreçten sonra araştırmacı enstitü aracılığıyla Çankaya Belediyesi’nin söz konusu müdürlükleriyle görüşme talebi olduğunu yazılı olarak bildirmiştir. Çankaya Belediyesi bu yazılı talebi sadece Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’ne ilettiği için araştırmacı diğer müdürlüklerle birebir iletişime geçerek, kendisi ve yaptığı araştırma hakkında bilgi vermiş ve eğitim hizmetleri konusunda yetkin olan iki kişiyle araştırma konusyla ilgili görüşme yapmak istediğini belirtmiştir. Ancak belediye içerisindeki bürokratik işleyiş araştırmacı için zorlayıcı olmuştur, kişilerin belirlenmesi randevuların alınması oldukça uzun sürmüştür. Araştırmacı çalışma grubunda yer alan ilgili müdürlüklerden iki olmak üzere, toplam 10 kişiyle yarı-yapılandırılmış görüşme yapmayı planlamıştır. Ancak gerek pandemi sürecinin getirdiği kısıtlamalar gerekse de “araştırma problemi ile ilgili bulguların yeterli bir biçimde ortaya çıktığı duruma işaret eden doyum noktasına” (Yıldırım ve Şimşek, 2018) ulaştığını düşünen araştırmacı 8 kişiden sonra veri toplamayı durdurmuştur. Aşağıda tez kapsamında görüşme yapılan kişilerin çalıştıkları birime göre dağılımı sunulmuştur:

Tablo 11

Araştırma Katılımcılarının Çalıştığı Birime Göre Dağılımı

İlgili Müdürlük	Görüşülen Katılımcı Sayısı
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü	2
Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	2
Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	2
Park ve Bahçeler Müdürlüğü	1
Fen İşleri Müdürlüğü	1
Toplam	8

Görüşmeciler belirlendikten sonra, araştırmanın amacını, araştırmacının bağlı bulunduğu üniversiteyi ve danışmanı, araştırmaya katılma koşulları, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığını, görüşmenin tahmini süresini ve görüşmede ses kaydı yapılacağını ve ses kaydı istemeyen katılımcıların verdiği bilgilerin yazılı olarak not edileceğini belirten bir metin araştırmacı tarafından hazırlanarak, görüşme öncesinde

tüm katılımcılara yazılı olarak iletilmiştir. Araştırmacının iletişime geçtiği katılımcılar görüşmeye gönüllü olarak katılımlarını teyit etmiş ve ses kaydı konusunda bir katılımcı dışında diğerleri izin vermişlerdir. Ses kaydı yapılamayan görüşmede not alma yöntemi ile veriler kaydedilmeye çalışılmıştır.

Araştırma Katılımcılarının Demografik Özellikleri. Araştırmaya katılan bu 8 kişinin 2'si erkek, 6'sı kadındır. Araştırma katılımcılarının biri 61 yaşında, ikisi 29 yaşında diğerleri ise 36-56 yaş aralığındadır. Tablo 2'de de görülebileceği üzere, araştırmaya katılanların yaş konusunda çeşitlilik sağladığını söylemek mümkündür. Araştırma katılımcılarının yaşa göre dağılımı Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12

Araştırma Katılımcılarının Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Sayı
25-30	2
31-35	-
36-40	3
41-45	-
46-50	1
51-55	-
56-60	1
61-65	1
Toplam	8

Araştırma katılımcılarının cinsiyet, eğitim durumu, meslek ve belediyede çalıştığı süreye ilişkin bilgiler Tablo 13'te sunulmuştur. Araştırmaya katılan kişilerin, rahatlıkla deneyim ve düşüncelerini aktarabilmeleri için kimlik bilgileri gizli tutulmuş, bu sebeple Tablo 13'te çalıştıkları birim belirtilmemiştir.

Tablo 13

Araştırma Katılımcılarının Kişisel ve Mesleki Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Meslek	Belediyede Çalıştığı Süre (Yıl)
G1	K	Doktora	Sosyal Çalışmacı	30
G2	K	Lisans	Sosyal Hizmet Uzmanı	4
G3	E	Lisans	Yönetici	17
G4	K	Yüksek Lisans	Memur	1
G5	K	Yüksek Lisans	Sosyal Antropolog	10
G6	K	Lisans	Filolog	3
G7	K	Yüksek Lisans	Proje Koordinatörü	10
G8	E	Yüksek Lisans	Makine Mühendisi	2

Tablo 13'te, görüşme katılımcılarının cinsiyet dağılımının kadınlar yönünde ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu durum belediyenin eğitim hizmetlerinden sorumlu olan kişilerin daha çok kadınlar olduğunu göstermektedir. Görüşme katılımcılarının yarısından fazlası lisans eğitiminden sonra eğitimini sürdürmüştür. Yine katılımcıların meslekleri incelendiğinde farklı çalışma alanlarına sahip olduğu ancak hiçbirinin eğitim alanından gelmediği görülmektedir. Katılımcıların belediyede çalışma süreleri incelendiğinde yarısının 10 yıldan fazla süredir belediyede çalıştığı görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada verilerin toplanması aşamasında belge incelemesi, enformel görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılmıştır. Araştırmacı, Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamalarını analiz etmeyi amaçladığı bu çalışmada önce gerekli belgeleri toplamış, bu aşamada ve sonrasında enformel görüşmeler gerçekleştirmiştir. Ardından etik kurul onayı (Ek 10) ve belediyeden yasal izinlerin (Ek 7) alınmasından sonra belediyenin ilgili birimlerinin yöneticileri ve çalışanlarıyla eğitim hizmetlerine ilişkin yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın alt amaçları için belirlenen veri oluşturma yöntemleri Tablo 14'te sunulmuştur:

Tablo 14

Araştırmanın Alt Amaçlarına Ulaşmak için Seçilen Veri Oluşturma Yöntemleri

Araştırmanın Alt Amaçları	Veri Oluşturma Yöntemleri
1. Çankaya Belediyesi'nin örgün eğitime dönük destek hizmetlerinin temel özellikleri nelerdir? - Amaç ve hedefleri - Coğrafi dağılım - İçerik ve uygulama - Eğitici özellikleri ve seçimi	• Belge İncelemesi • Enformel Görüşme • Yarı Yapılandırılmış Görüşme
2. Çankaya Belediyesi'nin yaygın eğitim hizmetlerinin temel özellikleri nelerdir? - Amaç ve hedefleri - Coğrafi dağılım - Hedef kitle - İçerik ve uygulama - Eğitici özellikleri ve seçimi	• Belge İncelemesi • Enformel Görüşme • Yarı Yapılandırılmış Görüşme

Belge İncelemesi

Belge incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.189) bir veri oluşturma yöntemidir. Bu çalışmada ilk olarak belge incelemesi yöntemi ile Çankaya Belediyesi'nin örgün eğitime dönük destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetlerine ilişkin veriler toplanmıştır. Araştırmanın iki alt amacına yönelik de Çankaya Belediyesi'nin strateji planı, faaliyet raporları, performans programı, resmi web sitesi, kurum kitapçıkları gibi belgeler incelenmiştir. Bu kapsamda incelenen belgeler Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15

Araştırmanın Alt Amaçları için İncelenen Belgelerin Listesi

Araştırmanın Alt Amaçları	İncelenen Belgeler
1. Çankaya Belediyesi'nin örgün eğitime dönük destek hizmetlerinin temel özellikleri nelerdir? • Amaç ve hedefleri • Coğrafi dağılım ve fiziksel donanım • İçerik ve uygulama • Eğitici özellikleri ve seçimi	• Çankaya Belediyesi Resmi Web sitesi • Çankaya Belediyesi Stratejik Plan 2020-2024 • Çankaya Belediyesi Performans Programı 2020 • Çankaya Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporu • Çankaya Kent Sağlık Göstergeleri ve Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı 2019-2023 • Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu • Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çankaya Evleri 2019-2020 Faaliyet Raporu
2. Çankaya Belediyesi'nin yaygın eğitim hizmetlerinin temel özellikleri nelerdir? • Amaç ve hedefleri • Coğrafi dağılım ve fiziksel donanım • Hedef kitle • İçerik ve uygulama • Eğitici özellikleri ve seçimi	• Çankaya Belediyesi Resmi Web sitesi • Çankaya Belediyesi Stratejik Plan 2020-2024 • Çankaya Belediyesi Performans Programı 2020 • Çankaya Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporu • Çankaya Kent Sağlık Göstergeleri ve Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı 2019-2023 • Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu • Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Siz Neredesiniz Biz Oradayız Kitapçığı • Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çankaya Evleri 2019-2020 Faaliyet Raporu • Çankaya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü Kent ve Tarım Birimi 2019 Yılı Faaliyet Özeti • Çankaya Belediyesi Yerel Eşitlik Eylem Planı 2019-2023 • Çankaya Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları Sunumu • Çankaya Belediyesi İklim Eylemi Kılavuzu

Enformel Görüşme

Araştırmanın alt amaç soruları kapsamında incelenen belgelere ulaşma aşamasında ve sonrasında bir Çankaya Evi sorumlusu, iki gündüz bakımevi öğretmeni ve belediye merkez binasında ilgili birimlerin çalışanları ile ara ara enformel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 2019'un Şubat ayında başlayan bu görüşmelerde deneyimler dinlenmiş, eğitim hizmetleri üzerine konuşulmuştur. Tüm bu görüşmeler ve fikir alışverişleri araştırmacıya yol gösteren önemli kaynaklar olmuştur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme

Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla belge incelemesinin yanı sıra bir diğer nitel veri oluşturma tekniği olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Punch'ın (2016) da belirttiği gibi, görüşme yönteminin alan taraması ile birlikte kullanılması giderek yaygınlaşmaktadır. Bunun “araştırılan konuya dair fikir ve bilgilerin ‘ete kemiğe büründürülmesine’ yardımcı olması için” (Punch, 2016, s.168) yapıldığı belirtilmektedir. Bu sebeple bu çalışmada araştırmacı belge incelemesinden elde ettiği verileri desteklemek amacıyla Çankaya Belediyesi'nin ilgili birim yöneticileri ve çalışanları ile yarı yapılandırılmış görüşme yapmayı tercih etmiştir.

Görüşme verileri sosyo-demografik bilgi toplama formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Sosyo-demografik bilgi toplama formu bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim ve kaç yıldır belediyede çalıştığı gibi kişisel bilgilere ilişkin sorulardan oluşmaktadır (Ek 8) . Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ise araştırmanın amaçları göz önünde bulundurularak “belediyenin eğitim alanında hangi faaliyetleri gösterdiği, bu alanlarda çalışan personel sayısı, hangi tür programların olduğu, programların içeriğinin nasıl belirlendiği, hedef kitlelerinin kimler olduğu, karar alma süreçlerinin nasıl işlediği, öğretmenlerin nasıl belirlendiği, okullardan gelen taleplerin nasıl karşılandığı” gibi sorulara yer verilmiştir (Ek 9). Veri toplama formunun oluşturulmasında tezin danışmanı ve alanda çalışan iki uzman kişinin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşünden sonra sorular tekrar incelenerek yeniden düzenlenmiştir. Görüşme sorularının anlaşılır olduğundan emin olmak için belediyede eğitim alanında çalışan bir kişiyle pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında alınan geribildirimler doğrultusunda görüşme çerçevesinin son hali oluşturulmuştur.

Görüşmeler, 3 Mart 2020 ile 7 Temmuz 2020 tarihleri arasında ilgili birimlerde yer alan yöneticiler ve çalışanlar ile yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların çalışma ortamlarında (belediyede) gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, görüşmeleri belediye yöneticileriyle kendi odalarında yalnız yapabilmişken yönetici olmayan belediye çalışanlarıyla yaptığı görüşmeleri paylaşımlı odalarda çalışmalarını nedeniyle başka kişilerin yanında yapmak durumunda kalmıştır.

Görüşmeler, katılımcıların iletişimlerine bağlı olarak yarım saat ile bir saat arasında değişmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara araştırmacı tarafından araştırmanın amacı açıklanarak yazılı onamları alınmıştır. Görüşmeler katılımcıların izni alındıktan sonra ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Bununla birlikte ses kayıt cihazını kabul etmeyen bir katılımcının görüşmeleri kendisinden izin alınarak yazılı olarak kayıt edilmiştir. Araştırmacı, tüm görüşmelerin hemen sonrasında, görüşme yapılan kişinin konuşmasına, davranışlarına, görüş ve deneyimlerine ilişkin notlar almıştır. Daha sonra veriler yazılı hale getirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada Çankaya Belediyesi'nin örgün eğitime dönük destek ve yaygın eğitim hizmetleri betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Özdemir, 2010, s.336). Betimsel analizde “verilerin özgün biçimlerine sadık kalınarak, bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verileri sunmak” (Kümbetoğlu, 2019, s.154) gerekmektedir. Betimsel analiz dört aşamadan oluşur: 1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, 2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, 3. Bulguların tanımlanması, 4. Bulguların yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.240).

Araştırmacı belge incelemesinden ve Çankaya Belediyesi yetkilileri ile yaptığı enformel ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde ettiği verileri betimsel analizin bu dört aşaması ile araştırmanın amaç soruları etrafında sistematize etmiştir. Öncelikle betimsel analize başlamadan önce yarı yapılandırılmış görüşme kayıtlarının dökümü gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı yaptığı sekiz görüşmeden yedisinin ses kayıtlarının dökümünü yapmış, ses kaydı alamadığı bir görüşmenin de notlarını düzenlemiştir. Görüşme verileri görüşmenin aslına uygun şekilde çözümlenmiş ve çözümlemelerde

konuşmaların tamamı, beden hareketleri, sessiz kalma, gülme vb. ifadeler de belirtilmiştir. Tüm görüşme çözümlmeleri, belirlenen araştırma soruları kapsamında tekrar okunmuş ve Çankaya Belediyesi'nin sunduğu eğitim hizmetlerinin genel yapısına ilişkin soruların yanıtlarına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma sorularına verilen yanıtları daha belirgin görebilmek ve kodlayabilmek için araştırma soruları ve yanıtlarından tablolar oluşturulmuştur. Her bir katılımcının, belirlenen araştırma sorusuna yanıt verdiği konuşma çözümleri tabloya yerleştirilerek anlamlı bölümler oluşturulmuştur. Bu sırada belgeler ve araştırma katılımcıları ile yapılan görüşme analizleri arasında anlamlı bütünlük kurularak belediyenin bu hizmetler çerçevesindeki amaçları, hedefleri ve söylemlerine ulaşılmıştır. Aynı zamanda belediyenin eğitim hizmetlerinin coğrafı dağılımı, fiziksel donanımı, hedef kitlesi, içerik ve uygulamaları, eğitici özellikleri ve seçimi kapsamında nasıl bir görünümde olduğu belge ve görüşme analizlerinden elde edilen verilerle ortaya konmuştur.

BÖLÜM 5

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde Çankaya Belediyesi'nin örgün eğitime dönük destek hizmetlerinin ve yaygın eğitim hizmetlerinin temel özellikleri ele alınmıştır. Bu hizmetlerin amaç ve hedefleri, coğrafi dağılımı, içerik ve uygulama, eğitici özellikleri ve seçimi konusunda nasıl bir görünümde olduğu analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Çankaya Belediyesi'nin Örgün Eğitime Dönük Destek Hizmetlerinin Temel Özellikleri

Çankaya Belediyesi'nin örgün eğitime dönük destek hizmetleri üç başlık altında ele alınmıştır: 1. Gündüz bakımevleri, 2. Çocuk kulübü faaliyetleri, 3. Okulların fiziki ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmetler.

Gündüz Bakımevleri

Yerel yönetimlerin okul öncesi eğitim kurumu açma yetkisi 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesi'ne dayanmaktaydı. Ancak 2007 yılında Anayasa Mahkemesi'nin okul öncesi eğitim hizmetinin “yerel değil ulusal nitelikte bir hizmet” olduğunu gerekçe sunarak bu maddeyi iptal etmesi sonucu belediyelerin okul öncesi eğitim hizmetleri sunma yetkileri elinden alınmıştır. Günümüzde belediyeler sosyal hizmet yükümlülüklerine dayanarak bu hizmetleri yerine getirmektedir. Çankaya Belediyesi de bu hizmetleri eğitim hizmetleri kapsamında değil sosyal hizmetler kapsamında “gündüz bakım evi” adı altında sunmaktadır.

Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren gündüz bakımevleri ilk olarak belediye çalışanlarının çocuklarına yönelik onların “bakım ve okul öncesi ihtiyacını karşılamak” amacıyla kurulmuştur. Çankaya Belediyesi “personel destek hizmeti” olarak sunmaya başladığı bu hizmeti zaman içerisinde “yerel kamusal bir hizmet”e dönüştürmüş ve ilçede yaşayan vatandaşların çocuklarının da faydalanabileceği bir biçimde yaygınlaştırmıştır. Sosyal Yardım İşleri

Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu'ndan alınan verilere göre Çankaya'nın 12 farklı mahallesinde yer alan gündüz bakımevlerinde 3-6 yaş arasındaki çocuklara özel sektörün yaklaşık yarı ücreti karşılığında bakım hizmeti sunulmaktadır. 2019-2020 eğitim-öğretim döneminde yaklaşık 1500 çocuğun yararlandığı gündüz bakımevleri tam kapasite olarak çalışmaktadır. 07.30-18.00 saatleri arasında tüm gün hizmet veren gündüz bakımevlerinde pandemi süreciyle birlikte sınıf mevcutlarında azaltılmaya gidilmiş, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında yeni öğrenci kaydı alınmamıştır.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı'nda "sağlık ve sosyal hizmetlerini yaygınlaştırmak, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı ile mücadele etmek" şeklinde genel amacı ifade edilmiştir. Bu genel amacın altında hedefi "çocuklara yönelik belediye hizmetlerini çoğaltarak yaygınlaştırmak" şeklinde belirtilmiştir. Aynı zamanda bu planda gündüz bakımevi hizmetlerinin gerekliliğine ilişkin şu tespitler yer almaktadır:

Günümüzde okul öncesi eğitimin ekonomik boyutu ailelerin bütçesine önemli bir yük getiriyor. Bu durum, düşük gelirli yurttaşlarımızın hizmetlere erişimi önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Eğitimde bütüncül yaklaşım gereği, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla sürdürülebilir çözümler üretilmesi, yerel ölçekte okul öncesi eğitim olanaklarının yaygınlığının ve erişilebilirliğinin artırılması gerekmektedir.

Okul öncesi eğitimde, çocukların ihtiyaçlarını merkeze alan ve bunları bir birey olarak, haklar temelinde hayata geçiren bir yaklaşım benimsenmelidir. Çocukların eğitim, sağlık gibi tüm sosyal hizmetlerden eşit olarak yararlanması sağlanmalıdır (Çankaya Belediyesi, 2019a, s.63).

Çankaya Belediyesi Stratejik Planı'nda yer alan "Günümüzde okul öncesi eğitimin ekonomik boyutu ailelerin bütçesine önemli bir yük getiriyor. Bu durum, düşük gelirli yurttaşlarımızın hizmetlere erişimi önünde önemli bir engel oluşturmaktadır." ifadelerinden belediyenin gündüz bakım evlerinde yürüttüğü hizmeti özellikle düşük gelirli yurttaşların faydalanması amacıyla sunduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yine yukarıda yer alan tespitlerde çocukların okul öncesi eğitime erişilebilirliğinin artırılması için yerel ölçekte okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gerektiği belirtilmiş ve bu gerekliliğin çocuk hakları temelinde bir yaklaşımla benimsenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda da gündüz bakım evlerinin "belediye çalışanlarının ve ilçede yaşayan diğer anne babaların çocuklarının bakımları, okul öncesi çocukların eğitim gereksinimlerinin

karşıllanması ve okula hazırlanması” amacıyla açıldığı ifade edilmektedir. Aynı raporda gündüz bakım evlerinde yürütülen hizmete ilişkin “kadınların çalışma hayatına katılması, özgürleşmesi ve fırsat eşitliği tanınması için çok önemli olan çocukların bakımı ve eğitimi sağlamak” şeklinde başka bir amaç belirtilmiştir. Gündüz Çocuk Bakımevleri Görev ve Çalışma Yönergesi’nde ise gündüz bakımevlerinin “çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak, sosyal yaşama uyumunu kolaylaştırmak, çocukları ilköğretime hazırlamak, kadının sosyal ve ekonomik yaşama katılmasını sağlamak” amacı ile kurulmuş olduğu ifade edilmiştir. Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü “Siz Neredeyseniz Biz Oradayız” kitapçığında da okul öncesi eğitimin önemi ve belediyenin buna yönelik amacına dair şu ifadeler yer almaktadır:

Çocuklar dünyaya geldiklerinde öğrenmeye dair kullandıkları ilk şeyler refleksleri ve duyularıdır. Bu refleks ve duyuların gelişimini öğrenmek okul öncesi eğitimle mümkün olmaktadır. Amacımız; bu duyuların, çocukların hayat boyu kullanabilecekleri yeteneklere, doğru bir eğitim yardımıyla dönüştürülmesidir (Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Siz Neredeyseniz Biz Oradayız).

Bu belgelerde geçen ifadelerden anlaşılmaktadır ki, gündüz bakım evlerinde verilen eğitim hizmetinin amacı kadınlara ve çocuklara yönelik olarak farklılaşmaktadır. İncelenen belgelerde yer alan “kadının sosyal ve ekonomik yaşama katılmasını sağlamak”, “cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı ile mücadele etmek” ve “kadınların çalışma hayatına katılması, özgürleşmesi ve fırsat eşitliği tanınması için çok önemli olan çocukların bakımı ve eğitimi sağlamak” şeklinde yer alan ifadeler bu hizmetlerin kadınlara yönelik amaçlarını belirtmektedir. Bu bağlamda Çankaya Belediyesi’nin sunduğu bu hizmetler, kadınların ekonomik hayata katılımını engelleyen en önemli unsurlardan biri olan onların ailede çocuk bakımından sorumlu tutulmaları anlayışının yerine, okul öncesi hizmet ağlarının yaygınlaştırılarak çocuk bakımının “yerel kamusal bir hizmet” olarak üstlenilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir.

Yine incelenen belgelerde “çocukların eğitim, sağlık gibi tüm sosyal hizmetlerden eşit olarak yararlanmasını sağlamak”, “çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak”, “okul öncesi çocukların eğitim gereksinimlerini karşılamak”, “çocukları ilköğretime hazırlamak” şeklinde ifade edilen amaçlar ise hizmetlerin çocuklara yönelik amaçlarını ifade etmektedir. Bu çerçevede dünyanın birçok yerinde eğitimde başarı için zorunluluk haline gelen okul öncesi eğitimin, daha uygun ücretle ve nitelikli bir biçimde yerel yönetimler aracılığıyla sunulması gerektiği konusunda Çankaya Belediyesi’nin farkındalığının olduğu görülmektedir.

Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım. Çankaya Belediyesi gündüz bakımevi hizmetlerini ilçenin 12 farklı mahallesinde sürdürmektedir. Gündüz bakımevlerinin bulundukları yerler incelendiğinde Çankaya'nın orta ve orta üst gelir grubuna sahip toplum kesimlerinin yaşadığı mahallelerinde (Çayyolu, Yıldızevler, Gaziosmanpaşa, Yaşamkent, Çiğdem, Öveçler 2 tane, Cevizlidere, Kurtuluş, Maltepe) 10 tane ve daha alt gelir grubuna sahip toplum kesimlerinin yaşadığı mahallelerde (İlker ve Zafertepe) ise 2 tane olduğu görülmüştür. Bu durum belediyenin strateji planında yer alan “Günümüzde okul öncesi eğitimin ekonomik boyutu ailelerin bütçesine önemli bir yük getiriyor. Bu durum, düşük gelirli yurttaşlarımızın hizmetlere erişimi önünde önemli bir engel oluşturmaktadır.” tespitiyle gerçekte uygulananın birbiriyle çeliştiğini göstermektedir. Söylemlerin tam aksine pratikte 12 tane gündüz bakımeviden sadece 2 tanesinin düşük gelirli mahallelerde açılması bu hizmetin daha çok orta ve üst grupların yararlanabildiği bir hizmet olduğunu düşündürmektedir. Nitekim, gündüz bakımevleri ücretleri özel sektörün yaklaşık yarı fiyatı olmakla birlikte asgari ücret ya da daha az gelikle geçen haneler için yüksektir. İncelenen belgeler ve resmi web sitesinden elde edilen verilere göre gündüz bakımevlerinin adları, öğrenci kapasiteleri ve bulundukları mahalleler Tablo 16’da ve Çankaya haritasında üzerindeki konumları Görsel 2’de sunulmuştur:

Tablo 16

Çankaya Belediyesi Gündüz Bakımevlerinin Öğrenci Kapasitesi ve Mevki

Adı	Öğrenci Kapasitesi	Mevki
1. Barış Gündüz Bakımevi	98	İlker
2. Dostluk Gündüz Bakımevi	100	Çiğdem
3. Ata Gündüz Bakımevi	140	Öveçler
4. Atlas Gündüz Bakımevi	140	Kurtuluş
5. Deniz Gündüz Bakımevi	104	Öveçler
6. Berkin Elvan Gündüz Bakımevi	120	Cevizlidere
7. Martı Gündüz Bakımevi	120	Zafertepe
8. Masal Kalesi Gündüz Bakımevi	200	Yıldızevler
9. Mutlukent Bulut Gündüz Bakımevi	100	Çayyolu
10. Togan Özliyen Gündüz Bakımevi	140	Gaziosmanpaşa
11. Mutluluk Gündüz Bakımevi	120	Yaşamkent
12. Umut Gündüz Bakımevi	140	Maltepe

yurttaşların yaşadığı yer olarak bilinmektedir. Yapılan enformel görüşmelerde, kurum öğretmeni, başvuru sürecinde aile tarafından tercih edilen gündüz bakımevine başvuru yapılabildiğini belirtmiştir. Ayrıca kendi görev yaptığı kurumun veli profilinin homojen olmadığını; velilerin sosyo-ekonomik durum dağılımlarının orta gelir grubu yönünde yığılma gösterse de, az sayıda alt ve üst gelir grubuna ait velilerin de bulunduğunu ifade etmiştir. Gündüz bakımevinin yer aldığı mahallenin tek başına belirleyici olmadığını dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. Yapılan bir başka enformel görüşmede de bu durum doğrulanmıştır. Bir çok bölgedeki gündüz bakım evlerinde görev alan branş öğretmeni, Zafertepe Mahallesi'nde daha alt gelir gruplarına ulaşma hedefiyle açılan Martı Gündüz Bakım Evi'nin veli profilinin o bölge dışından ve genelde memurlardan oluştuğunu ifade etmiştir. Ayrıca görüşmede branş öğretmeni görev aldığı hemen hemen tüm gündüz bakım evlerinde veli profilinin orta ve üst gelir grubundan oluştuğunu belirtmiştir. Nitekim gündüz bakımevi hizmetinin ücretsiz olmaması ve ulaşım için herhangi bir servis hizmetinin de bulunmaması sosyo-ekonomik düzeyi düşük çocukların gündüz bakımevlerine erişimini olanaksızlaştırmaktadır.

Bunun yanı sıra yapılan Sosyal İşler Müdürlüğü yetkilisi ile yapılan görüşmede G1, dezavantajlı çocuklara ulaşmak konusunda geçmiş yıllarda yapılanlara ilişkin, Çankaya Belediyesi'nin gündüz bakımevi hizmetlerinden düşük gelirli ebeveynlerin çocukları için %10'luk kota ayrılarak, bu ailelere ücretsiz hizmet sunulduğunu ifade etmiştir. Ancak G1, bu uygulamanın Sayıştay kararıyla kaldırıldığını bu sebeple dezavantajlı çocuklara ücretsiz olarak bu hizmeti gerçekleştiremediklerini belirtmiştir. Bu noktada Kartal Belediyesi'nin gündüz bakım evi hizmetlerini sosyo-ekonomik durumu düşük olan çocuklara ulaştırma konusunda bulduğu çözüm, önemli bir örnek oluşturmaktadır. Kartal Belediyesi, Kadın Emekğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) danışmanlığında başlattığı bu hizmeti “gelir düzeyine göre ücret uygulamasıyla” gerçekleştirmektedir (KEİG Platformu, 2016).

Gündüz bakım evleri fiziki donanım açısından incelendiğinde yeni yapılan binaların oldukça donanımlı, bahçelerinin geniş ve çocukların kullanımına uygun olduğu gözlenmiştir. Eski dönemde yapılan binalar ise prefabrik ve daha küçük yapılardır. Gündüz bakım evlerinin iç mekanlarında sınıflar dışında yemekhane, uyku odası, sanat atölyeleri, jimnastik salonu, sinema salonu, müzik odası mevcuttur. Malzemeler açısından da yeni ve kullanışlı olduğu gözlenmiştir. Eski olan kreşlerden bazılarının sınıf sayıları düşürülerek sınıflar atölyelere çevrilmiştir. Gündüz bakım evlerine ilişkin görseller Ek 1'de yer almaktadır.

Tüm bu veriler ışığında araştırmacı Çankaya Belediyesi'nin gündüz bakım evlerini mekânsal açıdan değerlendirdiğinde okul öncesi eğitim programlarının uygulanmasına elverişli olduğunu; ısınma, aydınlatma, hijyen açısından uygun olduğunu; gerekli görsel, dokunsal, işitsel materyallerle donatılmış olduğunu gözlemlemiştir. Dış mekanlar açısından da bahçe ve yeşil alanların yanı sıra oyun park alanlarının mevcut olmasının çocukların gelişimine katkı sağladığı düşüncesine ulaşmıştır.

İçerik ve Uygulama. Gündüz bakımevlerinde "çocuk merkezli, aile katılımına dayalı, yaratıcılığı destekleyen, toplumsal cinsiyet eşitliği, ekolojik düşünce, özgürlük, eşitlik, çağdaş yaşam, barış ve dostluk gibi evrensel değerleri temel alan eğitim programları" (Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, 2019 Yılı Faaliyet Raporu) uygulandığı belirtilmiştir. Çankaya Belediyesi Gündüz Çocuk Bakımevleri Görev ve Çalışma Yönergesi'nde ise çağdaş eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şu amaç ve ilkeler sıralanmıştır:

1.Çocukların, aile ve insan sevgisini benimseyen, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, hak ve sorumluluklarını bilen, sanata ve bilime duyarlı bireyler olarak yetiştirmelerini sağlamak, 2. Çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal olarak sağlıklı gelişmesine ve iyi alışkanlıklar kazanmasına katkıda bulunmak, 3. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, 4. Çocuklara sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak, 5. Çocukların hayal dünyasını zenginleştirmek, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme becerileri kazandırmak, merak eden, soru soran ve üreten bireyler olarak yetiştirmelerine katkıda bulunmak, 6. Çocukların; beslenme, uyku, öz bakım becerileri gibi temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak 7. Çevreye duyarlılığı gelişmiş bireyler olmalarına temel oluşturmak, 8. Eğitim etkinlikleri düzenlenirken; çocukların yaşları, gelişim özellikleri, öğrenme hızları, ilgileri, gereksinimleri ile okulun ve çevrenin olanaklarını dikkate almak, 9. Çocukları ilköğretime hazırlamaktır (Çankaya Belediyesi Gündüz Çocuk Bakımevleri Görev ve Çalışma Yönergesi, 2017) .

Gündüz bakım evlerinde “Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılacak Çocuk Bakımevleri Hakkında Yönetmeliği” ile “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Yönetmeliği”ne uygun eğitim verildiği belirtilmektedir. Dönem başında Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) eğitim programı doğrultusunda yıllık plan hazırlandığı ve kayıtların e-okul sisteminden MEB tarafından da izlendiği belirtilmektedir (Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, 2019 Faaliyet Raporu). Gündüz bakımevlerinde uygulanan eğitim programlarının MEB müfredatına uyumlu olmakla beraber “toplumsal cinsiyet eşitliği, ekolojik düşünce, özgürlük, eşitlik, çağdaş yaşam, barış ve dostluk gibi

evrensel değerleri” temel alan bir yaklaşımla gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu anlamda ankaya Belediyesi’nin gündüz bakım evlerinde çocukları etkin, keşfetmeye meraklı ve yaratıcı özneler olarak kabul eden, sorular sormaya teşvik eden uygulamalarıyla devletin kontrolünde işleyen okul sistemine alternatif sunmaya çalıştığını söyleyebiliriz.

Gündüz bakım evlerinde beden eğitimi, seramik, müzik, resim, drama, satranç gibi derslerin yanı sıra İngilizce ve İspanyolca dersleri de verilmektedir. Yapılan enformel görüşmelerde, kurum öğretmenleri, 2017-2018 eğitim-ğretim yılıyla birlikte ankaya Belediyesi’nin 12 gündüz bakımevinde “proje tabanlı öğrenme” yaklaşımı uygulamasına geçildiğini belirtmişlerdir. Bu yaklaşımın öğrencilerin aktif olarak sürece katıldığı, öğretmenin rehber görevini üstlendiği, eleştirel düşünmenin geliştirilebileceği, demokratik ve işbirliğine açık bir öğrenme yaklaşımının çocukların bütün gelişim alanlarını daha fazla destekleyeceği tartışmalarından yola çıkılarak uygulamaya geçtiği ifade edilmiştir. Bu noktada eğitim programları ile ilgili yapılan değişikliklerin ortak tartışmalar sonucu yapılması eğitim sürecinin demokratikleştirilmesi bakımından önemli bir veridir. G1 ile yapılan görüşmede eğitim programlarının içeriklerinin nasıl ve kimler tarafından hazırlandığı sorulduğunda bu verilere paralel bilgiler paylaşılmıştır:

G1: İçeriklerini gündüz bakım evi boyutunda dönem başında yöneticilerle beraber bir eğitim yöntemi belirledikten sonra yöneticiler ve öğretmenlerimiz belirliyorlar, Milli Eğitim Bakanlığı’nın genel başlıklarını baz alarak.

Gündüz Bakımevlerinde uygulanan eğitim programlarının, çocuğun kişiliği gz önüne alınarak planlandığı, eğitici ve eğlendirici yollarla çocuğun yaratıcı gücünün ortaya çıkarıldığı “Siz Neredesiniz Biz Oradayız” Kitapçı’nda da belirtilmektedir:

Biz ocukların “yaratıcı oyun” yoluyla daha iyi öğrenebileceklerine inanıyoruz. Çocuklar, fiziksel yeteneklerinin gelişmesine fırsat verildiğinde ve gelişimsel olarak uygun bir ortam içinde sağlıklı büyürler.

Ayrıca gündüz bakım evlerinde “zel eğitime ihtiyacı olan çocukların, eğitimlerini sağlıklı gelişen akranları ile birlikte aynı ortamda sürdürmeleri için kaynaştırma programları uygulandığı” belirtilmiştir. ankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu’nda buna ilişkin olarak şu ifadelere yer verilmiştir:

Tüm ocuklar gibi özel eğitimi çocukların da ayrımcılığa uğramadan eğitim alma hakkı vardır. Bu nedenle eğitim programımız içinde kaynaştırma programı da bulunmaktadır. Kaynaştırma programı normal eğitim alan çocuklarımıza yaşamda farklı özelliklerde de çocukların olduğunu anlaması, özel eğitimi çocuklarla uyum içerisinde vakit geçirme olanağı sağlaması açısından kaynaştırma

programlarını belediyemizin çocuk merkezleri desteklemektedir. 2018-2019 eğitim öğretim döneminde toplam 6 çocuk kaynaştırma programına alınmışlardır.

Gündüz bakımevlerinde sosyal etkinlikler kapsamında çocuklara ayda bir defa sinema, tiyatro ve gezi programları düzenlenmektedir. Velilerin katılımı ile yıl içinde ve yıl sonunda gösteri, sergi, mezuniyet töreni gibi çeşitli etkinlikler düzenlendiği belirtilmiştir. Gündüz bakımevlerinde uygulanan projelerden biri olan “Kreşlerde Ülkeler” adlı proje kapsamında da Japonya, Almanya, Romanya, Azerbaycan ve Filipinler gibi ülkelerin elçilikleriyle işbirliği içerisinde etkinlikler düzenlenmektedir. Bu projenin temel felsefesinin çocuklara barış ve sevgi dilini öğretmek olduğu belirtilmektedir.

Gündüz bakımevlerinde yılda iki defa rutin veli toplantıları gerçekleştirilmektedir. Velilere yönelik bu toplantılar dışında gerçekleştirilen uygulamalardan bir diğeri de çeşitli konularda düzenlenen eğitim seminerleridir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’nden görüşülen yetkili gündüz bakımevi velilerine yönelik yapılan eğitimlerle ilgili şu bilgileri paylaşmıştır:

G1: Yaptığımız eğitimler daha çok anne baba, ebeveyn eğitimleri. Bunu tek cinsiyete yönelik de düzenleyebiliyoruz mesela son zamanlarda hep baba eğitimlerine odaklandık baba eğitimlerini bazı kurumlarla işbirliği protokollerle düzenliyoruz. Ama ihtiyaç doğrultusunda özel konularda anne-babanın birlikte katıldığı eğitimler de düzenliyoruz.

...AÇEV’le sürdürdüğümüz gündüz bakımevindeki babalarımıza yönelik. Dördüncü gündüz bakımevimizde başladık. Üç tane gündüz bakım evimizde bitirdik, yaklaşık 60 tane babamızı bitirdik, diğerleri sırasını bekliyor başlamak üzere. Onlar mesela gece eğitimi, gündüzü bıraktık gece eğitimi veriyoruz, onlar gece süren eğitim programlarımız. Gece-gündüz eğitim yapıyoruz bölgemizde.

Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü tarafından organize edilen bu eğitim Çankaya Belediyesi ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı’nın (AÇEV) işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Eğitimin amacı şu şekilde belirtilmiştir: “Aile içinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, demokratik davranışların geliştirilmesi ve şiddet içeren davranışların değiştirilmesi”. Aynı zamanda “babaların çocuklarının bakımında sorumluluk üstlenmesi, çocukları ile demokratik bir ilişki kurarak onların gelişimini etkin şekilde desteklemesi” de programın diğer amacı olarak ifade edilmektedir. Ücretsiz olan ve sertifika verilen eğitimin sonunda “çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi, babanın çocukla birlikte zaman geçirmesi, çocuğun çok yönlü gelişimine katkı sağlanması, babaların çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurması” hedeflenmektedir. Araştırmacı, velilere yönelik yapılan bu çalışmanın bütün olarak gündüz bakım evlerinde sunulan hizmetin

niteliğini artırdığını düşünmektedir. Hem velilerin daha katılımcı olması hem de eğitim faaliyetlerinin toplumsal konularla ilişkilendirilmesi açısından önemli bir uygulamadır. Velilere yönelik yapılan bu eğitimlerin ihtiyaçlarının nasıl belirlendiğine ilişkin soruya ise G1 şu cevabı vermiştir:

G1: Gündüz bakımevlerinde ihtiyaçları psikologlarımız ve eğitimcilerimiz çok net tespit ediyorlar. İşte diyorlar ki “Ailelerimizin sınır koymayla ilgili bir eğitim gereksinimi var, ailelerimizin teknoloji kullanımıyla ilgili bir eğitime ihtiyaçları var, ailelerin şu konuda kurallarla ilgili bir eğitime ihtiyacı var.” Bunu daha çok öğretmenlerimiz ve psikologlarımız belirliyorlar eğitim ihtiyaçlarını ebeveynlerimizin. Bu doğrultuda da üniversite ya da sivil toplum örgütleriyle daha çok üniversite oluyor bu boyutta işbirliğine geçerek ya da STK kimi zaman, eğitimlerimizi planlıyoruz.

Görüldüğü üzere velilere yönelik yapılan eğitimlerin büyük bir kısmı gündüz bakım evlerinde çalışan öğretmenler ve psikologlar aracılığıyla belirlenmektedir. Tabii burada öğretmenler ve psikologların ebeveynlerle sürekli iletişim halinde olmaları ihtiyaçları belirlemelerinde bir etken olmaktadır. Bu noktada karar alma süreçlerine katılım konusunda çalışanların belirleyici olabildiği görülmektedir.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Belediyesi Gündüz Çocuk Bakımevleri Görev ve Çalışma Yönergesi’nde gündüz bakımevlerinde bir yönetici ile çocukların yaş grupları göz önünde tutularak öğretmen, öğretmen yardımcısı görevlendirildiği belirtilmektedir. Eğitici fakültelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü ve fakülte ve meslek liselerinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü mezunu kişiler arasından seçilmektedir.

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’nden görüşülen G1’e eğitimcilerin sayısı ve belirlenme kriterleri sorulduğunda şu bilgileri paylaşmıştır:

G1: Eğitimlik (111), eğitimlerimiz aslına bakarsanız kendi eğitimlerimiz dediğimiz de bizim tanımlı eğitimlerimiz gündüz bakımevi öğretmenlerimiz ve öğretmen yardımcılarımız. Bunlar yaklaşık 164 kişi galiba. Tam sayı isterseniz söyleyebilirim, çünkü bir öğretmenimiz, bir öğretmen yardımcımız var.

..Eğitmenlerin büyük bir kısmı daha önce zaten istihdam edilmişti. Ama şu anda alınırken yani bizim zamanımızda, ben göreve başladıktan sonra alınırken, işte öğretmen olabilme ya da işte öğretmen yardımcısı olabilme nitelikleri Milli Eğitim Bakanlığına ne ise o kriterlerin taşınıyor olmasına özen gösteriyoruz. Bir de mülakatlarda baktığımızda, arkadaşlarla yapılan mülakatlarda bu alanı sevip sevmediğini anlamaya çalışıyorsunuz, sorularınızla yakın mı bu alana, daha önce nerelerde çalışmış, cv’si uygun mu, iş deneyimleri nasıldır, işte olumsuz alışkanlıkları var mı sigara gibi, keyif alır mı almaz mı bu çalışmalardan,

değişikliklere açık mı, kendini yenileyebilir, güncelleyebilir mi, bu tür şeylere bakıyoruz.

G1'in yukarıdaki ifadeleri, belediyenin gündüz bakım evlerinin öğretmenlerini belirleme sürecinde sadece pedagojik yeterlilik açısından değil, deneyim, mesleğe olan tutum, kişisel özellikler gibi kriterlerin de gözetildiğini göstermektedir. Gündüz bakım evlerinde ana sınıfı öğretmenleri dışında gerektiğinde hizmet vermek üzere; psikolog, sosyal hizmet uzmanı, rehberlik öğretmeni ve branş öğretmeni görevlendirmelerinin de yapıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Gündüz çocuk bakım evlerinde görevli öğretmenler, belediye şirketi olan Çankaya Belde A.Ş.'ye bağlı, belirsiz süreli sözleşmeli işçi olarak istihdam edilmektedir. 2017 yılında çıkarılan 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameden önce taşeron şirketlerden alınan personel hizmeti, yapılan düzenleme ile belediye şirketleri tarafından sunulur hale gelmiştir. Gündüz bakım evlerinde çalışan branş öğretmenlerinin (İngilizce, İspanyolca gibi dil öğretmenleri) çok az bir kısmı da ücretli olarak dışardan görevlendirilmektedir. Yapılan enformel görüşmede kurum öğretmeni, kendisinin şirkete bağlı olarak çalıştığını ancak sendikalı olduğu için güvence konusunda herhangi bir kadrolu belediye çalışanından farklı hissetmediğini ifade etmiştir. Kadrolu çalışan personelle herhangi bir fark olup olmadığı sorulduğunda ise kadrolu belediye çalışanlarının yine de daha avantajlı olduğunu (kadroluların ikramiyelerini tam zamanında almaları, izin gibi konularda) ve sendikanın onları kadrolu personelle aynı konuma getirmek için çabaladığını, aradaki farkların büyük ölçüde azaldığını belirtmiştir. Belediyenin gündüz bakım evleri öğretmenlerini istihdam etme biçimi kamu hizmetlerindeki anlayışın değişmesiyle yakından ilişkilidir. Tıpkı MEB içerisinde sözleşmeli öğretmenlik ve ücretli öğretmenlik gibi farklı biçimlerde öğretmen istihdam edilmesinin gerekçelerine benzer biçimlerde “personel giderlerini sınırlama amacı” ve ihtiyacı karşılamak için “kolay personel alımı” gibi gerekçeler sunulmaktadır (Cilavdaroğlu, 2019). Ancak bu dönüşümün tamamını “Yeni Kamu İşletmeciliği” temelinde şekillenen kamu istihdamı kapsamında “kamuda personel rejiminin esnekleşmesi, iş güvencesinin yerini sözleşmeli ve güvencesiz istihdamın alması ve iş güvenceli tam istihdamdan esnek istihdama geçişin bir göstergesi olarak okumak mümkündür” (Güvercin, 2014, s.147).

Gündüz bakım evlerinde görevli eğitimcilerin mesleki yeterlilikleri ve kişisel gelişimleri konusunda çeşitli hizmet içi eğitim programları düzenlenmekte ve bu eğitimler için akademisyenler ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapılmaktadır

(Çankaya Belediyesi Gündüz Çocuk Bakımevleri Görev ve Çalışma Yönergesi). Yapılan enformel görüşmede, kurum öğretmeni, zaman zaman hizmet içi eğitimlerin düzenlendiğini, pandemi sürecinde ise kendisi ve birkaç öğretmenin birlikte gönüllü olarak online eğitimler organize ettiklerini belirtmiştir. Sosyal medya kanalları üzerinden ve zoom platformu aracılığıyla yapılan bu çalışmalar araştırmacı tarafından incelenmiş ve “Özerkliği ve Katılımı Destekleyen Sınıflarda Öğretmen Olmak”, “Çocuklarla İletişim”, “Cinsel Kimlik Kazanımı”, “Okul Öncesinde Evrensel Tasarım ve Sınıf Katılımını Desteklemek”, “Okul Öncesi Dönemde Teknoloji Kullanımı ve Kodlama Eğitimi”, “Psikodrama Teknikleri ve Aşamaları”, “Nitelikli Çocuk Edebiyatı”, “Müze Eğitimi” gibi başlıklarda akademisyen, yazar ve alanında uzman kişilerle çeşitli sohbetler gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu çalışmaların yöneticilerin bilgisinde yürütülmesi ancak onlar tarafından planlanmaması dikkat çeken bir noktadır. Öğretmenlerin kendi gelişimleri için ihtiyaç olarak gördükleri bu çalışmayı organize etmeleri karar alma süreçlerinde etkin olduklarını göstermektedir. Ancak bu tür çalışmaların öğretmenlerin inisiyatifine bağlı olarak değil daha sistematik ve planlı yürütülmesi gerekliliği açıktır. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Faaliyet Raporu’nda da belirtildiği üzere, müdürlüğün temel politika ve önceliklerden biri “gündüz bakımevi hizmetlerinin niteliğinin geliştirilmesi” için çalışmalar yapmaktır. Bu noktada hizmet içi eğitimlerle ilgili ihtiyacın belirlenmesi ve buna uygun eğitimlerin yürütülmesinde yöneticilerin belirleyici ve etkin olması, eğitimlerin kapsayıcı olması açısından önemli olmaktadır.

Çocuk Kulübü Faaliyetleri

Çankaya Belediyesi, Çankaya Evleri’nde yürütmüş olduğu “Çocuk Kulübü” faaliyetleri kapsamında 7-14 yaş arası çocukların Türkçe, Fen Bilgisi, Matematik, İngilizce derslerine yardımcı olmak amacıyla ücretsiz destek eğitimleri vermektedir. Aynı zamanda çocuk kulüpleri içerisinde resim, yoga, satranç, bağlama, gitar, piyano, ritim gibi sosyal-kültürel kurslar da düzenlenmektedir. 2019-2020 eğitim-öğretim yılı içinde bu eğitimlerden ve atölye çalışmalarından 5993 çocuğun faydalandığı belirtilmiştir (Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Çankaya Evleri 2019-2020 Faaliyet Raporu).

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda (2020) belediyenin genel amaçlarından biri “sosyal ve sağlıklı kent yaşamını geliştirmek, eğitim hizmeti vermek” şeklinde belirtilmiştir. Bu genel amaç altında yer alan hedeflerden biri “çocuklara yönelik hizmetlerimizi etkin, yaygın ve nitelikli olarak uygulamak” şeklinde ifade edilmiştir.

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü yetkilisi G3 de, “Çocuk Kulübü” kapsamında yürütülen eğitim faaliyetleriyle ilgili değerlendirmesinde ulaştıkları çocuklar açısından çok anlamlı bir faaliyet yürüttüklerini ifade etmiş ve şunları eklemiştir:

G3: Cebeci Çankaya Evi'nde, Bademlidere Çankaya Evi'nde, Sokullu ve Mürsel Uluç Çankaya Evi'nde çocuklarımıza, yoksul insanların çocuklarının eğitimde kalabilmesini destekleyebilmek için Türkçe, Matematik, İngilizce oyun kulübü uygulamaları yapıyoruz.

...çocuklarımızın eğitimde kalabilmesini temin edebilmek için verdiğimiz çabadan arkadaşlarım adına gurur duyuyorum, hepsinin ciddi destekleri oluyor, derslerinde başarılı oluyor.

Çocuk kulübü faaliyetleri özellikle yoksul mahallelerde yaşayan çocukların eğitimlerine katkıda bulunabilmek ve onları sosyal, kültürel açılardan desteklemek amacıyla yürütülmektedir. Ancak Çankaya Belediyesi bu hizmetleri yasal sıkıntılardan kaynaklı kurumsallaştırmak ve yaygınlaştırmak konusunda çekinceler yaşamaktadır. Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda “Okullar ile özel öğretim kursları hariç olmak üzere başka adlarla da olsa ilköğretim ve ortaöğretim örgün eğitim programlarının aynısı veya bir kısmını uygulayan (...) yerler açılmaz” şeklinde ifade edilen düzenleme belediyeleri de kapsamaktadır. Yasada İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile protokol yapılması ve Bakanlığın onayının alınması koşulu sağlanırsa belediyelerin eğitim verebilecekleri ifade edilmiştir. Ancak Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü yetkilisi G3, muhalefet belediyesi oldukları için her türlü engelle karşılaştıklarını, merkezi hükümetten hiçbir konuda destek alamadıklarını belirtmiştir. Şu an belediye bu hizmetleri yasada yer alan kültür ve sanat hizmetleri yükümlülüklerine dayanarak ve farklı biçimlerde isimlendirerek gerçekleştirmektedir. Bu bakımdan belediye yetkilisinin bu faaliyetlerin amaç ve hedeflerini açık bir şekilde ifade ederken çekince yaşadığı gözlenmiştir.

Coğrafi Dağılım. Çankaya Belediyesi, çocuk kulübü faaliyetlerini farklı mahallelerde bulunan Çankaya Evleri'nde yürütmektedir. Bu faaliyetlerin branşları ve açıldıkları Çankaya Evleri Tablo 17'de sunulmuştur:

Tablo 17

Çocuk Kulübü Branşları ve Açıldıkları Çankaya Evi

Branşlar	Açıldığı Çankaya Evi
1. 4.Sınıf Çocuk Kulübü	Bademlidere- Mürsel Uluç- Sokullu- Cebeci
2. 5.Sınıf Çocuk Kulübü	Bademlidere- Mürsel Uluç- Sokullu- Cebeci
3. 6. Sınıf Çocuk Kulübü	Bademlidere- Sokullu- Cebeci
4. 7.Sınıf Çocuk Kulübü	Bademlidere- Sokullu- Cebeci
5. 8. Sınıf Çocuk Kulübü	Bademlidere- Sokullu- Cebeci
6. Çocuk Bağlama Kursu	Bayraktar- Karapınar
7. Çocuk Drama Kursu	Zübeyde Hanım- Bademlidere- Bayraktar- Birlik- Esat- Karapınar- Sokullu- Yüzüncü Yıl
8. Çocuk Gitar Kursu	Zübeyde Hanım- Yüzüncü Yıl- Ata- Bademlidere- Bayraktar- Dikmen- Esat- Karapınar
9. Çocuk Resim Kursu	Zübeyde Hanım- Bademlidere- Bayraktar- Birlik- Esat- Sokullu
10. Çocuk Satranç Kursu	Zübeyde Hanım- Yüzüncü Yıl- Bademlidere- Bayraktar- Birlik- Dikmen- Esat- Karapınar- Sokullu
11. Çocuk Yoga Kursu	Birlik
12. Çocuk Halk Oyunu Kursu	Zübeyde Hanım- Bayraktar

Tablo 17’de görüldüğü üzere çocuk kulüpleri 12 farklı branşta açılmıştır. Çocuk kulübü faaliyetleri içerisinde yer alan derslere destek kurslarının Bademlidere, Mürsel Uluç, Sokullu ve Cebeci Çankaya Evleri’nde açıldığı görülmüştür. Bu mahallelerin Çankaya ilçesi içerisinde daha alt sosyo-ekonomik düzeye sahip vatandaşların yaşadığı yerler olduğu bilinmektedir. Bu mahallelerde yaşayan çocukların özel okula gitme, özel ders alma, özel bir kursa katılma olanakları bulunmadığı için belediyenin ücretsiz kursları onlar için önemli bir avantaj sağlamaktadır. Çankaya Belediyesi resmi web sitesinde bu durum şöyle ifade edilmiştir:

Dezavantajlı bölgelerdeki çocuklara yönelik çocuk kulüpleri programı en yoğun Bademlidere Çankaya Evi’nde gerçekleştiriliyor. Pazartesi, Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri saat 15.00’den sonra adeta okula dönüşen Bademlidere Çankaya Evi eğitim kalitesiyle de velilerin ve çocukların tercih ettiği bir adres oluyor. Bademlidere Çankaya Evi Çocuk Kulübü 350 çocuğa eğitim veriyor (Çankaya Belediyesi, 2019).

Tablo 17’de yer alan ve belediyenin resmi web sitesinden alınan veriler çocuk kulübü faaliyetlerinin dezavantajlı bölgelerdeki çocukların eğitimlerini desteklemek; sosyal, kültürel açıdan gelişimlerine katkıda bulunmak amacı ile sunulduğunu ve çocuk kulübü faaliyetinin yürütüldüğü Çankaya Evleri’nin de bu amaca uygun yerler olduğunu göstermektedir.

İçerik ve Uygulama. Çankaya Belediyesi, çocuk kulüplerinde ilk ve ortaokul öğrencilerine yönelik düzenlenen ders etkinlikleri ile çocuklara eğitim süreçlerinde destek olunduğu belirtilmektedir. Program kapsamında çocukların eğitimcilerle birlikte ödevlerini tamamlama, test çözme gibi çalışmalar yaptığı ifade edilmiştir.

Çocuk kulübü faaliyetleri derslere destek kurslarının yanı sıra sosyal-kültürel etkinlikleri de kapsamaktadır. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nde yetkili G3, özellikle dezavantajlı mahallelerde ders desteği yanı sıra sosyal, kültürel etkinliklerin de yer aldığını belirtmiştir:

G3: Aynı zamanda o çocukların büyük Atatürk'ün söylediği gibi “sanatsız toplum olmaz” felsefesinden bağlama, gitar, resim ve seramik çocuk branşlarında bunları da öğretmeye çalışıyoruz. Bu çocuklarımızı tiyatrolara götürüyoruz, operaya götürüyoruz, onlara interaktif müze eğitimi yapıyoruz Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde. Bize bağlı olan Uğur Mumcu Parkımızın içinde bir pony parkımız var, pony atlarının içinde bulunduğu, oraya götürüyoruz, yaşamlarında ilk kez böyle bir şey deneyimliyorlar. Bunun gibi çok fazla etkinlikleri yapmaya gayret ediyoruz.

Çocuk kulübü faaliyetleri kapsamında Türkiye Satranç Federasyonu işbirliği ile “Çocuk Satranç Turnuvası” yapılmıştır. Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği (ASTAD) ile yapılan işbirliği sonucunda çocuklara interaktif müze eğitimi verilmiştir. Yine Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile işbirliği içerisinde Deprem Simülasyon Merkezi'nde deprem hakkında bilinçlendirilme çalışmaları yapılmaktadır.

Çankaya Belediyesi çocuk kulübü faaliyetleri ile ulaştığı çocuklara Yaz Spor Okulu programıyla yaz aylarında da eğitimler sunmaktadır. Yaz Spor Okulu'nda çocuklara futbol, basketbol, voleybol, tenis, yüzme ve karate branşlarında eğitimler verilmektedir. Çankaya Belediyesi resmi web sitesinde, bu çalışmalarla “çocukların spor yaparken aynı zamanda sosyalleşerek kaliteli zaman geçirmesi”nin amaçlandığı belirtilmiştir (Çankaya Belediyesi, 2019). Seçilen branşa göre gereken spor malzemelerini de Çankaya Belediyesi'nin temin ettiği yaz spor okullarına her yıl binden fazla öğrenci katılmaktadır. Çankaya Belediyesi Ahlatlıbel Atatürk Spor Tesisleri, Ahmet Taner Kışlalı Spor Salonu, Hacettepe Üniversitesi Kapalı Yüzme Havuzu ve Erdal İnönü Kapalı Yüzme Havuzu'nda gerçekleştirilen yaz spor okulu etkinliklerine katılım ücretsiz servis imkanı ile sağlanmaktadır.

Çocuk kulübü faaliyetleri ve “Yaz Spor Okulu” programı dışında çocuklara yönelik eğitim verilen bir başka yer ise Uğur Mumcu Parkı içerisinde yer alan “Çocuk Teknoloji Evi”dir. 2017 yılında açılan teknoloji evinde çocuklara “Kod Atölyesi”, “Robot Atölyesi” ve “3D Tasarım Atölyesi” gibi atölyelerde teknoloji alanında temel ve

uygulamalı eğitimler verilmektedir. Çocuklar kod atölyesinde “algoritma mantığını, kodlama ile şekil ve oyun yapılmasını, yazılımın ön aşamalarını” ; robot atölyesinde “lego setleriyle robotlar oluşturmayı, onlara hareket komutları yüklemeyi ve programlamayı”; 3D tasarım atölyesinde ise “üç boyutlu tasarımın temel bilgilerini, üç boyutlu yazıcıların çeşitlerini, kullanım alanlarını, tasarımların gerçekleştirilmesini ve 3D Tasarım Atölyesi'nde bulunan 3D yazıcılardan tasarımların çıktı olarak alınmasına dair bilgileri” öğrenmektedir. Çocuk Teknoloji Evi'nde güz ve bahar döneminde uygulanan programların yanı sıra yaz okulu programı da bulunmaktadır. Her çocuğun her atölyeden sadece bir defa yararlanabildiği teknoloji evindeki programların sonunda çocuklara sertifika da verilmektedir. Çankaya'da yaşayan tüm çocukların teknoloji evindeki programlara katılması hedeflenmektedir.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Evleri'nde yürütülen çocuk kulübü faaliyetlerinde Çankaya Belediyesi şirketi olan Çankaya Belde A.Ş.'ye bağlı branş öğretmenleri ile ücretli öğretmenler görev almaktadır. Branş öğretmenleri kültürel, sanatsal kursları verirken, ücretli öğretmenler daha çok derslere destek kurslarında görevlendirilmektedir. Ücretli öğretmenler Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir. Yapılan görüşmede G3, ücretli öğretmenlerin özellikle kursu vereceği alanda lisans diplomasına sahip, pedagojik formasyonunu tamamlamış kişiler olduğunu belirtmiştir. Ayrıca G3, belediyeye ücretli öğretmen olarak başvuran kişilerin genelde yeni mezun olan ataması yapılmayan öğretmenler olduğunu; bir kısmının yüksek lisansını yaparken kendisine gelir kaynağı yaratmak istediğini, bir kısmının ise “belediyeye kapak atmak için bir yerden başlayayım” düşüncesi taşıdığını ifade etmiştir. Bu noktada belediye yöneticisi G3'ün ifadeleri, ücretli öğretmen olarak çalışan ataması yapılmayan öğretmenlerin iş güvencesiz çalışmalarını sorgulamak yerine onların daha güvenceli bir iş talebini önemsizleştiren hatta olumsuzlayan bir yaklaşımda olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak çocuk kulübü faaliyetleri, çocukların eğitimlerini desteklemenin yanı sıra çocukların kültürel, sosyal, fiziksel, zihinsel gelişimine katkı sunan hizmetler olarak gerçekleştirilmektedir. Çankaya Belediyesi'nin çocuklara yönelik yaptığı çalışmaları yasal olarak zorunlu olmadığı halde yapması “sosyal belediyecilik” perspektifine sahip olduğunu gösteren önemli bir veridir. Eğitim hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından yaygınlaştırılması özellikle sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı çocuklar açısından büyük önem taşımaktadır. Geray'ın (1994) da belirttiği gibi yerel yönetimlerin eğitimle ilgili görev ve sorumluluklar yüklenmesi, eğitimin kar konusu

olmaktan çıkması ve aynı zamanda topluma ve bireylere mali bir yük oluşturmaması demektir. Bu anlamda Çankaya Belediyesi tarafından yürütülen “Çocuk Kulüpleri” ve benzeri faaliyetlerin sayıca sınırlı olmasına rağmen önemli olduğu görülmektedir. Bu hizmetlerin yasal nedenlerle kurumsallaşmaması çocukların eğitsel ve sosyo-kültürel etkinliklerden eşitçe yararlanma haklarının önünde bir engel oluşturmaktadır.

Okulların Fiziki İhtiyaçlarının Karşılanması

Bu başlık altında Çankaya Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından ilçe sınırları içerisinde yer alan MEB’e bağlı okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sunulan hizmetler ele alınmıştır.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı’nda amacını “sürdürülebilir planlı kentleşmeyi ve mekânsal gelişmeyi sağlayarak kentsel yaşam kalitesini yükseltmek” olarak belirlemiştir. Bu amaç başlığı altında yer alan hedeflerden biri “...okul, taksi durakları vb. kurum/kuruluşların bakım, tadilat ve onarımlarını yapmak” (Çankaya Belediyesi 2020-2024 Stratejik Plan Hedef: 1.8) şeklinde ifade edilmiştir. 2019-2023 Çankaya Kent Sağlık Göstergeleri ve Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı’nda ise eğitim başlığında yer alan hedeflerden biri “okullardaki niceliksel ve niteliksel olanakları %30 iyileştirmek” olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda öncelikle yapılması gerekenler ise “okullarda niceliksel ve niteliksel olanakları arttırmak, yeni okul yapımı için kampanyalar organize etmek, var olan okullara teknolojik derslik destekleri vermek” şeklinde sıralanmıştır.

Okulların ihtiyaçlarının karşılanmasından sorumlu Fen İşleri Müdürlüğü ile yapılan görüşmede, yetkili G8, bu hizmetlerin amacına ilişkin şunları söylemiştir:

G8: Bizler okula gittiğimizde, bizim çocuğumuz okula gittiğinde ne görmek istiyorsak onu yapmaya çalışıyoruz. Çocuklar bizim geleceğimiz, ne kadar güzel şartlarda eğitim görürlerse bizler görevimizi yapmış sayılırız. Ayrıca eğitimde fırsat eşitliğine inanıyoruz, özel okullar bu olanaklara sahipken devlet okullarının da aynı şekilde olmasını istediğimiz için bu çalışmaları yapıyoruz. Bir de ayrıca Alper Bey’in (Alper Taşdelen) anne babası öğretmen kendisi bizzat okullarla ilgili, yapılması gerekenlerle ilgili sürekli bizi teşvik ediyor.

Yukarıda değinilen belgelerde ve yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular, Çankaya Belediyesi’nin okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yaptığı faaliyetlerin temel amacının “okulların niceliksel ve niteliksel olanaklarını iyileştirmek”

ve “fırsat eşitliğini sağlamak” olduğunu göstermektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere yerel yönetimlerin okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılaması ve derslik sayısının artırılması için arsa ve bina üretimi gibi hizmetleri sunması yasa ile belirlenmiştir (5393 sayılı Belediye Yasası, md.14). Ancak yasada “Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir” ifadesi ile herhangi bir zorunluluk olmadığı anlaşılmaktadır. Bu açıdan Çankaya Belediyesi’nin bu tür görevleri zorunlu olmadan kendi inisiyatifiyle yapması sosyal belediyecilik anlayışıyla uyusmaktadır.

Coğrafi Dağılım. Fen İşleri Müdürlüğünden görüşülen yetkili okul ihtiyaçlarının karşılanması konusunda Çankaya ilçesi sınırları içerisinde bulunan tüm okullara ulaşmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Ancak öncelikle gelen talepleri dikkate aldıklarını eklemiştir. Çankaya Belediyesi’nin 2014-2019 yılları arası tadilat ve yenileme yaptığı okulların listesi Ek 2’de yer almaktadır (Çankaya Belediyesi, 2019b).

İçerik ve Uygulama. Çocukların sağlıklı bir ortamda eğitim alabilmesi amacıyla okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılayan Çankaya Belediyesi, 2014 yılından itibaren ilk, orta, lise düzeyindeki okulların tadilatını gerçekleştirmektedir. Çankaya Belediyesi 2019 Faaliyet Raporu’nda bir yıl içerisinde 17 okulun tadilat ve onarımı yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca 22 okulun da yol ve asfalt çalışması yapıldığı ifade edilmiştir. Çankaya Belediyesi resmi web sitesinde ise okullarda iç- dış boya, çatı onarımı, zemin asfaltlanması, tuvalet yenilemesi, bahçe duvarı gibi düzenlemelerin yanı sıra ağaç dikimi, bank, çöp kovası, basketbol potası yerleştirme ve zemin düzenlemesi gibi hizmetlerin sunulduğu belirtilmiştir. Ayrıca okulların spor saha zemin ve bahçe duvarlarının da boyandığı; çevre düzenlemesinin yapıldığı ve boya vb. malzemelerin temin edildiği ifade edilmiştir. Bu verilere paralel olarak G8 ile yapılan görüşmede, bu hizmetlere ilişkin şu bilgilere ulaşılmıştır:

G8: Genel söyleyeyim öncelikle okulların boya, badana, tadilat, tamirat, bahçe asfaltı, oyun alanlarının çizimi, Atatürk büstü, banklar, saha boyaması, tuvaletlerinin tadilatı, yenilenmesi, yer zeminlerinin seramik, parke gibi döşeme zeminleri ile kaplanması, kilit taşı, bordür gibi bahçe düzenlenmesi gibi bir çok ihtiyacı karşılamaya çalışıyoruz. Okullar açılmadan her sene düzenli olarak bazen toplu ihaleye çıkarak yani açık ihale yöntemiyle bazen kendi belediye personelimizle bazen de sadece malzeme desteğiyle eğitim için ne gerekliyse onu yapıyoruz. Örneğin kış aylarında okullarda kullanabilelim diye özel buz çözme solüsyonunu kendimiz üretiyoruz.

Okullar resmi olarak dilekçe ile başvuru yapıyor, inşaat mühendislerimiz geziyor, ihtiyaçları belirliyor ve gerçekleştiriyoruz. İşçi sayımız atölyemiz sınırlı, asfalt çizgilerinden belediye binalarımızın tadilatına kadar her şeyi onlar yaptığı için yetişemediğimiz zamanlar oluyor. Bu sebeple yetişemediğimiz yerlerde her sene ihalemiz oluyor, ihale vasıtasıyla çözüyoruz. O şekilde de yetişemiyorsak boya veriyoruz okullara, boya tedarik ediyoruz, kendi personelleri ile yapıyorlar.

G8'in yukarıdaki ifadelerinden, belediyenin ilçede bulunan okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya dönük bir çaba içerisinde olduğu ve bunun olanaklarının bir biçimde yaratıldığı anlaşılmaktadır. Ancak G8'in belediye personelinin yetişemediği durumlarda bu hizmetleri "ihale yöntemi" ile gerçekleştirdiklerini belirtmesi, belediyenin kamusal bir hizmeti kamu olanakları ile gerçekleştirmediğini göstermektedir. Bu durum neo-liberal belediyecilik anlayışının belediyelerin temel politikası haline geldiğini ve yadırganmadığını gösteren önemli bir örnek niteliğindedir. Bu anlayışa göre belediyeler, sosyal belediyecilik adı altında eğitim, sağlık vb. hizmetleri tamamen kamusal bir hizmet biçiminde değil, "ihaleye çıkmak", "hizmet satın almak", "işletmek" gibi yöntemlerle gerçekleştirmekte ve temel hizmetlerin piyasalaştırılmasına katkı sunmaktadır.

Çankaya Belediyesi'nin okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya dönük gerçekleştirdiği bir diğer hizmet, "Engelsiz Eğitim" hedefiyle ilçe sınırları içerisinde bulunan okullara engelli rampası desteği sağlamaktır. Çankaya Belediyesi resmi web sitesinde, engelli öğrencilerin eğitimlerini daha rahat koşullarda alabilmeleri için İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin sorumluluğunda olan bu görevi gönüllü olarak üstlendikleri ve ilk olarak analiz çalışması yaptıkları ifade edilmiştir.

İlk, orta ve lise toplam 156 devlet okulunda araştırma yapan belediyemiz okullarda okul girişi rampası, engelli tuvaleti, asansör olup olmadığının analizini yaptı. Belediye çalışanları ayrıca okullarda engelli tuvaleti ve asansörü yapılabilecek alanın olup olmadığını da tespit etti (Çankaya Belediyesi, 2019).

Yapılan analiz çalışması sonucunda rampası olan okullar, rampası kullanışlı olmayan okullar ve rampa gerekmeyen okullar şeklinde sınıflandırma yapan belediye, rampa yapılması gereken okullara da rampa yaptıklarını belirtmiştir. Ayrıca web sitesinde yapılan bu çalışmalarla ilgili okul müdürlerinin olumlu geri dönüşleri olduğu ifade edilmiştir. Çankaya Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü yetkilisi G8 ile yapılan görüşmede de, okullarda yapılan çalışmalarla ilgili okul müdürlerinin geri dönüşlerinin nasıl olduğu sorulduğunda şunları söylemiştir:

G8: Okul müdürlüklerinden genelde olumlu dönüş alıyoruz. Okullar sayfalarında paylaşıyorlar, belediyeye teşekkür ediyorlar. Hizmeti sağladıktan sonra da sürekli okullarla irtibat halinde oluyoruz. Herhangi bir sıkıntı olursa eksik veya

kusurlu bir şey mutlaka ulaşıyorlar. Teknik olarak görmediğimiz bir şey var mı diye tekrar inceliyoruz, varsa bir sorun gideriyoruz.

Okullardan olumlu geri dönüş aldıklarını belirten G8, bu hizmetleri gerçekleştirirken zaman zaman MEB ile koordinasyonda sorun yaşadıklarını dile getirmiştir:

G8: Milli Eğitim Bakanlığı'nın koordine zayıflığı sebebiyle zaman zaman aksaklık yaşıyoruz. Örneğin dış cepheyi boyarken onlar yalıtım kararı alabiliyorlar. Bir de belediye geliri az olunca dış cephe iç cephe ikisini birlikte karşılayamıyoruz. Keşke Çankaya'da bulunan tüm okullara ulaşabilsek, tüm ihtiyaçlarını karşılayabilsek.

Yukarıdaki ifadeden anlaşıldığı üzere belediyelerin kaynak yetersizliği bu tür hizmetlerin uygulanması açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu konuda merkezi yönetim herhangi bir bütçe, ödenek, teknik eleman ve malzeme desteği vermemektedir.

Çankaya Belediyesi okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamının yanı sıra eğitim-öğretim dönemi başında öğrencilere malzeme desteği sağlamaktadır. Ayrıca sömestr ve yaz tatili öncesi çocuklara belediye tarafından hazırlanan “Bilim Hikayeleri” ve “Tükenmez Kitaplar” serisinin dağıtımı yapılmaktadır. Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen 2020-2021 eğitim öğretim dönemi başında, “görev dönemi boyunca eğitime destek olmak için tüm imkanlarını seferber ettiklerini” belirtmiş ve şunları eklemiştir:

Önceki yıllarda ilçemizdeki 218 okula iç ve dış cephe, zemin, tuvalet gibi tadilatlarının yapılması, okul bahçesi düzenlemesi, spor malzemeleri sağlanması gibi kapsamlı destek verdik. Bu yıl da pandemi koşulları nedeniyle çocuklarımızın hijyenik bir ortamda eğitim alabilmeleri için ilçemizdeki okulları dezenfekte ediyoruz. Daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da dar gelirli bölge okullarından başlamak üzere 15 bin kırtasiye seti dağıtımı gerçekleştireceğiz. Öğrenci ve öğretmenlerimize başarılı ve sağlıklı bir eğitim yılı diliyorum. Eğitime desteğimizi daima sürdüreceğiz (Çankaya Belediyesi, 2019).

Yukarıda analiz edilen belgelerden ve yapılan görüşmelerden elde edilen bulgularda, Çankaya Belediyesi'nin okullara yaptığı bakım, onarım, çevre düzenlemesi, asfaltlama vb. çalışmalarıyla ve öğrencilere dağıttığı kitap ve kırtasiye malzemeleri ile örgün eğitim hizmetlerine katkı sağladığı görülmektedir. Çankaya Belediyesi bu hizmetleri yasal olarak zorunlu olduğundan değil kendi belediyecilik anlayışıyla örtüştüğü için gerçekleştirmektedir.

Sonuç olarak eğitime ayrılan kamusal kaynakların yetersizliği eğitim hizmetlerinin nitelikli bir şekilde yürütülmesine engel oluşturmaktadır. Nitelikli eğitimin önemli bir boyutunu okul binalarının, bahçelerinin, sınıfların, tuvaletlerin kısaca tüm

okulun fiziksel ve materyal donanımının öğrencilerin yaş ve gereksinimlerine ve pedagojik gereksinimlere uygun olarak yapılması ve düzenlenmesi oluşturmaktadır (Gök, 2013). Bu noktada var olan eksiklikler yerel yönetimleri bu alanda aktif olmaya zorlamaktadır. Özellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük yerleşim birimlerindeki okullar, en temel ihtiyaçları bile karşılamakta güçlük çekebilmektedir. Ancak örgün eğitimin fiziki altyapısının geliştirilmesi, gerekli malzeme ve donanımın sağlanması hususunda belediyelere düşen sorumlulukların ilgili yasa ve yönetmeliklerce netleştirilmemiş olması, hizmetlerin yerel yönetimlerin inisiyatiflerine bırakılmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu konudaki merkezi politika eksikliği ülke genelinde homojen olmayan bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca belediyelerin bu hizmetleri gerçekleştirirken yeterli personele sahip olmaması gibi nedenlerle “ihale yöntemi”ne başvurması neo-liberal belediyeçilik anlayışının izlerini ve kamusal hizmetlerin piyasaya açıldığını göstermektedir.

Çankaya Belediyesi’nin Yaygın Eğitim Hizmetlerinin Temel Özellikleri

Çankaya Belediyesi’nin yaygın eğitim hizmetleri altı başlık altında ele alınmıştır: 1.Çankaya Evleri, 2.Kültür ve Sanat Merkezleri, 3.Sağlık eğitimleri, 4.Engelli bireylere yönelik eğitimler, 5.Toplumsal cinsiyet ve farkındalık eğitimleri, 6.Kent Tarım Hobi Evleri. Bu hizmetler belediyenin farklı müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Belge inceleme, enformel görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme dökümlerinin analizi sonucu ulaşılan bulgular aşağıda sunulmuştur.

Çankaya Evleri

2004 yılında dönemin belediye başkanı Muzaffer Eryılmaz tarafından beş müstakil binada Toplumsal Dayanışma Merkezleri (TODAM) adıyla açılan merkezler hem sayıları arttırılarak hem de faaliyet alanları genişletilerek Çankaya Evleri’ne dönüştürülmüştür. Günümüzde yerel yönetimler tarafından sunulan eğitim hizmetleri arasında en fazla kişiye ulaşan İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı İSMEK ve ikinci sırada gelen Konya Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı KOMERK’ten sonra Çankaya Belediyesi’ne bağlı olarak faaliyet yürüten Çankaya Evleri gelmektedir. Kapsamlı bir yetişkin eğitimi organizasyonu olan Çankaya Evleri’nde düzenlenen faaliyetler Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü’ne bağlı olarak yürütülmektedir. Kültür ve

Sosyal İşler Müdürlüğü 2019 Faaliyet Raporu'nda 27 şubede, toplamda 121 derslikte, 151 farklı branşta, 1214 farklı öğrenci grubuna ve yaklaşık 40.000 kursiyere ücretsiz el sanatları, kişisel gelişim, meslek edindirme, okuma yazma ve yabancı dil kursları verildiği belirtilmiştir.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan'da “sürdürülebilir planlı kentleşmeyi ve mekansal gelişmeyi sağlayarak kentsel yaşam kalitesini yükseltmek” şeklinde belirttiği amacı altında hedefini “kentsel alanlarda sosyal ve kültürel tesisler yaparak halkın kullanımına sunmak” şeklinde belirlemiştir. Bu genel amaç ve hedefe paralel olarak Çankaya Evleri 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda Çankaya Evleri'nin kuruluş amacı şu şekilde ifade edilmiştir:

Çankaya Evleri belediyeçilik ve toplumsal dayanışma bilinciyle mahallelerde vatandaşların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak, onlara kurs hizmetleri sunmak, gönüllü çalışmaları örgütlemek, vatandaşların kolayca katılabileceği, faydalanabileceği eğitimler, seminerler verip her vatandaşa ayırım yapılmaksızın yardımcı olmak amacıyla kurulmuştur.

Çankaya Belediyesi resmi web sitesinde ise Çankaya Evleri şöyle tarif edilmektedir:

Belediyenin kültür ve sanatsal etkinliklerini mahalleye taşıyarak, kültürün ve sanatın toplumun tüm kesimleriyle buluşmasını sağlayan, toplumsal kültür ve sanat ortamlarıdır.

Meslek edindirme kursları ve üretim atölyelerinde üretilen ürünlerin, satışına olanak sağlayarak, bireylerin ev ekonomisine katkı sunmalarını sağlayan bir istihdam projesidir.

Halkın kent yönetimine katılması ve belediye bütçe dönemlerinde, muhtarlar ve semt derneklerinin de katılımıyla, mahallenin öncelikleri üzerinden yatırımların yapılabileceği, katılım mekanizmalarıdır (Çankaya Belediyesi, 2019).

Çankaya Belediyesi strateji planı, faaliyet raporları ve resmi web sitesinde yer alan metinler incelendiğinde ilk olarak “sosyal-kültürel ihtiyaçları karşılamak”, “vatandaşlara kolayca katılabileceği faydalanabileceği eğitimler, seminerler vermek”, “onlara kurs hizmeti sunmak” gibi sosyal-kültürel amaçların vurgulandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra “meslek edindirme kursları ve üretim atölyelerinde üretilen ürünlerin satışına olanak sağlama” ve vatandaşların “ev ekonomisine katkı sunma” gibi ekonomik temelli amaçların da olduğu belirtilmektedir. Diğer taraftan bu metinlerde geçen “toplumsal dayanışma” ve “kent yönetimine katılım” gibi söylemlerle demokratik ve katılımcı bir belediye için Çankaya Evleri'nin işlevlendirilebileceği vurgulanmaktadır.

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü yetkilisi G3 ile yapılan görüşmede de incelenen belgelere paralel olarak belediyenin Çankaya Evleri'nde yürüttüğü faaliyetlerin amacına ilişkin şu bilgilere ulaşılmıştır:

G3: Temel amacı yurttaşlık bilincini verebilmek insanlara, biz Çankaya Belediyesiyiz, Atatürk'ün her şeyini biçimlendirdiği ve ebedi istirahatgahının bulunduğu bir ilçeyiz. Atatürk'ün ilçesiyiz. O'nun aydınlığını topluma ulaştırabilme noktasında elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Çok temel derdimiz oydu, dediğim gibi çok enteresan bir şey, ben de çok şaşırmıştım. Çankaya'da bu kadar çok okuma yazma ihtiyacı olabileceğine ben de çok şaşırmıştım açıkçası ama dediğim gibi her alanda insanların sosyalleşmesi, yurttaş olabilmesi, Çankaya Belediyesi ile ilişkisini direkt sağlayabilmesi, çünkü sadece kurs merkezi değil oralar, bize iletebilecekleri gereksinimleri, talepleri ve takdirleri konusunda direkt iletişim kurabilecekleri yerler Çankaya Evleri.

G3'ün yukarıdaki ifadeleri, eğitim faaliyetlerinin insanları aydın ve bilinçli yurttaşlara dönüştürme amacı taşıyarak yürütüldüğünü göstermektedir. Bunun yanı sıra yukarıda belirtilen “sadece kurs merkezi değil oralar, bize iletebilecekleri gereksinimleri, talepleri ve takdirleri konusunda direkt iletişim kurabilecekleri yerler” ifadeleri Çankaya Evleri'nin ilçede yaşayan yurttaşlar ile belediye arasında organik bağın oluşturulduğu mekanlar olduğuna işaret etmektedir. Bu noktada belediyenin mahallelerde vatandaşlarla Çankaya Evleri'nde buluştuğu, vatandaşların da taleplerini, ihtiyaçlarını Çankaya Evleri aracılığıyla belediyeye ilettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca G3, Çankaya Evleri'nin kuruluş hikayesiyle ilgili şu bilgileri paylaşmıştır:

G3: Çankaya Belediyesi'nde 16 yıl önce çıktığımız bir yol bu. O dönem bu yetişkin eğitimi kurgularken öykündüğümüz Atatürk döneminin Halkevleri'nin 21. Yüzyıl versiyonunu uygulamaktı. Böyle bir hayalle yola çıktık. Bu anlamda erişkin eğitimi konusunda okuma yazmadan Rusçaya kadar, İngilizceden bilgisayara kadar, dikiş nakıştan örgüye kadar yaklaşık 160 branşta farklı eğitimler veriyoruz.

G3'ün ifadeleri, Çankaya Evleri kurulurken “Halkevleri”nin örnek alındığını göstermektedir. Bunun yanı sıra Çankaya Belediyesi'nin, Çankaya Evleri'ni “21. Yüzyılın Halkevleri” şeklinde nitelendirdiği görülmektedir. Ek 3'de yer alan afişlerde görüldüğü üzere Çankaya Evleri “21. Yüzyılın Halkevleri” olarak nitelendirilmektedir. Ancak benzetilen dönemin “Halkevleri”ni tarihsel ve siyasal bağlamdan bağımsız değerlendirerek bugüne uyarlamak mümkün değildir. Cumhuriyet'in kuruluş sürecinde “büyük ölçekli toplumsal dönüşümler gerçekleştirmek ve yeni bir siyasal kültür oluşturmak” (Sayılan ve Yıldız, 2013) amacıyla yapılan kitlesel eğitimin önemli bir ayağı Halkevleri'nde yürütülen çalışmalarla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, belediyenin bu söylemlerinden Çankaya Evleri'nde yürüttüğü eğitim faaliyetleriyle politik ve toplumsal

amaçlar taşıdığı sonucu çıkarılabilir. Cumhuriyet'in kuruluş sürecinde toplumsal dönüşümde etkin olan Halkevleri, Millet Mektepleri, Köy Enstitüleri vb. kurumlar döneme özgü özellikler taşımaktadır. Bu konuda Yıldız'ın (2020) Köy Enstitüleri özelinde yaptığı değerlendirme Halkevleri için de geçerlilik taşımaktadır:

O tarihsel ve siyasal bağlamdan kopararak teknisist bir yaklaşımla yalnızca 'pedagojik bir deneyim' statüsünde ele alınıp bugüne kopyalanmasını önermek, önerenin niyetinden bağımsız biçimde, ilerici bir deneyimin devrimci içeriğini boşaltmaya hizmet eder (Yıldız, 2020).

Bu açıdan Çankaya Evleri'nde yapılan kursların sadece teknik bir beceri kazandırma amacı taşınamaması eğitsel, kültürel, siyasi ve sosyal boyutların bir arada ele alınması Çankaya Evleri'ni “21. Yüzyılın Halkevleri” olarak var edebilir. Bu yaklaşımdan uzak her türlü çaba Halkevleri mirasının içeriğini boşaltmak ve eğitim faaliyetlerinin birer vitrin faaliyeti olarak kalmasına neden olmak demektir.

Sonuç olarak yukarıda ulaşılan bulgular Çankaya Evleri'nin bireysel ve toplumsal amacına yönelik fikir verebilmektedir. İncelenen belgelerde yer alan “vatandaşların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak”, vatandaşlara “kurs hizmetleri sunmak” gibi ifadelerle ilçede yaşayan yurttaşların kültürel, sosyal gelişimlerine katkıda bulunma amacı söz konusuysa “yurttaşlık bilinci verebilme”, “O'nun (Atatürk'ün) aydınlığını topluma ulaştırabilme” gibi ifadelerde toplumsal gelişime yönelik amaçlar belirtilmektedir. Diğer taraftan yürütülen hizmetlerin çok belirgin olarak vurgulanmasa da meslek edindirme kursları aracılığıyla yurttaşların ekonomik ihtiyaçlarına çözüm olma amacı ve “toplumsal dayanışma” , “kent yönetimine katılım” gibi ifadelerle de demokratik ve katılımcı bir belediye yaratma amacı taşıdığı görülmektedir.

Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım. Çankaya ilçesinin 27 farklı mahallesinde faaliyet gösteren Çankaya Evleri farklı toplumsal kesimlere hizmet verme iddiası taşımaktadır. Ancak gündüz bakımevlerinin coğrafi dağılımında görüldüğü gibi Çankaya Evleri'nin de alt gelir gruplarının yaşadığı mahallelerde daha az sayıda bulunduğu göze çarpmaktadır. Tablo 18'de Çankaya Evleri'nin adı, derslik sayısı ve bulunduğu mevki ve Görsel 3'te Çankaya haritasında üzerinde konumları sunulmuştur:

Tablo 18

Çankaya Evleri'nin Derslik Sayısı ve Mevki

Adı	Derslik Sayısı	Mevki
1. Anıtpark Çankaya Evi	2 derslik	Anıttepe
2. Ata Çankaya Evi	4 derslik	Öveçler
3. Ayrancı Çankaya Evi	5 derslik	Aşağı Ayrancı
4. Bademlidere Çankaya Evi	5 derslik	Bademlidere
5. Bayraktar Çankaya Evi	6 derslik	Zafertepe
6. Beysukent Çankaya Evi	6 derslik	Beysukent
7. Bilkent Çankaya Evi	2 derslik	Bilkent
8. Birlik Çankaya Evi	3 derslik	Birlik
9. Cebeci 1 Çankaya Evi	12 derslik	Cebeci
10. Cebeci 2 Çankaya Evi	1 derslik	Cebeci
11. Çayyolu Çankaya Evi	7 derslik	Çayyolu
12. Çiğdem Çankaya Evi	6 derslik	Çiğdem
13. Dikmen Çankaya Evi	1 derslik	Dikmen
14. Emek Çankaya Evi	4 derslik	Emek
15. Esat Çankaya Evi	5 derslik	Esat
16. İsmail Cem Çankaya Evi	5 derslik	Oran
17. Karapınar Çankaya Evi	4 derslik	Keklikpınarı
18. Maltepe Çankaya Evi	6 derslik	Anıttepe
19. Mimar Sinan Çankaya Evi	1 derslik	Zafertepe
20. Mutlukent Çankaya Evi	3 derslik	Ümitköy
21. Mürsel Uluç Çankaya Evi	3 derslik	İlker
22. Sokullu Çankaya Evi	5 derslik	Sokullu
23. Türkkonut Çankaya Evi	4 derslik	Çayyolu
24. Umut Çankaya Evi	1 derslik	Seyranbağları
25. Ümitköy Çankaya Evi	6 derslik	Çayyolu
26. Zübeyde Hanım Çankaya Evi	7 derslik	Yıldız
27. 100. Yıl Çankaya Evi	7 derslik	Yüzüncü Yıl

Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nden görüşülen yetkili G3 ise Çankaya Evleri'nin konumları ile ilgili tüm Çankaya'ya yayılmış olduğunu, farklı mahallelerin kesişim noktalarında bulunduğunu ifade etmiştir:

G3: Çankaya Evlerimiz, Çankaya'nın çok farklı yerlerinde, Dikimevi'nden başlıyor Türkkonut'a kadar yayılmış bir alanda. 123 mahallemizin kesişim noktalarına kurulmuş 27 tane ayrı Çankaya Evimiz var. Böylelikle tüm Çankayalı yurttaşlara hatta biz ikamet koşulu aramadığımız için Çankaya'nın dışından da kursiyerlere hizmet sunuyoruz.

Çankaya Belediyesi'nin Çankaya Evleri'nin sayılarını arttırma yönünde çalışmalar yaptığı resmi web sitesinde planlanan projeler kapsamında görülmektedir. Resmi web sitesinde yeni açılacak sekiz Çankaya Evi'nin Ata, Öveçler, Kırkkonaklar, Yaşamkent, Çayyolu, Seyranbağları ve Bahçelievler'de olacağı belirtilmektedir (Çankaya Belediyesi, 2019). Yeni yapılan Çankaya Evleri'nin bazılarının hiç olmayan mahallelere açılacağı bazılarının ise var olan Çankaya Evleri'nin yetersiz olması sebebiyle yıkılıp yeniden yapılacağı bilgisine ulaşılmıştır.

Araştırmacının yapmış olduğu gözlemler sonucunda Çankaya Evleri'nin genelde tek katlı binalar şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son dönemlerde yapılan Çankaya Evleri'nin fiziki donanımlarının bir çok açıdan yeterli olduğu görülmüştür. Çankaya Evi binalarının çoğu belediyeye ait arsa üzerine kurulmuştur. Bazıları ise belediyeye bağış olarak verilen yerlerde kurulmuştur. Bununla birlikte Cebeci Çankaya Evi gibi kiralama olarak kullanılan binalar da mevcuttur.

Yeni yapılan Çankaya Evleri'nde bulunan dersliklerin eğitim uygulamalarının gerçekleştirilmesine daha uygun olduğu gözlemlenmiştir. Bazı eski binalarda sınıfların yeterli genişliğe sahip olmadığı anlaşılmıştır ki buralara yeni bina yapılması planlanmıştır. Ayrıca Anıtpark, Ayrancı, Beysukent, Çayyolu, İsmail Cem, Karapınar, Ümitköy Çankaya Evleri'nin yeterli havalandırma koşuluna sahip olmaması ve sınıf büyüklüklerinin yeterli olmaması sebebiyle pandemi döneminde kurs faaliyetlerine devam etmeyeceği belediyenin web sitesinde duyurulmuştur. Bazı dersliklerde, teknolojik araçlara erişim bulunmaktadır özellikle bu branşlarda kurs verilecek binalarda bilgisayar, yansıtıcı ve ses sistemi gibi araçlar mevcuttur. Aynı zamanda dersliklerde beyaz tahta, şövale, nota sehpası da kullanılmaktadır. Dersliklerde masa ve sandalye kullanılmaktadır. Bazı dersliklerde U düzeninde oturma düzeni oluşturulmuştur. Daha katılımcı ve etkileşimli bir sınıf ortamı yaratması sebebiyle yetişkin eğitimi ortamlarında tercih edilen bu düzen daha işlevseldir. Ayrıca dans ve spor kurslarının olduğu binalarda aynalı geniş salonlar mevcuttur. Bazı dönemlerde özellikle spor kurslarının dış

mekanlarda düzenlenmesi söz konusudur. Yakınlarda bulunan park ve yeşil alanlar bu dersler için tercih edilmektedir. Çankaya Evleri'ne ait görseller Ek 4'te yer almaktadır.

Ayrıca Ata, Karapınar, Sokullu, Bayraktar, Ayrançı ve Cebeci Çankaya Evleri'nde oyun odaları mevcuttur. Bu oyun odalarında çocuklar, çocuk gelişimci eğitimcilerle kısa süreli etkinlikler yapmaktadırlar. Bu uygulamayla özellikle kadın katılımcıların Çankaya Evi'ndeki kurslara katılımının arttırılması hedeflenmiştir.

Hedef Kitle. Çankaya Evleri'nde yürütülen yaygın eğitim faaliyetlerinin hedef kitlesi yetişkinlerdir ve tüm faaliyetler halka açıktır. İncelenen belgelerde toplumun tüm kesimlerine ulaşılması hedeflendiği belirtilirken G3 ile yapılan görüşmede de buna paralel olarak “çok ucu açık herkes erkek, kadın, yaşlı, genç tüm yurttaşlar” şeklinde bir yanıt alınmıştır. Araştırmacı, G3'e Çankaya Evleri'nde yürütülen çalışmaların özel olarak dezavantajlı gruplara ulaşma gibi bir hedefi olup olmadığını sorduğunda ise şu yanıtı almıştır:

G3: İkisi de var yani tüm yurttaşları kapsayıcı ama dezavantajlı koşullara Çankaya Belediyesi elinden gelen tüm desteği veriyor. Pandemi süreciyle kıyaslamayalım bunu zaten tüm süreçler boyunca Çankaya Belediyesi dezavantajlı kesimlere ulaşabilmek için tüm olanaklarını seferber etmiş durumda. Biz de bunları yapıyoruz. Örneğin Cebeci bizim ilginç ve eski semtlerimizden bir tanesidir. Tam kesişim noktasındadır Altındağ, Mamak, Akdere, Abidinpaşa, Tuzluca'yı aksında yer almaktadır ve o bölgelerden de çok talep var Cebeci Çankaya Evi'mize. Cebeci Çankaya Evi bu 3 kesişim noktasında bide şöyle bir dezavantajı var Cebeci'nin, çok eski bir semt olduğu için yeni bina yapabilecek yerimiz yok. O yüzden biz de Kızılay'ın bir binasını beş katlı bir binasını kiraladık. O binada faaliyet gösteriyoruz, oldukça yoğun bir şekilde, üniversitelerin de içinde olduğu bu kesişim noktasında dezavantajlı insanların da olduğu çok geniş bir yelpazeye Cebeci Çankaya Evi'nde hitap etmeye çalışıyoruz.

Görüşmeci G3, dezavantajlı gruplara her zaman destek olduklarını belirtmiştir. Bu bağlamda alt gelir grubundaki vatandaşlara ulaşabilmek amacı ile Çankaya Evleri'ni ilçe dışındaki vatandaşlara dahi açtıklarını ifade etmiştir. Ancak bu noktada Çankaya Evleri'nde engelliler, yaşlılar, LGBTİ bireyler gibi diğer dezavantajlı gruplara yönelik çalışmaların olduğu bilgisine ulaşılammıştır. Lakin araştırmacı belediyenin diğer müdürlükleriyle yaptığı görüşmeler sonucunda engellilere ve yaşlılara yönelik yapılan faaliyetlerin Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından, LGBTİ bireylere yönelik yapılan çalışmaların ise Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü bilgisine ulaşmıştır. Ayrıca özel olarak yaşlılara yönelik yürütülen faaliyetler de bahar evlerinde gerçekleştirilmektedir. Çankaya Belediyesi Sosyal İşler Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren yedi bahar evinin altısı Çankaya Evleri'yle aynı mekanda

bulunmaktadır. Bahar evlerinde yaşlı bireylerin sosyal-kültürel ihtiyaçlarını karşılamaları hedeflenmektedir.

Çankaya Evleri'ndeki eğitim faaliyetlerinin hedef kitlesini daha net görebilmek için katılımcıların cinsiyet, yaş ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 19, Tablo 20 ve Tablo 21'de sunulmuştur:

Tablo 19

Çankaya Evleri Katılımcılarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Yüzde
Kadın	82.98
Erkek	17.02
Toplam	%100

Kaynak: 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Çankaya Evleri Kursiyer İstatiksel Veriler

Tablo 20

Çankaya Evleri Katılımcılarının Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Yüzde
0-6	0.9
6-14	9.02
14-22	5.19
23-44	25.16
45+	59.73
Toplam	%100

Kaynak: 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Çankaya Evleri Kursiyer İstatiksel Veriler

Tablo 19'da görüldüğü üzere Çankaya Evleri'nde yürütülen eğitim faaliyetlerinin katılımcılarının %82.98'i kadın, %17.02'si erkektir. Bu veri, yürütülen eğitim faaliyetlerinde kadın katılımcıların çok belirgin bir farkla fazla olduğunu göstermektedir. Ancak kursiyerlerin branşlara göre cinsiyet dağılımına ilişkin herhangi bir veri bulunmamaktadır. Bu noktada kadın katılımcıların hangi kurslarda yoğunluk gösterdiğine ilişkin bir bilgi edinilememiştir. Ancak kadın katılımcıların toplam katılımcıların beşte dördünden fazla olduğu düşünüldüğünde hemen hemen kadınların olmadığı hiçbir branş olmadığı sonucunu çıkarmak mümkündür. Tablo 20'deki katılımcıların yaş grubuna göre dağılımları incelendiğinde ise 45 yaş üstü katılımcıların %59.73 ile en büyük orana sahip olduğu görülmektedir. 45 yaş üstü yetişkinleri, 23-44 yaş arası yetişkinler %25.16 ile takip etmektedir. Bu iki tabloya ilişkin olarak Çankaya Evleri'nde yürütülen faaliyetlere daha çok 45 yaş üstü kadınların katılım sağladığı söylenebilir.

Tablo 21

Çankaya Evleri Katılımcılarının Eğitim Durumu Dağılımı

Eğitim Durumu	Yüzde
Okul Öncesi ve Anaokulu	0.76
İlkokul	11.5
Ortaokul	5.07
Genel Lise	20.60
Mesleki ve Teknik Lise	0.31
Yüksek Okul- Fakülte	43.8
Yüksek Lisans- Doktora	7.8
Okuma-Yazma Bilmeyen	9.11
Eğitim Durumu Bilmeyen	1.41
Toplam	%100

Kaynak: 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Çankaya Evleri Kursiyer İstatiksel Veriler

Çankaya Evleri katılımcılarının eğitim durumlarına ilişkin verilerin yer aldığı Tablo 21 incelendiğinde katılımcıların %43.8'inin yüksek okul-fakülte mezunu; %7.8'inin ise yüksek lisans ya da doktorasını yapmış olduğu göze çarpmaktadır. Bunu %20.60 ile lise mezunları izlerken; katılımcıların %11.5'inin ilkokul mezunu, %9.11'inin ise okuma-yazma bilmediği görülmektedir. Coğrafi dağılım başlığı altında, Çankaya Evleri'nin daha çok orta ve üst gelir dağılımında yer alan vatandaşların yaşadığı mahallelerde yer aldığına ilişkin araştırmacının sunduğu bulgu buradaki veri ile örtüşmektedir. O mahallelerde yer alan vatandaşların eğitim durumlarının daha yüksek olması sebebiyle katılımcıların yarısından fazlasını yüksek okul-fakülte mezunu ve yüksek lisans-doktorasını yapmış yetişkinler oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu durum yetişkin eğitime katılma ile ilgili olarak yapılan araştırmaların ortaya koyduğu en temel, en tipik bulgulardan birisi olan eğitim ve gelir düzeyi ile eğitime katılma arasında bir ilişki olduğuna dair verileri destekler niteliktedir. Uysal'ın (2008) da belirttiği gibi eğitim ve gelir düzeyi arttıkça eğitime katılma düzeyinin arttığı görülmektedir.

İçerik ve Uygulama. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çankaya Evleri 2019 Faaliyet Raporu'ndan elde edilen verilere göre Çankaya Evleri'nde, 2019-2020 eğitim döneminde 151 farklı branşta kurs verilmektedir. Farklı branştaki bu kursları kendi aralarında gruplandırdığımızda şu ana başlıkların çıktığı görülecektir: yabancı dil kursları, kişisel gelişim kursları, hobi kursları, meslek edindirme kursları ve okuma-yazma kursları. Bu kursların büyük bir kısmı Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı Çankaya Halk Eğitim Merkezi ile yapılan protokol kapsamında işbirliği içinde yürütülmektedir. Bu protokol sonucu MEB onaylı sertifikalar

kurs sonunda kursiyerlere verilmektedir. Her kursun süresi yıllık veya dönemlik olarak değişebilmektedir. Kayıtlar her yıl kış dönemi için eylül ayında ve bahar dönemi için ocak ayında yapılmaktadır.

Çankaya Evlerinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında açılan kurslar ve açıldıkları mahalleler Ek 5'te yer almaktadır. Ek 5'te yer alan branşlar incelendiğinde hobi ve el becerilerini geliştirmeye yönelik kursların daha fazla olduğu görülmektedir. Yabancı dil kurslarının Almanca, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça ve Korece branşlarında olduğu ve bazı dil kurslarının seviye olarak da çeşitlenebildiği görülmektedir. Kişisel gelişim kursları ise Hızlı Okuma, İşaret Dili, Braille Alfabesi, İletişim Yöntem ve Teknikleri, Fotoğrafçılık, Diksiyon, F Klavye, İleri Excel Geliştirme gibi alanlarda gerçekleştirilmektedir. Meslek edinme amacıyla açılan kursların ise Pastacı Çıraklığı, Hasta ve Yaşlı Özbakımına Destek Eğitimi, Özel Gün ve Nikah Şekeri Hazırlama, Temel Saç Bakım Teknikleri gibi “daha çok alt toplumsal sınıf meslekleri ya da bu mesleklerin kimi becerilerine ilişkin” (Yıldız, 2019) olduğu görülmektedir.

Bazı branşların açıldığı Çankaya Evi sayısının fazla olduğu görülürken bazılarının ise sadece bir yerde açıldığı dikkat çekmektedir. Bu durum her branşa aynı oranda talep olmadığını göstermektedir. En fazla mahallede açılan branşların başında “Yağlı Boya Resim”, “Takı Tasarım”, “Örgü” ve “Dekoratif Ev Aksesuarları” gibi hobi amaçlı kurslar gelmektedir. Tabloda branşlar ve açıldığı Çankaya Evleri incelendiğinde değişkenlik göstermekle birlikte branşların şöyle bir dağılıma sahip olduğu söylenebilir: Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek mahallelerde yer alan Çankaya Evleri'nde kişisel gelişim ve hobi kursları; sosyo-ekonomik düzeyi düşük mahallelerde yer alan Çankaya Evleri'nde ise istihdam için gerekli meslek kursları daha fazla tercih edilmektedir. Yapılan enformel görüşmede de Çankaya Evi sorumlusu, özellikle hobi kurslarında ders için gerekli malzemelerin kursiyerler tarafından temin edildiğini ve bu malzemelerin maliyetinin de az olmadığını belirtmiştir. Bu sebeple de zaten daha orta ve üst gelir grubundan kişilerin bu kursları talep ettiğini ifade etmiştir. Bu durum, araştırmacının sosyo-ekonomik düzeyi yüksek mahallelerde yer alan Çankaya Evleri'nde kişisel gelişim ve hobi kurslarının daha fazla tercih edildiğine ilişkin bulgusunu destekler niteliktedir.

Ek 5'te okuma-yazma kurslarının birinci kademesinin Yüzüncü Yıl, Ata, Ayrancı, Bademlidere, Bayraktar, Cebeci, Emek, Esat, Karapınar, Mimar Sinan, Mürsel Uluç, Sokullu Çankaya Evleri'nde açıldığı görülmektedir. Kursların ikinci kademesinin ise sadece Esat, Mimar Sinan ve Sokullu Çankaya Evi'nde olduğu dikkat çekmektedir. Burada önemli noktalardan birisi 2018 yılı ADKNS verilerine göre, 6 yaş ve üzeri nüfusta

okuryazarlık oranı %98.2 olan Çankaya’da 12 mahallede okuma-yazma kursu açılıyor olmasıdır. Çankaya, bu oran ile Ankara’nın en yüksek okur-yazar düzeyine sahip ilçesidir. Çankaya Belediyesi Çankaya Evleri’nde açtığı okuma-yazma kursları ile Kent Sağlık Gelişim Planı’nda yer alan “Çankaya’da okuryazarlık oranını %100 seviyesine çıkarma” hedefine paralel olarak faaliyette bulunduğunu göstermektedir. Uysal’ın (2008) da belirttiği gibi az gelişmiş ülkelerde yetişkin eğitimi faaliyetlerinin okuma-yazma faaliyetleriyle eşitlenmesi ve okuma-yazma eğitimine “siyasal bilinçlenmeyi ve güçlenmeyi sağlayacak bir demokratikleşme aracı” olarak işlev kazandırılması çok sık görülmektedir. Ancak Halk Eğitim Merkezi (HEM) ile iş birliği içerisinde okuma yazma kurslarını düzenleyen Çankaya Belediyesi’nin böyle bir perspektife sahip olup olmadığı tartışılabilir. Yıldız (2020)’in da belirttiği gibi, günümüzde Halk Eğitim Merkezleri, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri gibi kurumların yürüttüğü eğitim faaliyetlerinin etkili olamaması böyle bir perspektife sahip olmamasından kaynaklanmaktadır:

Ana akım olarak adlandırılan bu eğitimsel perspektif, aynı zamanda Halk Eğitim Merkezleri, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri gibi kurumların daha etkili eğitim çalışmaları yürütmesini engelleyen en önemli faktördür. Bu yaklaşıma göre eğitim yalnızca ‘teknik bir beceri aktarımı’ olarak sınırlanmakta, eğitimin sosyo-politik bağlamı ihmal edilerek tüm eğitsel faaliyetler ‘yansız bir edim’ olarak algılanmakta ve toplumun/bireyin yaşam deneyimleri göz ardı edilerek, eğitimin toplumsal güçlenme kanallarıyla ilişkisi etkili bir biçimde bağlantılandırılmamaktadır. Böylece halkın yaşamsal sorunlarıyla eğitimlerin/kursların bağlantısı etkin kurulamamakta; eğitim faaliyetleri toplumun yaşamına dönüştürücü bir etkide bulunmamaktadır (Yıldız, 2020).

Bu noktada Çankaya Evleri’nde yürütülen okuma-yazma eğitimi de dahil bir çok eğitimin HEM ile yapılan protokol sonucu işbirliği içerisinde yürütüldüğünü ve müfredatları MEB’in belirlediğini gözden kaçırmamak gerekir. Bu işbirliği belediyenin, bir yandan eğitim faaliyetlerini daha geniş kitlelere ulaştırmasını kolaylaştırırken, diğer yandan onları devletin belirlediği içeriğe ve kaynaklara bağlı kalmak zorunda bırakmakta ve eğitim içeriklerinin esnekliğini azaltarak alternatif bir eğitim yapmayı engellemektedir.

Aynı zamanda Çankaya Evleri’nde yabancı uyruklu vatandaşlara yönelik Türkçe Okur yazarlığı kursları da verilmektedir. 2019 yılı içerisinde 546 yabancı uyruklu vatandaş bu eğitim hizmetlerinden faydalanmıştır (2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Çankaya Evleri Kursiyer İstatiksel Verileri). Çankaya Evleri’nde yapılan bu çalışma birlikte yaşam kültürünün gelişmesi için belediyenin önemli bir farkındalığının olduğunu göstermektedir.

Çankaya Evleri'nde açılan kursların mahallelere göre farklılaştığını Ek 5'te görmüştük. Bu farklılaşmanın mahallelerden gelen taleplerden kaynaklandığı yapılan görüşmelerde ifade edilmiştir. Kültür ve Sosyal İşler yetkilisi G3, kursların nasıl belirlendiği ile ilgili sorulan soruya şu yanıtı vermiştir:

G3: Çankaya Evleri'nin açılacağı ilk zamanlarda biz belirliyorduk. Yani 2005 senesinde başladığımız, (pardon) 2004 senesinde başladığımız bu yolda önceleri biz belirliyorduk, sonra talepler belirlemeye başladı ve tabi bizim Çankaya Belediyesi'nin sahaya hakimiyeti açısından nerelerde gereksinim olduğunu zaten belirliyoruz. Yani daha çok yurttaşların talebi doğrultusunda hareket etmeye çalışıyoruz. Hem Çankaya Evi lokasyonunu belirlemekte hem de kursların çeşidini belirlemekte. Yani ne gerekiyorsa o yörenin ne ihtiyacı varsa nasıl işleri varsa nasıl gereksinimleri varsa o talebe yanıt vermeye çalışıyoruz.

Yukarıda da belirtildiği gibi Çankaya Evleri'nde açılan kurslar yerel ihtiyaçlar dikkate alınarak katılımcıların talepleri doğrultusunda planlanmaktadır. Yapılan enformel görüşmelerde, Cebeci Çankaya Evi sorumlusu da artık bölgede var olan ihtiyaçları bildikleri için kursları ona göre açtıklarını ve bir de bir önceki yıl kurslara devam eden katılımcılara sorduklarını, yıl boyu nabız tuttuklarını ve sonraki yıl ona göre kursları belirlediklerini dile getirmiştir. Bu durum Çankaya Evleri'nde gerçekleştirilen eğitim hizmetlerinin katılımcı bir perspektifle yürütüldüğünü göstermesi açısından önemlidir.

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliği'nde müdürlüğün “toplumun bilgi ve bilinç düzeyine katkı sağlamak amacıyla çeşitli konularda söyleşi, sempozyum, panel, konferans vb. etkinlikler düzenlemek” şeklinde belirtilen görevleri kapsamında Çankaya Evleri'nde kurslar dışında farklı eğitsel etkinlikler de gerçekleştirilmektedir. Çankaya Evleri'nde kurslar dışında ücretsiz ve herkesin katılımına açık olarak yapılan diğer eğitsel etkinlikler şunlardır:

- a) Seminerler: Çankaya Evleri'nde güncel konularla ilgili çeşitli seminerler düzenlenmektedir. Seminerlerde sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve üniversitelerle işbirliği içerisinde Çankaya Evleri kursiyerlerine bilgilendirmeler yapılmaktadır. Tüketici haklarından, kanser erken teşhise, ev kazalarından ilk yardıma, genel sağlık seminerlerinden kış aylarında yaşanan soğuk algınlığı, bahar aylarında yaşanan alerji konularına kadar pek çok konuda seminerler düzenlenmektedir. 2018 yılında çeşitli sivil toplum kuruluşları ile ortak 248 seminer-konferans-etkinlik yapılmıştır. Bunların tamamı ücretsiz olarak gerçekleştirilmektedir (Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çankaya Evleri 2018 Faaliyet Raporu).
- b) Sergiler-Festivaller: Yıl sonunda farklı mahallelerde bulunan Çankaya Evleri'nin yürüttüğü eğitimler ve sosyal etkinlikler ortaklaştırılmaktadır. Belediye tarafından düzenlenen sergiler, geziler, konserler, gösteriler ve festivaller bir yıl boyunca

Çankaya Evleri'nde ortaya çıkan emeğin sergilendiği yerler olmaktadır. Ayrıca kursiyerlerin ürettikleri el emeği ürünleri aracısız, doğrudan satışa sunabilmeleri için Sıhhiye, Ayrancı ve Ümitköy Sosyete Pazar yerlerinde vergiden muaf tutularak standlar verilmekte, böylece kursiyerlerin ekonomik gelir elde etmesine katkıda bulunmaktadır. Aynı uygulama özel günlerde Çankaya ilçesi sınırları içerisinde yer alan alışveriş merkezlerinde de gerçekleştirilmektedir.

- c) Kütüphaneler: Sokullu, Zübeyde Hanım ve 100. Yıl Çankaya Evleri'nde öğrencilerin faydalanabileceği kütüphaneler bulunmaktadır. Özellikle üniversite öğrencilerinin yoğun olduğu mahallelerde bulunan kütüphaneler 24 saat açık hizmet vermektedir. Kütüphanelerde ücretsiz internet bağlantısı da yer almaktadır.
- d) Geziler: Çankaya Evleri aracılığıyla birçok ücretsiz gezi gerçekleştirilmektedir. 2018 yılında 15.000'i aşkın vatandaş düzenlenen kültür gezileri ile Çanakkale, Amasra, Safranbolu gibi şehirlere götürülmüştür.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Evleri'nde düzenlenen faaliyetlerin büyük bir kısmı Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı Çankaya Halk Eğitim Merkezi ile yapılan protokol ile gerçekleştirilmektedir. Bu protokol kapsamında 2019 yılı içerisinde Çankaya Halk Eğitim Merkezi'nden Çankaya Evleri'ne eğitim hizmetleri için 160 eğitici görevlendirilmiştir (Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü 2019 Faaliyet Raporu). Faaliyet raporundaki bilgilere paralel olarak G3 de şu bilgileri aktarmıştır:

G3: Eğitimcileri biz özel bir protokol çerçevesinde Çankaya Halk Eğitim Merkezi'nden temin ediyoruz. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ki sertifikalandırabiliyoruz böylelikle insanları. Türkiye'nin en büyük halk eğitim merkezi, Çankaya Belediyesi ve Çankaya Halk Eğitim Merkezi işbirliğinin getirdiği sinerji Türkiye'deki en büyük halk eğitim merkezini Çankaya Halk Eğitim Merkez yapmış durumda. Çünkü en fazla kursiyer onlar da var, en fazla öğretmen onlar da var. Böylelikle biz öğretmene ayrı bir ücret ödmeden Çankaya Belediyesi ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği içinde bu kursları bu şekilde veriyoruz. Onların kalifikasyonunu Halk Eğitim Merkezi belirliyor.

HEM ile yapılan bu protokol, bir yandan eğitici istihdam etmek zorunda kalmadığı için belediyenin eğitim giderlerini büyük ölçüde azaltırken diğer yandan belediyeyi eğitimcilerin niteliğini belirlemede etkisiz bırakmaktadır. HEM'den görevlendirilen eğitimcilerin büyük çoğunluğu yetişkin eğitimi açısından andragojik formasyon niteliklerine sahip değildir. HEM'lerde istihdam edilen personelin eğitim durumlarına ilişkin Okçabol (2008, s.32) şunları belirtmiştir:

HEM'de çalışan kadrolu eğitimcilerin çoğunluğu, birer örgün eğitimci olarak yetişmiş olan ilkökul öğretmenleridir. Ücretli olarak çalışan usta öğreticiler ise genellikle lise dengi bir okulu bitirmiş ve öğretmenlik bilgisi veren herhangi bir

kurstan geçmemiş kimselerdir. Kadrolu olarak çalışan eğitimcilerin pek çoğunun yetişkin eğitimi alanında kuramsal bilgi birikimi de yoktur.

Çankaya Evleri'nde verilen kursların büyük bir çoğunluğunda görevli olan eğiticilerin HEM personeli olması Çankaya Belediyesi'ni eğitici özellikleri ve seçimi konusunda belirleyici kılamamaktadır. Bu durumun yarattığı sonuçları kurslar ve katılımcılar özelinde değerlendirerek görmek mümkündür.

Diğer taraftan Çankaya Belediyesi, Çankaya Evleri'nde çalışan personeline yönelik daha nitelikli hizmet sunmak için hizmet içi çalışmalar gerçekleştirmektedir. Yapılan görüşmede yetkili G3, Çankaya Evi çalışanlarına yönelik “Etkili İletişim”, “Öfke Kontrolü”, “Eşitlik ve Farkındalık Eğitimi”, “Hijyen Eğitimi”, “İş Güvenliği Eğitimi”, “Yangın Tatbikatı” gibi birçok farklı konuda hizmet içi seminerler düzenlendiğini ifade etmiştir. Seminerler aracılığıyla Çankaya Evleri'nde görevli personelin daha nitelikli belediyecilik hizmeti vermesi amaçlandığı belirtilmiştir.

Kültür ve Sanat Merkezleri

Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren dört kültür ve sanat merkezinin ikisinde (Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Merkezi- Zülfü Livaneli Kültür Merkezi) çeşitli atölyeler ve kurslarla eğitim faaliyetleri yürütülmektedir.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan'da “sürdürülebilir planlı kentleşmeyi ve mekânsal gelişmeyi sağlayarak kentsel yaşam kalitesini yükseltmek” genel amacı altında “kentsel alanlarda sosyal ve kültürel tesisler yaparak halkın kullanımına sunmak” şeklinde hedefini belirlemiştir. Bu amaç ve hedeflerin Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü'ne bağlı Çankaya Evleri'nde yürütülen faaliyetler açısından da geçerli olduğu bir önceki bölümde ifade edilmiştir. Buna paralel olarak Müdürlüğün Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin görevleri arasında şu maddeler yer almaktadır:

- Belde bütününe hizmet edecek kültürel, sanatsal, eğitsel ve sosyal faaliyet ve etkinlikler düzenlemek
- Yurt içi ve yurt dışındaki kültür ve sanat kurumları, kültür ve sanat çevreleri, görsel sanatlar, plastik sanatlar, sahne sanatları, müzik, tiyatro, sinema sanatı ile ilgili sanatçılar, sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları, üniversiteler ve bilim insanları ile gerçek ve tüzel kişilerle

işbirliği içinde sanatsal, eğitsel, sosyal ve kültürel etkinlikler gerçekleştirmek

- Sanatın toplumun değişik kesimlerine ulaşması için kurslar düzenlemek, sergiler açmak, müzik koroları oluşturmak, heykel sempozyumları düzenlemek, fotoğraf atölyeleri oluşturmak ve sanat bienalleri düzenlemek.

Görüldüğü gibi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün “belde bütününe hizmet edecek kültürel, sanatsal, eğitsel ve sosyal faaliyet ve etkinlikler düzenlemek” şeklinde tanımlanmış görevinin yanı sıra “sanatın toplumun değişik kesimlerine ulaşması için” kurslar düzenlemek, atölyeler oluşturmak gibi faaliyetler yapması da belirtilmiştir.

Belge incelemenin yanında kültür ve sanat merkezlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin amacını belirlemek adına Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nden görüşen yetkili G4'e “Bu faaliyetleri düzenlerken temel amacınız nedir?” sorusu yöneltilmiştir. G4, faaliyetlerle vatandaşların bireysel gelişimlerini, sosyalleşmelerini desteklediklerini ve belediyeyle iletişim halinde kalarak diğer etkinliklerden haberdar olmalarını sağladıklarını belirtmiştir:

G4: Yani tabii ki eğitim faaliyetlerini maksimum sayıda insana ulaştırmak. Çünkü burada çalışan insanlar da var, evinde olan insanlar da var. Evinde olan insanlara bir hobi kazandırmak, kendilerini geliştirmelerini sağlamak için bir faaliyet alanı sunuyoruz. Çünkü insanlar buna (kurslara) gelip mesela Çankaya Evleri'nde bu işten gelir sağlayanlar da oldu, gerçekten içindeki potansiyeli fark edip belki bunu kendine bir amaç edinip kendini bu konuda geliştirmeye adanmışlar da oluyor. Belki işte ilgi alanıdır ama farkında değildir, kendini geliştirmek istiyordur o kadar çok çeşitli alanda atölye var ki, belki insanlara bir yerde kendilerini keşfetmesi kendi ilgi alanlarını keşfetmesine de fayda sağlıyor. Tabii ki toplumsal gelişime de en azından kendi çevremizde insanların kendilerini geliştireceği bir alan sunmuş oluyoruz. Hoşça vakit geçiriyor insanlar, bu faaliyetlere geldikçe bizim kültür merkezlerindeki etkinliklerimizden de biraz daha haberdar oluyorlar, dolayısıyla aslında her iki türlü hem onlar için hem bizim için. Biz karşılığını alıyoruz onlar daha sık ziyaret ettikçe onlar da kendilerini geliştirmiş oluyorlar ya da bir hobi edinmiş oluyorlar. Çocuklar aynı şekilde bir de bunlar ücretsiz çoğu düşünün. Dolayısıyla siz çocuğunuzu geliştirmek istiyorsunuz, çocuğum hafta sonu dramaya gitsin ya da resim atölyesine gitsin dediğiniz zaman bunun illa özel sektörde bir cevabını bulmak, karşılığını bulmak zorunda değilsiniz, burada gelip ücretsiz faaliyetlerden de faydalanabiliyorsunuz. Boş zaman aktivitesi yaratabiliyorsunuz yani bu ciddi anlamda katkı sağlıyor bana sorarsanız. Dolayısıyla insanların hem kendini geliştirmesi hem iyi vakit geçirmesi hem sosyalleşmesi için oldukça faydalı bence.

Görüldüğü üzere G4, daha çok vatandaşlara yönelik “hobi kazandırmak”, “kendilerini geliştirmelerini sağlamak”, “sosyalleşme” ihtiyacını karşılamak gibi amaçlar üzerinde durmuştur. “Toplumsal gelişim” ifadesini kullanmasına rağmen arkasından tekrar “insanların kendilerini gerçekleştirebileceği bir alan sunmuş oluyoruz” diyerek

bireysel gelişime vurgu yapmıştır. Bu açılardan değerlendirildiğinde kültür ve sanat merkezlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin belirgin bir biçimde toplumsal bir amacının vurgulanmadığı görülmektedir.

Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım. Çankaya Belediyesi'ne bağlı dört kültür ve sanat merkezinin adı ve bulunduğu mevki Tablo 22'de gösterilmiştir:

Tablo 22

Çankaya Belediyesi Kültür Sanat Merkezleri ve Mevki

Adı	Mevki
1. Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Merkezi	Oran
2. Zülfü Livaneli Kültür Merkezi	Yıldız
3. Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi	Kavaklıdere
4. Yılmaz Güney Sahnesi	Maltepe

Yukarıda konumlarıyla birlikte verilen kültür sanat merkezlerinin sadece iki tanesinde (Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Merkezi- Zülfü Livaneli Kültür Merkezi) eğitim faaliyetleri yürütülmektedir (Ek 6'da bu iki kültür merkezine ait görseller verilmiştir). Bu iki merkezin konumları incelendiğinde sosyo-ekonomik düzeyi yüksek semtlerde olduğu görülmektedir. Kent merkezine en yakın olan Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi ilçede yaşayan tüm vatandaşların ve özellikle üniversite öğrencilerinin en kolay ulaşabilecekleri bir konuma sahiptir lakin burada herhangi bir eğitim faaliyeti yürütülmemektedir.

Hedef Kitle. Kültür sanat merkezlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin hedef kitlesi yetişkinler ve çocuklardır. Faaliyetler herkesin katılımına açık etkinlikler şeklinde gerçekleştirilmektedir. Örneğin Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde geçtiğimiz yıl yetişkinlere yönelik modern kaligrafi, minyatür, resim, edebiyat, cam-füzyon gibi atölyeler açılırken 120 çocuğa da keçe, çikolata yapımı ve yaratıcı yazarlık atölyelerinde eğitim verildiği belirtilmiştir (Çankaya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Çankaya Evleri 2019 Faaliyet Raporu).

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü yetkilisi G4 ile yapılan görüşmede hedef kitleleri ile ilgili sorulan soruya şu cevap alınmıştır:

G4: Aslında dediğim gibi çok değişik, çocuklar da var içinde, yani resim atölyesine baktığımız zaman emekliler de geliyor, dans zaten şey, cam deseniz belki yine 30-40-50 yaş civarında geliyorlar, tabii hafta içi de yaptığımız için belki

daha çalışmayan, daha evinde olanların geldiği bir durum ortaya çıkıyor ama akşam atölyeleri de var çalışanlar için yine. Kadınlar çoğunlukta oluyor tabii belki çocuğunu bırakmak için gelirken “aa bana da bir atölye varmış” diyor, ona da katılmak istiyor vs. ama kadın katılımcılarımız çok baskın.

G4’ün de belirtmiş olduğu gibi katılımcılar yetişkinler ve çocuklardan oluşmaktadır. Ayrıca yürütülen faaliyetlerin çoğunlukla hafta içi olması emeklilerin ve çalışmayanların katılımını olanaklı kılmaktadır. Ancak çalışanlar için akşam atölyelerinin de düşünülmüş olduğu belirtilmiştir. Çankaya Evleri’nde gerçekleştirilen faaliyetlerinin katılımcılarına benzer olarak burada da kadın katılımcıların fazla olduğu görülmektedir.

İçerik ve Uygulama. Çankaya Belediyesi’ne bağlı kültür ve sanat merkezleri kültür-sanat etkinliklerinin yapıldığı yerler olmasının yanı sıra çeşitli atölyeler ve kurslar aracılığıyla eğitim faaliyetlerinin de yürütüldüğü yerlerdir. Kültür Sanat Merkezlerinde yürütülen atölye başlıkları Tablo 23’te sunulmuştur:

Tablo 23

Kültür ve Sanat Merkezlerinde Yürütülen Atölye Faaliyetleri

Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Merkezi	Zülfü Livaneli Kültür Merkezi
1. Dans Atölyesi 2. Drama Atölyesi 3. Modern Minyatür Atölyesi 4. İllüstrasyon Atölyesi 5. Cam Füzyon Atölyesi 6. Cam Üfleme Atölyesi 7. Modern Kaligrafi Atölyesi 8. Karikatür Atölyesi 9. Resim Atölyesi 10. Söyleşi Atölyesi 11. Seslendirme Atölyesi 12. Desen Atölyesi	1. Müzik Atölyesi 2. Edebiyat Atölyesi 3. Sinema Atölyesi 4. Dans Atölyesi

Çankaya Belediyesi, Tablo 23’te listelenen ve herkese açık olarak gerçekleştirilen bu etkinliklere ek olarak, talep geldiği takdirde dışardan atölye faaliyeti düzenlemek isteyen kişilerle de çalışmaktadır. Yukarıda adı geçen etkinliklerden bazıları (illüstrasyon gibi) dört haftalık programlardan oluşurken, bazıları da (resim ve dans gibi) bir yıla yayılan eğitimleri içermektedir. Kültür ve sanat merkezlerindeki etkinlikler hakkında G4 de, şu bilgileri paylaşmıştır:

G4: Şimdi 4 kültür merkezi var. Çağdaş Sanatlar Merkezi var orda atölye yapmıyoruz. Orda bir seminer-konferans salonu gibi bir yerimiz var ama orası

biraz daha sanatsal faaliyetler kapsamında, pek eğitim faaliyeti olmuyor. Nazım Hikmet var, oranın 3 katında atölye odaları var dolayısıyla orda işte cam atölyesi orda, dans atölyemiz orda, yazarlık atölyemiz orda. Tabii ordaki atölyeleri siz işte oda uygunsa danstan sonra ben tiyatro da yapabilir miyim, ya da danstan sonra yoga yapabilir miyim diye oraları uyarlayabildiğimiz kadar uyarlıyoruz. Çocuk drama atölyesi, resim atölyeleri onların hepsi artık biraz atölyenin türüne göre şekillenmiş odalar olmaya başladılar fiziki koşullar ona uygun çünkü. Nazım Hikmet'in ordaki atölyelere olan ilgi çok fazla çünkü çok sunduğumuz çeşit var, Yılmaz Güney'de atölyemiz yok. Orası sadece tiyatro sahnesi. Zülfü Livaneli'de de yine dans ve müzik atölyelerimiz oluyor orda da atölye odalarımız var. Ama Nazım'a göre çok daha az.

Hem Tablo 23'te sunulan başlıklar hem de G4'ün verdiği bilgiler, kültür sanat merkezlerindeki etkinliklerin dans, müzik, resim, edebiyat gibi kültür ve sanat içerikli eğitimler olduğunu göstermektedir. Kültür ve Sanat Merkezleri'nde yürütülen eğitim faaliyetlerinin bir kısmı dışardan kişilere tahsis edilerek belli bir ücret karşılığı vatandaşlara sunulmaktadır. Bu uygulama ile belediye salonunu bir eğitmene kiralamış ve yürütülen faaliyete sadece ev sahipliği yapmış olmaktadır. Tüm bu eğitimlerin nasıl belirlendiği yapılan görüşmede G4'e sorulmuş ve şu yanıt alınmıştır:

G4: .. Biraz çevreden gelen taleple de alakalı, yine bizim kendi araştırmalarımız, buraya gelen görüşmeler, insanlarla yaptığımız görüşmeler sonucunda. Bazen de biz araştırıp aslında burda bu olsa çok güzel olur diyoruz. Çünkü tahsisle işlediği zaman, dışardan bir çok kişi ben burayı kiralamak istiyorum, işte karşılığında şu kadar şu kadar bedelle şu eğitimi vermek istiyorum diyorlar. Biraz Çankaya Evlerinde yapılan faaliyetlerin, hali hazırda sürenin bir muadilini kültür merkezlerinde yapmaktansa biraz daha farklı belki daha spesifik işleri mesela cam atölyesi orası için özelleştirilmiş, şu anda merkezlerde sadece bir tane olan ve kendi ekipmanını gerektiren bir yer. Dolayısıyla Çankaya Evleri'nde böyle bir şey yoktu, kültür merkezinde oldu. Ya da ne için örnek verebilirim, mesela dans bir çok yerde olabiliyor, mesela tiyatro atölyesi, doğaçlama tiyatro atölyesi Çankaya Evleri'nde sanıyorum ki yok, bize gelmişti. Mesela sanatta yaratıcı yazarlık atölyesi, bu tarz farklı faaliyetlerde tahsis yapıyoruz. Diğer halkevlerinden çekeceklerimizde de bölge halkından gelen taleplerle benzeri, muadili Çankaya Evleri'nde de yoksa uygun bir hoca talep ediyoruz biz de M. Hanımla konuşup vs. Eğer halk eğitimin de sunduğu hocalar dahilindeyse alıp kültür merkezlerine koyuyoruz. Yani hem talep hem de buraya gelen başvurular doğrultusunda belirliyoruz diyelim.

Görüldüğü üzere kültür sanat merkezlerinde verilen eğitimler çoğunlukla vatandaşlardan gelen talepler doğrultusunda ya da kültür sanat merkezleriyle ilgili birimin araştırmaları sonucunda belirlenmektedir. Ayrıca bazen çeşitli kurs ya da atölye açmak isteyen kişilerin başvurusu ile açılan eğitimler olduğu da belirtilmektedir. Bu şekilde tahsisle yapılan eğitimlerde katılımcılardan belli bir miktar (tahsis eden kişinin belirlediği miktar) ücret alınmaktadır.

Kültür ve sanat merkezlerinde verilen eğitimlerin içeriğinin belirlenmesi kursların nasıl gerçekleştirildiği ile ilgili olarak değişebilmektedir. HEM’le işbirliği içerisinde yapılan eğitimlerde MEB müfredatı uygulanırken, dışardan bir kişiye tahsis edildiği durumlarda kursu verecek eğiticinin hazırladığı program belediyeye sunulduktan sonra gerçekleştirilmektedir. G4, eğitimlerin içeriklerinin nasıl belirlendiği ile ilgili soruya şu şekilde yanıt vermiştir:

G4: Milli Eğitimle yapıldığında Milli Eğitim hazırlamış oluyor, dışardan yapıldığı zamanda tahsis yoluyla yapıldığı zaman da yine önceden atölyenin içeriğini tabii ki bize anlatıyorlar, kaç haftalık bir şey yapmak istediklerini vs. biliyoruz. Ders aşamalarını da mutlaka bizimle paylaşıyorlar ki ona göre onlara orda tahsis yapıyoruz kaç saat katılacak vs. tahsisse eğer tabii ki başvurular belirliyor.

Burada yine HEM’lerle işbirliği içerisinde yürütülen eğitimlerde MEB’in belirleyici olduğu ve belediyenin bu noktada devletin belirlediği içeriğe bağlı kalmak zorunda kaldığı görülmektedir. Bu durum eğitim içeriklerinin esnekliğini azaltarak alternatif bir eğitim yapmayı engellemektedir. Diğer taraftan özel eğiticilere tahsis yoluyla verilen eğitimlerde ise kişilerin kendi programlarını uyguladıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Belediyesi kültür ve sanat merkezlerinde sunduğu eğitim faaliyetlerinin bir kısmını tıpkı Çankaya Evleri’nde olduğu gibi Çankaya Halk Eğitim Merkezi’nden görevlendirilen eğiticilerle yürütmektedir. Kültür merkezlerinde ayrıca dışarıdan gelen özel eğiticiler aracılığıyla yürütülen kurslar ve atölyeler gerçekleştirilmektedir. G4, yapılan görüşmede eğiticilerle ilgili şu bilgileri paylaşmıştır:

G4:... bir kısmı halk eğitimden ücretli, sözleşmeli hocalarla veriliyor. Bir kısmı tahsisler yoluyla veriliyor yani dışardan bizim alanlarımızı kiralayıp karşılığında katılım bedeliyle insanlara eğitim faaliyetlerini sunan bireyler de oluyor aynı şekilde. Dışardan gelen işlerde kendi uzman oldukları alanda belki kendi özel mekanlarında zaten bu atölyeyi vermekte olan kendini çok geliştirmiş, yetiştirmiş insanlar da var o yüzden dışardan gelen tahsislerle biraz daha spesifik atölyeler açabiliyoruz. Yaratıcı sanat, yaratıcı yazarlık gibi ya da işte illüstrasyonu Ayşe İnan’la çalışmıştık ki çok önemli bir illüstrasyon sanatçısı. Dolayısıyla böyle bir çeşitlilik sağlıyor, katıyor bize.

Kültür ve sanat merkezlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerinde görevli olan eğiticilerin HEM’den geldiği durumlarda belediyenin nitelik belirleme olanağına sahip olmadığını daha önce (Çankaya Evleri eğiticilerinde) belirtmiştik. Dışarıdan gelen eğiticiler açısından ise belediyenin alanında uzman kişilerle eğitimleri yürüttüğü

anlaşılmaktadır. Bu durum yapılan çalışmaların profesyonel biçimde yürütülmesine olanak sağlamaktadır.

Sağlık Eğitimleri

Sağlık eğitimleri, Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne bağlı olarak yürütülen ve ilçede yaşayan tüm halka açık olarak sunulan eğitimlerdir.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı'nda belediyenin genel amacı “sağlık ve sosyal hizmetleri yaygınlaştırmak, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı ile mücadele etmek” şeklinde belirtilmiştir. Bu amaç altında yer alan hedeflerinden biri “halk sağlığı konusunda farkındalığı artırmaya yönelik hizmetler vermek” şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç ve hedeflere uygun olarak genel sağlık eğitimleri ve seminerler verildiği, bu eğitimlerin Çankaya ilçesine bağlı liselerde, Çankaya Evlerinde, Bahar Evlerinde, mahalle ve köylerde gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğinde de “vatandaşların sağlıklı yaşam ve hijyen bilincinin artırılabilmesi için bilgilendirme toplantıları düzenlemek ve bu konu ile ilgili olarak basılı materyal yayınlamak” ve “kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak çocukları, kadınları, yaşlıları sağlık konusunda bilgilendirmeye yönelik eğitimler düzenlemek” Sağlık Hizmetleri Bürosu'nun görev ve yetkileri arasında tanımlanmıştır. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nden görüşülen yetkili G1'e yapılan eğitimlerin amacı sorulduğunda ise şu bilgiler alınmıştır:

G1: Bir kez hani bir sosyal etkinlik. Belediye sadece yol, su ve kanalizasyon hizmetlerini sunmakla yükümlü değil. Normalde biz Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü değiliz elbette ama Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü sadece sosyal yardımlar yapan da bir müdürlük değil. Yardımın ötesinde insanlara, işte sağlıkta bizim sınırimız ilk basamaktaki hizmetleri sunmak yani koruyucu, önleyici sağlık hizmetleri sunmak. Verdiğimiz tüm sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri koruyucu, önleyici sağlık noktasında. Dolayısıyla bunları vermekle yükümlüyüz zaten. Koruyucu ve önleyici yani birinci basamak sağlık hizmeti kapsamında onları vermek zaten bizim sorumluluğumuzda, müdürlüğümüzün işlevleri arasında.

Hem incelenen belgeler hem de G1'in verdiği bilgiler, belediyenin sağlık eğitimlerini yürütme amacının “koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri” kapsamında vatandaşları bilgilendirmek olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda eğitimler verildiği, seminerler ve bilgilendirme toplantıları yapıldığı ifade edilmektedir. Belediyenin bu etkinlikleri yaparken “bilinçlendirme” amacı taşıdığı ve söylemlerine genel olarak “halk

sağlığı konusunda farkındalığı arttırmak”, “sağlıklı yaşam ve hijyen bilincinin arttırılması” gibi koruyucu ve önleyici sağlığın geliştirilmesi ilgili kavramların yansıdığı görülmüştür. Bu noktada belediyenin “sağlık eğitiminin, doğru sağlık davranışları kazanma ve hastalıklardan korunmada önemli bir yeri” (Erden, 2016, s.100) olduğuna dair farkındalığının olduğunu söylemek mümkündür.

Coğrafi Dağılım. Çankaya Belediyesi’ne bağlı Halk Sağlığı Merkezleri ve Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri tarafından verilen sağlık eğitimleri belediye bünyesinde faaliyet gösteren Çankaya Evleri, oyun evleri, bahar evleri gibi farklı mekanlarda ve ilçe sınırları içerisinde yer alan okullarda sunulmaktadır. Ayrıca ilçeye bağlı bazı çevre mahallelerde (6360 sayılı Kanun’dan önce köy olarak geçen yerler) de bu eğitimlerin verildiği görülmektedir. Bu faaliyetlerin tarih, konu başlıkları, faaliyetlere katılan kişi sayısı ve verildiği yerler Tablo 24’te sunulmuştur:

Tablo 24

Çankaya Belediyesi Halk Sağlığı Merkezi Sağlık Eğitimleri

Tarih	Konu Başlıkları	Kişi Sayısı	Yer
10.01.2019	Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimi	200	Rauf Orbay Ortaokulu
07.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	11	Evciler Mahallesi
09.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	10	Çavuşlu Mahallesi
09.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	3	Akarlar Mahallesi
14.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	17	Tohumlar Mah.
14.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	9	Kömürcü Mah.
16.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	9	Aşağı İmrahor
16.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	14	Orta İmrahor
21.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	29	Yayla Mahallesi
21.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	23	Karahasanlı Mah.
30.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	16	Karataş Mahallesi
30.10.2019	Meme Kanseri, Rahim Ağzı Kanseri ve genel sağlık sorunları	8	Yeşilkent Mah.

Tablo 24’te sadece okul olarak Rauf Orbay Ortaokulu’nda ağız ve diş sağlığı eğitimi verildiği görülmektedir. Aslında Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu’nda “Çankaya’daki ilk ve ortaöğretim okullarında sağlık eğitimi yapmak” şeklinde belirttiği hedefinde Çankaya’daki tüm okullara ulaşmayı planlamıştır. Ancak yapılan görüşmede G1, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden onay alınamaması sebebiyle devlet okullarında yapılacak eğitimlerin gerçekleştirilemediğini belirtmiştir. Rauf Orbay ve Kıymet Necip Tesal İlkokulları’nın okul müdürlüklerinden gelen talepler doğrultusunda sadece bu iki okulda eğitimler gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir. Rauf Orbay İlkokulu’nda 200 öğrenciye yönelik ağız ve diş sağlığı eğitimi, Kıymet Necip Tesal İlkokulu öğretmenlerine yönelik ise ilk yardım eğitimi verildiği bilgisine ulaşılmıştır.

Yine Tablo 24’te sağlık eğitimlerinin sosyo-ekonomik düzeyi düşük çevre mahallelerde yaşayan kadınlara yönelik düzenlendiği görülmektedir. Bu eğitimlerle belediyenin koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri kapsamında düzenlediği faaliyetleri ilçenin her yerine ulaştırmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda belediye ücretsiz ve herkese açık bir biçimde “yerel kamusal bir hizmet” olarak sunduğu sağlık eğitimleriyle alt gelir gruplarına ulaşmayı hedeflemektedir.

Sağlık eğitimlerinin hedef kitlelerinden bir diğeri olan yaşlılara yönelik ise Çankaya Belediyesi’ne bağlı faaliyet gösteren bahar evlerinde çeşitli eğitimler düzenlenmektedir. Tablo 25’te sunulan bu eğitimlerin çoğunluğunun özel bir sağlık kuruluşu ya da STK ile işbirliği içerisinde gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 25

Çankaya Belediyesi Bahar Evlerinde Düzenlenen Sağlık Eğitimleri

Tarih	Konu Başlıkları	Kişi Sayısı	Yer
24.01.2019	Alzheimer- Dr. Yavuz Ayhan	75	Or-An Baharevi
24.01.2019	Sağlıklı Beslenme- Uzm. Dyt. Aysel Şıkman	60	Mutlukent Baharevi
10.01.2019			
17.01.2019	Kadın Sağlığı Eğitimi	8	Esat Baharevi
24.01.2019			
02.04.2019	Alman Alzheimer Derneği işbirliği ile		
30.04.2019	Alzheimer- Mefküre Ülker	40	Sokullu Baharevi
30.05.2019	Alman Alzheimer Derneği işbirliği ile		
	Alzheimer- Mefküre Ülker	45	100. Yıl Baharevi

(Devam ediyor)

Tablo 25 (Devam)

Çankaya Belediyesi Bahar Evlerinde Düzenlenen Sağlık Eğitimleri

Tarih	Konu Başlıkları	Kişi Sayısı	Yer
04.04.2019 18.04.2019 25.04.2019 09.05.2019 16.05.2019 23.05.2019	Ankara Psikodrama Derneği işbirliği ile Obezite-Psikolog Yadiğâr Yıldırım	10	Esat Baharevi
23.10.2019	Meme Kanseri ve Erken Tanı- Prof. Dr. Meral Şener	65	Mutlukent Baharevi
15.10.2019	Özel Çankaya Hastanesi işbirliği ile Meme Kanseri ve Erken Tanı- Prof. Dr. Burcu Yanık ve Op. Dr. Kenan Kardeş	45	Yüzüncüyıl Baharevi
20.11.2019	Diş Sağlığı- Dt. Pelin Balkan	50	Sokullu Baharevi
27.11.2019	Fizik Tedavi- Uzm. Dr. Hande Kaptan ve Fizyoterapist Esra Hatice Karadağlar	55	Sokullu Baharevi
13.11.2019	Özel Ortadoğu Damla Tıp Merkezi işbirliği ile Gündelik Yaşama İlişkin Farkındalık ve Düşünsel Olgunlaşma- Uzm. Dr. F. Hande Kaptan- Uzm. Dr. Ali Ahmet Ertürk	40	Yüzüncüyıl Baharevi
14.11.2019	Özel Çankaya Hastanesi işbirliği ile Daha Sağlıklı Bir Gelecek için Diyabeti Tanı Uzm. Dr. Ayfer Aydoğdu Kızılay	53	Yüzüncüyıl Baharevi
16.11.2019	Alman Alzheimer Akademi Derneği işbirliği ile Alzheimer- Mefküre Ülker	36	Esat Baharevi
27.11.2019	Alzheimer- Prof. Dr. Ufuk Can	100	Cebeci Baharevi
06.12.2019	Çankaya Hastanesi işbirliği ile Diyabet- Uzm. Dr. Ayfer Aydoğdu Kızılay	55	Sokullu Baharevi
18.12.2019	Ortadoğu Tıp Merkezi işbirliği ile Kadın Sağlığı- Uzm. Dr. Hande Kaptan	30	Sokullu Baharevi
25.12.2019	Alzheimer Tanı ve Önleme Yöntemleri- Dr. Ezgi Yetim Arsava	60	Mutlukent Baharevi
11.12.2019	Özel Ortadoğu Damla Tıp Merkezi işbirliği ile Kas-İskelet Sistemi-Uzm. Dr. F. Hande Kaptan ve Fzt. Osp. Esra Hatice Karadağlar	45	100. Yıl Baharevi
03.12.2019	Çankaya Hastanesi işbirliği ile Meme Sağlığı ve Farkındalık- Op.Dr.Kenan Kardeş	34	Esat Baharevi

Tablo 25’te, 2019 yılında düzenlenen sağlık eğitimlerinin farklı mahallelerde yer alan Bahar Evlerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Aynı zamanda yapılan eğitimlerin alzheimer, diyabet, kadın sağlığı, sağlıklı beslenme, obezite, fizik tedavi gibi konularda ve özel bir sağlık kuruluşuyla işbirliği içerisinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu noktada, bu eğitimlerin “koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri” kapsamında vatandaşları bilgilendirmek amacıyla gerçekleştiriliyor olması ile koruyucu nitelikte sağlık hizmetlerinden ziyade tedavi edici sağlık hizmetlerine odaklanan ve kar amacı taşıyan

özel sağlık kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde gerçekleştiriliyor olması çelişkili bir durum oluşturmaktadır.

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda, Çankaya Belediyesi'ne bağlı Halk Sağlığı Merkezi'nin 2019 yılında kapatıldığı; içerisinde yer alan birimlerin taşınarak faaliyetlerini sürdürdüğü ve sağlık evlerinin de Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniklerine dönüştürüldüğü belirtilmiştir. Tablo 26'da Dr. Nusret Fişek Sağlık Evi'nin ağız ve diş sağlığı polikliniğine dönüşmeden önce yaptığı eğitimler sunulmuştur:

Tablo 26

Çankaya Belediyesi Dr. Nusret Fişek Sağlık Evi Kadın Sağlığı Eğitimleri

Tarih	Konu Başlıkları	Kişi Sayısı	Yer
09.01.2019	Üreme Organları ve İşlevleri	15	Birlik Çankaya Evi
10.01.2019	Üreme Organları ve İşlevleri	13	Esat Çankaya Evi
11.01.2019	Üreme Organları ve İşlevleri	17	Bayraktar Ç. Evi
16.01.2019	Temizlik ve Beslenme	13	Birlik Çankaya Evi
17.01.2019	Temizlik ve Beslenme	13	Esat Çankaya Evi
18.01.2019	Temizlik ve Beslenme	15	Bayraktar Ç. Evi
23.01.2019	Üreme Organlarını Koruyucu Davranışlar	15	Birlik Çankaya Evi
24.01.2019	Üreme Organlarını Koruyucu Davranışlar	12	Esat Çankaya Evi
30.01.2019	Güvenli Annelik		
	Doğurganlığın Düzenlenmesi	15	Bayraktar Çankaya Evi
	Üreme Organları ve İşlevleri		Birlik Çankaya Evi
03.04.2019	İletişim	15	Bayraktar Ç. Evi
05.04.2019	Haklar	12	Birlik Çankaya Evi
10.04.2019	Haklar	15	Bayraktar Ç. Evi
12.04.2019	Cinsellik	12	Birlik Çankaya Evi
17.04.2019	Çocuklar ve Ergenler	15	Bayraktar Ç. Evi
19.04.2019	Tanışma	15	Birlik Çankaya Evi
24.04.2019	Üreme Organları ve İşlevleri	15	Bayraktar Ç. Evi
26.04.2019	Temizlik ve Beslenme	12	Kadın Sığınma Evi
06.11.2019	Güvenli Annelik	6	Kadın Sığınma Evi
13.11.2019	Doğurganlığın Düzenlenmesi	5	Kadın Sığınma Evi
20.11.2019	Çocuklar ve Ergenler	4	Kadın Sığınma Evi
27.11.2019	Üreme Sağlığını Koruyucu Davranışlar	5	Kadın Sığınma Evi
04.12.2019	Genel Sağlığı Koruyucu Davranışlar	4	Kadın Sığınma Evi
11.12.2019	Temizlik ve Hijyen Eğitimi	4	Kadın Sığınma Evi
18.12.2019	Temizlik ve Hijyen Eğitimi	5	Kadın Sığınma Evi
25.12.2019	Temizlik ve Hijyen Eğitimi	5	Cebeci Oyunevi
10.12.2019	Üreme Sağlığı, Çocuk ve Ergenlerde Cinsel	12	Sokullu Oyunevi
12.12.2019	Eğitim	27	Bayraktar Oyunevi
17.12.2019	Üreme sağlığı, Çocuk ve Ergenlerde Cinsel	20	Bademlidere Ç. Evi
17.12.2019	Eğitim	12	
	Ev Kazalarında İlk Yardım Eğitimi		Birlik Çankaya Evi
19.12.2019	Menopoz	19	
	İlk Yardım Eğitimi		Cebeci Oyunevi
23.12.2019	Çocuklar ve Ergenlerde Üreme sağlığı ve	12	B. Fit Spor Merkezi
24.12.2019	Cinsel Eğitim	8	Kıymet Necip Tezal
14.12.2019		7	İlkokulu Öğretmenleri
			Kadın Sığınma Evi
25.12.2019		8	

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda "Çankaya'daki ilk ve ortaöğretim okullarında sağlık eğitimi yapmak" hedefi ile ilgili olarak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden onay alınamaması sebebiyle devlet okullarında yapılacak eğitimlerin belediyeye bağlı oyun evlerinde yapıldığı belirtilmiştir. Çankaya Belediyesi'ne bağlı ağız ve diş sağlığı merkezi tarafından yapılan eğitimlerin konu başlığı, katılan kişi sayısı ve verildiği yer Tablo 27'de sunulmuştur:

Tablo 27

Çankaya Belediyesi Hüseyin Kölemenoglu Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimleri

Tarih	Konu Başlıkları	Kişi Sayısı	Yer
18.11.2019	Oral Hijyen Motivasyon Eğitimi	25	Bayraktar Oyunevi
19.11.2019	Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimi	32	Sokullu Oyunevi
20.11.2019	Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimi	30	Sokullu Baharevi
21.11.2019	Oral Hijyen Motivasyon Eğitimi	25	Cebeci Oyunevi
24.12.2019	Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimi	10	Ata Çankaya Evi
25.12.2019	Oral Hijyen Motivasyon Eğitimi	10	Karapınar Oyunevi

Çankaya Belediyesi yukarıda tablolarda sunulan sağlık eğitimlerini genellikle halkın katılımına açık etkinlikler biçiminde düzenlemektedir. Belediyenin ilçede bulunan tüm okullara ulaşmak gibi bir hedefi taşımasına rağmen İlçe Müdürlüğü onayı verilmemesinden kaynaklı eğitimlerin sınırlı sayıda okulda gerçekleştirildiği görülmektedir. Okullarda yapılan sınırlı sayıda etkinliğin izin süreçleri ise okul yönetimleri üzerinden yürütülmektedir. Etkinliklerin büyük bir kısmı belediyenin kendi bünyesinde faaliyet gösteren Çankaya Evleri, oyun evleri, kadın sığınma evleri gibi mekanlarda gerçekleştirilmiştir.

Hedef Kitle. Sağlık eğitimlerinin ana hedef kitlesinin çocuklar, kadınlar ve yaşlılar olduğu görülmektedir. Ancak devlet okullarında hedeflenen etkinliklerin gerçekleştirilememesi hedef kitlenin önemli bir kısmına ulaşamamasına neden olmaktadır. Bu sebeple belediyenin kendi faaliyet alanlarında ulaşabildiği çocuklara yönelik eğitimler verdiği bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca belediyenin yine kendi kurumları olan Çankaya Evleri'nde ve Kadın Sığınma Evi'nde sağlık eğitimleri düzenlendiği görülmüştür. Buralarda yapılan sağlık eğitimlerinin kadın sağlığı alanında özelleşmesi

hedef kitlesi olan kadınlara ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Yaşlılara yönelik verilen sağlık eğitimleri de doğrudan hedef kitleye ulaşabilecekleri Bahar Evleri'nde gerçekleştirilmektedir.

İçerik ve Uygulama. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nda verilen sağlık eğitimlerinin farklı konu başlıklarından oluştuğu görülmüştür. Eğitimlerin içeriğinin standart olmadığı ve eğitimin yapıldığı yere, konuyu anlatacak uzmana göre farklılaşabildiği bilgisine ulaşılmıştır. Aşağıda sağlık eğitimlerinin kimlere yönelik yapıldığı ve içeriklerine ilişkin konu başlıkları açıklanmıştır:

Ağız ve Diş Sağlığı Eğitimleri: Çankaya ilçesindeki lise ve ilköğretim okullarındaki öğrencilere ağız ve diş sağlığı eğitimleri yapılmaktadır. Ayrıca bu okullarda ücretsiz ağız ve diş muayeneleri de yapılmaktadır. Muayene sonucunda tespit edilen problemlili dişler ise belediyenin sağlık birimlerinde ücretsiz olarak tedavi edilmektedir. Yine eğitim verilen okullarda öğrencilerin ağız ve diş sağlığı bilinci ile sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla anketler düzenlenmektedir (Çankaya Belediyesi resmi web sitesi ve Sosyal İşler Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu). Bu çalışma Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izin vermemesi sebebiyle okullarda değil Çankaya Belediyesi'nin kendi kurumlarında (Çankaya Evlerinde, oyun evlerinde) devam etmiştir. Sosyal İşler Müdürlüğü 2019 yılı Faaliyet Raporunda 1.230 çocuğa Ağız Diş Sağlığı Eğitimi verildiğini belirtmiştir.

Kanserde Erken Teşhis ve Önemi Eğitimi: Çankaya Belediyesi ile Çankaya İlçe Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı Sağlıklı Hayat Merkezi işbirliği ile yapılan proje kapsamında ilçede yaşayan kadınlara bağırsak kanseri, meme kanseri, rahim ağzı kanseriyle ilgili önce eğitim verilmekte ardından ücretsiz sağlık taraması yapılmaktadır. İlçeye bağlı kırsal mahallelerde ve ilçe merkezindeki mahallelerden muhtarlar aracılığıyla katılmak isteyen tüm kadınlar Çankaya Sağlıklı Hayat Merkezi'ne belediyenin temin ettiği ulaşım araçları ile götürülmekte ve daha sonra yine mahallelere bırakılmaktadır.

Aile Sağlığı ve Eğitimi: Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Aile Sağlığı Eğitim Hizmetleri birimi tarafından verilen bu eğitimler Çankaya ilçe sınırlarında yaşayan ailelere doğumdan itibaren bebeğin gelişim sürecinde eğitim ve sağlık desteği sağlamaya çalışmaktadır. Özellikle doğumdan sonra gerçekleştirilen aile ziyaretlerinde yenidoğan bakımı, hijyen kuralları, bebek beslenmesi gibi konularda bilgilendirmeler yapılmaktadır. Sosyal İşler Müdürlüğü 2019 yılı Faaliyet Raporunda Aile Sağlığı ve Eğitim Hizmetleri

biriminde; 995 anneye bebek eğitimi verildiği ve yine bu ailelere 165 kitap seti ve 692 adet kırtasiye malzemesi hediye edildiği belirtilmiştir.

Genel Sağlık Eğitimi: Çankaya Belediyesi'nin resmi web sitesinde Çankaya Evleri'nde ve bazı okullarda "sağlık bilinci, sağlığın tanımı, erken ölüm nedenleri (enfeksiyon, şiddet), bulaşıcı cinsel hastalıklar (AIDS, Hepatit, Sifilis), sağlığa zararlı alışkanlıklar (sigara, alkol, uyuşturucu maddeler), çevre sağlığı (hava kirliliği, atıklar, içme ve kullanma suları, gürültü, radyasyon), kişisel hijyen kuralları" gibi konularda farklı eğitimler verildiği belirtilmektedir.

Yukarıdaki verilen bilgiler göstermektedir ki Çankaya Belediyesi ilçede yaşayan vatandaşlara pek çok konuda sağlık eğitimi vermekle birlikte, en çok yenidoğan bebek bakımı, bebek beslenmesi, hijyen kuralları, kanserde erken teşhis ve bulaşıcı hastalıklar konusunda sağlık eğitimi vermektedir. Araştırmacının programların içeriklerinin nasıl belirlendiğine ilişkin sorduğu soruya ilişkin yetkili G1 şu cevabı vermiştir:

G1:..her alanın uzmanıyla ilgili müdür yardımcısı seçtiği konuyla birlikte mesela diyelim ki yaşlı alanında bir çalışma yapılacak. Yaşlı alanındaki uzmanımız ve ilgili müdür yardımcımız seçilen konuyu ve alt başlıklarını birlikte belirliyorlar çalışma yapılacak uzmanla beraber. Diyelim ki "Alzheimer"la ilgili bir çalışma yapılacak, alzheimerli yakını olan kişilere ilişkin bir güçlendirici çalışma yapılacak. Sosyal hizmet uzmanımız Berfin, müdür yardımcımız Nuran Hanım ve diyelim ki Alzheimer Derneği'nden psikiyatrist hocamız var. Üçü bir araya gelip ana başlıklarını birlikte belirliyorlar nasıl bir program sunulacağını..

Görüldüğü üzere eğitimlerin içeriklerinin ilgili birimin yöneticisi ve uzmanları ile konunun uzmanının ortak bir şekilde belirlediği ifade edilmiştir. Eğitimlerin içeriklerinin toplumsal konularla ilişkilendirildiğine dair herhangi bir veri bulunmamıştır.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne bağlı olarak yürütülen sağlık eğitimleri farklı biçimlerde sunulduğu için eğitici özellikleri de programa göre değişkenlik göstermektedir. Bazı eğitimler belediyeye bağlı olan Halk Sağlığı Merkezi ve sağlık evlerinde görevli sağlık çalışanları tarafından verilmektedir. Bazı eğitimler Çankaya Belediyesi'nin "Sağlık Kart" uygulaması kapsamında ilçede bulunan özel sağlık kuruluşları ile yaptığı işbirliği sonucunda o kuruluşlarda çalışan sağlık personeli tarafından verilmektedir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü yetkilisi G1 eğiticilerle ilgili şu bilgileri paylaşmıştır:

G1: Bizim mesela "sağlık kart" diye bir programımız var, sağlık kuruluşlarından indirim aldığımız, yaklaşık 52 tane özel sağlık kuruluşu var, onun nerdeyse her sağlık kuruluşunun birkaç kez hocaları bize farklı sağlık konularında eğitim verdi ve verecek, vermeyi sürdürecektir. Çeşitli üniversitelerin, son zamanlarda hep Ufuk

Üniversitesi ile çalışıyoruz mesela, üniversitelerin eğitimleri var. Şu anda Ufuk Üniversitesi ile düzenli gidiyoruz, İlçe Sağlık Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü ile KETEM bağlantılı kadın meme ve rahim ağzı sağlığı eğitimleri yapıyoruz, hem taramalar hem sağlık eğitimleri, meme sağlığı, rahim sağlığı eğitimleri veriyoruz. Önce eğitimi veriliyor sonra götürüyoruz onları taramaları yapıyor, bu tür eğitimlerden. Bu 2 yıldır sürdürdüğümüz bir eğitim. Onların eğitimcileri o kurumlardan geliyor. Biz sadece lojistik destek sağlıyoruz bizden o eğitime katılacak, bu eğitimi hiç daha önce almamış vatandaşlarımızı, ilçede yaşayan, bulmamız isteniyor. Daha önce bu tür olanağa ulaşamamış kişileri bulmamız isteniyor. Diğer “sağlık kart”tan gelen hocalarımıza da biz diyoruz ki “Şu Çankaya Evimizde bağışıklık sistemiyle ilgili bir eğitim düzenlemek istiyoruz. Bize hoca desteğinde bulunabilir misiniz?” diyoruz whatsapp grubumuzda. Onlar diyor ki işte Medica “Biz verebiliriz bu desteği” diyor, “filanca profesörümüz gelebilir size” diyor şu tarihte. Biz ona göre organizasyonumuzu yapıyoruz ya da “çocuk enfeksiyon hastalıkları” diyoruz. İşte bu ara “corona” çok yaygın. Aileler çok panikte, gündüz bakımevlerimizde coronayla ilgili ailelerimize eğitim vermek istiyoruz. Çok tedirgin ailelerimiz diyoruz. Beş tane kreşimizde bunun programı yapılıyor. Bunu özel sağlık kuruluşlarından hocalarımız gelip veriyor.

G1’in yukarıdaki ifadelerinden düzenli bir biçimde uzun dönemli yürüttükleri sağlık eğitimlerinin yanı sıra güncel konular üzerinden değişebilen ve yeni beliren ihtiyaçlara göre gelişen eğitimler de verdikleri anlaşılmıştır. G1, güncel konulara dair yaptıkları eğitimleri, ilişki içerisinde oldukları özel sağlık kuruluşlarından eğitici desteği alarak yaptıklarını ifade etmiştir. Aynı zamanda G1, belediye sağlık personelinin bazı eğitimler öncesinde eğitici eğitimine katıldığını belirtmiştir:

G1: ... kadın aile, kadın sağlığı eğitimleri veriyoruz küçük kadın gruplarımıza, en fazla 15-13 kişilik kadın gruplarımıza, kadın sağlığı eğitimleri veriyoruz, o eğitimler kadını güçlendirici eğitimlerimiz... Onu sağlık personelimiz özel programlardan geçti, Türkiye Aile Planlanması Vakfı’ndan özel eğitimler alarak o eğitimi verir hale geldiler.

Çankaya Belediyesi tarafından verilen bazı sağlık eğitimlerinde görevli olan eğitimcilerin belediye personeli olan sağlık çalışanları olduğu belirtilmiştir. Personelin bazı konularla ilgili uzmanlaşmaya ihtiyacı olabildiği ve eğitici eğitimlerine katıldığı ifade edilmiştir. Ancak kadın sağlığı alanında yürütülen eğitimler dışında yetişkinlere yönelik yapılan diğer sağlık eğitimlerinde eğitimi verecek kişilerin yetişkin eğitimi konusunda herhangi bir eğitim alıp almadığı bilgisine ulaşılamamıştır. Dışarıdan (üniversitelerden, özel sağlık kuruluşlarından) gelen eğitimciler açısından ise belediyenin alanında uzman kişilerle çalışmaları yürüttüğü ancak bu kişilerin yetişkin eğitimi alanındaki yeterlilik durumlarına ilişkin herhangi bir veriye ulaşılamamıştır.

Engelli Bireylere Yönelik Eğitim Hizmetleri

Engelli bireylere yönelik verilen eğitimler Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne bağlı Engelli Hizmet birimi tarafından yürütülmektedir. Bu alanda yapılan eğitimler engellilere, engelli ailelerine ve engellilerle birlikte yaşayan diğer toplum üyelerine yönelik olarak çeşitlenmektedir.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan’da “sağlık ve sosyal hizmetleri yaygınlaştırmak, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı ile mücadele etmek” genel amacı altında “engelli ve yaşlı bireylerin toplumsal ve ekonomik yaşama katılımlarını artırmak” şeklinde hedefini belirlemiştir. Yine bu bağlamda planda “Engelli bireylerin sosyal yaşama katılabilmelerinden, sağlıklı bir çevreden ve iletişimden, iyi bir eğitimden yoksun kalmaması için yerel olanakların kullanılması önemli bir rol oynar.” şeklinde yer alan tespit Çankaya Belediyesi’nin engellilere yönelik yaptığı çalışmaların çıkış noktasını oluşturmaktadır. Çankaya Belediyesi “Siz Neredeyseniz Biz Oradayız” kitapçığında da engelli bireylere yönelik yaptığı çalışmalarla “engelli bireylerin sosyal ve kültürel yaşama, sportif etkinliklere, eğitim yaşamına, istihdam sürecine tam katılımlarını” amaçladığını belirtmektedir. Araştırmacı, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’nden görüşme yaptığı G1 ve G2’ye bu alanda yapılan eğitimlerin amacını sorduğunda şu cevapları almıştır:

G2: Engelli bazında söylemem gerekirse engelli bireyin bağımsız yaşam becerisinin geliştirilmesi belki kontrol kazandırmak, sosyal hayata uyum, yaşam içerisinde toplumu onlara ve onları topluma adapte etmek diyebilirim. Toplumda farkındalık yaratmak, bence bu hani eğitimlerin temel amacı yada temel mantığı diyebiliriz. Sonuçta farkındalık yarattığımız zaman birden ona da çıkabilir, ya da bir çarpan etkisi de yapabilir. Bir eğitim yaparsınız 10 kişidir küçük grup çalışmasıdır işte haftalarca sürer, 8 hafta ya da 12 hafta. Ama ordan çıkan kişiler parça parça sosyal çevrelerine etki ettiği zaman ağ çok birden genişleyebilir ve farkındalığı yaratmış olursunuz. Aslında kişi sayısı yada verilen eğitim değil ama nihai amacı alanda sahada görüyor olmak daha büyük bir katkı sağlıyor.

G1: Engelli çalışmalarında engelliyle ilgili bir sosyal destek merkezi yani sosyal hizmet birimimiz var, diyelim engelli ailesi aradı, işte tekerlekli sandalye istedi ya da işte ne diyim tekerlekli sandalye, koltuk değneği istedi, iletme cihazı istedi, nakdi yardımınız var mı dedi ve bitti. O yüzden engelli ailesinin çok fazla ihtiyacı var, güçlendirilmeye, engelli bireyle yaşamaya, ayakta dik durmaya, ondan sonra çevre olanaklarını, kurumsal olanakları bilmeye ihtiyacı var. Dolayısıyla hani bunun eğitimle desteklenip güçlenmesi de lazım. Bunun için eğitim mutlaka lazım.

G1 ve G2 tarafından engelli bireylere yönelik verilen eğitimler dışında, engelli bireylerin yakınlarına yönelik güçlendirici eğitimler ve toplumun diğer kesimlerine de farkındalık eğitimleri verildiği ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere hem incelenen belgelerde hem de görüşmecilerin verdiği bilgilerde engelli bireylere yönelik yapılan eğitimlerde “engelli bireylerin toplumsal ve ekonomik yaşama katılımını sağlamak” ana amaç olarak ifade edilmiştir. Yapılan bu eğitimlerle engelli bireylerin kapasiteleri doğrultusunda en üst düzeyde gelişimlerine katkıda bulunmak ve engelli birey ve ailesinin yaşam kalitesini arttırmak hedeflenmektedir.

Coğrafi Dağılım. Engelli bireylere yönelik verilen eğitimler farklı mekanlarda farklı engel türlerine yönelik olarak yürütülmektedir. Zihinsel engelliler ve görme engellilere yönelik meslek edindirme kursları, hobi kursları ve sınavlara hazırlık kursları düzenlenmektedir. Bu kursların yanı sıra engellilere yönelik bir kütüphane hizmeti bulunmaktadır. Tablo 28’de yürütülen faaliyetler, yararlanan kişi sayısı ve bulunduğu yer sunulmuştur:

Tablo 28

Engelli Bireylere Yönelik Sunulan Hizmetlerin Türü, Yararlanan Kişi Sayısı ve Mevki

Adı	Faaliyetler	Kişi Sayısı	Mevki
1. Çengel Atölye	Hafif ve orta düzey zihinsel engellilere yönelik meslek edindirme ve hobi kursları	30	Maltepe
2. Engelsiz Dershane	Görme engellilere yönelik sınavlara hazırlık kursları	23	Kızılay
3. Sesli Kütüphane	Görme engellilere yönelik kütüphane hizmeti	169	Maltepe

Kaynak: Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2019

Tablo 28’de bu hizmetlerin kent merkezinde düzenlendiği görülmektedir. Bu durumun ilçede yaşayan engellilerin kent merkezine ulaşmalarının daha rahat ve kolay olacağı düşünülerek planlandığı belirtilmiştir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’nden görüşülen G1 ve G2 faaliyetlerin nasıl gerçekleştirildiğine dair araştırmacının sorduğu soruya şu yanıtı vermişlerdir:

G1: Engellilerle ilgili çalışmalarımızı farkındalık düzeyinde düzenlemişsek Çankaya Evlerinde yapıyoruz ama engelli ailesine yönelik düzenlemişsek onu daha çok STK’larımızla engelli gruplarına yönelik ailelerimiz hani onlarla güçlendirici düzeyde çalışmalarsa engelli gruptaki ailelerimize yönelik yapıyoruz ama farkındalık çalışmalarımız her yerde yapabiliyoruz. Bunu okullarda da

yürütüyoruz, üniversite topluluklarıyla da yürütüyoruz. Okul ve erken yaştaki çocuklarla yapılan çalışmaları belediyemiz son derece önemsiyor çünkü erken yaşta farkındalık yaratmak herhangi bir engel grubuyla ilgili daha sonra toplumsal yaşamda yan yana durmayı benimsetme açısından son derece önemli hani dışlamayı yok etme açısından önemli. O yüzden sosyal içermeyi sağladığı için biz farkındalık çalışmalarını dışarda da yürütüyoruz. Sadece belediyemizin hizmet alanlarında değil. Hatta gündüz bakımevlerimizde bile şimdi nisan ayı sonundan itibaren farkındalık çalışmalarımız bizim 3 yaş grubumuzdan itibaren var, tüm gündüz bakımevlerimizde.

G2: Gelen kişinin engellinin ya da yakınının ihtiyacına yönelik ya da engel türüne yönelik olarak yönlendirmesini yapıyoruz. Atıyorum görme engelli bir arkadaşımız geldi, KPSS kursuna ihtiyacı var. Görme engelli spor kulübümüzün içindeki Engelsiz Dershaneye yönlendiriyoruz ve oradan ücretsiz eğitim alma hizmetini gerçekleştiriyor. Hepsinin yeri farklı farklı, tek bir yerde değil şu an için. Ama planlanan bir Engelli Merkezimiz var, orası yapıldığı zaman bütün engel grupları ve bütün ihtiyaçları bir arada toplayacağız. Zihinsel engelliler için ayrı, görme engelliler için ayrı, sesli kütüphaneden kitap almak, kitap okumak, gönüllü olmak isteyenler için ayrı yerlerimiz var.

Engellilere yönelik verilen eğitimler engelli kişi, ailesi ve topluma olmak üzere farklı biçimlerde gerçekleşebildiği için yer de ona göre değişkenlik gösterebilmektedir. Ancak görüşmeci G2'nin de belirttiği gibi bu faaliyetlerin Çankaya Belediyesi'nin planladığı projeler kapsamında yer alan engelli sosyal merkezinde birleştirilmesi hedeflenmektedir. Çankaya belediyesi resmi web sitesinde yapım aşamasında olan Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezi le ilgili şu bilgiler paylaşılmıştır:

Engelli bireylerin sosyalleşmesi, yaşam becerileri kazanması ve kişisel gelişimleri için çok yönlü bir yaşam merkezi olarak hizmet verecek Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezinde, ebeveynler için kurslar, 65 yaş ve üzeri sakinler için de Bahar evi yer alacak. Çankaya Belediyesi Görme Engelli Spor Kulübü sporcularının halter ve goalball antrenmanı yapabileceği Merkez'de sinema ve tiyatro salonu da olacak. Engelli bireylerin günlük yaşam becerilerini karşılamayı öğrenebilecekleri örnek bir ev modelinde düzenlenen mutfak, salon ve banyo şeklinde düzenlenen Bağımsız Yaşam Ünitesinin de bulunacağı Merkez'de Çengel Atölye'nin faaliyetleri de yapılacaktır. Daha önce Çankaya Belediyesi Maltepe Yerleşkesinde yer alan Çengel Atölye de artık Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezinde faaliyetlerine devam edecek. Çengel Atölye; resim, seramik, mozaik, takı, keçe atölyeleri ile yer alacak. Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezinde ayrıca engelli çocuklar için kreş, grup terapileri için çalışma odası, bireysel danışmanlık ve psikososyal danışmanlık hizmetlerinin verileceği bireysel görüşme odası, resim ve müzik atölyeleri, cam atölyesi, ahşap atölyesi, dans atölyesi, toplantı ve etkinlik salonu yer alacak. Çankaya Belediyesinin görme engelli bireyler için hizmet verdiği Sesli Kütüphane de artık yeni merkezde faaliyet gösterecek (Çankaya Belediyesi, 2019).

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere şu an ayrı ayrı yerlerde devam eden engelli faaliyetleri Sokullu Mehmet Paşa Mahallesi'nde açılacak olan Aşık Veysel

Engelsiz Yaşam Merkezi'nde bir araya getirilecektir. Bir çok farklı alanda faaliyetin gerçekleştirileceği merkezde engelli bireylerin hem sosyalleşmesi hem de yaşam becerilerini kazanmasının hedeflendiği belirtilmiştir. Ayrıca resim, müzik, seramik, keçe, cam, ahşap gibi çeşitli atölyelerde verilecek eğitimlerle engelli bireylerin çok yönlü gelişimlerinin sağlanacağı bir yaşam merkezi olacağı ifade edilmiştir. Sonuç olarak yapılan çalışmaların daha kapsamlı, bütünlüklü bir biçimde sunulması ihtiyaç olarak görülmüştür ki yeni bir engelli sosyal merkezi inşa edilmektedir.

Hedef Kitle. Engellilere yönelik sunulan eğitim hizmetlerinin ana hedef kitlesi engellilerden oluşmaktadır. Ancak engelliler dışında engelli ailelerine yönelik eğitimlerde yürütülmektedir. Ayrıca yapılan görüşmelerde ve incelenen metinlerde engelli bireylerle bir arada yaşayan tüm toplum kesimlerine yönelik de çeşitli farkındalık eğitimleri düzenlendiği belirtilmiştir.

İçerik ve Uygulama. Çankaya Belediyesi Engelli Hizmet Birimi tarafından Çankaya'da yaşayan engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımını sağlamak, engelli birey ve yakınlarına danışmanlık ve kurumsal yönlendirme yapmak, karşılaştıkları sorunların yasal olarak çözümüne yönelik faaliyetler yürütmek gibi hizmetler sunulmaktadır. Diğer taraftan toplumda engellilere yönelik farkındalığı artırmak amacıyla sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde etkinlikler düzenlenmekte ve toplumun engelli bireye bakış açısını değiştirmek amacıyla farkındalık/bilinç oluşturma çalışmaları gerçekleştirilmektedir (Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2019 Yılı Faaliyet Raporu).

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nden görüşülen G2, yürütülen faaliyetlerle ilgili şunları aktarmıştır:

G2: Engelli hizmet biriminde danışmanlık hizmetlerini yürütüyoruz. Bu hizmetlerin içerisinde hastaneden ilk olarak engelli raporu almış olan ailelerle çeşitli çalışmalar yapıyoruz. Bunlar bilgilendirme, danışmanlık, yönlendirme hizmetleri. Eğitim hizmetlerinde de genellikle engelli bireye sahip ailelerle eğitimlerimiz oluyor. Bu eğitimlerde daha çok hizmet alabilecekleri kaynaklar, yönlendirme yapabileceğimiz yerler yer almakta. Bunun haricinde birkaç kollu gidiyor aslında eğitim hizmetleri. Bir yandan engelli bireylere, kendi grubumuzda olan engelli bireylere eğitim hizmetlerimiz var. Bunları çeşitli kurslar aracılığıyla yapabiliyoruz. Gündüz bakım evlerimizde beş-altı yaş grubu çocuklarımıza farklı gruplarla çalışma, engelli bireylerle doğru iletişim eğitimleri veriyoruz. Faaliyetlerimiz aslında tek bir koldan değil birkaç ayaktan birlikte yürüyor.

Aileler, engelliler ve engelli bireylerle aynı ortamı paylaşan çocuklarımız ayağında gidiyor.

Çankaya Belediyesi 2019-2023 Yerel Eşitlik Eylem Planı'nda da “engellilere yönelik ve engellilere ilişkin eğitim programları geliştirmek; engellilik konusunda farkındalık, engelli çocuğu olan ailelere çocuğun gelişimi ve bakımı, görme engellilere beyaz baston kullanımı, Braille Alfabesi, Bağımsız hareket kursu vb. eğitimleri vermek” gibi faaliyetler planlandığı belirtilmiştir. Yapılan görüşmede G2, eğitim faaliyetlerinin içeriklerine dair şu bilgileri paylaşmıştır:

G2: ...eğitim hizmetleri adı altında engelli bireylerin gittiği çeşitli kurslarımız var. Çengel atölye kursumuz var, buraya yönlendirme yapıyoruz. Burada hobi kursu gibi haftada 4 gün, 8 saat bir kurs gerçekleşiyor. Burada çocuklar çeşitli eğitimler alıyorlar, İş-Kur destekli bir proje. Aileler ayağı bizde, çocuklar ayağı kurslar üzerinden ilerliyor diyebilirim eğitim faaliyetlerinin. Görme Engelli Spor Kulübü içerisinde Engelsiz Dershane var, onların ayrı bir eğitim programları var, TEOG sınavına hazırlananlar için ayrı, üniversiteye hazırlananlar için ayrı ya da üniversite destek programları için ayrı.. Bunlar Görme Engelliler için ayrı programlar ya da atıyorum Çengel Atölyede hafif, orta düzey zihinsel engelli arkadaşların aldığı programlar ayrı ilerliyor.

Müfredata yakın bişey ama beklediğiniz tam bir özel eğitim hizmeti tarzında değil daha çok hobiyle birlikte destekleme gibi. Yani yine yaşam boyu öğrenmeyi içinde barındıran aslında bağımsız yaşam becerisi kazandıran, çeşitli becerileri geliştirmeyi hedefleyen eğitimler oluyor.

G2'nin de belirttiği üzere engelli bireylere yönelik yapılan eğitimler hobi kursları, sınavlara hazırlık kursları ve ailelere yönelik eğitimler şeklinde sürmektedir. Eğitimlerin içerikleri de buna göre değişkenlik göstermektedir. Araştırmacı, yaptığı görüşmede G2'ye bu faaliyetlerin nasıl planlandığı, planlama yapılırken karar alma sürecinin nasıl işlediğine ilişkin sorduğu soruya şu yanıtı almıştır:

G2: Şu şekilde oluyor, biz engelli birimde 3 kişi olarak çalışıyoruz. Ama üstlerimize, müdürümüze, müdür yardımcılarımıza soruyoruz. Daha kurumsal genel bir hizmet yapılacağı zaman geçmiş dönemde, geçen sene ve ondan önceki sene eylem planı hazırlık çalıştay toplantıları yaptık ve biz bu toplantıları yaparken dedik ki hani sadece biz değil daha katılımcı bir şekilde hareket edelim. Belediye ve STK birleşmesini yapalım dedik. Çankaya ilçesinde yer alan bütün STK'ları geniş katılımlı bir toplantıya davet ettik. 12 ay sürecek bu toplantıları yapacağımızı buradan ortak bir karar alınacağından bahsettik ve çok kapsayıcı bir çalışma oldu. Genellikle karar alacağımız zaman sadece 3 kişi yada müdür, müdür yardımcıları ve düzenli değil ama alanda olan STK'lardan ya da işte üniversite ayağından destek almaya özen gösteriyoruz.

Yukarıda anlatılanların da gösterdiği gibi engelli bireylere yönelik düzenlenen programların karar alma süreçlerinde çalışanların, yöneticilerin ve her zaman olmasa da

aralıklı olarak sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin de dahil edildiği çeşitli mekanizmalar geliştirilmiştir. Engellilere yönelik yapılacak olan programlara uzlaşma ile karar verilmektedir ve çeşitli toplantılarla çalışanlarının, sivil toplum kuruluşlarının görüşleri alınmaktadır.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Belediyesi'nin engelli bireylere yönelik verdiği eğitimlerin bazılarını Halk Eğitim Müdürlüğü'nden eğiticilerle diğerlerini ise gönüllü üniversite öğrencileriyle yürütmektedir. Çankaya Belediyesi'nin resmi web sitesinde "Engelsiz Dershane" kapsamında yürütülen eğitimlerde görev alan eğiticilerle ilgili şu bilgiler paylaşılmıştır:

Görme Engelli öğrencilerimizin mevcut dershanelerden yararlanamamaları nedeniyle lise destek ve üniversite sınavlarına hazırlık amacıyla yürüttüğümüz Ücretsiz Engelsiz Dershane Projesi kapsamında Ankara'da bulunan ODTÜ, Bilkent, Hacettepe, Gazi, Ankara ve Yıldırım Beyazıt Üniversitelerden katılan 150 gönüllü öğretmen kadrosuyla haftanın her günü kurslar verilmektedir (Çankaya Belediyesi, 2019).

Yukarıda belirtilen görüşlere paralel olarak Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nden görüşülen G2, eğiticilerle ilgili şunları paylaşmıştır:

G2: O... ve ben sosyal hizmet uzmanıyız, bizim verdiğimiz eğitimler genelde ebeveyn üzerine, aile eğitimleri üzerine gidiyor. Onun haricinde olan eğitimlerde de İş-Kur destekli programlar var. Mesela Çengel Atölye halk eğitimden destek alıyor yada işte İş-Kur destekli programlar yürüyor çeşitli yerlerde sadece hani bizim birim içerisinde değil ama belediyenin farklı yerlerinde de olan bazı programlar var. Oraya da dahil etme imkanımız olabiliyor atıyorum bir görme engelli sadece Görme Engelli Spor Kulübünden değil ama belediyenin farklı herhangi bir hizmetinden de yararlanabilir. Atıyorum Çankaya Evi'ndeki bir kurstan da yararlanabiliyor, onlar da dönemlik oluyor ve halk eğitimden sağlıyorlar hoca ihtiyaçlarını. Biraz böyle geniş çatılı bir yapısı var aslında tek bir koldan ilerlemiyor. Üniversitelerdeki gönüllü öğrenciler Ankara, Başkent, Hacettepe fark etmeksizin haftanın belli günleri genellikle cumartesi ve pazar olmak üzere görme engellilere ücretsiz ders veriyorlar. Bunların sayısı artabiliyor, azalabiliyor mezuniyetlerine göre ya da ihtiyaca binaen değişiyor.

G2'nin yukarıda paylaştığı bilgiler, engelli bireylere yönelik yapılan eğitimlerde görevli eğiticilerin belediye personelinden ya da işbirliği içerisinde oldukları HEM'den olabildiğini göstermektedir. Ayrıca çeşitli üniversitelerden öğrencilerin sınavlara hazırlık kurslarında görme engellilere gönüllü olarak ders verdiği belirtilmiştir. Bu durum, ilçe içerisinde yer alan çok sayıda üniversite ile birlikte genç nüfus ve nitelikli insan gücü potansiyeline sahip olmasının olumlu bir biçimde değerlendirildiğini göstermektedir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Farkındalık Eğitimleri

Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü tarafından yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık eğitimleri bu başlık altında incelenmiştir. Çankaya Belediyesi'nin resmi web sitesindeki ve diğer yazılı kaynaklardaki söylemlere ek olarak Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'ne bağlı Eşitlik ve Farkındalık Bürosu'ndan görüşmelere katılan kişilerin görüşleri bu başlık altında sunulmuştur.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan'da "sağlık ve sosyal hizmetleri yaygınlaştırmak, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı ile mücadele etmek" genel amacı altında "kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın ortadan kaldırıldığı toplumsal cinsiyet eşitliğinin katılımcı bir anlayışla sağlandığı bir kent oluşturmak" şeklinde hedefini belirtmiştir. Bu amaç ve hedefler kapsamında yapılacak olan faaliyetlerden bazıları şunlardır:

- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık karşıtlığına ilişkin eğitim, seminer, söyleşi ve atölye çalışmaları yapılması,
- Kadınlara toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı istihdam garantili mesleki eğitim kursları düzenlemek ve konu ile ilgili iş birlikleri geliştirilmesi,
- Kadınların güçlenmesine yönelik Kadının İnsan Hakları Eğitim programı gibi programların uygulanması,
- Erkeklerle toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları çerçevesinde babalara Baba Destek Programı'nın verilmesi,
- Toplumsal cinsiyet ve kadın eserleri kütüphanesinin kurulması.

Çankaya Belediyesi 2019- 2023 Yerel Eşitlik Eylem Planı'nda ise eğitim başlığı altında "kadınların yaygın eğitime katılımının artırılması" genel hedefi kapsamında "Çankaya Evlerinin işleyişi ve programlarının gözden geçirilmesi, mevcut kapasitesinin geliştirilmesi" şeklinde özel amacı ifade edilmiştir. Bu bağlamda planlanan faaliyetler şunlardır:

1. Çankaya Evi programlarını ihtiyaca yönelik katılımcı bir biçimde belirlemek.
2. Mevcut Çankaya Evi programlarını ve İş ve İstihdam Merkezi eğitim programlarını toplumsal cinsiyet eşitliğine (TCE) duyarlı hale getirmek; Çankaya Evlerindeki kurs programlarına TCE eğitiminin eklenmesi için çalışma yapmak.
3. Geleneksel cinsiyet rollerini dönüştürmeye yönelik eğitim programları geliştirmek.
4. Belediye personeline yönelik iklim değişikliği ve TCE'ye ilişkin eğitici eğitimi düzenlemek.

Yine aynı planda “Çankaya’da toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının sağlanmasına katkıda bulunulması” hedefi kapsamında ise “Çankaya ilçesindeki kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının yaygınlaştırılması” şeklinde alt amacı belirlenmiştir. Bu bağlamda planlanan faaliyetler şunlardır:

1. Çankaya Evlerinde düzenli aralıklarla TCE, öz savunma, flört şiddeti vb. eğitimleri verilerek mahalle düzeyinde katılımı sağlamak.
2. Muhtarlara yönelik TCE, nefret suçları ve kadına yönelik şiddete karşı farkındalık ve insan hakları eğitimleri vermek.
3. Kadınların ve LGBTİ’lerin özgürlük ve eşitlik mücadelesinin desteklenmesi amacıyla 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve 17 Mayıs Uluslararası Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtlığı Gününde kadın ve LGBTİ örgütlerinin işbirliğinde çeşitli etkinlik ve farkındalık çalışmaları yapmak.
4. Belediyeye ait görünürlüğü olan malzemelerin (çöp kutuları, spor aletleri, basılı materyaller, bardak vs.) üzerine kadına yönelik şiddetle mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konularda farkındalık yaratacak ibareler koymak (önemli telefonlar vs.).
5. Mahalle düzeyinde devlet yurttaş ilişkisi, insan hakları, kadın hareketlerinin tarihi, erkeklik çalışmaları gibi konularda bilgilendirme toplantıları düzenlemek.
6. Düzenli aralıklarla yetişkinlere yönelik toplumsal cinsiyet ve çocuk hakları eğitimleri vermek.

Yukarıda amaç ve hedeflerine değinilen Yerel Eşitlik Eylem Planı, Çankaya Belediyesi’nin Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi tarafından hazırlanan Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartı’nı imzalaması sonucunda eğitim, kentsel hizmetler, istihdam, şiddet vb. konularda hedef ve faaliyetlerini içeren bir plandır. Planın ilki 2016-2019 dönemini ikincisi ise 2019-2023 dönemini kapsamaktadır. Kadın-erkek eşitliğini temel bir hak olarak belediyenin hedef ve faaliyetlerinin içerisinde yer almasını sağlayan plan, sivil toplum örgütleri ile bir dizi toplantı sonucunda oluşturulmuştur. Bu sebeple yerel düzeyde ihtiyaç ve talepler daha net görülmekte ve planlanan faaliyetler katılımcı bir yöntemle gerçekleştirilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık çalışmalarının bir başka ayağını ise belediyenin gündüz bakım evlerindeki çocuklara yönelik verilen eğitimler oluşturmaktadır. Bu kapsamda Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü ve Kadın Aile Hizmetleri Müdürlüğü “Gündüz bakımevlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun hale getirilmesi” amacı ile şu faaliyetleri planlamıştır:

1. Gündüz bakım evi müfredatı ve uygulamalarının TCE'ye duyarlı hale getirilmesi için çalışmalara devam etmek.
2. Gündüz bakım evi öğretmenlerine düzenli aralıklarla TCE, nefret suçları ve kadına yönelik şiddete karşı farkındalık ve çocuk hakları eğitimleri vermek.

Aynı şekilde seçilen pilot okullarda toplumsal cinsiyet eğitimlerinin verilmesi için İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüyle konuyla ilgili protokol imzalanarak öğretmenlere ve öğrencilere yönelik “toplumsal cinsiyet eşitliği, nefret suçları, kadına yönelik şiddete karşı farkındalık, insan hakları ve akran zorbalığı eğitimleri vermek” planlanan faaliyetler arasındadır.

Strateji planında ve yerel eşitlik eylem planında belirtilen görüşlere ek olarak Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nden görüşmeye katılan G5'e yürütülen eğitim faaliyetlerinin amacı sorulmuş ve şu yanıt alınmıştır:

G5: İşte hep şu toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele aslında temel amacımız çok genel bir şey oluyor ama kurum içinde de o açıdan bir ilerleme kaydetmek ilçede de aslında o açıdan ilerleme kaydetmek. Amacımız o oluyor. Bir de tabii kadınların güçlenmesi ekonomik olarak olabilir, başka türlü olabilir, hukuki olabilir, her türlü ihtiyaç duydukları alanda güçlenmeleri konusunda vesile olmak.

Hem incelenen belgelerde yer alan söylemler hem de G5'in verdiği yanıtlar Çankaya Belediyesi'nin düzenlediği bu eğitimlerin amacının ilçede ve belediye içinde “toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda farkındalık yaratmak” ve ekonomik, sosyal, hukuki vb. alanlarda “kadınların güçlenmesini sağlamak” olduğunu göstermektedir.

Coğrafi Dağılım. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık konusunda yapılan eğitimler belediye personeline veya ilçede yaşayan vatandaşlara yönelik olarak değişebilmektedir. Eğitimlerin kimlere yönelik yapıldığı eğitimin nerede yapılacağını da belirlemektedir. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nden görüşmeye katılan G5'e eğitim faaliyetlerinin nerelerde yapıldığı sorulduğunda şu yanıt alınmıştır:

G5: Tabii içeriğine göre değişiyor, eğer personele veriliyorsa ağırlıklı olarak bu binada belediye binasında verdiğimiz oldu. Ama bazı personele, yani Çankaya Belediyesi yayılmış durumda kendi çalışma alanlarına göre temizlik işçilerine mesela verdiğimiz işte o babalık eğitimleri falan onların kampüsünde verildi. Kadınlara yönelik de ağırlıklı olarak ya Çankaya Evleri'nde yapıyoruz hani mahalle evlerimiz oluyor onlar bizim. Ya Çankaya Evleri'nde ya da Kültür Merkezleri'ni de kullanabiliyoruz. Çağdaş Sanatlar Merkezi gibi gibi salonlar mevcut.

Görüldüğü üzere eğitimler belediye personeline yönelik ise belediyenin merkez binasında ya da diğer hizmet binalarında gerçekleştirilmektedir. Diğer taraftan ilçede yaşayan vatandaşlara yönelik olarak düzenlenen bir eğitimse Çankaya Evleri'nde veya Kültür Merkezleri'nde gerçekleştiği ifade edilmiştir. Çankaya Evleri'nin 2019 yılı kurs programında “Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı”nın Ayrancı Çankaya Evi'nde açılmış olduğu görülmektedir.

Hedef Kitle. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü tarafından düzenlenen toplumsal cinsiyet ve farkındalık eğitimlerinin ana hedef kitlesini kadınlar oluşturmaktadır. Ancak bazı eğitim programları sadece erkeklere yönelik ya da kadın-erkek karma olarak düzenlenebilmektedir. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü çalışanı G6, eğitimlerin hedef kitlesine ilişkin şunları paylaşmıştır:

G6: Kadınlar ağırlıklı olarak ama belediye personeli olduğunda kadın-erkek fark etmiyor, hani biraz o içeriğe ve ne yapmak istediğimize göre değişiyor onda da. Kadın gruplarını güçlendirmeyse tabii ki hedefimiz kadınlar başta ama toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı yaratmaksa genel gruplara da yapabiliyoruz. Sadece erkeklik çalışmak istiyorsak sadece bu baba destek de olduğu gibi erkeklere yönelik olabiliyor. O biraz değişebiliyor.

Görüldüğü üzere G6, programın amacının hedef kitleyi değiştirebildiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, Yerel Eşitlik Eylem Planı'nda toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin hedef kitlesi olarak öğrencilerin ve öğretmenlerin de olduğu verisine ulaşmıştır. Bu verileri doğrulamak amacıyla G6'ya İlçe Mili Eğitim Müdürlüğü'yle bir protokolün olup olmadığını sorduğunda şu yanıtı almıştır:

G6: Yok eylem planımızda geçiyor aslında okullara girip bir protokol en azından yapıp okullarda toplumsal cinsiyet vs. şu an için Milli Eğitimle birlikte yaptığımız herhangi bir şey yok ama talep eden özellikle özel okullarda toplumsal cinsiyet, akran zorbalığı gibi onların organize edilmesi ya da bizim personelden gidip orda eğitim vermesi üzerine iletişimde olduğumuz okullar var ama Milli Eğitimle yok.

G6'nın belirttiği üzere toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin okullarda düzenlenmesi konusu Yerel Eşitlik Eylem Planı'nda geçiyor olmasına rağmen henüz uygulamaya geçilememiştir. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile bu konuda bir protokol imzalanmamıştır. Ancak belediye kendisine bağlı faaliyet sürdüren gündüz bakım evlerinde uygulanan eğitim programlarını toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı hale getirmiş ve en azından temas ettiği çocuklara yönelik hedeflerini gerçekleştirmiştir.

İçerik ve Uygulama. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü tarafından yürütülen eğitim faaliyetleri farklı hedef kitlelerine yönelik olarak farklı programlar şeklinde yürütülmektedir. Eğitimlerin bir ayağını kadınların güçlenmesine yönelik yapılan eğitimler oluşturmaktadır. Diğer taraftan erkeklere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği ve babalık rollerini konu edinen eğitim programları yürütülmektedir. Bu programların başlıkları ve içerikleri şu şekildedir:

1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi: Yerel Eşitlik Eylem Planı doğrultusunda kadınların ve LGBTİ bireylerin yaşadıkları sorunlar için farkındalık ve duyarlılık yaratmak için hem kurum içinde hem de kurum dışında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” konusu ile ilgili düzenlenen eğitimlerdir. Bu eğitimler belediyeye ait gündüz bakım evlerindeki çocuklardan Çankaya Evleri’ndeki kadınlara kadar bir çok farklı yerde farklı yaş gruplarına yönelik olarak düzenlenmektedir. Çankaya Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporu’nda (2020) “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” ile ilgili 10 kez hizmet içi eğitim yapılmış ve 55 etkinlik düzenlendiği belirtilmiştir.
2. Baba Destek Programı: Çankaya Belediyesi ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı’nın (AÇEV) işbirliği ile yürütülen eğitimler ilk olarak belediyenin kreşlerinde çocukların velilerine yönelik düzenlenmiştir. Programın amacı şu şekilde belirtilmiştir: “Aile içinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, demokratik davranışların geliştirilmesi ve şiddet içeren davranışların değiştirilmesi”(Çankaya Belediyesi Kadın Bülteni, 2019, s.7). Aynı zamanda “babaların çocuklarının bakımında sorumluluk üstlenmesi, çocukları ile demokratik bir ilişki kurarak onların gelişimini etkin şekilde desteklemesi” de programın diğer amaçları olarak ifade edilmektedir. Ücretsiz olan ve sertifika verilen eğitimin sonunda “çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi, babanın çocukla birlikte zaman geçirmesi, çocuğun çok yönlü gelişimine katkı sağlanması, babaların çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurması” hedeflenmektedir.
3. Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı: Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı, kadınların “güçlü bireyler olarak hem kişisel hem de toplumsal düzeyde kendi yol ve yöntemlerini keşfetmesini” (Çankaya Belediyesi Kadın Bülteni, 2019, s.13) hedeflemektedir. Anayasal ve medeni haklar, kadına karşı şiddet, ekonomik haklar, iletişim, çocuk hakları, cinsellik, doğurganlık, siyaset, feminizm ve kadın

hareketi ve son olarak kadın örgütlenmesi başlıklarını içeren eğitim 16 hafta boyunca kadınların bir çok konuda farkındalık kazanmasını sağlamaktadır.

4. Girişimcilik Eğitimi: Çankaya Belediyesi ve Başkent Üniversitesi'nin desteğiyle Rotary 2430. Bölge tarafından yürütülen bu programa iki yüz kadının katıldığı belirtilmektedir. Girişimci Kadınlar Projesi (GİKA) protokolü çerçevesinde verilen eğitimlerin amacının “istihdama kadınların katılımını artırmak” olduğu belirtilmektedir (Çankaya Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları Sunumu). Eğitimi tamamlayan kadınlara el emeği ürünlerini elektronik ticaret sitesi kanalıyla satabilmelerine olanak sağlaması için tablet ve sertifika verilmektedir.
5. Kooperatifleşme Eğitimi: Çankaya Belediyesi kadınların ekonomik olarak desteklenmesi hedefi doğrultusunda kadınların el emeği ürünleri için bir kadın kooperatifi kurulmasını planlamaktadır. Bu çalışmanın ilk ayağı olarak 234 kadına kooperatifleşme süreci ile ilgili eğitimler verilmiştir (Çankaya Belediyesi Kadın Bülteni, 2020, s.11).

Araştırmacının yukarıda sunduğu yazılı kaynaklardan elde ettiği verilere paralel olarak Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Eşitlik ve Farkındalık Bürosu'ndan görüşmeye katılan G5 ve G6 yapılan eğitim programlarına ilişkin şu bilgileri paylaşmıştır:

G5: Kadın müdürlüğünde hem belediye personeline hem de ilçeye yönelik eğitimler düzenliyoruz, özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın-erkek eşitliği gibi eğitimler düzenliyoruz. Kimisi 2 saatlik eğitimler oluyor gibi, yani yarım gün, 2 saat gibi kurgulanan eğitimler var. Kimisi de “Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı” gibi uzun süreli 16 hafta süren eğitimler oluyor. Yani 16 hafta boyunca işte haftada bir 4 saat gibi süren eğitimler olabiliyor.

G6: Bir de AÇEV'le bir protokolümüz var bizim. Baba destek programı yani hem belediyedeki aslında belediyenin personellerinden babalara yine 11 hafta süren bir eğitim veriliyor. Geçen sene de verildi, yani iki yüze yakın babaya bu şekilde eğitimler verildi. Sonra işte bu pandemi sürecinden dolayı duraksadı. Genelde de sivil toplum örgütleriyle işbirliği içerisinde yaptığımız eğitimler oluyor yani LGBT örgütleriyle, KAOS la çalışıyoruz. Hepsiyle bir bağlantımız var aslında konuya göre onlarla konuşup onlardan da destek alıyoruz. Rotary Kulübüyle bir proje protokolümüz var. “Girişimci Kadınlar Projesi” ismi. Onlar da internet üzerinden satış teknikleri, pazarlama üzerine eğitimler verdiler geçen sene. Sonrasında da kadınlara birer tablet vererek o tablet üzerinden satış nasıl oluyor yine eğitimlere devam ettiler. Öyle bir grubumuz var kadınların olduğu.

Araştırmacının programların içeriklerinin nasıl hazırlandığına ilişkin sorduğu soruya G5 ve G6 şu cevabı vermiştir:

G5: İçeriklerini ağırlıklı olarak biz hazırlayabiliyoruz ya da bir program çerçevesinde vereceksek onu örneğin ben aynı zamanda “Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı”nı veriyorum. O programa bağlı kalmak durumundayım. Ama bir toplumsal cinsiyet eşitliği belediye personeline yönelik bir şey hazırlayacaksak biz kendimiz hazırlıyoruz burda. Sunumları ona göre yapıyoruz ama bizim bir şansımız var eskisi kadar belki akademi özellikle KASAUM’lar belki o kadar aktif değil ama yakın bizimle çalışan akademisyen hocalarımız bildiğimiz alandan ya da feminist kadınlar sivil toplumdan olan süreci iyi bilen kişilerden destek alıp geri bildirim alıp ona göre de hazırlayabiliyoruz içeriği. Örneğin Başkent Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Merkezi galiba ordan bir eğitim talebi geldi, onlar istemişti. Program tamamen onların içeriğini oluşturdukları bir program gelip bizim listemizde bulunan kadınlara uyguladılar.

G6: Protokol çerçevesindeyse örgütlerin zaten hani uygulanmış ve kabul edilmiş programları oluyor, bu uzun vadeli iki programda o şekilde. “Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı” mesela 20 küsur yıldır uygulanan bir program kadınlarla. Yine AÇEV’in uyguladığı “Baba Destek” de öyle. Yani bir şekliyle kabul edilmiş ve sonuçları alınmış şeyler oluyor.

G5, eğitim programlarının içeriğinde genelde belli bir standart olduğunu ve farklı eğitimciler tarafından verilse de programın içeriğine sadık kalındığını ifade etmiştir. Ayrıca kendi hazırladıkları eğitim programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konuları ele alırken KASAUM’lardan ya da ilişki içerisinde oldukları akademisyenlerden destek aldıklarını belirtmiştir. G6 da eğitim programlarının bir protokol çerçevesinde yürütülmesi durumunda işbirliği içerisinde oldukları örgütlerin var olan eğitim programları olduğunu ve uzun yıllardır sürdürülen ve kabul edilen içeriklere sahip olduklarını belirtmiştir.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü tarafından yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık konulu eğitim faaliyetlerinin eğitimcileri programın türüne göre değişkenlik göstermektedir. Bazı programlar belediye personeli tarafından bazıları ise işbirliği içerisinde olunan sivil toplum kuruluşu temsilcisi tarafından verilebilmektedir. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü’nden görüşülen G5 eğitimcilerin kimler olduğu ve nasıl belirlendiğine ilişkin soruya şu cevabı vermiştir:

G5: Eğer bizim vereceğimiz eğitimlerse “Eşitlik ve Farkındalık Bürosu”nda çalışan arkadaşlar veriyor, kimimiz o eğitimle ilgili eğitici eğitimine katılmış olabiliyoruz onla ilgili eğitim gerçekleştiriyoruz. Ya da işte kadın çalışmalarında

yüksek lisans unvanı olan, o eğitimi gerçekleştirebilecek çerçeveyi üç aşağı beş yukarı oluşturabilecek kişiler veriyor, bizimle olan kısım bu şekilde. Örgütlerdeki durumu da öncesinde konuşuyoruz. Zaten çok yakın birbirimizi tanıyoruz artık sivil toplum kuruluşlarıyla. Kimin gelebileceğini alandaki uzmanları getireceklerine emin olduğumuz kişiler oluyor ağırlıklı, bizim de tanıdığımız bildiğimiz kişiler oluyor, onlar da genelde bu alanda yıllardır o eğitimi veren ve bu anlamda hem aktivist olarak hem de kimisi akademisyen olabilir kimi sivil toplum alanından kendini geliştirmiş olabilir, o kişiler.

Sonuç olarak eğitim faaliyetlerinde eğitici olarak görev alan kişilerin kurum içinden ya da kurum dışından olabildiği görülmüştür. G5, eğitimcilerin nitelikleri açısından ya o eğitimle ilgili bir “eğitici eğitime katılmış olması” ya da “kadın çalışmaları alanında yüksek lisans unvanı olması” gerektiğini belirtmiştir. Diğer taraftan eğer bir sivil toplum kuruluşu ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilecek bir eğitimse sürekli bir arada çeşitli etkinlikler düzenledikleri için alanında uzman bir aktivist ya da akademisyen tarafından eğitimin yürütüleceğine emin olduklarını ifade etmiştir.

Hem incelenen belgelerden hem de Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü’nden yapılan görüşmelerden elde edilen veriler göstermektedir ki toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık eğitimlerinin “Yerel Eşitlik Eylem Planı” çerçevesinde hazırlanmış olması eğitim uygulamalarının sağladığı etkilerin boyutunu artırmaktadır. Bu etkide, planın aktif katılım sağlayan 48 sivil toplum örgütünün bilgi, deneyim ve katılımıyla hazırlanmış olmasının payı büyüktür. Planlama sürecinin yarattığı sinerji ve ihtiyaçların analiz edilmesi eğitimlerin içeriklerini, uygulama biçimlerini, eğitici özelliklerini olumlu etkilemektedir.

Kent Tarım Hobi Evleri

Bu başlık altında Çankaya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından ilki 2015 yılında Çayyolu’nda, ikincisi 2018 yılında Öveçler’de açılan Kent Tarım Hobi Evleri’nde yürütülen tarım eğitimleri ele alınmıştır.

Amaç ve Hedefleri. Çankaya Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan’da amacını “bütün canlılara saygılı, yaşam kalitesini artıran sosyal, ekonomik ve çevre sorunlarına kalıcı çözümler üreten temiz bir Çankaya” olarak belirlemiştir. Bu amaç altında “organik tarımı özendirmek ve organik ürünlere erişimi kolaylaştıracak faaliyetler yapmak” şeklinde hedefini belirtmiştir. Bu amaç ve hedefler kapsamında yapılacak faaliyetler

şunlardır: 1. Bahçivanlık eğitimleri 2. Tarım eğitimleri 3. Organik tarıma yönelik denetim, eğitim ve diğer ilgili çalışmaların yapılması.

Strateji planında yer alan amaca ek olarak Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden görüşmeye katılan G7'ye kent tarım hobi evlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin amacı sorulmuş ve aşağıda cevapları sunulmuştur:

G7: Temel amacımız Çankaya'da yaşayan insanların kendi gıdasını üretebilme yeterliliği kazandırmak aslında ya da gerçekten doğru ve sağlıklı gıdaya nasıl erişeceğini anlatmak. Organik pazarlarımız da var biliyorsunuz Ankara'da 2 tane. İkisi de Çankaya'da, organik mi değil mi insan çok şüpheye düşüyor bu arada onun denetimini de bizim ekip yapıyor. Beş yıldır biz denetliyoruz, çok uğraşıyoruz hakaten... son 2-3 yıldır üretim yerlerine gidiyoruz, ürettiği yeri görüyoruz, bir de analiz alıyoruz falan.. Sağlıklı gıdaya erişmenin iki yolu var, ya kendin üreteceksin ya da organik pazarlar ya da güvenilir üretici pazarları keşke olsa daha uygun fiyatlı olur o zaman. Bu üçü önemli biz bu ikisinde de şu anda çalıştığımız için kentsel tarım eğitimlerindeki hedefimiz kendi gıdasını nasıl yetiştireceği konusunda yeterlilik kazandırmak. Bunda da temel ilkeler üzerinden doğaya en az zararı verecek yöntemleri kullanarak sağlıklı gıdayı nasıl elde edersin, sağlıklı gıdayı nasıl tanırsın satın alırken, neye göre o sertifika nedir vs. o süreçler. Bir de şey farkındalığı hani iklim değişikliği konusunda böyle hükümetler çok çalışıyor, anlaşmalar vs. sanki hükümetler yön verirse bir önlem alabiliriz gibi görünüyor ama iklim değişikliği konusunda kişisel yapabileceğimiz şeyler de var. Ha bu bütün kişisel yapacağımız şeyler dünyanın iklim değişikliğini hani olumsuz gidişini etkiler mi diye soran oluyor ama kendi vicdanın var bir de yani hakikaten bir de herkes kendi evinin önünü süpürürse bizim eski deyimler var ya onun gibi.. İklim değişikliği konusunda da özellikle biz farkındalık kazandırmak istiyoruz. Temel konu bu gıda konusunun ne olduğunu öğrenmeleri, gıdayı yetiştirebilecek alanları varsa yetiştirmeleri bu yeterliliği kazanmaları, iklim değişikliği konusunda da farkındalık ve pratik uygulamalar öğrenmeleri bunlar yani..

Görüldüğü gibi G7, eğitim faaliyetlerinin vatandaşlara sadece sağlıklı gıdanın ne olduğu, nasıl yetiştirildiği gibi konuları öğretme amacı taşımadığını belirtmiştir. Bu çalışmaların amacının aynı zamanda iklim değişikliği konusunda farkındalık kazandırmak ve kentsel alanda bunu pratik olarak uygulamak olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca G7, Kent Tarım Birimi'nin bu eğitimlere nasıl karar verdiğine dair şunları paylaşmıştır:

G7: Biz kırsal alanda çalışan bir ekiptik, kent içinde ne yapabilirsiniz diye sordu bize başkan yardımcılarımızdan birisi. Biz de dünyada ne olup bitiyor tarım konusunda izlediğimiz için yani kentsel tarım konusunda Türkiye geç bile kaldı. Çok eski kent bostanlarımız var ama çok geç kaldı, bu konuda çalışabiliriz dedik. Genelde Türkiye'deki uygulamada belediye bir yer veriyor ya da bir girişim gidiyor kent bostanı kuruyor ama işin içine eğitim katılan tek örnek burası. Yani onu öyle biliyoruz ve o çok sistematik eğitime katılmayan bostana giremiyor

zaten. Çünkü bir takım temel yaklaşımlar var, ilkeler koyduk eğitimde de öyle. Doğaya en az zarar verecek uygulamalar, doğal tarım organik tarım her neyse.. ve insanlarla ilişkilerin barışçıl olacağı, komşuluk ilişkileri vs. parsel komşuluğu ilişkileri. Bir takım ilkeler var onu da zaten eğitim anında veriyoruz.

Yapılan eğitimlerde sadece tarım konusunda bilgi vermek amacı taşınmadığı eğitime katılan kişilerde “doğaya en az zarar verecek uygulamalar” ile çevre sorunlarına farkındalık kazandırmayı amaçladıkları anlaşılmaktadır. Aynı zamanda eğitim süreciyle ilgili belirledikleri ilkelerle eğitimle üretimi, bireysel gelişmeyi ve sosyal ilişkileri düzenlemeyi bir arada yürütme çabası taşıdıkları görülmektedir.

Coğrafi Dağılım ve Fiziksel Donanım. Çankaya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü’ne bağlı olarak çalışmalarını yürüten Kent Tarım Hobi evlerinin sayısı şu an 2’dir. İlki 2015 yılında Çayyolu’nda açılan kent tarım hobi evlerinin, ikincisi Öveçler’de 2018 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Tablo 29’da kent tarım hobi evlerine ilişkin bilgiler paylaşılmıştır:

Tablo 29

Kent Tarım Hobi Evleri Eğitimlerine Katılan Kişi Sayısı ve Mevki

Adı	Katılan Kişi (2019 yılı)	Mevki
1. Mutlukent Kent Tarım Hobi Evi	291	Çayyolu
2. Ata Kent Tarım Hobi Evi	139	Öveçler

Kent tarım hobi evlerinin bulunduğu yerler açısından incelendiğinde hobi amaçlı bir çalışma olarak başlatıldığı sonucuna ulaşılabilir. Çankaya Belediyesi resmi web sitesindeki söylemler de buna paralel olarak şu şekildedir:

Kent yaşamından sıkılan vatandaşlarımızın tarımsal ürün yetiştiriciliği konusunda teorik ve pratik eğitim almaları için, Mutlukent Mahallesi’nde 2 bin metrekare alan üzerine Kent Tarım Hobi Evi kurduk.

Bu ifadelerden, belediyenin bu faaliyetlerle, strateji planında belirttiği “bütün canlılara saygılı, yaşam kalitesini artıran sosyal, ekonomik ve çevre sorunlarına kalıcı çözümler üreten temiz bir Çankaya” amacı arasında doğrudan bir ilişki kurmadığı anlaşılmaktadır. Belli bir sosyo-ekonomik düzeye sahip mahallelerdeki vatandaşların hobi amaçlı yaptığı faaliyetler olduğu görülmektedir. Araştırmacının yaptığı görüşmede G7, bu faaliyetlerin sadece hobi amaçlı değil yoksul mahallelerdeki yurttaşlar için

kalkınma odaklı düşünülmesi gerektiğini ancak bu konuda henüz böyle bir uygulamanın olmadığını belirtmiştir. Belediyenin bu konudaki eksikliklerine ilişkin hedefler koyduğunu da eklemiştir:

G7: ..kentsel tarım sadece hobi meselesi değil, yoksul mahallelerde şimdi kırsaldan gelmiş ve mesleki herhangi bir yeterliliği olmadığı için iş bulamamış dar gelirli insanlar için aslında ev bütçelerine katkı verecek bir sistem kentsel tarım. Biz mesela bu konuda eksikiz. Onun için de bu sene uğraşıyoruz. Bademlidere, Boztepe tarafında bir alan oluşturabilirsek o mahallelerden insanlara parseller sunup kullanabilecekleri ama daha büyük alanlar yani böyle 10 metrekare falan değil, en az 40-50. Daha doğrusu 4 kişilik aile için bir yıllık sebzesini 400 metrekarede yapabiliyor yani FAO'nun öyle bir hesaplaması var. O kadar büyük yer veremeyiz Çankaya'da yok ama daha böyle kalkınmaya yönelik bir ayağı eksik bizde. Yani o hem yer bulamamaktan hem de ekip küçük her şeye dağlamadığımız için ama öyle bir şeyi hedefliyoruz.

G7, şu an yapılan uygulamalarda var olan eksikliklerin farkında olduklarını belirtmiştir. Sadece orta ve üst gelir bölgelerinde yaşayan insanlara hobi faaliyeti sunma amacı taşımadıklarını belirtmiştir. Bu çalışmalarla aynı zamanda yerel üretimi desteklemeyi, kırdan kente göçmüş insanlara kentte üretim koşulları sağlayarak ekonomik olarak destek sağlamayı planladıklarını ancak bunu henüz uygulamada gerçekleştiremediklerini de ifade etmiştir.

Kent Tarım Hobi Evleri fiziksel donanımları açısından incelendiğinde, Mutlukent'te eğitimlerin yapıldığı bina ile bostanın olduğu alanın toplam iki bin metrekare olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Çankaya Belediyesi, 2019). Ata Mahallesi'nde Ata Yeşil Koridoru Parkı içinde yer alan diğer Kent Tarım Hobi Evi ise 40 kişilik eğitim alanına ve iki yüz metrekare bostana sahiptir.

Hedef Kitle. Kent Tarım Hobi Evleri'nde düzenlenen eğitimlerin hedef kitlesini yetişkinler oluşturmaktadır. Kent Tarım Hobi Evi'ndeki çalışmaları görmek amacıyla zaman zaman okul öncesi kurumlarından çocuklar ziyarete gelseler de eğitimlerin sunulduğu kitle yetişkin grubudur. G7'ye yapılan eğitimlerin özel bir hedef kitlesi var mı diye sorulduğunda şu bilgileri paylaşmıştır:

G7: Aslında yok ama haftaiçi yaptığımız için emekliler oluyor genelde ya da çarşamba günleri öğle arası 12 buçukta başlıyoruz, çalışanlar gelsin diye, önce 1 de başlıyorduk geldiler rica ettiler erkene aldık. Mesela Çayyolu'ndakine gençler daha fazla geliyor. Hani biz özellikle bir hedef kitle belirlemedik. Biz sadece şey dedik genel olarak "tarım konusunu öğrenmek isteyen yetişkin herkes" diye düşündük ama emeklilerle yakınlarda çalışan insanlar geliyor. Mesela şirketin birisi bir süre 3-4 elemanını gönderdi, biri gelmezse biri geliyordu, kendilerine

bahçe yapmışlar bostan. O yüzden hepsini dönem dönem gönderdi mesela öyle hiç beklemediğimiz şeyler oldu.

Kent Tarım Hobi Evlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerinde dezavantajlı gruplara ulaşma hedefi olup olmadığı sorulduğunda G7 şu cevabı vermiştir:

G7: Öveçler’de ortopedik engelliler için yükseltilmiş yataklar yaptık. Tekerlekli sandalyeyle masanın altına giriyor, önünde de toprak ve alan var. Orda ekip biçme yapabileceği bir alan yaptık fakat daha onlarla çalışmaya başlamadık. Öyle bir şeyin hedefini yaptık. Onda da açıkçası şöyle hangi engelli derneğiyle çalışalım şaşırdık. Çünkü belediye biriyle çalışsa öbürü küsecek, bir çatı bir şey bulalım da onlarla çalışalım diye düşündük açıkçası bu pandemi döneminde kaldı o.

Görüldüğü üzere G7, dezavantajlı grup olarak ulaşmak istedikleri bir hedef kitle var mı diye sorulduğunda engellilere dönük yükseltilmiş alanlar oluşturulduğu ancak henüz engellilere dönük çalışmaların başlamadığını belirtmiştir.

İçerik ve Uygulama. Çankaya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü Kent ve Tarım Birimi 2019 Yılı Faaliyet Özeti’nde kent tarım hobi evlerinde “temel sebzecilik, mevsimsel sebzecilik, kentsel arıcılık, budama, aşılama, kompost yapımı, yağmur hasadı, süs bitkilerinde budama ve yetiştirme, yerel tohum uygulamaları” gibi konularda ücretsiz eğitimler yapıldığı belirtilmektedir. Kent tarım hobi evlerinde yürütülen eğitimler dışında bir de Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nün her yıl gerçekleştirdiği Bahçıvanlık Kursu mevcuttur. Bahçıvanlık kursuna 2020 yılında 280 kişinin katıldığı belirtilmiştir. Bu eğitimlerde bahçe ile ilgili konular, süs bitkileri, sebzecilik, yağmur hasadı gibi konularda bilgi verilmektedir. 2011 yılından bu yana yapılan bahçıvanlık eğitimlerine 3075 kişi katılmış ve sertifika almaya hak kazanmıştır.

Mutlukent ve Ata Kent Tarım Hobi Evlerinde yürütülen eğitim faaliyetleri “tarım eğitimi” ve “ arıcılık” olmak üzere iki koldan ilerlemektedir. Eğitim programları içerisinde yer alan konu başlıkları Tablo 30 ve Tablo 31’de sunulmuştur:

Tablo 30

Kent Tarım Hobi Evleri Kentsel Tarım Eğitimi Programı

Bölüm	Konu Başlıkları
Temel Sebzecilik	• Yerel Tohumun Önemi Nedir? • Sebze Yetiştirmek için Ortam Nasıl Hazırlanır? • Tohumdan Fideye Yolculuk • Sebzelerde Hastalanır • Sebzelere Doğal Bakım • Dikey Bahçe Teknikleri
Budalama/Aşılama	• Meyve Ağaçlarında Budama • Gül ve Çalı Budaması • Asma Budaması • Aşılama
Mevsimsel Sebzecilik	• Domates, Biber Nasıl Yetiştir? • Salatalık, Fasulye Nasıl Yetiştir? • Mısır, Kabak, Kavun Nasıl Yetiştir? • Tıbbi Aromatik Bitki Yetiştiriciliği • Çilek, Marul Nasıl Yetiştir? • Doğal Bitki Koruma Yöntemleri
Kentte Sürdürülebilir Yöntemler ve Ekoloji	• Evde Kompost Yapımı • Yağmur Hasadı • Gezegenimizin Vazgeçilmezi: Mantarlar • Organik Pazar Gerçekten Organik mi?
Deneyim Paylaşımı	• Kent Bostanları Deneyim Paylaşımı I • Kent Bostanları Deneyim Paylaşımı II

Tablo 31

Kent Tarım Hobi Evleri Temel Arıcılık Eğitimi Programı

Konu Başlıkları
• Bal Arısı Irkları • Koloni Bireyleri ve Düzeni • Mevsimsel Bakım • Arı Sağlığı • Bal Üretimi • Ballı Bitkiler ve Arı Ürünleri Üretimi

Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nden görüşülen yetkili G7 eğitim programları ile ilgili sorulan sorulara şu cevapları vermiştir:

G7: İki tür eğitim yapıyoruz, birisi “Bahçıvanlık Eğitimi” kitlesel oluyor ona katılım 300 kişi civarında oluyor. Bir de yıl boyu süren mevsimsel “Tarım

Eğitimi” yapıyoruz. İki tane bostan alanımız var, uygulamayı yapabildiğimiz ve yan tarafında da eğitimi verebildiğimiz bir binamız var. Genel olarak sebzeçilik ama işte ekoloji ve iklim değişikliği ile ilgili tüm konulara bir program yaptık. Haftada bir gün eğitim yapıyoruz, o daha yıla yayılmış daha az gruplarla, 40 kişi 50 kişi bazen 20 kişi 30 kişi. Genel olarak “Tarım ve Bahçivanlık”.

Kent tarım hobi evlerinde temel konuları içeren teorik eğitimler dışında uygulamaların yapıldığı bir bostan alanı da bulunmaktadır. Kurslara katılanlar, mahalle bostanında uygulamalı olarak eğitimlere devam etmektedir. G7, uygulamalı eğitim programına dair şu bilgileri paylaşmıştır:

G7: Tarım eğitimlerinde anlattığımız her şeyi mevsimi geldiğinde yandaki bostanda görecekleri şekilde uygulamalı eğitim programı yaptık. Orda haftada bir gün geliyorlar. Mesela bahçivanlık eğitiminde vakti de olmadığı için insanların daha kısa iki hafta, on beş gün sürüyor ve kitlesel oluyor. Üç yüz kişi oluyor, kitlesel eğitimde tabi ki istediğiniz sonucu öyle alamıyorsunuz. Ama bir başlangıç oluyor ve biz o hobi evlerine yönlendiriyoruz yıl boyu oraya gelmeye başlıyorlar. Haftada 1 gün geliyorlar, bizim mühendis arkadaşımız konuyu anlatıyor. Sonra mevsimi geldiğinde dışarda ekim, dikim işte budamaydı vs. onları öğreniyorlar. Bahçivanlıkta hem süs bitkileri var, hem tarım var, hem arıcılık var hayvancılık meselesi var. Bostanlarda da temel olarak sebzeçilik var, yine hayvancılık var kendi çevresinde yapabilecekleri. Ekoloji ve doğayla ilgili bir konu istiyorlarsa talep ediyorlarsa onunla ilgili bir uzman buluyoruz ve bizim programımız dışında da onu programa dahil ediyoruz, o tür dersler yapıyoruz. Bazen bir talep geliştiğinde onu hemen değil de bir dönem sonra programa koyuyoruz uzmanını bulabilirsek. Mesela bitki dikim istediler, haftada bir gün bitki dikim anlatıyoruz. Dersler böyle uzun uzun teorik değil, çünkü internette her yerde isterseniz bilgiye ulaşırsınız, “Gülü nasıl yetiştireceğim?” deyin envai çeşit çıkar. Biz en çok basit bir şekilde kendilerinin bulabileceği malzeme ile “buna nerden başlarım, nasıl yaparım”ı başlatıyoruz. Eğitimin teorik kısmı iki-üç saat ancak sürüyor hafta içinde, budama biraz sürüyor, bostanda zaten yıl boyu sürüyor yazlık, kışlık. Ama bir de instagram ve sosyal medya üzerinden mesela kendi bahçelerinde, balkonlarında bir sıkıntı olduğunda işte fotoğraflıyorlar, orda herkesin görebileceği ve paylaşabileceği şekilde ordan da cevaplanıyor, danışmanlık veriyor arkadaşlarımız. Böylelikle siz bir soru soruyorsunuz ama on kişi, yüz kişi yararlanıyor vs. öyle çok etkileşimli giden bir süreç o, tarım eğitimi. Çankaya Belediyesi’nin “kent ve tarım” hesabı var ayrıca facebookta da var, instagramda da var, arkadaşlarımız ordan devam ediyor. Hatta canlı dersler, yayınlar falan da yaptılar pandemi döneminde. Mevsimsel gittiği için bütün yıla yayılıyor o eğitim.

Görüldüğü üzere kent tarım hobi evlerinde düzenlenen eğitimlerde teorik bilgilerin yanı sıra uygulama ve deneyim yoluyla öğrenmeye de yer verilmektedir. Eğitimlerden sonra herhangi bir ölçme-değerlendirme yapılıyor mu ve sertifika veriliyor mu sorusuna G7, şu şekilde cevap vermiştir:

G7: Mesela bahçivanlıkta anket yapıyoruz, o anket sonuçlarını ben raporluyorum. Sonra ekiple değerlendiriyoruz, eleştirileri bazen ismen bile eleştiri yazıyorlar, işte O. Hoca da çok uzattı, şöyle yaptı böyle yaptı diye yazıyorlar. Onların hepsini

toplantımızda değerlendiriyoruz. Ertesi sene mutlaka onu kullanıyoruz mesela diyo ki çok uzun saatler sabah 9, işte program yoğun bir program bahçıvanlık ve senelerce böyle yapılmış 4e kadar ve öğleden sonra insanlar 300 kişi bir salonda hadi 250si gelse. Bir süre sonra uyuklamaya başlıyorlar fakat gitmiyorlar da niye bilmiyorum da bütün gün ben olsam ben duramam yani. Neyse 15 gün boyunca mesela bu sene yarım güne indirip üç haftaya çıkardık yani ordaki taleplere göre yönlendirdik. Her şeye de karşılık veremiyorsunuz ya da karşılayamıyorsunuz ama o anketler önemli. Tarımda da şöyle bir şey yapıyoruz yan taraftaki parselleri isteyenleri zaten şu anda bekleyen bile var, 30 a yakın parsel var 6-7 metrekare onlara veriyoruz, orda bir ölçme yapıyoruz. Eğitimi alıyor sonra parselleri yetiştiriyor ürün çıktığı döneme kadar form düzenledik işte sulamayı nasıl yaptı, ürünü işte çapayı nasıl yaptı dikkat etti mi sonra sosyal olarak da değerlendiriyoruz, komşuluk ilişkileri nasıldı, dağınık mı bıraktı... Başta onlara ne söylediysek onları bir forma geçirmiştik üç arkadaş şey yapıyorlar, ordaki bahçıvan arkadaşımız, hoca bir de tekniker arkadaşımız var, üçü değerlendiriyor parselleri puanlıyorlar, parsel numaralarına göre. Kimin olduğunu o an bilmiyorlar bile, gidiyorlar parsellerin üzerinde numaralar var. Sonra ortalama bir puan çıkıyor, onu orda yayınlıyoruz. Biri 70 almış biri 80 almış. Sonra da ilk üçü ertesi sene yine parsel veriyoruz, çünkü çok talep ediyorlar. Ordan çok güzel meyve sebze elde ediyor ama sosyalleşiyor, bırakmak istemiyorlar. Ertesi sene yine istiyor ama sıra var. Biz de şey dedik en yüksek puan alan 3 kişi ya da talep o yıl azsa 10 kişiye kadar alıyoruz. Onun şöyle bir faydası oluyor, orda bir süreklilik oluyor. Hani sürekli doldur, boşalt olmuyor. Bir de akran eğitimi oluyor yani yeni gelen arkadaşına kendi öğrendiklerini aktarırken daha çok öğreniyor. Sonra ordan ertesi yıl parsel verilemeyenler yine de gelip gidiyorlar. Eğitimlere de geliyorlar, faaliyetlere de geliyorlar. Öyle bir ölçek yapıp yayınlıyoruz. Bir ara sertifika falan verdik ama onunla baş edemedik. Çünkü insanlar bütün yıl aynı eğitime devam etmiyor, mesela sadece gül budamasını öğrenmek istiyor, sadece asma budamasına bir kere bile gelen olabiliyor. Parsel alacaksa sürekli gelmesi lazım belli bir temel bölüme. Zaten bir süre alışan, orda dostluklar ediniyor geliyorlar.

G7'nin yukarda paylaştığı bilgiler, Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından düzenlenen eğitimlerde çeşitli ölçme-değerlendirme yöntemlerinin kullanıldığını göstermektedir. Bahçıvanlık eğitimlerinde anket şeklinde geri dönüşlerin alındığı, kent tarım hobi evlerindeki eğitimlerde ise bostan alanında uygulamaya dönük bir ölçme-değerlendirmenin yapıldığı ifade edilmiştir. Eğitimlerin sonunda daha önce sertifika verildiğini ancak insanlar eğitimlere haftalık olarak da katılabildiği için sertifika sistemini bıraktıklarını belirtmiştir.

Araştırmacı görüşmede G7'ye kent tarım hobi evlerinde yürüttükleri eğitim programlarını hazırlarken esinlendikleri kişi ya da kurumlar olup olmadığını sorduğunda şu yanıtı almıştır:

G7: Hımm şöyle dünyadan örneklere şeylere baktık kentsel tarım nasıl yapıyorlar, ne yapıyorlar diye ama eğitimin içeriğini kendimiz özgün oluşturduk diyebilirim. Ama şeye bakıyoruz permakültür ve doğal tarım yapan insanların neler, ne tür

bahçeler kurduklarına bakıyoruz. Çünkü onlar kendi kendilerine yapıyorlar yani dünyada da şeyi görmedik biz. Kentsel tarımla ilgili bir eğitim birimi yanında yok yani insanlar mesela mahallede birkaç kişi toplanıyorlar, ya öğreniyorlar ya bir uzman çağırıyorlar o bostanda, bahçede onlara gösteriyor ya da kendileri deneysel yaparak yapıyorlar. Biz permakültür kaynaklarını çok inceledik şey Türkçeye nasıl çevireyim kalıcı tarım Türkçesi ama daha çok şey insan, bitki ve hayvan sistemlerinin döngü oluşturarak hiç çöp üretmeden işte birbirlerine en az zararı verecek şekilde gıda üretimi için yöntemler çok böyle uzun uzun ama aslında şey doğaya bakıp onu taklit eden sistemler. Sürdürülebilir olsun istedik hani o anlamda kaynaklardan, kitaplardan yararlandık ama hiçbirinde belli başlı bir eğitim programı vermiyor, biz şöyle aslında doğanın kendisine baktık şöyle başladık göreceksiniz programda da, işte “tohum nedir, yerel tohum ne, bu GDO ne?”. İşte oturduk şeyi düşündük, bu işi hiç bilmeyen nereden başlar, sonra fide yapmak ister, fide nasıl yapılır, işte o fideyi nereye dikcen, toprak nasıl olmalı böyle pratikten adım adım gittik.

G7'nin aktardığı bilgilerden Kent Tarım Hobi Evleri'nde düzenlenen tarım eğitimlerinde ekolojik sorunların ele alındığını, doğanın korunmasına dair farkındalık oluşturulduğunu ve böylece eğitimlerin toplumsal konularla ilişkilendirilerek ele alındığını söylemek mümkündür.

Eğitici Özellikleri ve Seçimi. Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından düzenlenen Kent Tarım Hobi Evleri'ndeki eğitimlerde ve “Bahçıvanlık Kursları”nda görevli eğiticiler eğitimin içeriğine göre değişebilmektedir. G7'den alınan bilgiye göre yürütülen eğitim faaliyetlerinde görevli olan eğiticiler belediye personellerinden, akademisyenlerden ya da işinde uzman çiftçilerden oluşabilmektedir.

G7: Daha önce burdaki sorular üzerinden bir program oluşturmuşlar, burdaki uzman arkadaşların alanlarıyla denk düşenlerden bir program yapmışlar. İşte budamayı bilen varsa budama eğitimi koymuş, işte şulama sistemleri nasıl kurulur toprak nasıl hazırlanır? Sonrasında Ankara Üniversitesi'yle Ziraat Fakültesiyle bir işbirliği yapmışlar, birkaç yıl üniversiteden hocalar gelmiş. Son üç yıldır da biz kendi imkanlarımızla bütünsel bir eğitim yapalım diye programı değiştirdik 3 yıldır. Ekoloji odaklı, iklim değişikliği odaklı tarımı da içeren konuları içine koyarak yeni bir programla kendi uzmanlarımızla ya da bi de bazen dışardan destek alıyoruz. Mesela çiftçi arkadaşlardan destek alıyoruz. Öyle bir eğitimimiz var. Onda örneğin belediye şu anda ağaçlarda aşılama yapmıyor, aşılama konusunda uzman yok. O yüzden organik pazarımız var ordaki çiftçilerle görüşüyoruz mesela Ankara'da bu işi çok iyi yapan bir aşıcı var ondan destek alıyoruz. İşte süs bitkileriyle ilgili, iç mekan bitkilerini bizde bilen yok çünkü hep parkta çalışıyorlar. Alman Büyükelçiliğinde çok iyi bilen bir baş bahçıvan var dediler, yani dışardan pratik bilen uzmanlarla görüşerek bir program dahilinde..

Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından düzenlenen kentsel tarım eğitimlerinde eğitici olarak seçilen kişilerde özel bir kriter belirlenmemiştir. Bazı programlarda belediye personeli eğitimlerde bizzat eğitici olarak yer almakta bazıları ise dışardan

gelen kişilerle eğitimler yürütülmektedir. Eğitimcilerde herhangi bir pedagojik veya andragojik kriter gözetilmediği anlaşılmaktadır. Bu durumla ilgili G7, sadece eğitimcilere yönelik yaptıkları destekleyici çalışmalar olduğunu belirtmiştir:

G7: Eğitimde yetişkin eğitiminde onlar küçük çocuk biz sürekli anlatıyoruz değil, bizim zaten eğitimcilerimizin pedagojik bir formasyonları da yok ama sahada uygulamadan geldikleri için pratikten geldikleri için. Oturduk burda konuştuk önce provalar yaptık, nasıl ders anlatıyorsun? İletişim eğitimi falan aldırıldık bizim insan kaynaklarından. Tamamen pratiğe yönelik bir şey yaptık.

Görüldüğü üzere tarım eğitimlerini gerçekleştiren eğitimcilerin özellikleri konusunda alanında uzman olup olmadığı dışında farklı bir belirleyici kriterin aranmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında ele alınan Çankaya Belediyesi'nin yaygın eğitim hizmetlerinin amaç ve hedefleri, coğrafi dağılımı, hedef kitlesi, içerik ve uygulama, eğitici özellikleri ve seçimi kapsamında nasıl bir görünümde olduğuna ilişkin yukarıda sunulan bulgular, belediyenin farklı branşlarda ve farklı biçimlerde kapsamlı faaliyetler sunduğunu göstermektedir. Ancak tüm bu hizmetlerin bütüncül bir eğitim politikasına sahip olmaması, açıkça ifade edilen amaçlarla (tüm toplumsal kesimlere ulaşma, toplumsal konularla ilişkilendirme vb.) uygulanan programların bazı noktalarda çelişiyor olması, olanak ve kaynak yaratma konusunda sağlanan özenin içerik ve eğitici belirleme konusunda gösterilmemesi gibi etkenler belediyenin eğitim uygulamalarındaki başarılarının görülmesini zorlaştırmaktadır.

BÖLÜM 6

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

1990’lardan itibaren yerel yönetimler anlayışında önemli değişiklikler meydana gelmiş ve yerel yönetimler alt yapı hizmetlerinin yanı sıra sosyal politikalar alanına özellikle kentsel toplumun eğitim ihtiyaçlarına yönelmeye başlamıştır. Günümüzde sosyal belediyecilik adı altında yürütülen eğitim faaliyetleri hemen hemen tüm belediyeler tarafından farklı biçimlerde uygulanmaktadır. Alanyazında Türkiye’deki yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarına ilişkin çalışmalar olmakla birlikte Türkiye’nin nüfus ve bütçe geliri açısından en büyük belediyelerinden biri olan Çankaya Belediyesi özelinde böyle bir çalışma olmadığı görülmüştür. Araştırma kapsamında ulaşılan verilerin de gösterdiği gibi, Çankaya hem okur-yazarlık oranı hem de bitirilen eğitim düzeyine göre Ankara ve Türkiye ortalamasının üzerindedir. Aynı zamanda ilçede bulunan üniversiteler ilçenin genç nüfus ve nitelikli insan gücü potansiyelini oluşturmaktadır. Bu durum yerel düzeyde ne tür eğitim politikalarına ihtiyaç olduğu sorusunu da beraberinde getirmektedir. Bu ihtiyaçtan hareketle bu çalışmada yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi’nin eğitim uygulamaları analiz edilmiştir.

Bu amaçla bu araştırma kapsamında Çankaya Belediyesi’nin eğitim uygulamaları örgün eğitime dönük destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetleri olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda bu hizmetler hem resmi belgelerden incelenmiş hem de belediyenin eğitim hizmetlerinden doğrudan veya dolaylı şekilde sorumlu olan birimlerinden kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Bulgular bölümünde, incelenen belgelerden ve yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ayrıntılı olarak aktarılmıştır. Bu bölümde, araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar özetlenecektir ve bu sonuçlar bağlamında olumlu uygulamaların fark edilmesi ve var olan eksikliklerin görülmesi amacıyla oluşturulmaya çalışılan bazı önerilere yer verilecektir.

Sonuçlar

Yerel yönetimlerin örgün ve yaygın eğitimdeki rolü bağlamında Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamalarının analiz edildiği bu araştırmada belediyenin eğitim uygulamaları iki ana başlık altında araştırılmıştır: örgün eğitime destek hizmetleri ve yaygın eğitim hizmetleri. Örgün eğitime destek hizmetleri kapsamında gündüz bakım evleri, çocuk kulübü faaliyetleri ve okulların fiziki ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmetler ele alınmıştır. Yaygın eğitim hizmetleri kapsamında ise Çankaya Evleri'nde yürütülen eğitimler, kültür-sanat merkezlerinde düzenlenen atölyeler ve kurslar, sağlık eğitimleri, engelli bireylere yönelik eğitimler, toplumsal cinsiyet ve farkındalık eğitimleri ve kent tarım hobi evlerinde düzenlenen eğitimler incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları aşağıda özetlenmiştir:

Çankaya Belediyesi'nin Örgün Eğitime Dönük Destek Hizmetlerine İlişkin Sonuçlar

- Türkiye'de yerel yönetimler tarafından sunulan gündüz bakımevi hizmetleri arasında en fazla sayı ve kapasiteye sahip olan belediyelerden biri olan Çankaya Belediyesi'nin 12 tane gündüz bakımevi bulunmaktadır. Çankaya Belediyesi gündüz bakımevlerinde, yaklaşık 1500 çocuğa özel sektörden daha uygun (yaklaşık yarı fiyatı) ücret karşılığında bakım ve eğitim hizmeti verilmektedir. Araştırma kapsamında incelenen belgeler, yapılan görüşmeler ve gözlemler sonucunda Çankaya Belediyesi gündüz bakım evi hizmetlerinin kurumsal, özenli ve nitelikli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda Çankaya Belediyesi gündüz bakım evi faaliyetlerinin başka belediyelere örnek olabilecek nitelikte bir uygulama olduğu düşünülmüştür.
- Çankaya Belediyesi gündüz bakım evi hizmetleri sunan yerel yönetimler arasında en fazla sayı ve kapasiteye sahip olan belediyelerden biri olmakla birlikte ilçenin nüfusu düşünüldüğünde ihtiyacı karşılayacak niceliğe sahip olmadığı görülmektedir. Gündüz bakımevi hizmetlerinin yaygınlaşması ve her kesim tarafından erişilebilir olması için daha fazla sayıya ve kapasiteye sahip olmasına gereksinim duyulmaktadır.
- Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan her çocuğun gündüz bakımevlerinden yararlanma hakkı mevcut olmasına rağmen özellikle alt gelir grubuna sahip toplum kesimlerinin yaşadığı mahallelerde gündüz bakım evi

sayısının az olduğu gör÷lmektedir. Bu sebeple sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının gündüz bakım evlerinden yararlanma oranı düşüktür. Aynı zamanda gündüz bakım evleri ücretleri özel sektörün yaklaşık yarı fiyatı olmakla birlikte, asgari ücret ya da daha az gelirle geçinen haneler için yüksektir, bu durum da katılımı sınırlayan bir başka sebeptir. Nitekim belediyelerin bu hizmetleri sunmasının önemi, özellikle sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı çocukların hizmete ulaşabilmeleri noktasında açığa çıkmaktadır.

- Gündüz bakımevi hizmetlerinin niteliğinin artırılması amacıyla özellikle fiziksel koşulları iyileştirici çalışmalar olduğu gör÷lmüştür. Bu konuda eğitimcilerin gelişiminden program içeriklerine kadar daha bütünlüklü olarak niteliğın artırılması yönünde politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle gündüz bakımevlerinde görevli eğitimcilerin hizmet içi eğitimleri daha sistematik ve programlı hale getirilmeli, eğitimcilerin mesleki yeterlilikleri ve bireysel gelişimleri desteklenmelidir.
- Örgün eğitime destek hizmetleri kapsamında ele alınan bir başka faaliyet “Çocuk Kulüpleri” olmuştur. Çankaya Belediyesi tarafından yürüt÷len “Çocuk Kulüpleri” faaliyetlerinin sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı çocukların eğitsel, sosyal, kültürel açıdan gelişimlerine destek olduğu gör÷lmektedir. Bu hizmetlerin sayıca sınırlı olmasına rağmen eğitimdeki eşitsizliklere çözüm olması noktasında önemli olduğu gör÷lmektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik bu hizmetlerin kurumsallaşması için ilk olarak yasal düzenlemelere ve belediye içerisinde de bu hizmetlere yönelik daha kapsamlı çalışmalara gereksinim duyulmaktadır.
- Merkezi bütçeden eğitime ayrılan kamusal kaynakların yetersizliğı okullardaki fiziki koşulların sağlıklı, güvenli, hijyenik olmasına engel olmaktadır. Bu durum yerel yönetimleri bu alanda aktif olmaya zorlamaktadır. Ancak örgün eğitimin fiziki altyapısının geliştirilmesi, gerekli malzeme ve donanımın sağlanması hususunda belediyelere düşen sorumlulukların ilgili yasa ve yönetmeliklerce netleştirilmemiş olması, hizmetlerin yerel yönetimlerin inisiyatiflerine bağılı kalmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada elde edilen bulgular sonucunda Çankaya Belediyesi’nin okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sunduğu hizmetlerin kapsayıcı ve nitelikli olduğu gör÷lmüştür. Bu açıdan belediyenin herhangi bir yasal zorunluluk olmadan kendi inisiyatifiyle okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılaması sosyal belediyeçilik anlayışına uygun hareket

ettiğini göstermektedir. Ancak belediyenin bu kamusal hizmetleri, kamu eliyle ve kamu kaynakları kullanmadan gerçekleştirmesi, bazı durumlarda “ihale yöntemi”ne başvurusu, neo-liberal belediyecilik anlayışının izlerini göstermektedir.

Çankaya Belediyesi’nin Yaygın Eğitim Hizmetlerine İlişkin Sonuçlar

- Çankaya Belediyesi tarafından yürütülen yaygın eğitim hizmetlerinin başta Çankaya Evleri olmak üzere bir çok farklı alandan yürütüldüğü görülmüştür. Sadece Çankaya Evleri’nde yürütülen kurs faaliyetlerine 2019 yılında yaklaşık 40 bin insan katılım sağlamıştır. Bu noktada Çankaya Belediyesi’nin sunduğu yaygın eğitim hizmetlerinin geniş bir kesime ulaştığı sonucuna ulaşılmaktadır.
- Çankaya Evleri’nin coğrafi dağılımı incelendiğinde alt gelir gruplarının yaşadığı mahallelerde daha az sayıda bulunduğu ve faaliyetlerin toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde ulaşamadığı görülmektedir. Aynı şekilde kurs programlarına bakıldığında da orta ve üst gelir grubuna yönelik kursların daha fazla olduğu görülmektedir.
- Çankaya Evleri’nde yürütülen eğitim faaliyetleri başta olmak üzere diğer tüm eğitim faaliyetlerinin planlanmadan önce yerel düzeyde toplumun eğitim ihtiyaç analizinin yapılmadığı görülmüştür. Eğitim programları planlanırken kentte yaşayan tüm kesimlerin öğrenme ve eğitim ihtiyaçlarının net bir şekilde görülmesi eğitimin yaşamın içinde işlevlenmesini sağlayacaktır.
- Çankaya Evleri’nde yürütülen kursların büyük bir kısmının sadece teknik bir beceri kazandırma amacı taşıdığı görülmektedir. Oysa yerel yönetimler tarafından yürütülen eğitim faaliyetlerinin eğitsel, kültürel, siyasi ve sosyal boyutlarının birbirinden ayrı düşünülmemesi ve bu faaliyetlerin toplumsal dönüşümün bir aracı olarak görülmesi gerektiği unutulmamalıdır.
- Belediyenin yaygın eğitim alanında yürüttüğü faaliyetlerin bir çoğunda görev alan eğiticiler HEM tarafından görevlendirilmektedir. Bu durum belediyenin eğitim giderlerini büyük ölçüde azaltırken diğer yandan belediyeyi eğiticilerin niteliğini belirleme konusunda etkisiz bırakmaktadır. Ayrıca HEM’lerden görevlendirilen eğiticilerin büyük çoğunluğunun yetişkin eğitimi formasyonuna sahip olmadığı bilinmektedir.

- Yine HEM’lerle iş birliği içerisinde yürütülen eğitimlerin, içerikleri konusunda MEB’in belirleyici olduğu ve belediyenin bu noktada devletin belirlediği içeriğe bağlı kalmak zorunda kaldığı görülmektedir. Bu durum eğitim içeriklerinin esnekliğini azaltarak alternatif bir eğitim planlamayı engellemektedir.
- Belediyenin yürüttüğü yaygın eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan toplumsal cinsiyet ve farkındalık eğitimlerinin kadınlara yönelik sunulan diğer kurs faaliyetlerinden farklı olarak kadının güçlenmesini ve toplumdaki cinsiyet eşitsizliklerini dönüştürmeyi hedeflemesi, belediyenin diğer eğitim faaliyetlerine örnek oluşturması açısından önemlidir. Bu noktada bu eğitimlerin “Yerel Eşitlik Eylem Planı” çerçevesinde yürütülüyor olmasının ve planın hazırlık aşamasında bir çok sivil toplum örgütünün beklenti, talep ve önerileri ile ihtiyaçların analiz edilmesinin payı büyüktür. Bu durumun eğitimlerin içeriklerini, uygulama biçimlerini, eğitici özelliklerini olumlu etkilediği görülmektedir.

Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusundaki öneriler yerel yöneticilere ve araştırmacılara, iki başlık altında olmak üzere ayrı ayrı ifade edilmiştir:

a. Yerel yöneticilere öneriler:

- Yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarının bütünlüklü bir perspektifle ve halkın içinden çıkan sahici ihtiyaçlara cevap veren bir anlayışla yürütülmesi gerekmektedir. Bu sebeple ilk olarak toplumun eğitim ihtiyaçlarının analizi ve açığa çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim hizmetlerinin planlaması yapılmalıdır. Bu ihtiyaçların analizi ve eğitim hizmetlerinin planlanması noktasında belediye içerisinde Eğitim Danışma Meclisi gibi bir yapının oluşturulması; akademisyenler, eğitim sendikaları, veli dernekleri ve eğitimle ilgili diğer bileşenleri kapsayan bu meclisin ise eğitim uygulamalarını katılımcı bir perspektifle yapılandırması gerekmektedir.
- Yerel yönetimlerin eğitim faaliyetlerinin teknisist bir anlayışla kurslara indirgenmemesi için eğitim faaliyetlerinin eğitsel, kültürel, siyasi ve sosyal boyutları birbirinden ayrı düşünülmemeli ve bu faaliyetler toplumsal dönüşümün bir aracı olarak yeniden gözden geçirilmelidir.

- Yerel yönetimlerin alt gelir grubundan çocuklara ulaşma hedeflerini artırması ve buna uygun çalışmalar gerçekleştirmesi gerekmektedir. Örneğin gündüz bakım evleri ücretlerinde gelir düzeyine göre ücret uygulamasına geçilmesi ya da sembolik bir miktarın belirlenmesi gibi düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Ayrıca eğitim hizmetlerinin alt gelir grubundan vatandaşların yaşadıkları mahallelere öncelik verilerek sunulması, tüm toplum kesimlerinin bu hizmetlerden faydalanmasına olanak sağlayacaktır.
- Eğitim faaliyetlerinde görevli eğitimcilerin seçimi konusunda belediyenin eğitimcilerin niteliklerini ortaya çıkaracak daha net kriterler belirlemesi faydalı olacaktır. Bu noktada hem akademik eğitim almış eğitimciler ve hem de belli bir eğitim perspektifine sahip eğitimciler kurslarda görevlendirilmelidir. Aynı zamanda eğitimcilerin hizmet içi eğitim programlarıyla daha donanımlı olmaları sağlanmalıdır.
- Belediyenin özellikle yaygın eğitim uygulamaları kapsamında yürüttüğü etkinlikler için yetişkin eğitimi uzmanlarından yararlanması faydalı olacaktır. Bu konuda Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Bölümü'nün katkılarının önemli olacağı düşünülmektedir.

b. Araştırmacılara öneriler:

- Bu araştırmada sosyal demokrat geleneğe sahip CHP'li bir belediye olan Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamaları analiz edilmiştir. Sonraki araştırmalarda farklı belediyecilik anlayışına sahip belediyelerin sunduğu eğitim hizmetlerinin hangi kapsamda yürütüldüğü ve farklarının ortaya konması amacıyla karşılaştırmalı analiz çalışması yapılabilir.
- Yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarının dünyadaki örnekleri açısından yurt dışındaki belediyelerin eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi yapılabilir.
- Bu araştırmada Çankaya Belediyesi'nin eğitim uygulamaları resmi belgelerden ve belediyenin eğitim hizmetlerinden doğrudan veya dolaylı şekilde sorumlu olan birimlerinden kişilerin verdiği bilgilerden yararlanılarak analiz edilmiştir. Bunun yanında eğitim uygulamalarına katılan kişilerin ve eğitimcilerin eğitim uygulamaları hakkında görüş ve önerilerinin neler olduğu araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Ş. (2013). Türkiye’de ‘Belediyeçilik Anlayışı’nın Dönüşümünü Küreselleşme Üzerinden Okumak. İ. Kamalak ve H.Gül (Editörler). *Toplumcu Belediyeçilik*. (ss. 99-124). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Aksoy, H. H. (1995). *Endüstriyel Teknik Ortaöğretim Mezunlarının Eğitim-İstihdam İlişkileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Akyıldız, S. (2000). *Eğitim Hizmetlerinin Yürütülmesinde Belediye Yönetimlerine Yetki Verilmesi Konusunda İl Belediye Başkanlarının Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Alpaydın, Y. (2006). *Contribution of Municipalities to Adult Education: İSMEK Case* (Unpublished master's thesis). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Altunya, N. (1997). *Eğitim Sorunumuza Kuşbakışı*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Altunya, N. (2013). Eğitim Hakkı ve Yetişkin Eğitimi. M. Uysal ve A. Yıldız (Editörler), *Yetişkin Eğitimi*. (ss. 317-337). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Ankara Belediyesi. (1976). *Başkanlık Uzmanlık Çalışma Raporları*. Ankara: Ankara Belediyesi Yayını.
- Arslan, Y. (2013). *Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri İlişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Ataay, F. (2007). *Neoliberalizm ve Devletin Yeniden Yapılandırılması Türkiye’de Kamu Reformu Üzerine İncelemeler*. Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Ayçiçek, K. (2012). *Belediyelerin Yaygın Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Şişli Belediyesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Ayhan, S. (1993). *Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri*. Türk Belediyeçilik Derneği- Konrad Adenauer Vakfı. Ankara: Erk Yayıncılık.
- Ayman Güler, B. (2005). *Devlette Reform Yazıları*. Ankara: Yayed Yayını.
- Bağcı,Ş.E. (2004). Türkiye’de Yetişkin Eğitimi Harcamalarının Eşitlik Söylemi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 145-170. Erişim adresi: https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001321
- Balyemez, S. (2019). Eğit-, Eğitim Kelimelerinin Yapısı ve Türkiye Türkçesine Girme Süreci. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 47, 41-52. Erişim adresi: <http://sutad.selcuk.edu.tr/sutad/article/view/1428/955>

- Başçobanlar, Ö. (2000). *Yerel Yönetimlerin Örgün Eğitime İlişkin İşlevleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Bayraktar, U. S. ve Penpecioğlu, M. (2009). Yerel Liderlik, Toplumcu Belediyecilik ve Ali Dinçer: 1977-1980 Dönemi Ankara Belediyesi. İ. Kamalak, H. Gül (Editörler), *Toplumcu Belediyecilik*. (ss. 159-195). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Bayramoğlu, S. (2015). *Toplumcu Belediye nam-ı diğer Belediye Sosyalizmi*. Ankara: Notabene Yayınları.
- Can, H. (2002). *Eğitimde Yerellik Modelinin Ülkemiz Açısından Değerlendirilişi, Bu Modelde Eğitim ve Öğretim (Ortaöğretim Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye.
- Cilavdaroğlu, A.A. Personel Hizmeti Sunan Belediye Şirketleri. *Sayıştay Dergisi*, 113, 181-205. Erişim adresi: <https://www.sayistay.gov.tr/en/Journal/113/m7/>
- Çankaya Belediyesi. (2018). *Çankaya Kent Sağlık Göstergeleri ve Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı (2019-2023)*. Ankara: Çankaya Belediyesi Dış İlişkiler Müdürlüğü.
- Çankaya Belediyesi. (2019a). *Çankaya Belediyesi 2020-2024 Stratejik Plan*. Ankara: Çankaya Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü.
- Çankaya Belediyesi. (2019b). *Alinteri ve Yürekle 5 Yılın İftihar Tablosu 2014-2019*. Ankara: Çankaya Belediyesi.
- Çankaya Belediyesi. (2019, 31 Ocak). Erişim adresi: <http://www.cankaya.bel.tr/>
- Çankaya Belediyesi. (2020). *Çankaya Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara: Çankaya Belediyesi.
- Çankaya Belediyesi. (Basım yılı belirtilmemiş). *Çankaya Belediyesi Yerel Eşitlik Eylem Planı (2019-2023)*. Ankara: Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü.
- Çankaya Belediyesi Kadın Bülteni* (2019). 6.Sayı. Ankara: Çankaya Belediyesi.
- Çankaya Belediyesi Kadın Bülteni* (2020). 7.Sayı. Ankara: Çankaya Belediyesi.
- Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü. (Basım yılı belirtilmemiş). *Siz Neredeyseniz Biz Oradayız*. Ankara: Çankaya Belediyesi.
- Çankaya Kaymakamlığı. (2015). *İlçemizin Tarihçesi*. Erişim adresi: <http://www.cankayakaymakamligi.gov.tr/ilcemizin-tarihcesi>
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2011). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dinçel, D. (2019). *Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarının Çevre Eğitimleri Üzerine Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

- Doğan, A.E. (2007). *Eğreti Kamusalılık Kayseri Örneğinde İslamcı Belediyecilik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Duman, A. (1996). *Adult education and local government: a comparative study of Turkey, Britain and France* (Unpublished doctoral dissertation). Durham University, Durham, England.
- Duman, A. (1998). Eğitimin Yerinden Yönetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7(2), 83-93.
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler Eğitimi*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Emiroğlu, *Yerel Yönetimlerde Halkın Kültür ve Eğitim Düzeylerinin Yükseltilmesine Yönelik Faaliyetler ve Konuya İlişkin Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Erden, Ş. (2016). *Aile Sağlığı Merkezlerinde Düzenlenen Sağlık Eğitimlerinin Sağlık Çalışanlarının Görüş ve Deneyimlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Erder, S. ve İncioğlu, N. (2004). *Türkiye’de Yerel Yönetimler*. İstanbul: Yeni Yüzyıl Kitaplığı Türkiye’nin Sorunları Dizisi-23.
- Erder, S. ve İncioğlu, N. (2013). *Türkiye’de Yerel Politikanın Yükselişi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, Ş. (2002). *Ankara’nın Tarihi Semt İsimleri ve Öyküleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ersöz, H.Y. (2007). Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Alanındaki Etkinlikleri. M. Altıntaş (Editör), *İSMEK Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri* (ss. 44- 67). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) Yayınları.
- Ersöz, H.Y. (2008). Yerel Yönetimlerde Fonksiyonel Değişim ve Yeni Belediyecilik Anlayışı. M. Altıntaş (Editör), *İSMEK 2. Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Küreselleşme ve Yerelleşme Çerçevesinde Yetişkin Eğitimi Bildirileri* (ss. 49-59). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2002). Belediyelerde Demokrasi Geleneği ve Değişim İhtiyacı, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 11 (3), 58-60.
- Eryılmaz, B. (2008). Yerel Yönetimler ve Eğitim. M. Altıntaş (Editör), *İSMEK 2. Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Küreselleşme ve Yerelleşme Çerçevesinde Yetişkin Eğitimi Bildirileri* (ss. 49-59). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) Yayınları.
- Eser, A. (2010). *Belediyelerin Mesleki Yaygın Eğitimdeki Rolü: İSMEK Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

- Geray, C. (1994). Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 3 (6), 3-14.
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Gök, F. (2004). Eğitimin Özelleştirilmesi. N. Balkan ve S. Savran (Editörler), *Neoliberalizmin Tahribatı*. (ss. 94-110). İstanbul: Metis Yayınları.
- Gök, F. (2013). Türkiye’de Eleştirel Eğitimin Gündemi. N. Kurul, T. Öztürk, İ. Metinnam (Editörler). *Kamusal Eğitim Eleştirel Yazılar*. (ss. 387-393). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güler, M. (2004). *Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik Anlayışının Evrimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Güler, M. (2013). Toplumcu Belediyeciliğin Doğuş Koşulları Üzerine. İhsan Kamalak, Hüseyin Gül (Editörler). *Toplumcu Belediyecilik/Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi Teorik Yaklaşımlar Türkiye Uygulamaları*. (ss. 125-158). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Gürbey, S. (2012). *Eğitim Hizmetlerinin Sunumunda Yerel Yönetimlerin Rolü: İstanbul Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Güven, İ. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Naturel Yayınları.
- Güvercin, G. (2014). Öğretmenlik Mesleğinde Kökten Bir Dönüşüm: Ücretli Öğretmenlik. A. Yıldız (Editör). *İdealist Öğretmenden Sınava Hazırlayıcı Teknisyene Öğretmenliğin Dönüşümü*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- İnal, K. (2007). Eğitim. F. Başkaya (Editör), *Özgür Üniversite Kavram Sözlüğü I Söylem ve Gerçek*. (ss. 151-157). Ankara: Maki Basın Yayın.
- KAYA (1992). *Kamu Yönetimi Araştırması Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu*. Ankara: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No:247.
- Karadağ, İ. (2013). *Eğitimde Yerel Yönetimlerin Yeri ve Katkısı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Karakuş Candan, T. (2017). *Çankaya Tarihine Sahip Çıkıyor* (Çalıştay Kitabı).E. Torunoğlu, T. Köroğlu ve T. Karakuş Candan (Editörler). Ankara: Çankaya Belediyesi Dış İlişkiler Müdürlüğü Tarihi Kentler Proje Ofisi Yayınları.
- Kazancı, A. (2019). *Türkiye’de Eğitim Hizmetlerinde Yerel Yönetimlerin Rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- KEİG Platformu. (2016). *Yerel Yönetimlerin Çocuk Bakım Hizmetlerine Yönelik Bir Değerlendirme: İstanbul’da Belediye Kreşleri*. KEİG Yayınları Dizisi: Araştırma Raporu. Erişim adresi: http://www.keig.org/wp-content/uploads/2017/01/YY_web-2.pdf

- Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keskin, E.N. (2008). Dünya Bankası ve Eğitimde Yerelleşme: Kamu Okullarında İşletmecilik. *Küreselleşme ve Demokratikleşme Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Akdeniz Üniversitesi İİBF Yayını. (27-30 Mart 2008). s. 617-624.
- Knowles, M.S., Holton III, E.F., Swanson, R.A. (2014). *Yetişkin Eğitimi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Kümbetoğlu, B. (2019). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, 24 Haziran). *Resmi Gazete* (Sayı: 14574). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Miser, R. (1993). Yerel Yönetimler ve Halk Eğitimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 2(6), 9-25.
- Okçabol, R. (2008). Türkiye’de Yetişkin Eğitimi ve Sorunları. M. Altıntaş (Editör), *İSMEK 2. Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Küreselleşme ve Yerelleşme Çerçevesinde Yetişkin Eğitimi Bildirileri*.(ss. 23-35). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) Yayınları.
- Okçabol, R. (2013). Aktif Demokratik Yurttaşlık. A. Yıldız, M. Uysal (Editörler) *Yetişkin Eğitimi*.(ss. 287- 315). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Okçabol, R. (2014). *Eğitimin Piyasalaştırılması Eğitimin Tarihsel Gelişimi Özel Okuldan Kamusala Kamusaldan Paralanmaya*. Ankara: Eğitim-İş Kültür Yayınları-5.
- Örenç, A. (2014). *Belediyelerin Eğitim Alanındaki Sosyal Hizmetleri (Şişli Belediyesi Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi. İstanbul, Türkiye.
- Özdek, Y. (2011). *Şirket Egemenliği Çağı Sosyal Devletten Ceza Devletine*. Ankara: Notabene Yayınları.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 323-343. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/15.05.2019>
- Özuğurlu, M. (2009). Sosyal Belediyeciliğin Tasfiyesi ve Dilencileştirme. *Yerel Yönetimler Kriz ve Halkın Hakları: Neoliberal Dönüşüm Sürecinde Belediyeler*. İstanbul: Halkevleri Derneği Yayınları.
- Punch, K.F. (2016). *Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sallan Gül, S. (2013). Sosyal Devlet ya da Refah Devleti Nedir?. İhsan Kamalak, Hüseyin Gül (Editörler). *Toplumcu Belediyecilik/Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi Teorik Yaklaşımlar Türkiye Uygulamaları*. (ss. 65-97). İstanbul: Kalkedon Yayınları.

- Sayılan, F. ve Yıldız, A. (2013). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yetişkin Okuryazarlığı. *Eleştirel Pedagoji*, 30, 17-26.
- Sekizinci Kalkınma Planı 2000-2005. (2000, 27 Haziran). Erişim Adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf>
- Sekizinci Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Yerel Yönetimler Raporu (2001). Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/08_YerelYonetimler.pdf
- Sezgin, S. (2017). Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik: İzmit Örneği. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6 (2). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/344259>
- Sönmez, M. (2009). Neo-liberal Belediyeciliğe Karşı Halkın Belediyeciliği. *Yerel Yönetimler Kriz ve Halkın Hakları: Neoliberal Dönüşüm Sürecinde Belediyeler*. İstanbul: Halkevleri Derneği Yayınları.
- Şenyapılı, Ö. (2004). *Ne demek Ankara; Balgat, niye Balgat!?*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Tekeli, İ. (1977). Belediyeler ve Kent Yönetiminin Sınıfsal Yapısı. *Mimarlık Dergisi*, 1, 32-34.
- Tekeli, İ. ve Ortaylı İ. (1978). *Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Tekin, M. ve Günlü, R. (1992). Kentleşme Yerel Yönetimler ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(1), 215-233.doi: 10.1501/Egifak_00000000631
- Tepe, A. (2007). *İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Yaygın Eğitim Uygulaması: İSMEK* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Titmus, C., Buttedahl, P., Ironside, D. ve Lengrand, P. (1985). *Yetişkin Eğitimi Terimleri Sözlüğü* (Dr. A. F. Oğuzkan, Çev.). Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu. (1979).
- Türk Dil Kurumu. (2020, 30 Ocak). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020, 5 Şubat). Erişim adresi: <https://www.tuik.gov.tr/>
- Uysal, M. (2008). Gelişmiş Ülkelerde Yetişkin Eğitimi. M. Altıntaş (Editör), *İSMEK 2. Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Küreselleşme ve Yerelleşme Çerçevesinde Yetişkin Eğitimi Bildirileri*.(ss. 87-90). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) Yayınları.
- Uysal, M ve Yıldız, A. (2014). *Eleştirel Eğitim Yazıları*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Uzun, F. (2015). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Eğitim Harcamalarındaki Rolü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Yedinci Kalkınma Planı 1996-2000. (1995, 25 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 22354). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22354_1.pdf
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2013). *Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik 1973-1980*. Ankara: Çankaya Belediyesi Yayınları.
- Yıldız, A. (2012). Transformation of adult education in Turkey: From public education to life-long learning. In K. İnal and G. Akkaynak (Eds.), *Neoliberal transformation of education in Turkey* (pp. 245-258). New York, NY: PalgraveMacmillan.
- Yıldız, A. (2019, 27 Ekim). Ankara Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ahmet Yıldız: Halkçı bir belediye için, eğitim bir vitrin faaliyeti değildir. *Birgün*. Erişim adresi: <https://www.birgun.net/haber/ankara-universitesi-ogretim-uyesi-doc-dr-ahmet-yildiz-halkci-bir-belediye-icin-egitim-bir-vitrin-faaliyeti-degildir-274070>
- Yıldız, A. (2020). 80. Yılında Köy Enstitüleri: Deneyimin klonlanması mümkün mü?. *Birgün*. Erişim adresi: <https://www.birgun.net/haber/80-yilinda-koy-enstituleri-deneyimin-klonlanmasi-mumkun-mu-296070>
- Yıldızbaş, M. (2013). *Okullar ile Yerel Yönetimler Arasındaki İlişkiler- Okullar Hayat Olsun Projesinin Küçükçekmece İlçesindeki Uygulaması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

EK 1. Gündüz Bakımevleri

Mutlukent Bulut Gündüz Bakım Evi

Masal Kalesi Gündüz Bakım Evi Sınıfı

Ek 2. Çankaya Belediyesi'nin Tadilatlarını Yaptığı Okulların Listesi

	Okul İsimleri		Okul İsimleri
1.	100. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	111.	Konutkent Sabiha Reşit Turgut İ.O.
2.	27 Aralık Lions Kulübü Ortaokulu	112.	Konutkent Sabiha Reşit Turgut O.O.
3.	50. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	113.	Köy Hizmetleri İlkokulu
4.	Abdurrahman Şengel Ortaokulu	114.	Kurtuluş Anadolu Lisesi
5.	Adalet Nizamoğlu Anadolu Lisesi	115.	Kurtuluş İlkokulu
6.	Ahmet Andiçen İlkokulu	116.	Kütükçü Alibey Ortaokulu
7.	Ahmet Andiçen Ortaokulu	117.	Leyla Turgut Anadolu Lisesi
8.	Ahmet Bahadır İlhan Ortaokulu	118.	Lokman Hekim M.T.A.L.
9.	Ahmet Barındırır Ortaokulu	119.	M.E.V. Gökkuşuğu Ortaokulu
10.	Ahmet Haşim İlkokulu	120.	Maltepe Ortaokulu
11.	Ahmet Vefik Paşa İlkokulu	121.	Mazhar Usta Ortaokulu
12.	Ahmet Yesevi Ortaokulu	122.	Mehlika Turgut Anaokulu
13.	Akgül Ulusoy İlkokulu	123.	Mehmet Akif Ersoy M.T.A.L.
14.	Akşemsettin İlkokulu	124.	Mehmet Emin Resulzade Anadolu L.
15.	Akşemsettin Ortaokulu	125.	Mehmet Hikmet Ayberk İlkokulu
16.	Alacaatlı İlkokulu	126.	Mehmet İçkale Ortaokulu
17.	Ali Hasan Coşkun Mesleki ve Teknik A.L.	127.	Mehmet Meto Anaokulu
18.	Aliye Yahşi Mesleki ve Teknik A.L.	128.	Mehmet Özcan Torunoğlu Ortaokulu
19.	Anadolu Tarım Meslek Lisesi	129.	Mehmet Ulucan Özel Eğitim ve U.M.
20.	Anıttepe Anadolu Lisesi	130.	Mesa Kuru İlkokulu
21.	Anıttepe Ortaokulu	131.	Mesa Kuru Ortaokulu
22.	Ankara Fen Lisesi	132.	Metin Oktay Ortaokulu
23.	Ankara Güzel Sanatlar Anadolu Lisesi	133.	Milli Eğitim Vakfı İlkokulu
24.	Ankara Lions Kulübü Özel Eğitim U.M.	134.	Mimar Kemal Anadolu Lisesi
25.	Arjantin İlkokulu	135.	Mimar Kemal Ortaokulu
26.	Atasülün İlkokulu	136.	Mimar Sinan Ortaokulu
27.	Atatürk Lisesi	137.	Misak-ı Milli İlkokulu
28.	Avni Akyol İlkokulu	138.	Mithatpaşa İlkokulu
29.	Avni Akyol Ortaokulu	139.	Mohaç İlkokulu
30.	Ayhan Sümer Anadolu Lisesi	140.	Muazzez Karaçay İlkokulu
31.	Ayrancı Anadolu Lisesi	141.	Musa Erdem Anadolu Lisesi
32.	Aysel Yüçetürk Anadolu Lisesi	142.	Mustafa Kemal İlkokulu

33.	Ayten Şaban Diri Ortaokulu	143.	Muzaffer Bahri Kutluören Ortaokulu
34.	Ayten Tekişik Ortaokulu	144.	Mühye İlkokulu
35.	Aziz Altınpınar Mesleki ve Teknik A.L.	145.	Münevver Öztürk Ortaokulu
36.	Bademlidere İlkokulu	146.	Namık Kemal Ortaokulu
37.	Bademlidere Ortaokulu	147.	Nebahat Keskin İlkokulu
38.	Bahçelievler Anadolu Lisesi	148.	Necdet Seçkinöz Ortaokulu
39.	Bahçelievler Deneme Lisesi	149.	Necla İlhan İpekçi Ortaokulu
40.	Balgat Endüstri Meslek Lisesi	150.	Nene Hatun İlkokulu
41.	Betül Can Anadolu Lisesi	151.	Nene Hatun İmam Hatip Ortaokulu
42.	Beytepe İlkokulu	152.	Nezih Sayan Anaokulu
43.	Beytepe Jandarma Lojmanları Anaokulu	153.	Nimet Erdoğan Meto Özel Eğitim U.M.
44.	Beytepe Ortaokulu	154.	Nurçin Sayan İlkokulu
45.	Bilgi İlkokulu	155.	Nurçin Sayan Ortaokulu
46.	Bilgi Ortaokulu	156.	Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik İ.O.
47.	Boztepe İlkokulu	157.	Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik O.O.
48.	Boztepe Ortaokulu	158.	Öğretmen Necla Kızılbaş A.L.
49.	Büyükhanlı Kardeşler Ortaokulu	159.	Öğretmen Necla Kızılbaş Ortaokulu
50.	Cebesoy İlkokulu	160.	Ömer Seyfettin Anadolu Lisesi
51.	Cumhuriyet Fen Lisesi	161.	Özbirlik İlkokulu
52.	Cumhuriyet Mesleki ve Teknik Anadolu L.	162.	Özel Harekat Şehitleri Anadolu İ.H.L.
53.	Çankaya Anadolu Lisesi	163.	Özyurt İlkokulu
54.	Çankaya İlkokulu	164.	Pakize Erdoğan Ortaokulu
55.	Çankaya Lisesi	165.	Perihan İnan İlkokulu
56.	Çankaya Mesleki Teknik ve A. L.	166.	Perihan İnan Ortaokulu
57.	Çankaya Özel Eğitim ve Mesleki E.M.	167.	Rauf Orbay ilkokulu
58.	Dedeman İlkokulu	168.	Rauf Orbay Ortaokulu
59.	Dikmen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	169.	Reha Alemdaroğlu Anadolu Lisesi
60.	Dikmen Nevzat Ayaz M.T.A.L.	170.	Reşat Bey İlkokulu
61.	Dr. Binnaz Rıdvan Ege Anadolu Lisesi	171.	Sabiha Reşit İlkokulu
62.	Dr. Reşit Galip İlkokulu	172.	Salih Alptekin İlkokulu
63.	DSİ İlkokulu	173.	Salih Alptekin Ortaokulu
64.	Emlak Bankası Ortaokulu	174.	Serçev Engelsiz M.T.A.L.
65.	Erdoğan Şahinoğlu İlkokulu	175.	Serpil Sümer Anaokulu

66.	Ertuğrulgazi Ortaokulu	176.	Seyranbağları İlkokulu
67.	Eşref Bitlis İlkokulu	177.	Seyranbağları Ortaokulu
68.	Eşref Bitlis Ortaokulu	178.	Sokullu Mehmet Paşa Anadolu Lisesi
69.	Evciler İlkokulu	179.	Sokullu Mehmet Paşa İlkokulu
70.	Fahri Çaldağ Anaokulu	180.	Süheyla Sıtkı Alp İlkokulu
71.	Faik Güngör Anadolu İmam Hatip Lisesi	181.	Süleyman Uyar İlkokulu
72.	Fatma Yaşar Önen İlkokulu	182.	Şahinbey İlkokulu
73.	Fatma Yaşar Önen Mesleki ve Teknik A.L.	183.	Şehit Ahmet Yetiş İlkokulu
74.	Fevzi Özbey İlkokulu	184.	Şehit Battal İlgün İlkokulu
75.	Fevzi Özbey Ortaokulu	185.	Şehit Bülent Albayrak İlkokulu
76.	Gaziosmanpaşa Mesleki ve Teknik A.L.	186.	Şehit Faramil Ferhat Kaya A.L.
77.	Gökalp İmam Hatip Ortaokulu	187.	Şehit Sümer Deniz İlkokulu
78.	Gökay İmam Hatip Ortaokulu	188.	Talatpaşa Ortaokulu
79.	Gökçe Karataş İlkokulu	189.	Teğmen Kalmaz Ortaokulu
80.	Göktürk İlkokulu	190.	Tevfik İleri İlkokulu
81.	Gülen Muharrem Pakoğlu Ortaokulu	191.	Tevfik İleri Ortaokulu
82.	Gülten Kösemen İlkokulu	192.	Teyfik Fikret İlkokulu
83.	Hacı Ömer Tarman Anadolu Lisesi	193.	Tınaztepe Anadolu Lisesi
84.	Hafize İhsan Payaza Ortaokulu	194.	Timur Ortaokulu
85.	Halide Edip Adivar Ortaokulu	195.	TSK Mehmetçik Vakfı H.İ.P. İlkokulu
86.	Halide Edip Adivar İlkokulu	196.	Turhan Dökmeci İlkokulu
87.	Hamdullah Suphi İlkokulu	197.	Turhan Dökmeci Ortaokulu
88.	Hasan Ali Yücel Anadolu Lisesi	198.	Turhan Feyzioğlu İlkokulu
89.	Hilmi Hatice Aksoy Ortaokulu	199.	Türk Telekom Mehmet Kaplan S.B.L
90.	Hürriyet Anadolu Lisesi	200.	Türk Telekom Mesleki ve Teknik A.L.
91.	Hürriyet İlkokulu	201.	Türkan Yamantürk İlkokulu
92.	İffet Güneşoğlu İlkokulu	202.	Türk-İş Blokları İlkokulu
93.	İl Genel Meclisi Ortaokulu	203.	Türkiye Noterler Birliği İlkokulu
94.	İltem İlkokulu	204.	Türkiye Noterler Birliği Ortaokulu
95.	İltem Ortaokulu	205.	Türkkonut Ortaokulu
96.	İMKB Turizm ve Otelcilik M.T.A.L.	206.	Ulubathı Hasan İlkokulu
97.	İncesu Anadolu Lisesi	207.	Ülkü Akın Ortaokulu
98.	İncesu İmam Hatip Ortaokulu	208.	Ümitköy Anadolu Lisesi
99.	İzciler İlkokulu	209.	Yakupabdal Ortaokulu
100.	İzciler Ortaokulu	210.	Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat M.
101.	İzzet Latif Aras Ortaokulu	211.	Yasemin Karakaya Ortaokulu

102.	Karataş İlkokulu	212.	Yenilik İlkokulu
103.	Kavaklıdere Ortaokulu	213.	Yeşilkent İlkokulu
104.	Kemal Atatürk İlkokulu	214.	Yusuf Karaman Özel Eğitim ve U.M.
105.	Kezban Mercan Anaokulu	215.	Yücetepe İlkokulu
106.	Kılıç Ali Paşa İlkokulu	216.	Ziraat Mühendisleri İlkokulu
107.	Kılıçaslan Mesleki ve Teknik Anadolu L.	217.	Ziraat Mühendisleri Ortaokulu
108.	Kırkkonaklar Anadolu Lisesi	218.	Zübeyde Hanım Anaokulu
109.	Kıymet Necip Tesal İlkokulu		

EK 3. Çankaya Evleri Afiş Görselleri

Ek 4. Çankaya Evleri

100.Yıl Çankaya Evi

Esat Çankaya Evi Dersliği

Ek 5. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Çankaya Evlerinde Açılan Kursların Branşları

<u>Branşlar</u>	<u>Açıldığı Çankaya Evi</u>
Ahşap Boyama-Süsleme	Zübeyde Hanım/ Ata/ Ayrancı/ Bademlidere/ Beysukent/ Birlik/ Çayyolu/ Emek/ İsmail Cem/ Mutlukent/ Sokullu/ Türkkonut/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl
Almanca A1	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Bayraktar/ Beysukent/ Cebeci/ Çayyolu/ Esat/ Maltepe/ Mutlukent/ Türkkonut/ Ümitköy
Almanca A2	Yüzüncü Yıl/ Beysukent/ Cebeci/ Çayyolu/ Maltepe/ Mutlukent
Alüminyum Kabartma	Çiğdem
Amigurumi	Bademlidere/ Bayraktar/ Beysukent/ Çayyolu/ Sokullu/ Türkkonut/ Ümitköy
Bağlama	Zübeyde Hanım/ Ata/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Birlik/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Karapınar/ Maltepe/ Mürsel Uluç/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl
Bağlama İleri Düzey	İsmail Cem
Basit Nakış İğneleri	Ata/ Çiğdem
Bilgisayar İşletmenlik	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Cebeci/ Maltepe
Bilgisayar Programlama	Zübeyde Hanım
Bilgisayarlı Muhasebe	Zübeyde Hanım/ Cebeci
Bilgisayarlı Ön Muhasebe	Cebeci
Braille Alfabesi	Bayraktar
Cam Boyama	Yüzüncü Yıl/ İsmail Cem
Cam Vitray	Birlik/ Esat/ İsmail Cem
Cilt Bakımı	Anıtpark/ Yüzüncü Yıl
Çini	Zübeyde Hanım/ Anıtpark/ Bilkent/ Çayyolu/ İsmail Cem/ Karapınar/ Türkkonut/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl
Çocuk Beslenmesi	Cebeci
Dans	Maltepe
Dans (Genç)	Maltepe
Dantel Anglez	Çayyolu/ Sokullu/ Ümitköy
Dekoratif Ev Aksesuarları	Zübeyde Hanım/ Beysukent/ Bilkent/ Birlik/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Karapınar/ Mutlukent/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Türkkonut/ Umut/ Ümitköy
Deri İşlemeciliği	Bademlidere/ Çiğdem
Dijital Fotoğrafçılık	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/Ata/ Anıtpark/ Ayrancı/ Bayraktar/ Bilkent/ Çiğdem/ Emek/ Esat/ Maltepe
Dikiş	Zübeyde Hanım/ Ata/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Cebeci2/ Çiğdem/ Emek/ Esat/ Mimar Sinan/ Mürsel Uluç/ Yüzüncü Yıl
Diksiyon	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Cebeci/ Emek/ Maltepe/ Sokullu
Drama Genç	Maltepe
Erkek Pantolon Dikimi	Bayraktar
Ev Kazaları	Yüzüncü Yıl
Ev Tekstili Teknolojileri	Ümitköy
F klavye	Cebeci

Filografi	Çiğdem
Firkete Oyası	Bademlidere
Fotoğraf Çekimi ve Görsel Düzenleme	Cebeci
Fransızca A1	Yüzüncü Yıl/ Bayraktar/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ Maltepe/ Mutlukent/ Ümitköy
Fransızca A2	Çayyolu/ Maltepe/ Mutlukent
Fransızca B1	Maltepe/ Mutlukent
Yetişkin Gitar	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Bayraktar/ Beysukent/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Karapınar/ Maltepe/ Mutlukent/ Ümitköy
Gitar (Genç)	Bayraktar
Giyim	Ayrancı/ Bilkent/ Çayyolu/ Emek/ Karapınar/ Mutlukent/ Türkkonut/ Ümitköy
Grafik Tasarım	Zübeyde Hanım
Haber Spikerliği-Sunuculuk	Cebeci
Halkoyunları	Zübeyde Hanım/ Beysukent/ Birlik/ Cebeci/ Çiğdem/ Mürsel Uluç
Halkla İlişkiler ve Organizasyon	Emek
Hasta ve Yaşlı Özbakımına Destek Eğitimi	Bademlidere/ Bayraktar/ Cebeci
Heykel	Beysukent/ Maltepe
Heykel (Genç)	Maltepe
Hızlı Okuma	Yüzüncü Yıl
İğne Oyası	Ata/ Cebeci/ Emek
İleri Excel Geliştirme-Uyum Eğitimi	Cebeci
İletişim Yöntem ve Teknikleri	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Bayraktar/ Cebeci/ Çiğdem/ Maltepe/ Sokullu
İngilizce A1	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Ayrancı/ Bayraktar/ Beysukent/ Birlik/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Maltepe/ Mutlukent/ Sokullu/ Ümitköy
İngilizce A2	Ayrancı/ Bayraktar/ Beysukent/ Birlik/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Maltepe/ Mutlukent
İngilizce B1	Yüzüncü Yıl/ Ayrancı/ Cebeci/ Çayyolu/ Esat
İnternet Programcılığı	Cebeci
İpek Koza	Bilkent/ Ümitköy
İspanyolca A1	Cebeci
İspanyolca A2	Maltepe
İşaret Dili	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Ata/ Anıtpark/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Bilkent Cebeci / Çiğdem/ Emek/ Esat/ İsmail Cem/ Karapınar/ Maltepe/ Sokullu
Kadın Pijama Dikimi	Bayraktar
Kadın Sağlığı Eğitimi	Bayraktar
Kadının İnsan Hakları Eğitimi	Ayrancı
Kağıt Rölyef	Yüzüncü Yıl/ Ata/ Anıtpark/ Ayrancı/ Beysukent/ Bilkent/ Cebeci2 / Çayyolu/ Çiğdem/ Dikmen/ Emek/ İsmail Cem/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Türkkonut/ Ümitköy
Kalıcı Makyaj	Cebeci
Kalıp Çıkarma	Çiğdem

Karakalem	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Cebeci2/ Emek/ Esat
Kazaziye	Çayyolu/ Mutlukent/ Türkkonut/ Ümitköy
Keçe	Ayrancı/ Bayraktar/ Beysukent/ Emek/ Esat/ Sokullu
Kırkyama	Yüzüncü Yıl/ Birlik/ Çayyolu/ Mürsel Uluç/ Türkkonut/ Umut
Korece A1	Çiğdem/ Cebeci/ Maltepe
Latin Dansları	Zübeyde Hanım/ Beysukent/ Yüzüncü Yıl
Makyaj Teknikleri	Zübeyde Hanım/ Ayrancı/ Cebeci/ Çiğdem/ Dikmen/ Karapınar
Mefruşat	Ata/ Bademlidere/ Bayraktar/ Bilkent/ Çayyolu/ Çiğdem/ Emek/ Esat/ Mimar Sinan/ Türkkonut
Modern Danslar	Zübeyde Hanım/ Bayraktar/ Beysukent/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Ümitköy
Mozaik	Zübeyde Hanım/ Çayyolu/ Mutlukent/ Türkkonut/ Ümitköy
Nakış	Ayrancı/ Bayraktar/ Beysukent/ Çayyolu/ Emek/ Türkkonut/ Ümitköy
Okul Öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Cebeci
Okuma Yazma Birinci Kademe	Yüzüncü Yıl/ Ata/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Cebeci/ Emek/ Esat/ Karapınar/ Mimar Sinan/ Mürsel Uluç/ Sokullu
Okuma Yazma İkinci Kademe	Esat/ Mimar Sinan/ Sokullu
Örgü	Zübeyde Hanım/ Ata/ Anıtpark/ Ayrancı/ Bayraktar/ Cebeci/ Cebeci2/ Çayyolu/ Çiğdem/ Dikmen/ Emek (şış-tığ)/ Esat (makrome)/ Karapınar/ Mimar Sinan/ Türkkonut/ Umut/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl (tığ-şış)
Örtü-Minder Dikimi	Sokullu
Özel Gün ve Nikah Şekeri Hazırlama	Bademlidere
Pastacı Çıraklığı	Zübeyde Hanım
Pilates	Zübeyde Hanım/ Bayraktar/ Beysukent/ Bilkent/ Birlik/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Mutlukent/ Sokullu/ Ümitköy
Qulling	Beysukent/ Ümitköy
Robotik Kodlama	Cebeci
Rusça A1	Yüzüncü Yıl/ Cebeci/ Sokullu/ Maltepe
Rusça A2	Yüzüncü Yıl
Sağlıklı Beslenme	Ata/Bayraktar
Seramik	Beysukent/ Karapınar
Sistem Yönetimi	Maltepe
Soğuk Porselen	Ata/ Çayyolu/ Mutlukent/ Türkkonut/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl
Spikerlik Sunuculuk	Yüzüncü Yıl-Maltepe
Spor	Bayraktar/ Esat/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Yüzüncü Yıl
Su Kabağı İşlemeciliği	Çiğdem
Sulu Boya	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Emek
Step- Aerobik	İsmail Cem
Takı Tasarım	Ata/ Anıtpark/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Beysukent/ Bilkent/ Birlik/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ Dikmen/ Emek/ Esat/ Karapınar/ Mutlukent/ Mimar Sinan/ Türkkonut/ Umut/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl
Taş Boyama	Zübeyde Hanım/ Cebeci2/ Emek/Esat/ Karapınar/Yüzüncü Yıl

Tel Kırma	Cebeci
Temel Makyaj	Anıtpark/ Ayrancı/ Bademlidere/Yüzüncü Yıl
Temel Saç Bakım Teknikleri	Bademlidere
Tiyatro	Maltepe/Yüzüncü Yıl
Tüketici Hakları Eğitimi	Çiğdem
Türk Halk Müziği	Zübeyde Hanım/ Anıtpark/ Ayrancı/ Bayraktar/ Çayyolu/ Çiğdem/ Emek/Esat/ İsmail Cem/ Sokullu/ Yüzüncü Yıl
Türk Pop Müziği	Beysukent/ Çayyolu/ Emek
Türk Sanat Müziği	Zübeyde Hanım/ Ayrancı/ Beysukent/ Cebeci/ Çiğdem/ Esat/ Sokullu/ Yüzüncü Yıl
Ud	Zübeyde Hanım/ Ayrancı/ Çayyolu
Web Tasarım	Zübeyde Hanım/ Cebeci/ Maltepe
Yabancılar için Türkçe Okuma-Yazma	Zübeyde Hanım/Beysukent/ Cebeci/ Esat
Yabancılar için Türkçe Okuma-Yazma 2	Esat
Yağlı Boya Resim	Zübeyde Hanım/ Yüzüncü Yıl/ Ata/ Anıtpark/ Ayrancı/ Bademlidere/ Bayraktar/ Beysukent/ Bilkent/ Birlik/ Cebeci2/ Çayyolu/ Çiğdem/ Dikmen/ Emek/ Esat/ İsmail Cem/ Karapınar/ Maltepe/ Mutlukent/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Türkkonut/ Umut/ Ümitköy
Yaratıcı Drama	Anıtpark/ Ayrancı/ Beysukent/ Bilkent/ Birlik/ Çayyolu/ Çiğdem/ Esat/ İsmail Cem/ Maltepe/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Yüzüncü Yıl
Yoga	Zübeyde Hanım/ Anıtpark/ Bayraktar/ Beysukent/ Bilkent/ Birlik/ Cebeci/ Çayyolu/ Çiğdem/ İsmail Cem/ Mutlukent/ Mürsel Uluç/ Sokullu/ Ümitköy/ Yüzüncü Yıl
Mis Sabun Yapımı	Sokullu

Ek 6. Kültür ve Sanat Merkezleri

Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Merkezi Atölye Salonu

Zülfü Livaneli Kültür Merkezi

Ek 7. İzin Yazıları

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği
ÖĞRENCİ İŞLERİ

Sayı : 98761816-302.08.01-E.1010
Konu : Şeyda YÜKSEL AYDOĞAN'ın
Uygulama İzni Hk.

24.02.2020

ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : Şeyda Yüksel AYDOĞAN'ın 19.02.2020 tarihli başvurusu.

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şeyda YÜKSEL AYDOĞAN Doç.Dr.Ahmet YILDIZ danışmanlığında yürüttüğü "Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Çankaya Belediyesi Özelinde Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması kapsamında Çankaya Belediyesi'nin ilgili Birimlerinin yönetici ve çalışanlarından veri toplamak istemektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçen öğrenciye yapacağı tez çalışması için gereken iznin verilmesi hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

 e-imzalıdır

Prof. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ
Müdür

T.C.
ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü
ANKARA

Sayı : 52706240-819-E.10467
Konu : Uygulama İzni

02/03/2020

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği
Öğrenci İşleri

24.02.2020 tarih ve E.1010 sayılı yazınızda Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şeyda Yüksel Aydoğan Doç. Dr. Ahmet Yıldız' ın danışmanlığında yürüttüğü "Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Çankaya Belediyesi Özelinde Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasının veri toplama aşamasına gerekli destek verilecektir.
Bilgilerinize arz ederim.

E-İmzalı
Nilay OĞULTÜRK
Sosyal Yardım İşleri Müdür V.

EK 8. Kişisel Bilgi Formu

GENEL	Kod:	
	Katılımcı:	
	E-posta adresi:	
	Telefon:	

MESLEK YAŞAMI	Mesleği:	
	Çalıştığı birim ve görevi:	
	Bu birimde çalışma süresi:	
	Geçmiş iş deneyimleri	<u>Çalıştığı kurum</u> <u>Çalıştığı süre</u>
		1-
2-		
3-		

KİŞİSEL	Cinsiyet:	
	Doğum tarihi:	
	Eğitim:	

EK 9. Görüşme Çerçevesi

Görüşme Çerçevesi-1 (Yaygın Eğitim Hizmetleri)

1. Eğitim alanında hangi faaliyetleri yürütüyorsunuz?
 - a. Bu faaliyetleri nasıl gerçekleştiriyorsunuz?
 - b. Bu faaliyetlerin ihtiyacı nasıl saptanıyor? (Nereye açılacağı vb.?)
 - c. Dezavantajlı gruplara ulaşma hedefiniz var mı?
 - d. Kaç kişi bu faaliyetlerden yararlanıyor?
2. Kurumunuzda bir karar alınacağı zaman nasıl bir süreç işliyor?
 - a. Karar süreçlerinde çalışanların fikirleri alınıyor mu?
 - b. Bir yurttaş size bir öneri ile geldiğinde nasıl bir süreç işliyor?
3. Eğitim programlarınızdan bahseder misiniz? Ne tür programlarınız var?
 - a. Bahsettiğiniz bu programların hedef kitleleri kimler?
 - b. Bahsettiğiniz bu eğitim programlarının süreleri ne kadar?
4. Kurumunuzun düzenlediği eğitim etkinliklerinde kaç kişi eğitmenlik yapıyor?
 - a. Eğitim programlarınızda kimler eğitmenlik yapıyor?
 - b. Eğitmenlik yapacak kişileri nasıl belirliyorsunuz?
5. Eğitim programlarınızın etkisini ölçmeye dair bir ölçme-değerlendirme yapıyor musunuz? Nasıl?
 - a. Ölçme-değerlendirme sonucu elde ettiğiniz verileri nasıl kullanıyorsunuz?
6. Eğitimi programlarınızın içeriklerini kimler hazırlıyor?
7. Programlarınızda ağırlıklı olarak ele aldığınız belli başlı konular/konu başlıkları neler?
8. Programlarınızı hazırlarken esinlendiğiniz, ilham aldığımız, size yön gösteren kişiler, kurumlar var mı?
9. MEB'le ya da başka kurumlarla protokolünüz var mı? Varsa, eğitim

programlarınızın içeriklerini bu kurumlarla da paylaşıyor musunuz?

10. Neden bu faaliyetleri düzenliyorsunuz?

a. Bu faaliyetleri düzenlerken temel amacınız nedir?

11. Eğitim faaliyetlerinizi genel olarak değerlendirdiğinizde, programlarınızı başarılı buluyor musunuz?

a. Yanıt evet ise, sizce düzenlediğiniz programlar hangi bakımlardan başarılı?

12. Eğitim faaliyetlerinizde eksik gördüğünüz şeyler var mı?

Görüşme Çerçevesi-2 (Örgün Eğitime Destek Hizmetleri)

1. Örgün eğitime destek hizmetleri olarak hangi faaliyetleri gerçekleştiriyorsunuz?

2. Bu faaliyetleri nasıl gerçekleştiriyorsunuz?

3. Bu faaliyetlerin ihtiyacı nasıl saptanıyor?

4. Kaç kurum bu faaliyetlerden yararlanıyor?

5. Destek hizmetlerinizin etkisini nasıl ölçüyorsunuz?

6. Bu hizmetleri gerçekleştirirken temel amacınız nedir?

7. Çalışmalarınızı genel olarak değerlendirdiğinizde başarılı buluyor musunuz?

8. Destek hizmetlerinde eksik gördüğünüz şeyler var mı?

EK 10. Etik Kurul Onayı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 25/05/2020

Toplantı Sayısı : 4

Karar Sayısı : 91

91- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Şeyda Yüksel Aydoğan**'ın "Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Çankaya Belediyesi Özelinde Değerlendirilmesi" başlıklı tezi ile ilgili 19/02/2020 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Araştırmanın aydınlatılmış onam formunun uygun biçimde hazırlandığı, görüşme sorularının yansız olduğu ve ayrımcı ifadeler içermediği, yöntemsel tutarlığın bulunduğu, dolayısıyla araştırma tasarımının etik açıdan uygun olduğu görülmekle birlikte; Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Şeyda Yüksel Aydoğan**'ın "Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Çankaya Belediyesi Özelinde Değerlendirilmesi" başlıklı tezi tamamlanmış bir tez çalışması olduğundan Etik Kurul onay belgesi verilememektedir.

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Yerel Yönetimlerin Eğitim Uygulamalarının Çankaya Belediyesi Özelinde Değerlendirilmesi” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Yedi sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 16.02.2021
Gönderim Numarası	: 1510259892
Sayfa Sayısı	: 145
Sözcük Sayısı	: 38023
Karakter Sayısı	: 273129
Benzerlik Oranı	: % 9
Savunma Tarihi	: 26.01.2021

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı : Şeyda YÜKSEL AYDOĞAN
Tarih : 13.01.2021
İmza :

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Şeyda YÜKSEL AYDOĞAN

Doğum Tarihi:

E-Posta Adresi:

Öğrenim Durumu:

DERECE	BÖLÜM/PROGRAM	ÜNİVERSİTE	YIL
Lisans	Sınıf Öğretmenliği	Ankara Üniversitesi	2010

İş Deneyimi:

UNVAN	GÖREV YERİ	YIL
Sınıf Öğretmeni	Milli Eğitim Bakanlığı	2010-hâlen